ו"ט ניסן תשמ"ב, 12.4.1982 מיספר: 432
שנה 46 המחיר: 25 שקלים (כולל מ.ע.מ.)

העולם הזה

80 שקלים

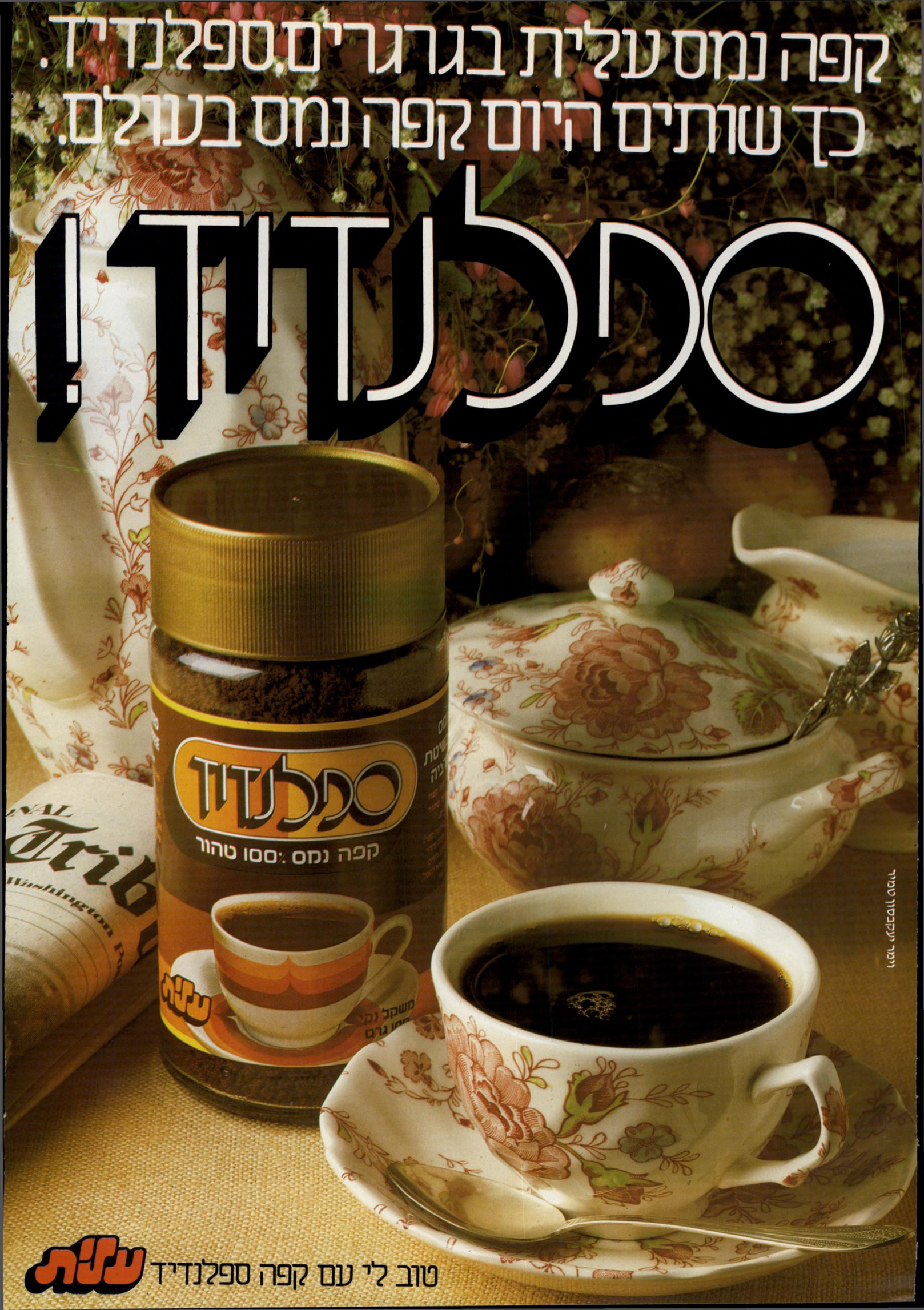
מתנקש אלן גודמן

דם

בהר-הבית

קפה נמס עלית בגרגרים ספלנדיד.
כך שותים היום קפה נמס בעולם.

ספלנדיד!

טוב לי עם קפה ספלנדיד עלית

„העולם הזה", שבועון החדשות הישראלי • המערכת והמינהלה: תל־אביב, רחוב גורדון 3, טל. 03־232262/3/4. תא־דואר 136 • העורך הראשי: אורי אבנרי • עורך־תבנית: יוסי שנקר • רכזי מערכת: שרית ישי ושלומה סרנקר • עורכי כיתוב: תמי מוטוביץ וגיורא נוימן • צלמי מערכת: ציון צפריר וענת פרגוסטי • ראש המינהלה: אברהם פיטוסי • מחלקת המודעות: רפי זכרוני • המו"ל: „העולם הזה" בע"מ • מודפס ב„הדפוס החדש" בע"מ, תל־אביב, רחוב בן־אביגדור • הפצה „גד" בע"מ • גלופות צינקוגרפיה „כספי" בע"מ.

דויא יד.

ערב־פסח מלאו 32 שנים ליום שבו קיבלתי לידי את העולם הזה והוצאתי את הגליון הראשון בעריכת המערכת החדשה. הגליון נשא את המיספר 651.

הגליון שאתה מחזיק אותו ברגע זה בידך נושא את המיספר 2328, והוא הגליון ה־1678 שהופיע מאז.

32 שנים הן תקופה ארוכה בחייו של אדם ושל עיתון. רבים מחברי־המערכת הנוכחיים טרם נולדו כאשר עבדנו על הוצאת הגליון הראשון שלנו. אחרים היו תינוקות. כל מי שכותב ומצלם עתה בהעולם הזה גדל בעולם שבו היה שבוי עון זה אחד הנתונים. כולם קראו אותו מנעוריהם.

ענני המילחמה

לא פעם שואלים אותי: „האם זה לא נמאס לך? האם אינך מתעייף? שבוע אחרי שבוע אותו הדבר..."

לא התעייפתי, וזה לא נמאס לי, מפני ששבוע אחרי שבוע א י נ ו אותו הדבר. כל שבוע שונה מרעהו. מבין 1678 הגליונות שיצאו בעריכתי, לא היו שניים הדומים זה לזה בעיני. כמו תינוקות, הם שונים איש מרעהו.

אך יש ענייני־יסוד, שאינם משתנים. הם נוגעים לייעודו של העולם הזה.

בשבוע הזה, שבו ענני־המילחמה הקודרים התקבצו מעל לראשינו, מזדקר שוב כמיגדלור הייעוד העיקרי שייעדנו לו מלכתחילה: המאבק על השלום.

הקבוצה שקיבלה לידיה שבועון זה בערב־פסח 1950 היתה מורכבת כמעט כולה מחיילים קרביים, שהשתחררו זה עתה מצה"ל. אני עצמי קיבלתי את הכסף שהיה דרוש לקניית העיתון (כ־7000 לירות) מהכספים שנותרו מספר־המילחמה שלי, בשדות פלשת 1948, ומהלוואה ממישרד־הביטחון, שהייתי זכאי לה כחייל־משוחרר פצוע־מילחמה.

כחיילים קרביים, אחרי מילחמה שנמשכה יותר משנה, אשר מוראותיה עוד עמדו לנגד עינינו, היה ברור לנו כי המאבק למען השלום יעמוד בראש כל מאמצינו. החלטה זו טריה ונחושה השבוע כפי שהיתה בשבוע הראשון.

היעד השני היה להיאבק על דמות המדינה שהקמנו זה עתה, ועל דמות החיים בה. מאבק זה פשט צורה ולבש צורה בלי הרף. כיום מתרחשים במדינה דברים שלא עלו אף בדמיון הפרוע ביותר לפני 32 שנים. למשל, אילו אמרו אז שבממשלת־ישראל יישב אדם כמו יעקב מרידור, שהבטיח לקעקע את חוקי־הפיסיקה של איינשטיין, וכי הפרות תצטרכנה לאכול בפסח תערובת כשרה־לפסח, זה לא היה נחשב אף כהומורסקה בדיונית מוצלחת. גם להומור יש גבולות הגיוניים.

מעל לכל היעדים עומדת, כמובן, החובה לחשוף את האמת, כל האמת. גם מבחינה זו לא סטינו, כמדומני, אף בצעד אחד ימינה או שמאלה.

הוכחנו שאין סתירה בין אמירת־האמת ובין דבקות באידיאלים מוחשיים מאוד. הייתי משוכנע לפני 32 שנים, כשם שאני משוכנע כעת, כי עיתונאי שהוא „עיתונאי בלבד", שאינו חש במעורבות עמוקה במתרחש בחברתנו ובמדינתנו, אינו עיתונאי כלל, אלא עיתונאי (לא במיקרה, זהו אחד המושגים שנולדו בסדנה הלשונית של העולם הזה).

אנחנו מעורבים. אנחנו מעורבים מאוד. מעולם לא היינו מעורבים יותר מאשר השבוע, מתחת לענני המילחמה.

תופעות מטורפות

אחת התופעות האופייניות להעולם הזה — ומסופקני אם יש דומה לה בעולם כולו — היא שהרכב־הגילים של המערכת לא השתנתה ב־32 שנים. העורך הראשי צבר שנים, אך המערכת בכללה שמרה על נעוריה, גם מבחינת הגיל, בדרך של חילופים.

תופעה שניה, שהיא פחות מיוחדת, אך המבטאת את רוח הזמנים המשתנים, היא שיותר ממחצית המערכת מורכבת עתה מנשים.

איני יודע איך ייראה שבועון זה בעוד 32 שנים — ערב־פסח 2014. אך אני מקווה שהיא תהיה גם אז צעירה ומעורה בכל נימי נפשה בבעיות החברה. אני מקווה, שהמאבק על השלום יעמוד גם אז בראש מאמציה — אלא אם כן תהפוך עד אז המילחמה נחלת־העבר, תופעה היסטורית שבני־אדם יתקשו להבינה, כשם שאנחנו מתקשים כיום להבין תופעות מטורפות אחרות בתולדות העולם.

לשמור על שפיות בעולם מטורף, לדבוק בשלום כאשר יצרים אפלים ותככים חשובים מובילים למילחמה — זהו העולם הזה.

שלמי שמיר

כתבות השער הקידמי:

יריות במיסגד

קולות הירי שנשמעו על הר־הבית ביום־שישים, הדהדו ככל רחבי העולם המוסלמי. צוות העולם הזה מדווח ממקום האירוע.

5

האם מילסון שפוי?

עיתונאי כתב מיסמך מדהים על פגישתו עם נציב השטחים הכבושים, הפרופסור מנחם מילסון. פסיכולוגים ניתחו את המיסמך והם קובעים: זהו איש מסוכן!

34

אש בארזי הלבנון

המדינה הקטנה שמצפון עומדת על עברי־פי־פחת. האם הפעם תכלה אותה האש? העולם הזה מנתח את המצב כשדה המערכה: במיזחמה הזאת יהיו רק מנוצחים.

6

על סיר הבשר

האמריקאים למדו לחיות עם תופעה חדשה: מהגרים מישראל. יחזון־יוקרה אמריקאי הקדיש לחם כתבת־ענק, שנכתבה בידי יורדת. זוהי „ישראל הקטנה" באמריקה.

66

הבידור של צה"ל

צה"ל הוא המפיק הגדול ביותר בשטח הבידור והדברים מתנהלים בו בצורה מזרזה מאוד. מי מחליט להזמין אמנים לחופעות? כמה משלמים להם ולמה?

61

פוגרום לפסחא

מאות מיליוני נוצרים נשאו עיניהם לעבר בית־לחם לקראת חג־הפסחא — וזה היה המועד שבחרו ביריוני „אגודות־הכפרים" כדי לערוך בעיר פוגרום.

36

הקנאים מעצמונה

הם חיים כאיסיים במידבר וטבוחים בעצמם: לא יהיה פיגוע, אפשר לבנות בית־כנסת (בתמונה). כתב העולם הזה שהה עם מתנחלי עצמונה בצפון סיני, והוא מדווח: זהו טריפ דתי מטורף.

23

הן רצות אחרי!

החשוד באונס טוען: אני לא זקוק לזה. הן רצות אחרי. והחשוד, מוחמד אבו־אצבע, מציג כהוכחה לטענתו שלל תצלומים מאוספו האינטימי.

57

אופנת שבזי

מי רוצה חולצה כפרית, מכנסי־בוקר או פתם בגדי־טריקו — הכל בזוז? העולם הזה מדווח על מרכז האופנה החדש בדרום תל־אביב — השדירה השביעית של שבזי.

54

השער האחורי:

מונה של הסמים

שחקנית־הקולנוע הייפהפיה מונה זיקבר־שטיין מספרת בראיון חושפני להעולם הזה על דרכה אל ההרואין וכחזרה.

75

מדורים קבועים:

תשקיף	9
כמדינה	8
אתה וחשקך	10
הנדון — תנועה שכואת	13
מיכתבים	14
תשבץ	18
הורוסקופ	20
עיזים קטן — בריטניה־ארגנטינה, ארצות־הברית וזימבאבווה	27
אנשים בעולם	29
אנשים	31
יומן אישי — סליחה מהדרוזים, חופי הכרך, דיוקנו של יורד ולוי אשכול	38
לי לה לו	43
מה הם אומרים — ראובן אלוני, רודולפו כהן, עמנואל הלפרין, אליעזר זורבין, סאמיר מוטראן וירדנה ארזי	46
קולנוע — האדומים באים ושתי פנים לצדק	48
שידור — גינת לגביע העולמי?	50
מדריך שידורים — ישראל וירדן	51
חשבון עובר ושב	53
איש ממאדים	56
כלכוטק	58
זה היה העולם הזה שהיה — בגין לשילטון?	63
נמר של נייר — על ספרות ילדים ונוער	64
ספורט	64
רחל מרחזת	71
	73

האם פעל נבדוק?

גאז וירות

שוטר חבוש במסכת גאז ובידו מטול פצצות גאז־מדמיע, עומד מול המפגי־נים. אנשי היחידה המיוחדת למילחמה בטירור שהוזעקו למקום, על ציודם המלא, עסקו אחרי תפיסת המתנקש בפיזור ההמונים שהחזלו מציפים את הר־הבית. רק בשעות הצהריים, כאשר שוטרים רבים הובאו למקום, עזבה היחידה המובחרת את השטח.

מי היו שלושת־חובשי הכיפות שירו במפגינים שהתקהלו מסביב לכיפת הסלע?

בשלב זה היה ברור שהוא אינו מטורף סתם, אלא מכוון את כדוריו לעבר הפלס־טינים הנמצאים במקום.

באותו זמן הגיעו למקום כוחות מיש־טרה רבים, היחידה המיוחדת למילחמה בטי־רור, חיילי מישמר־הגבול ואנשי־ביטחון רבים. תוך שניות אותר היורה, ונעשו כל המאמצים כדי לתפוס אותו בטרם יגסה לפגוע במיבנה, אם על־ידי הטמנת חומר־נפץ, או על־ידי הטלת רימונים.

שותפים נוספים?

ברחבה השתררה מהומה. הפלסטינים, שמילאו את רחבת הר־הבית, הקיפו את המיבנה. אנשים ירו באוויר: בשלב מסויים נשמעו קריאות מההמון, ששותפיו של היורה, שנמצא באותה שעה בתוך כיפת הסלע, ממשיכים לירות לעבר אלה אחריהם. את התמונות באירוע הדרמאתי, והתמונה של תפיסת אלן גודמן (בשער העיתון) צילם צלם־העיתונות הירושלמי רח־מים ישראלי, שהגיע למקום דקות אחרי שגודמן התבצר במיבנה.

אבנים ומקלות

צעירים פלסטיניים אוספים אב־נים, ואילו האחרים רצים לכיוון כיפת־הסלע, כשאנשי־צבא דולקים

מפה לאוזן עברה השמועה ברחובות מזרח־ירושלים: הר־הבית עולה ב־אש. מאות פלסטינים עזבו את עיסוקיהם, סגרו את עיסקיהם ומיהרו לרחבה שבה נמצאים זה לצד זה כיפת הסלע ומיסגד אל־אקצה, אחד משלושת המיסגדים ה־קדושים לעולם המוסלמי.

כשהם הגיעו לרחבת הר־הבית היתה התמונה מזעזעת. אומנם המקום לא עלה בלהבות, אך היה דם רב. צעקות פצועים ורעש יריות מילאו את האוויר.

באותו זמן התנהל מאבק לתפוס את אלן הרי גודמן, עולה חדש מארצות־

האם אי"ם גודמן מראש על מנהלי המיסגדים בהר־הבית?

הברית, שהתבצר בתוך כיפת הסלע — שנקרא בטעות מיסגד עומר — וירה לכל עבר.

הסיפור התחיל כרבע שעה לפני כן. צעיר מזוקן לבוש מדי צבא, ובידו רובה אם־16 תיקני, חדר דרך שער צדדי ש־בקצה רחוב ויה דולורוזה לרחבת הר־הבית, והתחיל לירות לכל עבר. כבר ב־שער, באולמה, הצפוני ביותר, הוא פצע אנושות את השומר שהיה במקום. הוא התקדם במהירות לכיפת הסלע, מרחק של כמאתיים מטר מהשער, כשהוא מ־שיך לירות לכל עבר. מטרתו היתה ברו־רה: לחדור לבניין המקודש בעיני העולם המוסלמי ולהמשיך בהרג.

במקום היו באותה שעה ערבים ושתי קבוצות של תיירים. השעה היתה 9.15. השומר ניסה לסגור את דלת ה־בניין. אך גודמן ירה בו והמשיך פנימה. כשהוא נכנס למיבנה, הוא המשיך לירות ללא הבחנה, פגע בדלת־זכוכית פנימית, שהיתה מאחורי השער וניתץ אותה, ירה לכיפת המיבנה וכיוון את הנשק לעבר האנשים שהיו במקום. בעברית, ערבית ואנגלית הוא ציווה על התיירים לצאת מהמקום ועל הערבים ציווה לשכב על הריצפה.

זעם קדוש

צעירים רבים, ששמעו על המתרחש בהר־הבית, הגיעו למקום ומייד החלה הפגנה גדולה. בתחילה היה זה מול מישרדי הווקף ותחנת המישטרה הצמודה אליהם, בשולי הרחבה. אחר־כך פנו המפגינים לעבר כיפת הסלע, ושם נהדפו על־ידי השוטרים והחיילים. בשעות הצהריים באו למקום נכבדי המועצה המוסלמית העליונה כדי לקבל דיווח מעודכן על מה שאירע ברחבה. נשים היסטריות קראו אותה שעה לשוטרים הרבים שהיו שם, שיעזבו את המקום.

שברחו מתוך המיבנה. אחרי שהושלט סדר, התחילו הניסיונות לחדור פנימה, אך תוך דקות היה ברור שאם המטורף לא מצוייד בכלי נשק נוספים, הוא יישאר ללא תחמושת.

רחבת הכותל־המערבי פונתה ממתפללים ומטיילים רבים שהיו שם. וכל דרכי הגישה להר־הבית נחסמו. אך מפגינים המשיכו לחדור לרחבה.

אחרי שנוצר מגע ראשוני, נכנסה למיבנה קבוצה קטנה של אנשי כוחות־הביטחון ובראשה מפקד המחוז הדרומי ניצב יהושע כספי. היורה הסגיר עצמו ואת נשקו המרוקן ממחסניות. כעת היה ברור, שמעבר לפגיעות שהוא פגע באנשים ברחבה ובמיבנה, הוא אינו מסוגל לפגוע בכיפת הסלע, ולגרום לנזקים ממשיים למיבנה.

בשלב זה לא היו ברורים מניעיו של היורה. הוא אמר לכספי: „הייתי חייב לעשות את זה. לא אשתוק כאשר הורגים את קרובי וחברי.“ במחשבה ראשונה היה נדמה שמדובר במעשה־נקם, על רקע אישי. אחר־כך הופרכה טענה זו.

הבעיה שנותרה, היתה כיצד לחלץ את אלן גודמן. שומר שהצליח לתפסו, נדחף על־ידי אנשי־המישטרה שאחזו בו וסככו עליו. השוטרים הצליחו להוציאו משער אחורי בכיפת הסלע, העבירו אותו לכיוון מיסגד אל־אקצה ומשם לשער המוגרבים, ובאמבולנס שהוזעק למקום, כדי לחלץ פצועים, הוא הועבר לתחנת המישטרה.

האם מעידים שלוני הל'גה להגנה יהודית שנמצאו בחדרו של גודמן על הקשר שלו לתנועה?

קציר־הדמים בהתקפה היה שני הרוגים ותישעה פצועים, חלקם במצב אנוש.

רק אז התחילה הסערה. הפלסטינים שהתאספו במקום טענו שגודמן לא פעל לבדו, ושניים עד שלושה משותפיו, אף הם חובשי כיפות, ירו בהמון, כשהם רצים מסביב לרחבה. אמבולנסים, שהוזעקו למקום מבתי־החולים שבמיזרח העיר, התחילו להעביר את הפצועים וההרוגים, כשהמון הפלסטינים התחילו להפגין נגד מה שהוא כינה „אוזלת ידם של השילטונות“.

(המשך בעמוד 72)

האם זה האיש? תמונה זו צולמה בשנת 1969 במחנה אימונים של **הליגה להגנה יהודית** במדינת ניו־יורק שבארצות־הברית. קיים דימיון רב בין האיש העירום ממתניו ומעלה (שני משמאל, מחזיק ברובה) ובין אלן־האדי גודמן, המתנקש מהר הבית. תמונה זו התפרסמה **בהעולם הזה** (1681), בכתבה נרחבת על כנופיית כהנא.

לבנון

סיפורו של חורבן

ה התרחשויות שביבנון, מאז ראשית מלחמת־האזרחים שם ועד למשבר של השבוע, אפופים מסך סמיך של בורות, תעמולה וסתם שקרים.

להלן נסיון לתאר את הדברים כפי שהיו. חלק מן החומר נשאב ממקורות־המידע העצמאיים של „העולם הזה" בלבנון.

השורשים: אי־צדק משווין

ע וד לפני שהעניקו הצרפתים זהות נפרדת ועצמאות ללבנון (שנחשבה בעבר כחלק מסוריה) עמדה לפני הנוצרים בארץ זו ברירה, המזכירה את בעיות ישראל כיום.

הם יכלו להסתפק בשטח מצומצם יותר, שבו יכלו להקים מדינה נוצרית הומוגנית — או לצרף למדינה שטחים שבהם יש אוכלוסיה מוסלמית גדולה, כדי להגדיל את המדינה. הנוצרים בחרו באופציה של „לבנון הגדולה".

בלבנון נקבעו כל החיים על פי העדות והכתות הדתיות. חייו של אדם, הקאריירה שלו ומסלול קידומו (או קפיאתו) נגזרו ממוצאו. לא היה עתיד לצעירים מוכשרים, לא־נוצריים. הנוצרים, שהיוו רוב במדינה החדשה, שלטו בכל עמדות־המפתח, וזכויות־יתר אלה היו משוריינות. בקרב הנוצרים, היו המארונים (עדה נוצרית־מזרחית, שנקראה כך על שם אחד ממייסדיה, הנזיר מארון, במאה ה־6) הגורם הדומיננטי.

מצב אידיאלי זה (לנוצרים) התערער בגלל שתי סיבות:

- הריבוי הטיבעי המוגבר של המוסלמים, שהפך אותם באיטיות אך בהתמדה לרוב במדינה.
- בואם של המוני הפליטים הפלסטיניים, במילחמת 1948. אלה היו ברובם מוסלמים ודגלו במגמה כל־ערבית, אשר ההנהגה הנוצרית־השמרנית ראתה בה סכנה לעצמה ולזכויות־היתר שלה.

החל במילחמת ששת־הימים, כאשר התנועה הפלסטינית, בהנהגת אש"ף, התחילה להתחזק בקצב מהיר, גברה הדאגה בקרב המנהיגים הנוצריים הקשישים.

הם החליטו להום לפני שיתחפך הגלגל ותישמט עמדת־הבכורה מידיהם.

מילחמת־האזרחים היתה פרי החלטה זו.

הפלסטינים: הם לא רצו

מ ילחמת־האזרחים הלבנונית פרצה ב־1975, כתוצאה מכמה פרובוקציות של הצד הנוצרי.

משני עברי המיתרס עמדו קואליציות רחבות, מורכבות ומסובכות. הצד האחד (שנקרא „נוצרי", „שמרני", „ימני") כלל מוסלמים, והיה מפולג בין כמה וכמה גורמים נוצריים, ששנאו זה את זה והתחרו זה בזה. הצד השני (שנקרא „מוסלמי", „מתקדם" ו„שמאלי") כלל נוצרים רבים, ומנהיגו הרישמי היה דרוזי, כמאל ג'ונבלט.

ה„מיפלגות" הלבנוניות לא היו אלא אדרת מודרנית חדשה לחמולות ולשבטים מימים עברו. בכל אחת מהן שלט ראש־השבט, בתחפושת של „מנהיג המיפלגה", וכל אנשי שיבטו הלכו אחריו. מכיוון שג'ונבלט היה „מתקדם" ו„שמאלי", כל הדרוזים בלבנון הם אוטומטית כאלה. כאשר המנהיג הנוצרי סוליימאן פראנג'יה עבר לצד הסורי, כל החמולה שלו הפכה אוטומטית פרו־סורית.

הפלסטינים שהצליחו ליצור בלבנון ישות לאומית משלהם, בעלת בסיס טריטוריאלי, הביאו כי מילחמת־האזרחים מהווה איום על קיומם. הם השתדלו להישאר ניטרליים, ויאסר ערפאת ניסה את כוחו כמתווך.

אולם זה לא עזר להם. בכמה פרובוקציות (המפורסמת: התקפה עו אוטובוס של אזרחים פלסטיניים) הכריחו הנוצרים את הפלסטינים להתערב במערכה, בצד המוסלמים.

הדבר בא מפני שאחת המטרות של הנוצרים היתה להביא לגירוש הפלסטינים משטח לבנון, כדי להגביר את מישקל הגורם הנוצרי בה.

לשם זה התקשרו הנוצרים בלבנון עם ישראל, שמיזאה מן הרגע הראשון תפקיד חשוב ביותר בהתפתחות המאורעות.

הסורים: מה קרה להם?

א חרי כמה חודשים של מילחמה החל מאזן־הכוחות משתנה לרעת הנוצרים. הכוח ה„מוסלמי", שבמרכזו עמדו היחידות של פת"ח (ראשי־התיבות במהופך של „תנועת־השיחרור הפלסטינית") הנחילו תבוסה לכוחות הנוצריים והחלו פולשים צפונה, אל תוך המרכז הנוצרי של הר־הלבנון.

בצר להם קראו הנוצרים לגורם שהיה, לכאורה, אויבם המסוכן ביותר: הסורים.

הסורים ראו בלבנון תמיד חלק ממולדתם, שגזל על־ידי השילטון הקולוניאלי הצרפתי. אך לא היה ביכולתם (או ברצונם) לספחה לסוריה. הם רצו לשלוט בה בעקיפין, מבחוץ. דבר זה היה אפשרי רק על פי עיקרון של „הפרד ומשול", כשכל הכוחות הלבנוניים מאזנים זה את זה. הניצחון המוסלמי־פלסטיני במילחמת־האזרחים סיכן מאזן־כוחות זה, והסורים החליטו להתערב — לטובת הנוצרים.

הפלישה הסורית ללבנון, על פי הזמנת הנוצרים, תואמה מראש עם שני גורמים חיצוניים, שכלי הספקתם לא היתה אפשרית: ארצות־הברית וישראל.

ממשלתו של יצחק רבין, שקיימה מצור ימי רצוף על החוף הדרומי (המוסלמי) של לבנון, תמכה בפלישה הסורית. האמריקאים, בהנהגת הנרי קיסינג'ר, סייעו לה בפועל, אולי מתוך תיקווה שהדבר יביא לפרישת סוריה מן הגוש הסובייטי.

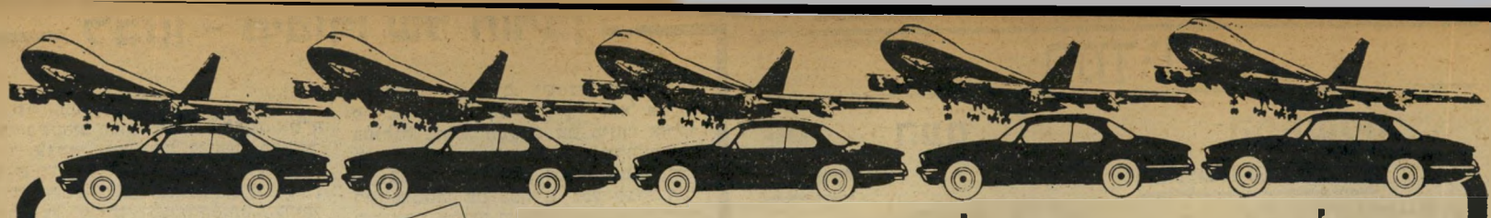
הסורים נכנסו ללבנון כשהם לוחמים בכוחות המוסלמיים־הפלסטיניים. הפלסטינים טוענים שכוחותיהם לחמו מילחמת־גבורה והסבו לצבא הסורי אבידות כבדות בציר דמשק־ביירות. אולם העדיפות של הצבא הסורי הכריעה את הכף, והצבא הסורי התקדם לעבר ביירות וצידון, מרכזי הכוח של אש"ף. היה נדמה כי סוריה תמגר את אש"ף בשדה־הקרב, ותחליף אותו באירגון המשועבד להם.

ברגע המכריע, בשתו 1976, כאה ישועה לפלסטינים מידי המיק הפעודי.

הוא הגיש אולטימטום לסוריה. בוועידת־חירום שהתכנסה בריאד (ושאליה הוטס יאסר ערפאת במטוס המלך הסעודי) הושג הסדר: הסורים נשארו בלבנון בשליחות כל־ערבית כדי לשמור על השלום, אש"ף נשאר על כנו ובמקומו, כתנועה עצמאית.

זהו המצב שנשאר עד השבוע: חיל־המצב הסורי

(המשך בעמוד 8)

קופל נסיעות מציעה לך את תכנית החופשה המהפכנית והמשתלמת ביותר.

תכנית "טוס וסע" כזו עדיין לא היתה!

חופשי חופשי באירופה

כרטיס טיסה מוזל לאירופה

רכב "הרץ" חופשי מהגבלת ק"מ
לתיור באירופה ב-$5 ליום

תשלומים
ללא ריבית והצמדה

רק "קופל" חברת הנסיעות הגדולה בישראל — יכולה להציע לך תכנית מהפכנית וכדאית כל כך לבלוי חופשה באירופה.
הכנס למשרדי "קופל" ברחבי הארץ ובחר לך טיסה לאחת מן הערים הגדולות באירופה.
טוס בחברת תעופה סדירה ואמינה — וברדתך מן המטוס ימתין לך רכב "הרץ" איתו תוכל לטייל ברחבי אירופה ללא הגבלת ק"מ.
בגמר חופשתך החזר את הרכב באחת מן הערים הגדולות באירופה לפי בחירתך בעת ההרשמה — וטוס חזרה לארץ.

לבחירתכם רכב "הרץ":

★ רכב מדרגת Economy, ללא הגבלת ק"מ. — 5 $ ליום לאדם (מינימום 2 נוסעים).
★ רכב מדרגת Small, ללא הגבלת ק"מ. — 6.5 $ ליום לאדם (מינימום 2 נוסעים).
★ רכב מדרגת Medium, ללא הגבלת ק"מ. — 8 $ ליום לאדם (מינימום 2 נוסעים).

★ ניתן לקבל מכונית גדולה יותר תמורת תוספת למחיר.
★ נוסעים נוספים במכונית – ישלמו עבור הטיסה בלבד
★ תנאי השכרה: מינימום 14 יום. מקסימום 30 יום.

המחיר אינו כולל מיסים מקומיים אשר ייקבעו לפי המחירון הרגיל של "הרץ".

עתה, משהנך יודע הכל על התכנית המהפכנית של "קופל" בחר לך מתוך המבחר את המתאימה לך ביותר:

רומא
טוס עם "קופל" לרומא, קבל מכונית "הרץ" והחזר אותה ברומא — וטוס משם חזרה לת"א.
מחיר הטיסה ליחיד **329 $ בלבד!**
• לאחר 1/7/82 תוספת **24 $** למחיר כרטיס טיסה ליחיד.

מילנו
טוס עם "קופל" מת"א למילנו, קבל מכונית "הרץ" והחזר אותה ללא תוספת תשלום במילנו או ברומא וטוס משם חזרה לת"א.
מחיר הטיסה ליחיד **361 $ בלבד!**
• לאחר ה-1/7/82 תוספת **17$** למחיר כרטיס טיסה ליחיד.

מדריד
טוס עם "קופל" מת"א למדריד, קבל מכונית "הרץ" והחזר אותה במדריד.
מחיר הטיסה ליחיד **505$ בלבד!**
• באפשרותך להחזיר את המכונית במילנו בתוספת מחיר **-35$** ליחיד או ברומא בתוספת מחיר — **47 $** ליחיד.

פריז
טוס עם "קופל" מת"א לפריז, קבל מכונית "הרץ" והחזר אותה, ללא תוספת תשלום בפרנקפורט או באמסטרדם וטוס משם חזרה לת"א.
מחיר הטיסה ליחיד **419 $ בלבד!**

פרנקפורט
טוס עם "קופל" מת"א לפרנקפורט, קבל מכונית "הרץ" והחזר אותה ללא תוספת תשלום באמסטרדם וטוס משם חזרה לת"א.
מחיר הטיסה ליחיד **419 $ בלבד!**
• באפשרותך להחזיר המכונית במילנו או ברומא בתוספת מחיר **-30. $** ליחיד.
• לאחר ה-1/7/82 התוספת ליחיד — 37 $.

קופנהגן
טוס עם "קופל" מת"א לקופנהגן, קבל מכונית "הרץ" והחזר אותה ללא תוספת תשלום. באחד מהמקומות הבאים: קופנהגן, אמסטרדם, פרנקפורט, לונדון, פריז, מילנו או רומא וטוס מהמקום בו החזרת את הרכב חזרה לת"א!
מחיר הטיסה ליחיד **480 $ בלבד!!**

אמסטרדם
טוס עם "קופל" מת"א לאמסטרדם, קבל מכונית "הרץ" והחזר אותה, ללא תוספת תשלום, באחד מהמקומות הבאים: פריז או פרנקפורט וטוס משם חזרה לת"א.
מחיר הטיסה ליחיד **419 $ בלבד!**
• באפשרותך להחזיר את המכונית במילנו או ברומא בתוספת מחיר **50$** ליחיד.

שים לב!
★ כל המחירים הנ"ל מחירים לנוסע יחיד. המכירה ל-2 נוסעים מינימום (כולל התוספות) נוסע שלישי ויותר ו/או ילדים באותה מכונית אינם משלמים עבור שכירת המכונית.

ילדים:
50% הנחה על מחיר הטיסה לילד מתחת לגיל 12.

לבעלי כרטיס אשראי „דיינרס קלוב" או „ויזה" אפשרות תשלומים מיוחדים!
★ 50% במזומן ו-50% בארבעה תשלומים שקליים שווים, ללא ריבית וללא הצמדה. או
★ 10% במזומן ו-90% ב-6 תשלומים חדשיים צמודים לדולר ושווים ללא ריבית.

אמת נכרסום

קופל נסיעות

משרד ראשי רח' פרישמן 14 ת"א טלפון 03-246121 ובכל סניפי "קופל" בארץ.

K-Adv

לבנון – סיפורו של חורבן

(המשך מעמוד 7)

נשאר בשטחים המוסלמיים של לבנון. אש"ף נשאר עצמאי, אך עצם נוכחות הסורים, והאיום הישראלי מדרום, גרמו להישענות גוברת והולכת של הנהגת אש"ף (קרי: פת"ח) על סוריה ובעלת־חסותה, ברית־המועצות. למרות שאנשי אש"ף שונאים את הסורים בלב ובנפש, נוצרה מעין זכות־וטו סורית על מהלכי אש"ף. הדבר מנע מאש"ף, בין השאר, לפתח יוזמה עצמאית, כגון מדיניות־שלום עיקבית יותר כלפי ישראל.

ישראל: לידתו של חדאד

בין הצבא הסורי המתקדם, בהס־כמת ישראל, ובין צה"ל נוצר כמעט במיקרה חלל ריק.

יצחק רבין דגל בדיעה שכדאי לישראל שהצבא הסורי יתפוס את חצי הלבנוני של הגבול הבינלאומי שבין לבנון וישראל. הוא הסתמך על הנסיון ברמת־הגולן, שבה אין תקריות ופיגועים מצד הפלסטינים.

אולם כאשר התקדמו הסורים לעבר גבול ישראל, קמה בישראל צעקה גדולה. כמו כל מה שהתרחש אז, השתלבה גם פרשה זו במלחמה העכורה שבין ראש־הממשלה (רבין) ושר־הביטחון (שימעון פרס) כדי לנגח את רבין, החלו פרס ואנשיו (ובי־ניהם גם יעקובי) לדבר על „קו אדום", שאסור לרבין להניח לסורים לעבור אותו. רבין נכנע ללחץ זה, בניגוד להכרתו, כך נעצרו הסורים מצפון לנהר הליטני, ונוצר חלל ריק ביניהם ובין ישראל.

ישראל הנשימה חזון שאותו השמיע משה דיין כבר עשרים שנה לפני כן (לפי יר־מנו של משה שרת): „לקחת קצין נוצרי ולהשליט אותו בלבנון." רב־סרן בלתי־ידוע, אחד סעד חדאד, הובא מן הצפון והושלט בכמה „מובלעות" נוצריות ליד הגבול הישראלי, כדי ליצור איזור־חיץ.

הדבר לא הספיק, ועם עליית הליכוד לשילטון החליטו מנהיגי ישראל החדשים שיש לסלק את „המחבלים" (קרי: כל האוכלוסיה הפלסטינית, הצבאית והאזרחית) מן השטח בדרום־לבנון.

המיבצע אורגן באביב 1978, כאשר נמ־צאה עילה מצויינת בפיגוע הגדול ליד הקאנטרי־קלאב ליד תל־אביב. מעשה־הזוועה איחד את העם והסעיר את רוחו, וכך אפשר היה לצאת למילחמה גדולה, שהוכנה זמן רב מראש, במסווה של „תג־מול".

„מיבצע ליטני" היה אכזרי מעין־כמוהו, ופגע בעיקר באוכלוסיה האזרחית בדרום־לבנון. הוא הוליד פישעי־מילחמה (כמו מעשי פינטו ושדה) וגרם לגירוש המוני. השטח שנכבש נמסר לידי סעד חדאד. לידו השתכן הכוח שנשלח על־ידי האו"ם, יוניפי"ל.

לבנון: ערב מילחמה

דה חיים בלבנון שקטו, מאז מיבצע ליטני, ונוצרה מציאות מורכבת אך יציבה למדי. עיקריה של מציאות זו:

● **קיימת מדינה נוצרית בצפון.** אחרי ש„מיפלגה" נוצרית אחת — אל־ח'אב („החטיבות", או בצרפתית „הפא־לאנגות", על שם התנועה הפאשיסטית ה־ספרדית) מיגרה את כל המיפלגות הנוצ־ריות האחרות והשתלטה עליהן. זוהי מדי־נת־זוטא עצמאית לכל דבר, בהנהגת בני מישפחת ג'ומייל. (האב, פייר, הוא המנ־היג הקשיש; הבן, באשיר, הוא המפקד הצבאי והמדיני; הבן אמין הוא האידיאו־לוג). שורר בה סדר, המשתרע גם על מיז־רח־ביירות. מדינה זו רואה עתה בסוריה את אויבתה העיקרית, ומאחרי־הקלעים קיימים מגעים בין ההנהגה הנוצרית ובין יאסר ערפאת והאגף המתון שבהנהגת אש"ף.

● **קיימת מדינה מוסלמית־פרם־טינית בדרום.** מדינת־זוטא זו מאור־גנת ומשוטרת פחות מאשר יריבתה הנוצ־ריה. יש בה כוחות רבים, המתחרים בי־ניהם, וכל מדיגות־ערב משחקות בה את משחקיהן העכורים. יש בה צבא־כיבוש סורי. הכוח המקומי העיקרי הוא אש"ף, בהנהגת פת"ח, המקיים שם מינהל אזרחי מסועף, מוסדות־שיפוט ושרותי־רווחה. ל־צד צבא כמעט־סדיר. הפלסטינים מסתד־רים איכשהו עם הסורים. ככל שגדל הח־שש מפני פלישה ישראלית, התהדקה ברית זו יותר.

● **בדרום התבסס השיטטון של חדאד,** שהעולם כולו רואה בו סוכן יש־ראלי לכל דבר. לנוכחות של יוניפי"ל יש חשיבות פוליטית, אך לא צבאית.

בקיץ 1981 פרצה כמעט־מלחמה, שב־מהלכה הפציצה ישראל את רובעי־המגו־רים בביירות, שבהם ממוקמים המישרדים והמיפקדות של אש"ף ואירגוניו, ואילו אלה הפגיזו את קריית־שמונה וישובי־הגבול, בגרמם למנוסת־בהלה חסרת־תקדים של האוכלוסיה. הסורים החדירו עוד לפנים־כן את סוללות טילי־הנ"מ שלהם לשטחים לבנוניים. יחד עם הסוללות שבצד הסורי של הגבול הסורי־לבנוני, הן מהוות הפ־רעה מכרעת ליכולתו של חיל־האוויר היש־ראלי לפקח על המתרחש בעומק סוריה.

התערבות פוליטית מאסיווית של אר־צות־הברית מנעה את המילחמה שהיתה צפויה. בתיווך אמריקאי נוצרה הפסקת־אש. למעשה היתה זאת הפסקת־אש בין ישראל וכוחות־אש"ף, אך ממשלת־בגין התעקשה לטעון כי אש"ף אינו צד להס־כם. הדבר לא הפריע לאותה הממשלה לטעון לאחר מכן, שוב ושוב, כי פיגועים באירופה ובשטחים הכבושים, המיוחסים לאש"ף, מהווים הפרה של הפסקת־האש. האמריקאים לא קיבלו עמדה זו, לפחות חלקית.

שרון: לבנון כולה

עם כניסתו של אריאל שרון לתפ־קיד שר־הביטחון, חל שינוי מכריע במצב. כי בניגוד לקודמיו, וביניהם גם שר־הביטחון בגין, אין אריק מסתפק ב־קיום הסטאטוס־קוו.

בכתבת־הענק על איש־השנה תשמ"א, שנכתב על סמך מחקר מוסמך ומעמיק, ניסח העולם הזה (2300) את גישתו של אריאל שרון כך:

„אריק שרון מתנגד לפיתרונות חלקיים (של בעיית ישראל־לבנון). למילחמה קט־נה ולפעולות אד־הוק. לדעתו, יש לפתור את כל הבעיות האלה ביחד, בבוא העת...

„פיתרון בעיית לבנון צריך לכלול, לד־עת אריק, את סילוק הסורים משיטחה. הוא שואף ללבנון מאוחדת, שתהיה תחת שילטונם של פייר ג'מייל ואנשי הפאלאנ־גות הנוצריות.

„החיגיון אומר שניתן להשיג זאת רק במילחמה — לא פעולה קטנה להשגת יעד זה או אחר, אלא מילחמה ממש, שנועדה לפי תור את כל בעיות לבנון, איבא הישרון: גירוש ההשפעה הסובי־טית, סילוק הסורים, הימוך מחנות אש"ף וכינון לבנון מאוחדת, תחת שילטון הנוצרים הקשורים בישר־אל.

„הנימוק שמילחמה זו לא תפתור את הבעייה הפלסטינית, מפני שרק תזיז את המימסד של אש"ף ואת כוחותיו הצבאיים מלבנון לסוריה, אינו יכול להרתיע איש הדוגל בתפיסתו של אריק. כי לפי תפי־סה זו, מוטב שכוחות־אש"ף יישבו בסו־ריה הדרומית, על גבול ירדן, מאשר בל־בנון, על גבול ישראל.

„(צפוייה) המתנה בצפון, תוך אפשרות של מילחמה גדולה בלבנון ובסוריה — אם התנאים הבינ־לאומיים (קרי: הסכמה אמרי־קאית) יאפשרו זאת, מתוך מגמה להוציא את הסורים מלבנון, למ־סור את לבנון לנוצרים — להעביר את אש"ף לעמאן."

הפסוק האחרון התייחס לדעתו של ארי־אל שרון שכדאי לישראל לעזור לאש"ף להפיל את המלוכה בירדן ולהקים שם מדינה פלסטינית לכל דבר. דעתו של שרון על יעדי־המילחמה בלבנון משתלבת להלכה בתיאוריה זו.

במדינה

העם

המטורף

בישראל של 1982, מיהו נורמלי, מיהו מופרע ומי חולה־רוח?

בבית־חולים לחולי־רוח — מיהו האיש הנורמלי?

אדם שפוי הוא בלתי־נורמלי במקום הזה, ואילו חולה־הרוח הוא נורמלי, באשר הוא מתאים לנורמה של המקום.

ישראל בתקופת־הליכוד היא, לפי הבדי־חה העממית הידועה, „בית־המשוגעים ה־יחידי בעולם המנוהל על־ידי המטופלים." לאחרונה אפשר היה לתקן הלצה אכזרית זו ולקבוע כי זהו „בית־משוגעים המנוהל על־ידי יושבי האגף הסגור." אך הדבר כבר חדל מלהיות בגדר הלצה.

מטורפים בשפע. אלן גודמן הוא, כנראה, אדם מופרע, ואולי חולה־רוח. אך מה פירושה של קביעה זו?

היכן, במציאות הישראלית, הגבול המפ־ריד בין נורמלי ומופרע?

הציבור כולו, יחד עם מאות מיליונים מסביב לכדור־הארץ, ראה לא־מכבר שני מתנחלים, היורים ממרחק של עשרות מט־רים על בני־אדם בלתי־חמושים. אחרי תק־רית של ידוי־אבנים. על כך זכו בעידוד רישמי מפי ראש־הממשלה, מנחם בגין.

מי כאן נורמלי? מי מופרע?

בימית משתוללים מזה שבועות קנאים, החיים באופוריה של טירוף (ראה עמודים 23—25), המבזים מדי יום את חיילי צה"ל, המפירים את כל החוקים והדורסים את כל כללי הדמוקרטיה, בעידודו הגלוי של שר־הביטחון, אריאל שרון, הממונה על צה"ל.

מי כאן נורמלי? מי מופרע?

חבורת המטורפים של „הרב" מאיר כהנא, על אוסף המופרעים מארצות־הב־ריח ומברית־המועצות, מסתובבת בארץ ונהנית מחסותם של ראשי־השילטון ובתי־המישפט, ומפונקת על־ידי כלי־התיקשורת. בולטים בה המופרעים מארצות־הברית, שבאו ארצה כדי להשתגע כאן באין מפ־ריע. הם הודיעו בפירוש שבכוונתם לפו־צץ את מיסגדי הרב־הבית, ואף עשו הכ־נות לכך. השילטונות התייחסו אליהם ב־סלחנות.

מי כאן נורמלי? מי מופרע?

השיטה בשיגעון. אם אלן גודמן הוא מופרע או חולה־רוח, יש לשאול מדוע המופרעות או המחלה שלו מצאה את בי־טוייה במעשה מטורף זה דווקא. מדוע לא ירה במקום אחר? מדוע הרג דווקא ער־בים? מדוע בחג־הפסחא, המקודש למאות מיליוני נוצרים?

גם לשיגעון יש חוקים. כדברי שקס־פיר: „יש שיטה בשיגעון הזה." אין אדם מופרע יכול לראות מדי יום בטלוויזיה, ולקרוא מדי יום בעיתון, על מעשים מטו־רפים של קנאים לאומניים ודתיים, בהש־ראת הממשלה ובחסותה, מבלי להסיק מכך שזוהי הנורמה המקובלת.

עם כל הסלידה ממעשהו של אלן גודמן, יתכן שהיתה בו בעקיפין ברכה — הוא לא איפשר את ביצוע המיבצע, שבו היו נופלים, מן הסתם, מאות ואלפים בני־אדם — ישראלים, לבנונים ופלסטינים.

בגין השבוי. העולם כולו המתין בנשימה עצורה למיבצע ההרפתקני. לא היה זה סוד שאריאל שרון דוגל מזמן ב„פי־תרון" כזה של בעיית־לבנון (ראה עמוד 7). רבים חששו שמא מנחם בגין, שהוא אדם זהיר יותר, לא יוכל עוד לרסן את שר־הביטחון שלו. בבירות רבות סבורים עתה כי „בגין הוא שבוי של שרון".

לפתע החלו הכל מדברים על „מתיחות בגבול לבנון" — אף שלא היתה שום מתיחות, מלבד האיום הגלוי מצד ממשלת־ישראל. לווייני־הריגול האמריקאיים דיווי־חו על ריכוז שתי אוגדות משוריינות, המוכנות לחצות את הגבול, ואילו ה־סובייטים טענו כי יש שם ארבע אוגדות.

רבים חששו שמא שרון כלל לא יחכה לתירוץ כלשהו, כדי לפעול. לדעת השג־רירים הזרים, רוצה ישראל לנצל את משבר איי־פוקלנד, כשם שדויד בן־גוריון ניצל באוקטובר 1956 את הפלישה להונ־גריה, כדי לפתוח במילחמת־סיני.

אילו נעשה הדבר, היה שרון טועה כפי שטעה בן־גוריון. מיבצע־סיני עזר לסוביי־טים להשכיח את פלישתם המגונה. הת־קפה ישראלית בלבנון היתה מאפשרת ל־בריטניה ולארגנטינה לרדת מן העצים הגבוהים שעליהם טיפסו. העולם כולו היה מתרכז במילחמה הנערכת בקירבת מקו־רות־הנפט של המערב, ומתאחד נגד ישראל.

בר־לב וגור. במשבר עליון זה, כאשר אמהות ישראל ורעיות הלוחמים לא ישנו בלילות, הצטיינו כמה אנשים, שעזרו למ־נוע את ההרג — או לפחות לדחותו. בעוד שמיפלגת־העבודה נשארה חסרת־אונים ועלובה (ראה הנדון), קמו שני רמטכ"לים לשעבר — חיים בר־לב ומוטה גור, אך לא יצחק רבין — וגינו את רעיון המיבצע. השבוע — עוד שבוע — זה נמנע.

מיבצע ליטאני, 1978
אחרי קאנטרי־קלאב

הממשלה

הפלישה שלא היתה

איזו ביצע ערבי מעשה כמו הטבח בהר־הבית, היה מתרחש השבוע אפון.

אירוניה אכזרית טמונה בעובדה שמעשה־הזוועה של השבוע בוצע על־ידי יהודי, שהרג ופצע עשרות ערבים. באחד משלו־שת המקומות המקודשים ביותר על 800 מיליון מוסלמים, ביום שהוא קדוש ל־מיליארד נוצרים.

כי במשך כל השבוע המתינו כמה וכמה ישראלים בכליון־עיניים למעשה כזה — שייעשה על־ידי ערבים נגד יהודים. היו אלה האנשים שרצו לפלוש ללבנון, ושהיו זקוקים לאמתלה משכנעת, שתצדיק את המעשה בעיני האמריקאים. הדוגמה: מע־שה־הזוועה בקאנטרי־קלאב, ב־1978, ש־שימשה עילה ל„מיבצע ליטאני".

תשקיף

הנשק הסודי של ימית

מתנגדי הנסיגה בימית הכינו הקלטות של דברי הרמטכ"ל אליהם, שבהם אמר רב־אלוף רפאל איתן כי הוא תומך במתנגדי הנסיגה. הקלטות אלו יושמעו דרך רמקולים, שיוצבו על גגות הבתים בימית, כאשר יתחיל הפינוי.

בגין נגד בחירות

ראש־הממשלה מתנגד ל־עריכת בחירות פנימיות בסניפי תנועת־החרות, לקראת ח' ועידה הקרובה של התנועה ביוני השנה. בגין הודיע למקורביו שהוא רוצה כי בכל הסניפים יהיו רשימות מוסכמות.

למרות זאת, אין ספק כי בכמה סניפים ייערכו בחירות, על פי דרישת חברים. החקנון של תנועת־החרות מורה שדי בדרישה של חבר אחד, כדי שייערכו בחירות.

מיליון לירות מהאוויר

החבורה של מתנגדי־הנסיגה, העומדת מאחורי „מודעות פייצל" הגיעו עניות בעיתונות, מתכננת לשכור מטוס וליהשליך ממנו מיליון לירות בשקלים בודדים מעל לרחוב דיזנגוף בתל־אביב.

בדרך זו הם מבקשים להצביע על „רודפי־הבצע האמיתיים".

מיפגש בגין - וייצמן

עזר וייצמן נפגש השבוע לשיחה עם יו"ר מיפלגת־העבודה, שימעון פרס. הפגישה נערכה במיסעדה ידועה בתל־אביב, והשניים שוחחו בענייניים פוליטיים.

נראה שהתברר לעזר וייצמן שלמרות ההפשרה־לכאורה ביחסים שבינו לבין ראש־הממשלה בעיקבות אישפוזו בבית־החולים, לא הוסר למעשה החרם שהטיל עליו בגין.

הפגישה עם פרס נועדה לחוות איתות לבגין, כי לווייצמן יש גם אופציות נוספות.

חוק ירדני נגד הקומוניסטים

חוק ירדני מיפני 30 שנה מופעל עתה על־ידי השיטמון הישראלי בגדה המערבית כדי לאסור את הביטאון הקומוניסטי שם.

זהו אחד החוקים הירדניים המעטים, המופעל בגדה במרץ ובמלואו. חוק אחר, המופעל עתה נגד עובדי־העיריות השובתים במחאה על הדחת ראשי־הערים, הוא חוק ירדני האוסר שביתות.

המפונים ממחיינים למדד

המתיישבים החקלאיים והתושבים העירוניים, ש־פונו מחבל־ימית, עדיין לא משכו מקופת־האוצר את הסכומים שנפסקו להם על־ידי הכנסת.

הם ממתינים עד לאחר ה־15 באפריל, יום פירסום המדד, כדי לקבל את כספם, כשהוא צמוד במלואו. ההערכה היא שמדד חודש מרס יהיה גבוה, שכן יכלול את עליות המחירים שהיו לקראת הפסח.

שיקרי „רשת הטרור"

הוצאת קו אדום של הקיבוץ מאוחד לא תוציא לאור את הספר רשת הטרור של העיתונאית האמריקאית קלייר סטרלינג, שחשף — כביכול — קשר־טרור קומוניסטי עולמי. פרק מספר זה, שהשמיץ את היהודי־המיצרי אנרי קוריאל, שנרצח בפאריס, פורסם גם בידיעות אחרונות. מעריכים כי החומר לספר סופק למחברת על־ידי שרותי־הביון של ארצות־הברית, צרפת וישראל.

לאחרונה פסק בית־משפט צרפתי, בתביעה שהוגשה על־ידי ג'ויס בזאו, גם היא יהודיה מצרית שהיתה עוזרתו הראשית של קוריאל, כי אין שמץ של אמת בספר. סטרלינג חוייבה לפרסם את פסק־הדין בעיתונים החשובים בצרפת ולשלם פיצויים לתובעת.

עורך הוצאת קו אדום מסר כי החליט לא להוציא את הספר גם בעיקבות פירסום מסמכים חדשים על־ידי השילטון החדש בצרפת, שהזימו את העלילות של סטרלינג.

אין מוניות לצוותי־אוויר

אנשי צוותי־האוויר של אל־על, טייסים ודיילים, התלוננו על כך שקשה להם למצוא מוניות בנמל־התעופה, בחוזים מטיסות לחו"ל. אנשי־האוויר אינם משלמים במזומנים, אלא חותמים על חשבון המוגש לאל על.

נהגי־המוניות, שיש להם מונופול במקום, מתחבאים כשהם רואים אנשי־אוויר, מפני שמשתלם להם יותר לקחת תיירים.

מגבלות לח"כ"ליטים

בוועדת האתיקה של הכנסת, הדנה בניגוד־האינטרסים של חברי־הכנסת שהם גם עורכי־דין או יועצים כלכליים, הושגה הסכמה על הכנסת תיקון בחוק.

נציג לישכת עורכי־הדין, שהעיד בוועדה, טען כי מבחינת תקנות לישכת עורכי־הדין אין מניעה שהפרקליטים חברי־הכנסת יצהירו על זהות הלקוחות שלהם. טענה זו עומדת בניגוד לטענות כמה מח"כים־הפרקליטים, שטענו כי האתיקה המיקצועית מונעת מהם זאת.

תלונות בעילום שם

בפגישה שנערכה השבוע בין נציגי ח' עוסקים ביחסי־ציבור ובין נציגי אגודת־העיתונאים חועלו טענות קשות על עיתונאים המבקשים שוחד.

סוכם כי מעתה אפשר יהיה להגיש תלונות נגד עיתונאים גם בעילום־שם, כאשר זהות המתלונן תהיה ידועה רק ליו"ר ועדת־האתיקה, אך לא לעיתונאי שנגדו הוגשה התלונה.

יעל רום מאיימת

אשתו של סגן־השר יוסף רום מאיימת שאם לא תהיה היא מועמדת הליכוד בבחירות לראשות־העיר בחיפה, תפרוש מהליכוד ותתמודד בראש רשימה עצמאית.

„האיש החזק" בחיפה, ח"כ מאיר כהן, תומך במועמדותו של ח"כ אמנון לין, מועמדות שגם ראש־הממשלה תומך בה.

הפרדה בין חקירות והבטחה

ועדה בראשותו של השופט בדימוס פליכס לנדא הכינה טיוטה להצעת־חוק, שעל־פיה תובטח הפרדה בין מישרדים העוסקים בשירותי שמירה ואבטחה.

תיקון זה יבוא אחרי שהתגלו פרשיות שבהן ניצלו חברות־חקירות את מעמדן כחברות־שמירה כדי להשיג מידע חסוי מן המוסדות שאותם איבטחו.

קשיים לזמני תיירות

הוראה חדשה של שר־התיירות, אברהם שריר, לגבי יזמי בתי־מלון, אמורה להשאיר בשטח רק את המזונאים הגדולים.

עד היום היה צריך יזם שרצה לבנות בית־מלון להוכיח יכולת פינאנסית. מעתה הוא יידרש להגיש לאגף השיווק של המישרד תוכניות־שיווק ודרכי־מכירה בחו"ל.

כתוצאה מכך תגדל התפוסה בבתי־המלון הקיימים, ואותם הנבנים כרגע.

הרוצח גור מתגרש

צבי גור, שנדון למאסר־עולם על רצח היזד אורון ירדן, עומד להתגרש מאשתו נאווה.

חדיון בתיק הגירושין, הנמצא ברבנות בתל־אביב, עומד להסתיים.

הפסדים בביטוח־רכב

מאזני חברות־הביטוח, שיפורסמו בחודש הקרוב, יורו על רווחים בענפי ביטוח־החיים, הביטוח האלמנטרי וההשקעות, והפסדים בביטוח הרכב.

בהסכמת המפקח על הביטוח נערכות החברות ביניהן כמעט לחלוטין בענף ביטוח־הרכב, כדי לאפשר העלאת תעריפים גדולה בקרוב.

השפל בבנייה יעמיק

צפוייה נסיגה נוספת בהיקף המכירות של דירות חדשות, והמחירים לא יעלו כמתחייב מהמדד. הדבר נובע מכך שחלק מן הקונים אינם יכולים להשיג הלוואות מספיקות מהבנקים למשכנתאות, שמישרד־האוצר אינו מאשר להם הנפקות חדשות.

בדרך זו מבקש מישרד־האוצר להוריד את מחירי הדירות.

הבוק לא יימכר

גורמים בכורסה טוענים כי עליית השערים במניות „בנק הספנות" נובעת מרצונם של בעלי הבנק, קבוצת אייזנברג, למכרו. על פי גירסה זו מעלים את השערים באופן מלאכותי כדי „לנפח" את ערכו של הבנק.

ככל הנראה לא יימכר הבנק, שכן קבוצת אייזנברג זקוקה לבנק לצורך עסקיה בישראל.

48 שעות המעצר ייכללו בחישוב

פסק־דין עקרוני חשוב של שופט בית־המישפט המחוזי, בתל־אביב, חיים דבורין, קובע ש־48 שעות־המעצר הראשונות ייכללו במיסגרת 30 ימי־המעצר, שאחריהם נדרש היועץ המישפטי לאשר המשך מעצר.

עד היום, ישבו רבים 32 יום, משום שהשופטים לא ידעו אם יש לכלול את היומיים הראשונים בחישוב ימי המעצר.

ביטאון הליכוד - לצה"ל?

ב„ועד למען החייל" התעוררה סערה בעיקבות שמועה שיו"ר הוועד, נתן („נתק"ה") ניר, חתם על הסכם לקניית 3000 עותקים של ביטאון הליכוד תמורת סכום גדול, שיגויים מתרומות מחו"ל.

דובר הוועד למען החייל מכחיש את הדבר, ואילו עורך ביטאון הליכוד, ח"כ חרות רוני מילוא, השיב ב„אין תגובה". ניר נמצא בחופשה.

פרץ איים ונשאר

ח"כ הליכוד יצחק פרץ נתן להבין שאם הליכוד לא יציב אותו בראש הרשימה בבחירות לעיריית דימונה, הוא יסיק את המסקנות.

אם פרץ יעזוב, הקואליציה לא תיפגע, משום שאם הוא יפרוש, הוא יעבור לסיעת תמ"י.

מאת מאיר תדמור

מי מייבא ומקרר בשר עגל? מישפחת גרופר ומישפחת פת!

השבוע סיפר לי מגדל בקר אגדה, כמוה לא שמעתי מאז ימי ילדותי. לאחר שסיפר מה שסיפר הסביר, שהחשוב באגדה זו הוא מוסר ההשכל. הנה היא האגדה.

בארץ ששמה ישראל יש הרבה מגדלי בקר לבשר, הנוהגים למכור עגליהם עת הגיעם לפירקם, באמצעות מיכרזים: כן, פשוט מיכרזים. למרבה הצער, כבר תקופה ארוכה שהמגדלים שולחים את בקרם — הם העגלים — לשחיטה, שלושה וארבעה חודשים אחרי הגיעם לפירקם. תשאלו למה? שאלנו. הרי לספק מזונם של בעלי־חיים אלה תקופה ארוכה נוספת, עולה ממון רב. אכן כך הדבר. אהה, מה נורא, מזה חודשים רבים אין למי למכור את בשרם הערב של העגלים.

תשאלו, האם חדלו לאכול בשר עגל בישראל? בהחלט לא. אך מה נורא הדבר. במקום לאכול בשר עגל מקומי, מעדיפים לייבא בשר עגל קפוא מארצות־הים.

ומי אתם סבורים מייבא בשר זה? איש צנוע, אחין של שר וגדול בישראל, חקלאי ככל שם"ה גידיון, פסח גרופר. אך כדי לשמור בשר זה, יש לאחסנו בקירור. ומי הוא אשר במחסנינו מוקפאים העגלים מארצות־הים? מחסני הקירור שבשיטת מישפחת אשתו של שר וגדול בישראל, אשר עליו יבוא הבשר הקפוא, הלוא הוא גדעון פת. שם האשה: אן.

שר פת ואשתו — אן
מישפחת האשה מקררת

סגן־שר גרופר
האח מייבא

הכלכלה השחורה בישראל - 30%

מהתל"ג?

לאחרונה ערך כתב־עת אמריקאי סקר על הכלכלה השחורה, שאינה בהישג ידם של שילטונות־המס במדינות שונות. הסקר מגלה כמה חידושים, וקודם כל בשמות הכינוי של כלכלות אלה. בארצות־הברית, למשל, קרויה הפעילות הכלכלית שאינה מדווחת בשם „כלכלת המחתרת". היקפה השנתי, מוערך בסכום של 380 מיליארד דולר, שמהם 255 מיליון דולר מקורם מהכנסות לא מדווחות מעסקים כשרים ומשכורות, ואילו 125 מיליארד דולר מקורם מהכנסות לא מדווחות ממקורות לא־חוקיים, כמו, עסקי סמים, פורנוגרפיה, זנות, שוחד גניבות וכד'.

בבריטניה קוראים לכלכלה הבלתי חוקית „כלכלה שחורה". בגרמניה היא נקראת „כלכלת הצל", בברית־המועצות „הכלכלה השניה"; בדרום־אפריקה היא קרויה „הסקטור הלא־רשום" ובישראל, שאף היא נכללת בסקר, היא קרויה כלכלה שחורה (במקור, באותיות לטיניות). באיטליה הכלכלה הלא מדווחת קרויה „הכלכלה הטבועה", זו שמתחת למים. אך מה שלא יהיה שמה או כינויה, היקפה בארצות חוץ, כפי שמדגיש השבוען האמריקאי, גדול בהרבה מאשר בארצות־הברית.

כלכלנים מעריכים שהכלכלה שמתחת למים באיטליה, תופסת 25% מהתוצר הלאומי. על פי החוק האיטלקי, כל חברה שלה פחות מ־15 עובדים אינה חייבת ברישום. ולכן מספרן של אלה הוא עצום. בגרמניה חלקה של „כלכלת הצל" הוא כ־10% מהתוצר הלאומי. בצרפת מוערכת תפוקת כוח העבודה השחור ב־10—15 אחוזים מהתפוקה הכוללת.

מה שבטוחה בטוח

אתם ודאי זוכרים את הסיסמה מה שבטוח ביטוח ומה שביטוח... בבורסה מתהלכת אימרה חדשה: מה שבטוח זה בטוחה של סביון. בטוחה זו חברת הברוקרים של כלל וסביון זו קרן־הנאמנות הדואגת למנהלי כלל. והראיה: על פי הסיכומים לחודשים ינואר עד מארס, היתה סביון הקרן הרווחית ביותר מבין כל הקרנות.

היא העניקה לבעלי תעודות השתתפות שלה תשואה של 45.6% בשלושת החודשים האחרונים, וזאת שעה שהאינפלציה בתוך רשים אלה היתה כ־20% בלבד. הקרן על פי תקנותיה משקיעה כ־97% מנכסיה במניות ו־3% במט"ח.

אם זה כל־כך טוב, מדוע לא מצטרפים אליה רבים? משום שפשוט אי־אפשר. הקרן סגורה ובעלי התעודות שלה אינם מוכרים. ועוד משהו: לרבים ממנהלי כלל יש כספים בקרן זו.

אמר לי אחד מחכמי הבורסה: לעשות 45% בשלושה חודשים זהו השיג מדהים וקשה להבין איך הצליחו מנהלי הקרן להשיגו, בעיקר אם ניקח בחשבון שהקרן אינה רשאית להשקיע בניירות־ערך מסויים יותר מ־10% מנכסיה. לחשוב שכל המניות שרכשה במשך שלושה חודשים נתנו תשואה ממוצעת של 45% הוא למעשה מיהטוט. אילו אמנות ואוזי צריך לבקש מרשות ניירות־הערך הסבר לתופעה מיוחדת זו.

בקטע המתאר את ישראל נאמר כך: **בישראל, בעיסקות מחתרת מעורבים מוצרים החל בתפוחי אדמה ועד יהלומים, ויש המעריכים כלכלה זו ב־30% מהתוצר הלאומי.**

מסתבר שלדרום־אפריקה כלכלת מחתרת הגדולה ביותר בעולם המערבי המתועש. ושיעורה, לדברי מומחים, מגיע ל־50 אחוז מהתוצר הלאומי.

שכר טירחה למי שלא טרח

בזמן האחרון אנחנו מרבים לשמוע על שכר־טירחה לפרקליטים. ללישכת עורכי־הדין יש תעריף, ולפי מיטב הבנתי לפיו צריך לנהוג. התעריף אינו מכסה הכל ולענייננו אינו חשוב, פרט לעצם הידיעה על קיומו.

לעיתים מתגלה באקראי מהו שכר־הטירחה שדורש פרקליט ידוע (ראה עמוד 8). כך קרה כאשר ביקש האוצר מוועדת הכספים של הכנסת לאשר תקציב לתשלום שכר פרקליטים שייצגו את המדינה בבררות מסויימת. התברר שיום עבודה של עורך־דין מעולה שווה כ־1000 דולר, או כ־20,000 שקל שהם 200 אלף לירות — כשכר ברוטו לחודש של פקיד בכיר.

לפני שבוע סיפר לי פקיד בכיר במוסד מסויים את הסיפור הבא: לפני זמן לא רב פנה המוסד לאחד מעורכי־הדין היותר ידועים בארץ, בעל עבר ציבורי נכבד, לייעץ לו בנושא שקשור ביחסיו עם הממשלה, כדי להגיע להסדר שיהיה נוח לאותו מוסד.

הפרקליט השתתף בשישה פגישות בנות שעה כל אחת, ושיחח חשבון, על החשבון, בסכום של 200 אלף שקל, או 2 מיליון לירות.

התדהמה של מנהל המוסד היתה גדולה. עוד יותר גדולה היתה תדהמתו של גיזבר המוסד, שסירב לחתום על הוראת התשלום. כשנשאלו אלה שהזמינו את הפרקליט, מדוע לא סיכמו מלכתחילה את שכר־טירחתו, השיבו, כי הדבר לא עלה על דעתם ויש גבול לדרישת שכר עבור שלוש ישיבות. בכל מיקרה, אפילו לא יוזמן שוב הפרקליט לישיבה נוספת, הוא ישלח חשבון נוסף, סופי. עתה מנסים לנחש, מה יהיה גודלו.

ומעניין לעניין באותו עניין. כמה ח"כים צעירים מן הקואליציה, שי הם גם עורכי־דין, הפכו לאחרונה מאוד מבוקשים אצל חברות ציבוריות שונות. רובם מועסקים ב־שיטת ה„ריטיינר" השנתי, שכר טירחה קבוע, והעובדה ששמם חוך לפניהם יכולה תמיד לחזיק למוסד.

הבורסה
איך להרוויח 4 מיליון שקלים במכה אחת

מה נשתנה פסח זה לעומת הפסח של השנה הקודמת? בשנה שעברה לא דיברו על יציאת מצרים אלא על יציאה מהבורסה, השנה בוכים אלה שיצאו או מהבורסה. בניגוד לתחזיות, השנה, ערב הפסח, מעטים היו אותם שהעדיפו שכספם ינוח בחול־המועד מחוץ לבורסה, ולכן גם חול־המועד הקצר לא הפריע לגאות.

לקראת החג היו מהומות בכמה מחלקות לניירות־ערך של הבנקים. מסתבר שהנהירה לעסקים פרטיים ולשותפויות, קיימות ואלה שעתידות לקום בחודשים הקרובים, מנקזת את הטובים שבסוחרי הבורסה מהמחלקות לניירות־ערך של הבנקים לאותם עסקים.

מטעמים עניניים מאוד, לא אוכל להזכיר את שמותיהם של ההולכים. דבר אחד כבר ברור — כמה קרנות בכמה בנקים יהיו הראשונים שייפגעו, וזאת נוכל לראות כבר בסיכום התלת־חודשי הבא, בסוף יוני, כאשר ייערך דירוג הביצועים של קרנות־הנאמנות.

בהקשר זה אני מבקש לאחל ברכת עלה והצלה לשבעה עובדי מחלקת ניירות־הערך של בנק לאומי, שהועלו בדרגה או דרגותיים, הפכו למורשי חתימה ובעלי תואר: לעובדי מחלקת ניירות־הערך של הבנק האמריקאי־ישראלי, שמעמדם נתחזק בסיועו האדיב של כותב שורות אלה, לעובדי דיסקונט והבינלאומי, בבורסה ומחוצה לה, שכושר המיקוח שלהם גבר ולכל המבצעים בבורסה שקיבלו בונוסים שמנים לקראת החג, ושהגיע להם.

לקנות ב־700 ולמכור ב־1100

את עיסקת חייהם עשו בשבועיים האחרונים שניים: יהושע ליבוביץ, מנכ"ל ח.ל.ב. השקעות ומיודענו צבי לובצקי, זה מהטלוויזיה. כבר הזכרתי בשבוע שעבר את העובדה שח.ל.ב. קנתה בבורסה ומחוצה לה חבילות רציניות של ארגמן. מה שברור הוא שליבוביץ בסיועו של לובצקי, קנו מיליון מניות של ארגמן ומכרו אותן לח.ל.ב. השקעות, „בהתאם למדיניות שאימצה לעצמה החברה, למעורבות יתר בתחומי השקעות בתעשייה..."

הם שכחו רק לספר פרט אפור וכתמי־נחשב: את מניות „ארגמן" הם קנו מחוץ לבורסה על־פי שער של 700 נקודות, ואילו „ח.ל.ב." קנתה את המניות בשער 1100: במיליים אחרות: הם קנו מיליון מניות ב־7 מיליון שקל והחברה קנתה מניות אלה ב־11 מיליון שקל. לכיסו של מי נכנסו ארבעה מיליוין שקלים?

שלא יהיה ספק, אני מפרגן להם. תרגיל מבריק ואלגנטי ונקי ממס. הלוואי שהייתי שותף.

תקועים עם אתא

ובכן, קבוצת פישמן־ריגר־אלבין תקועה עם חבילות של מיליונים של „אתא ג' " מאז ראשית השנה, כאשר בדרך, בעיקבות שאילתות של הנחתת הבורסה, נאצלו לקנות היצעים עצומים של „אתא ג' " ב־שער של 700 והם עדיין תקועים עם כל הסחורה.

מה עושים? כל הטריקים המקובלים לא יעזרו הפעם, וצריך בכל מחיר להיפטר מהסחורה. תצחקו, הם יושבים ועכשיו, תחת לצאת לחופשת פסח, ושוברים את הראש, איך אפשר להעלות את שערה של אתא ג' ל־1000 נקודות, ולמכור את הסחורה במחיר שהיא עלתה להם, כולל הריבית על הכסף.

1957 - 1982

החידוש של אולימפיק:
יום יום ליוון ב-08:50

27 ערים, ובכל אחת נמל-תעופה.

רשת הטיסות של "אולימפיק" ברחבי-יוון משתרעת על-פני 27 נמלי-תעופה.

השנה - טוס ליוון עם "אולימפיק" ותהנה משרות מצוין, ממטוסים חדישים, מלוח-זמנים נוח, ממועדי-טיסה קבועים, מצוות מקצועי ומארוח עם כל הלב.

סוכני הנסיעות ואנשי "אולימפיק" בקיאים היטב ביוון, וישמחו לספק לך כל מידע שתבקש.

OLYMPIC
AIRWAYS

אולימפיק - דרך נוחה למזרח ניו

הקטנה של TALBOT

פנו את הרחבה, רכזו את האורות, פנו מקום **לקטנה של טלבו** – ותראו מה זה סמבה. כי הסמבה, המשלימה את המבחר של דגמי איכות טלבו – היא פשוט סמבה אמיתית.

ריקוד מלא מרץ – סמבה LS יוצאת למחול של 18.5 ק"מ – עם ליטר אחד בלבד של דלק. הודות למנוע חסכוני של 954 סמ"ק, בעל הנעה קדמית.
יש לה מיכל דלק של 40 ליטר, לקרנבל ארוך של נהיגה.

תנועה קלילה ללא מאמץ – 3 דלתות, מושבים הניתנים להזזה בקלות, דלת אחורית הנפתחת מלמעלה. נוחיות, קלילות.
כל הבמה שלכם.

צעד בטוח, צעד יציב – הרובוטים הממוחשבים המרכיבים את סמבה ואביזרי הבטיחות המשוכללים יוצרים שלמות ובטחון לאורך כל הדרך, ובאיכות הידועה של טלבו.
יש לך שנת אחריות חינם, ללא הגבלת ק"מ, ולמעלה מ־30 מוסכי שירות בכל רחבי הארץ.

קרנבל של נעורים – תהליך צביעה אלקטרופורזי מחסן את סמבה מפני חלודה, ושומר על נעוריה.

בקיצור, יופי של סמבה – עיצוב וטיב צרפתי, זה ברור.
אז הכנסו לקצב טרופיקל, קחו את סמבה של טלבו לנסיעת מבחן, בבית "מכשירי תנועה".

סמבה של תנועה

יותר עוצמה – פחות דלק

TALBOT

משרדי מכירה בכל הארץ: מכשירי תנועה בע"מ: תל־אביב – דרך פתח־תקוה 74, טל' 336115 • חיפה – דרך העצמאות 104, טל' 04־524475 • סוכני משנה: אילת – מוסך "אורים" טל' 059־74066 • באר־שבע – נגב, מוסך כרמלי, דרך חברון, טל' 057־77021 • נגב, טל' 057־75824 • בני־ברק – דבש, דיבוטינסקי 162, טל' 704646 • טבריה – מוסך אחים כהן, טל' 053־35082 • עפולה – שחם, שדת 10, טל'

הנדון:

זה לא ריקוד, אמר צ'רצ'יל, זו –

תנועה שבזאת

ב אחת המסיבות נפגש וינסטון צ'רצ'יל עם ארנסט בווין, שר־החוץ בממשלת־הלייבור, והשניים שוחחו זה עם זה. לפתע קם בווין ממקומו והזמין גברת לריקוד. „איזה ריקוד הוא זהז" שאל אחד הנוכחים.

„אין זה ריקוד," השיב סר וינסטון הארסי, „זוהי תנועת העבודה."

■ ■ ■

ל אחרונה אני נזכר בהערה מרושעת זו לעי־תים קרובות.

תנועת העבודה הישראלית היא אכן תנועה. היא מתנועעת. משמע: עדיין לא מתה. אך מה טיבה של התנועה? מה טעמה?

שימעון פרס מתנועע. הוא נוסע ליישובי גוש־אמונים בגדה המערבית, בדיוק בשעה שמנחם בגין, אבי־אבות הסיפוח, מתנושש עם אנשי הגוש כדי לגרשם מחבל ימית.

יצחק רבין מתנועע. הוא נוסע מדי פעם לחו"ל, נר־אם נאומים הנשמעים כ־מצדיקים את מעשיו של בגין, ואף כמותחים ביקו־רת על מתינותו. רבין, כמו פרס, רומז כי ממשלה ב־ראשות המערך לא היתה מחזירה למצריים את חבל־ימית.

גם שאר מנהיגי ה־תנועה מתנועעים, איש־איש על פי דר־כו. כל התנועות האלה ביחד נראות כעוויתות של גוף ששוב אין עליו שליטה, פירפו־רים של גסיסה.

פעם, בימים הטובים של התנועה, אפשר היה לומר עליה שהיא טועה, שהיא שוגה, שהיא מציעה פתרו־נות בלתי־נכונים.

כיום נשמעות הגדרות כאלה כמחמאות.

אין היא מציעה דבר שיש לו קשר כלשהו למציאות.

אין היא מסוגלת לעשות דבר הנוגע לחיי המדינה ואזרחיה.

אין לאמר עליה אלא, שהיא בזתי רזוונטית.

■ ■ ■

ק שה זומר דבר כזה על גוף פוליטי שזכה לפני פחות משנה בקולותיהם של 708536 אזרחים, שהיוו 36,57% מכלל הקולות הכשרים.

אולם אין קשר בין גודלו של גוף ובין חיוי. יש גופים קטנים מאוד שהם חיים מאוד, ובתי־הקברות מלאים בגוויות גדולות.

נישמתו של אדם יכולה לפרוח לפני שאירע אצלו הדבר הקרוי „מוות קליני".

לגבי גופים פוליטיים, אחד המודדים לחיותם הוא יכולתם להשפיע על המציאות, להציע פתרונות לבעיות ולהאבק עליהם.

והנה, אצל תנועת־העבודה אין כל סימני חיים.

בעיות בוערות מאוד עומדות על סדר־יומה של המדי־נה. בימים אלה נערך מאבק חשוב ביותר — גלוי בחל־קו, סמוי בעיקרו — עם גוש־אמונים וספיחיו. אין זה רק מאבק על פיסת־אדמה, המתחזרת לבעליה המצריים. זהו גם מאבק על נישמת האומה, נישמת הנוער.

היכן נמצאת מיפלגת־העבודה במאבק הזה?

אין היא נמצאת כלל. היא נפקדת. היא „נמנעת מהצבעה".

נטוש מאבק שני, פחות סנסציוני אך לא פחות חשוב, עם העסקנים הדתיים, המייצגים את מועצת־גדולי־התורה. גם זה מאבק בעל השלכות ארוכות־טווח.

היכן מיפלגת העבודה? נפקדת.

נטושה מילחמת־חורמה בגדה המערבית וברמת־הגולן. הדברים חמורים כשלעצמם, ויש להם משמעות חמורה עוד יותר לגבי עתיד המדינה בארץ ובמרחב.

היכן היא? כנ"ך.

הכנסת שוקעת. בית־המחוקקים, שבין 120 חבריו מהווה המערך סיעת־ענק של 48, מידרדר במידרון תלול, וגורר עימו את הדמוקרטיה הישראלית כולה.

מה עושה שם סיעת־המערך? האם היא טובה מן האחרות? האם היא פחות מגוחכת? האם הכוח הפו־

פרס ובן־גוריון: מה היה אומר ברל?

טנציאלי האדיר הזה משמש מטרה חיובית כלשהי?

כנ"ך. כנ"ך. כנ"ך.

משום סקנדל גדול וקטן אין חברי־המערך נפקדים. במישחק ההתחכמויות, בתעלולים זולים, הם מצטיינים, ועוד איך. המוקיונים שלה יכולים בהחלט להתחרות בנב־חרת־המוקיונים של הליכוד.

מה היה אומר עליהם ברל כצנלסון?

■ ■ ■

א פשר היה למחול על מחדלים של הרגע, וליחס אותם לחולשת־דעת זמנית או למשבר חולף, אילו היו לתנועה פתרונות לטווח ארוך.

אך אשפת־החיצים שלה ריקה.

על המדינה מאיימות בעיות אדירות, שכל אחת מהן לבדה די בה כדי לסכן את קיומה. כיצד מציע המערך לגבור עליהן?

מתחת לרגלינו מתקתקת פצצת־הענק של הבעייה העדתית. לא „פער", לא „קיטוב", אלא התגבשותם של שני ציבורים אתניים־חברתיים, המתחילה ללבוש צורה של התנגשות בין שני עמים.

מה יש למערך להציע כדי לפתור בעיה זו?

אף לא דבר. מליצות ריקות.

בגדה מתקתקת פיצצת־זמן שנייה, לא פחות מסוכנת. בתחומי־השילטון של ישראל חיים עתה שני מיליון פלסטינים, שכמעט כולם שונאים אותה שינאה עזה, והרו־אים בה שילטון־אוייב. יש החושבים על גירושם, בכוח או בדרכים של „שיכנוע". יש המבקשים להחזיק בהם כבפרולטריון לאומי מדוכא, תחת שילטון של „יד ברזל", בכלא שמשו „אוטונומיה".

איזה פתרון מציע המערך? אה, יש לו!

פשרה טריטוריאלית. הסכם עם ירדן.

זה היה רעיון גרוע בסוף שנות ה־60. כיום גם זה איננו. כיום זוהי כריחה עגומה.

אין אף פלסטיני אחד המסכים לה, ירדן דוחה אותה מכל וכל, ואין לה אחיזה כלשהי בדעת־הקהל הישראלית.

מה עוד? המערך מוכן לתמוך באוטונומיה של בגין, ששבקה כבר חיים לכל חי, ושתיקבר רישמית ב־26 באפריל 1982.

בעיית הדת? המערך חולם בהקיץ על „חידוש השות־פות ההיסטורית", שפירושה שיחוד העסקונה הדתית כדי שתעביר את תמיכתה מן הליכוד אל המערך. משמע: לתת לה יותר מכפי שהליכוד מוכן לתת.

יותר כסף. יותר כפייה. יותר רעץ לאומני־דתי בסיפרי־החימוד.

ומעבר לזה? מה ביחס לבעייה ההיסטורית של גיבוש הלאום הישראלי בדפוסים חילוניים או דתיים?

לא כלום.

ומה ביחס למשבר הציונות? הבעייה הנוראה — והקטלנית בפוטנציה — של הירידה?

מה ביחס לבורסה? לגיבוש מעמדי חדש? למצבה של ההסתדרות כשליחת ההון ההסתדרותי הגדול, מול פני האינטרסים של השכירים?

די בשאלות עצמן. אין צורך בתשובות.

תנועת־העבודה דומה לקנגרו, המקפץ אנה ואנה, כשכיסו ריק.

לכישלון כה טוטאלי של תנועה היס־טורית גדולה מוכחה להיות סיבה עמוקה יותר מאשר מריבות בין אישים ואפסות של מנהיגים.

אפשר לאתר אותה. היא משתקפת היטב בתוצאות של הקלפיות.

תנועת־העבודה היא נציגה של שיכבה מסויימת מאוד במדינה: העילית האש־כנזית המבוססת.

אין לתנועת־העבודה כמעט שום קשר עם מי שמכפין בימים אלה את רצונה.

הפרולטריון העובד בישראל מורכב בחלקו מגדעו־נים חוטבי־עצים ושואבי־מים, תושבי השטחים הכבושים, שאין להם שום זכויות במדינה, לא חלק ולא נחלה בה. עבודתם נכבשה יחד עם אדמתם. לגבי אלה, תנועת־העבודה הישראלית פשוט אינה קיימת.

החלק השני של הפרולטריון העובד מורכב ממה שנק־רא „ישראל השנייה", בני „עדות־המזרח". גם לאלה אין שום קשר עם מיפלגת־העבודה — לא קשר נפשי ולא קשר של אינטרס.

כי המערך מייצג כיום את שיכבת העובי־דים־לשעבר, את „ארץ־ישראל העובדת" שחדי־לה מזעבוד עבודת־כפיים, ארץ־ישראל שמצבה הכיוכזי והמעמדי השתפר, ארץ־ישראל הבו־עלת, והמהנית, והשולטת, והחברת, והמש־קיעה כבורסה.

המוני ישראל השנייה, שהפכה עתה ישראל הראשונה מבחינת הכמות והכוח האלקטורלי, רואים במערך את נציגת השילטון, המימסד. זה נראה כמגוחך בימי שלוט הליכוד, אך האינסטינקט שלהם אינו מטעה אותם. כי השילטון הפוליטי בממשלה ובכנסת אינו זהה עם השיל־טון האמיתי בחברה. במימסד האמיתי, המחזיק בידו את מכשירי־השילטון הכלכליים והרוחניים, יש גם כיום למערך חלק מכריע. הליכוד אינו אלא שותף זוטר.

בעיניהם של המוני העובדים הפכו הסיס־מות, ה„ערכים", ה„איזמים" של תנועת־העבו־דה סמלים של שילטון, של נישול ודיכוי.

ישראל אינה הארץ היחידה בעולם שבה המושג „סוציאליזם" הפך תווית שילטונית, המעוררת בקרב העוב־דים התנגדות ודחייה. זה קרה גם בארץ כמו פולין. וכמו בפולין, תנועת־ההתנגדות של הפועלים האמי־תיים נגד „תנועת העבודה" לובשת צורה של התאר־גנות ספונטנית, של „סולידריות" ו־13 ועדי־עובדים. כל עוד אין בישראל מועמד אחר לתפקיד של לך ואלסה, תתנקז תנוע הזו בתנועת־החרות.

לא זה בלבד שאין למערך פתרונות של ממש אף לבעייה אחת מבעיות המדינה — גם הסיסמות שלו מעוררות חשד וזעם בצי־בור העובדים.

■ ■ ■

ב קיצור — המערך שייך לאתמול. הוא מייצג שיכ־בה שנגזרה עליה ירידה ושקיעה מבחינה דמוגרפית, פסיכולוגית, חומרית ופוליטית.

הכל חשים בכך. אחדים חושבים על כך בצורה מו־דעת. אחרים מרגישים בכך בצורה מעורפלת.

על רקע זה קורה מה שקורה — ואינו קורה מה שאינו קורה — במיפלגת־העבודה.

ההנהגה עייפה, כושלת, חסרת מעוף, חזון ומצע. המרי־בות בין ראשיה הן — בצורה פארודוכסלית — החבל היחידי המחזיק את החבילה הזאת ביחד. פרס ורבין דר־מים לשני מתגוששים עייפים, החובקים איש את רעהו — ואשר יפלו אפיים ארצה אם ירפו זה מזה.

זה ידוע. אין אדם במיפלגה שאינו יודע זאת, ושאינו מדבר על כך בשיחות פרטיות.

אך אין תחליף להנהגה זו. פשוט אין.

שום דבר אינו גדל במידבר צחיח זה. וזהי העובדה האיומה מכל. היא מסמלת, והיא גו־שאת בחובה, את כל הטרגדיה של תנועת־העבודה.

מה יש בה? חבורות של שמשים. קבוצות של עס־קנים, שהיו רוצים לקבל חלקים גדולים יותר משרידי העוגה העבשה. לבלרים. דוברים. צוותי־תגובות.

אין מנהיגות חדשה. לא מהדרגה השניה, ואף לא מהדרגה העשירית. שום קבוצה, שניתן לומר עליה: ברבות הזמן, אחרי שתתגבש ותתמחה, יש סיכוי שתחדש את פני התנועה.

אחרי פרס, רבין, בר־לב, אבן ושות' ממתין מוטה גור. די בפרשה הקטנה של ביטאון־הנוכלים פריסקופ כדי להוכיח ששיקול־הדעת של איש זה לקוי במידה שלא יעלה על הדעת להפקיד בידו את גורלה של מדינה. ביקורו אצל עצורי־הנסיגה בימית ערב הפינוי מגדיש את הסיאה.

נותר יצחק נבון. איש נחמד, מכובד, מסביר־פנים. אך דרושה מידה גדושה מאוד של אופטימיות כדי להאמין שהוא האיש אשר ישקם את התנועה. המוצא חשוב בימינו — אך המוצא לבדו אינו מזיז הרים.

לתנועה אין תקומה. היא אבודה.

היא משאירה אחריה חלל ריק כביר.

תחת לחשוב עוד כמאוביה, מוטב לחשוב על העתיד: מי ומה ימלא חלל ריק זה?

מסעדת בוננזה

בשר שהוא בשר ובצל שהוא בצל

האיש שבא לסעוד

ברחוב טרומפלדור, במקום שקט ושליו, ליד המקום השקט והשליו ביותר עלי אדמות — בית הקברות, נמצאת מיסעדה שנקראת „בוננזה". היום היא נקראת כך. אתמול אחרת ולפני אתמול נקראה עוד אחרת. המקום מחליף בעלים ומחליף שמות בזה אחר זה ועכשיו הוא נקרא „בוננזה". בערב הוא פאב ומיסעדה ובצהרים הוא מיסעדה בלבד.

באנו בצהריים. המקום היה כמעט ריק. האם זה סימן לכך שהוא עומד להחליף שוב, בקרוב. שם יבעלים? לא בטוח. שהרי האוכל כאן טעים בהחלט ואין סיבה שמקרוב ומרחוק לא יבואו לאכול אותו (על השכנים הקרובים ביותר אין כמובן מה לסמוך).

התיישבנו על שולחן מרווח והזמנו שתי מנות ראשונות: סלאט יווני וקלמארים בחמאה ושום. הסלאט היווני היה מורכב מעלי חסה (הרכים והעדינים שבהם) מעט מלפפונים, גבינה בולגרית מלוחה, עגבניה ושלא לשכוח: בצל לבן פרוס וזיתים שחורים. בדרך כלל סלאט כזה צריך לטבול ברוטב עשיר של שמן זית. כאן הרוטב היה דליל קצת, אך שילוב הירקות והגבינה היה מצויין.

*

הקלמארים היו לעילא ולעילא. מי שאוהב באמת קלמארים ויודע באמת איך לבשל אותם, מבשל אותם ללא מעטה של בצק, כך שאפשר יהיה לטעום את הבשר שלהם ללא בילבולים והטעיות. כאן היה הבשר ורוטב השום והחמאה היה גם עדין וגם פיקאנטי.

אבל כל זה הוא כאין וכאפס לעומת מרק הבצל. מרק הבצל היה מסמר הארוחה. נדמה לי שעדיין לא אכלתי בארץ מרק־בצל באיכות כזאת. הוא עשוי היה על פי כל הכללים ומעבר לכל הכללים. למרק־בצל טוב דרוש הרבה הרבה בצל, מי שמדמה ומקטין ומדלל את הכמות מרמה את המרק ולא את עצמו. אחרי שמשחימים את הבצל יש לעשות רכיכה של קמח שיסמיך אותו, ורק אחר כך ליצוק על כל זה מרק ולבשל. כשהמרק נראה מוכן יש להכניסו לקערות חסינות אש, לשים בקרקעית פרוסות לחם קלויות, ליצוק עליהן את המרק ועליו לפזר גבינה צהובה מגוררת (לפי גירסה אחרת, את הגבינה ניתן לפזר גם יש על פרוסות הלחם). בתנור צפים הלחם והגבינה למעלה ומקבלים היתוך מהחום, כאשר הגבינה מותכת ושחומה מותר להוציא את המרק מהתנור. מרק כזה יותר מחם, הוא לוהט, אך יש בו הצמיגות של המרק עצמו והצמיגות של הלחם והגבינה, וטעמו משובח להפליא. המהדרים מוסיפים לכל זה גם מעט יין. הטבח של „בוננזה" היה מהמהדרים. כאמור: המרק הוכן על פי כל הכללים וגם מעבר להם.

*

כמנות עיקריות הזמנו עגל ברוטב פיטריות וסטיק בפילפל. העגל היה מצויין. נתח בשר עבה, רך (כלומר: עגל אמיתי, בלי זיופים), מטוגן במידה בינונית, כפי שביקשנו, ומכוסה ברוטב עשיר של פיטריות. הסטיק היה הסטיק הנכון. הוא נלקח ממעטפת הפילה. בארצות־הברית חלק זה נחשב לחלק המשובח ביותר של הבקר. טעמו כל־כך טוב עד שדי בעצם לשים אותו על האש וליהנות מעסיסו הטבעי. כאן הסטיק היה סטיק. הטעם היה טעם משובח, אך בדרך־כלל הנוסחה הנכונה של סטיק מפולפל, כלומר: הגירסה הקלאסית, היא ללא רוטב: סטיק, פילפל, מעט קוניאק משולהב (כלומר: שהודלק בשלהבת), ואם רוצים ניתן להדיח כל זה בקצת יין. הרוטב הטבעי של הבשר כשהוא מעורב בפילפל ובאלכוהול, דיו כדי לספק טעמם של אניני טעם. יש גם גירסה, פחות מקובלת, של סטיק מפולפל ברוטב: רוטב שבו מעורבים גרגירי הפילפל. כאן היה הרוטב עבה וסמיך מדי. לא שהרוטב לא היה טוב. אבל סטיק טוב אינו דורש רוטב סמיך המאפיל על טעמו הטבעי.

קינחנו את הארוחה בסלאט פירות מצויין וקפה ושילמנו 638 שקל.

(מ) ליקולום

מכתבים

הפרד ומשול

על מדיניותה של ממשלת ישראל כלפי הדרוזים ב־רמת הגולן.

על ממשלת־ישראל להבין ש־המדיניות שלה, להפריד בין הדרו־זים שברמת הגולן ובין שאר ה־שטחים נכשלה. הדרוזים ברמת הגולן, בישראל, בלבנון, בירדן, בסוריה ובקנדה ובכל שאר המקו־מות בעולם הם ערבים, ואינם עם נפרד כפי שנדמה היה לכל ממ־שלות ישראל.

מדיניות ממשלות ישראל מאז שנות החמישים היתה להפריד בין הדרוזים למוסלמים. בכך פגעו ב־כבודם של הדרוזים, שלמרבית אני יודע שבמחנה אחד ובתנועה אחת אשר יהיה לעצור את ה־טירוף המשתלט על המדינה. לפי הקצב והדינמיקה במדינה ובמיזרח התיכון, עכשיו הוא הזמן ליצור גוף פוליטי וחברתי גדול ורחב.

ידוע לי שהרבה אזרחים, שנתנו את קולם בבחירות האחרונות ל־מערך על־מנת להחליף את השיל־טון במדינה, וגם אני ביניהם, יצ־טרפו הפעם ביחד למען אותה מטרה.

רק שיתוף פעולה בין כוחות הציונות השפוייה יחולל את תחיית המיפעל הציוני, וציבוינה הישראלי האמיתי.

צריך הרבה אומץ וחזון כדי להתאחד ולפעול ביחד. רק שיתוף פעולה של אותם גופים ואנשים שחושבים בראש אחד לטובת ה־מדינה יגרום את המהפך.

איי אהרון, רמת־אביב

● ● ●

תקנה חלמאית

התקנה החדשה לגבי 10 צ'קים ללא כיסוי שלא כובדו, גורמת לבעל החש־בון שיהיה מוגבל לתקופה של שנה.

התקנה נראית לי כחלמאית — ששם, בחלם, כדי לדעת אם כבר הזיזו את ההר — ולאחר שהמעיל נגנב — קבעו שההר הוזז.

א. אפילו בעשרה צ'קים אפשר לרמות במיליוני שקלים.

ב. אפשר להוציא בעת ובעונה אחת מכמה בנקים עשרות פנקסי צ'קים.

ג. מקבלי הצ'קים ללא כיסוי לא יודעים לעולם שמוציא הצ'ק כבר מוגבל.

ד. אם תעבור השנה המוגבלת — האם לא יוכל המוגבל להפיץ צ'קים נוספים ללא כיסוי?

לכן, למה שלא יאשרו תקנה מתקבלת על הדעת, שכל אחד הרוצה להוציא פינקס צ'קים, יהיה מוכרח להביא בפתיחת החשבון — כמה ערבים מהימנים, שיחתמו על שטר בטחון, כנהוג על כל הלוואה שהבנק מאשר?

אולי הבנקים דווקא כן מעוג־יינים שיחזרו הרבה צ'קים ללא כיסוי, דבר המזכה את הבנקים בהכנסות גדולות נוספות.

זאב שובסקי, תל־אביב

● ● ●

חשקיפי אביב

בהתלבטות המפד"ל בין „הברית הטבעית" ובין „הברית ההיסטו־

(המשך בעמוד 16)

ציונות שפוייה

הצעה להקמת גוף פוליטי חדש.

לאור ההתרחשויות בשטח המדי־ני והחברתי — ובמיוחד החברתי — הגיע הזמן שתנועות כמו של"י ושלום עכשיו, וחברי־כנסת כמו יוסי שריד, ויקטור שמטוב ושול־מית אלוני, אישים כמו אייבי נתן ואנשי־רוח כמו עמוס קינן ועמוס עוז, יקומו ויתנו תשובה לקיצונים הדתיים ולאנשי התנועה לעצירת הנסיגה.

הצער הסכימו בחלקם למדיניות פושעת זאת, וכתמורה קיבלו תפ־קידים כלשהם.

אני דרוזי־ערבי שחי במדינת ישראל ומעולם לא היתה לגבי השאלה מי אני, דרוזי או ערבי. אני מציע לכל מי שמפקפק בשייכו־תם של הדרוזים לאומה הערבית לקרוא מעט היסטוריה. לממשלת ישראל אני מציע שעד שתצליח לקבוע מיהו יהודי, תניח לנו לק־בוע שהדרוזים הם ערבים.

עזי פוארסה

● ● ●

קורא אהרון
חזון ואומץ

אנשים טובים

על־פי נעמי שמר.

תפתחו את העיניים, תסתכלו היטב / פה־ושם פוצץ עוד בית ונשבר עוד לב / יש מחסום ליד הדרך — לא חמניות / אז תקומו ותגידו — לא יכול להיות.

אנשים טובים באמצע הדרך / אנשים טובים מאוד / אנשים טובים חוסמים את הדרך / באלה ואלו דמעות.

ארוכה מאוד הדרך עד לבית־סחור / ואין חשק בדיוק ללכת לביקור / אך כשהיחידה תפשוט לעוצר היומי / בני ודאי לשם ייגש ויתנצל בשמי.

אנשים טובים באמצע הדרך / אנשים טובים מאוד / חיילים טובים פורצים את הדרך / הם רק ממלאים פקודות.

איש אחד אמר לבנו: / היה חייל מושלם / אם יאמרו לך לירות, אל תפחד מדם / ואשה טובה אחרת את בתה שלחה / לעזור לצבא־העם לגמור את המלאכה.

אנשים טובים באמצע הדרך / אנשים טובים מאוד / אנשים טובים זוכרים את הדרך / שכחו כיצד לצעוד.

מרשרש אילן ברוח, מרחוק בוער הכפר / משאלות ליבי לוואדי נסחפו זה כבר / אם תצאו אל הטיילת להרוג שבת / עוד תוכלו לראות אותן: שוקעות גים אט אט.

אנשים טובים באמצע הדרך / אנשים טובים מאוד / אנשים טובים רואים את הדרך / אבל מסרבים לצעוד.

רקפת זוהר, ברעם

קבלת מודעות לכל העיתונים
במחירי המערכת
• שורות ת.ד
ללא תשלום
• מכבדים
כרטיסי אשראי
פרסום אידיאל
אבן גבירול 100
טל: 227117

דאקטרי
מציעה חיות בית:
כלבים ● חתולים ● צפורים
● יבוא בעלי־חיים ●
● מבחר ציוד ומזון ●
● ספרות מקצועית ●
משלוחים לבית הלקוח
עברנו לכתובתנו החדשה:
ה"א באייר 54 (ככר המדינה)
תל־אביב, טל. 03-455168

לוחות פלסטיים
שוטף מהמלאי, גליונות, פילמים במידות עוביים, צבעים ודוגמאות שונות, קשיחים או רכים (כולל כסף וזהב) עם או בלי דבק. וכן פלטות רובקס.
רבי טרידינג
טל. 827315 — 822926

DELTA

82 מכונית איכות במחיר ללא תחרות!

פרטית 1289 סמ"ק

איכות ובטיחות
עובי הפח בדלתא כפול מכל מכונית אחרת -
מגביר החוזק לבטיחות מירבית

חסכון
מנוע חדשני סופר חסכוני

בלעדיות
ציפוי מיוחד נגד חלודה (בכל החלקים הפנימיים של המכונית)

נוחות
מושבים אורטופדיים מרווחים ל-5 נוסעים

תוספות כלולות במחיר
★ צמיגי מישליין ★ מערכת בקרת בלמים
★ רדיאטור "טרופיקל" ★ משענות ראש
★ שמשות כהות (סנט גובן) ★ מבחר צבעים
★ חלפים מקוריים ★ מכללים אירופאיים

מוסך מרכזי ארצי:
מוסכי סטנדרט פרגוסון - מפרץ חיפה
ומוסכים מורשים בכל רחבי הארץ

אחריות שנה ללא הגבלת קילומטרים

החלה ההרשמה למשלוח הקרוב במחירים קבועים
אשראי ל-24 חודש בריבית ללא תקדים • אספקה בחודש מאי

פרטית, במחיר 177,000.- שקל
סטיישן, במחיר 199,950.- שקל
(על הכביש, כולל מע"מ, אגרת רישוי, אביזרים ותוספות)

גלידי סוכנויות בע"מ
מרכזי תצוגה ומכירה
תל אביב, דרך פתח תקוה 55, טל. 03-218772
חיפה, שד' המגינים 53, בית רסקו, טל. 04-727353

סע עם כמה איכות
GALIDI DELTA

סטיישן 1289 סמ"ק

GLOBUS MG.

מכתבים

(המשך מעמוד 14)

ריח" לא תהיה שום השפעה ללו־חות הברית.

גם אם תוכרע חיובית שאלת ה־„מיהו יהודי", עמדת האגודה לגבי הקואליציה תהיה: לא ברית ולא מילה.

עד להכרעת בית־המישפט תמ־שיך תמ"י להתמעמע. לאחר זאת תתחיל להזדעזע.

במאבק בין הדור הוותיק לבין הדור הצעיר במפ"ם יכריע הדור הזעיר.

גם אם יצליח המערך להפיל את הממשלה עדיין יהיה מוטל בספק מי נפל בפח.

נאמנה לדרך מייסדה, המדינאי החוגר, תמשיך תל"ם לשבת על הגדר.

ארון הקבורה כבר מונח על כנו. השאלה היא רק מי ייכנס לתוכו? התנועה לעצירת הנסיגה או התחיה?

ביתר הזירות, לפי כל הצפוי, לא יהיה חדש ולא שינוי.

גם לאחר הנסיגה תמשיך להת־קיים ארץ ישראל היפה.

בגיא ובהר פרח דשא יפרח. הם יכסו את כיעורי הליכוד והמערך.

צבי מרום, רמת־השרון

● ● ●

הכשרת הבן האובד

הקורא ביקר במעון־יום של תנועת האשה הדתית, והוא מדווח:

הזדמנתי למעון של אמונה ב־אשקלון, ושם גם צולמה תמונתו של „הבן האובד" המפורסם כשהוא יהודי כשר לכל דבר (ראה גלופה). מה שהתחיל בו מישרד־החינוך כבר נותן תוצאות בפריפריה.

איציק בן־אור, תל־אביב

● ● ●

בהחאם לתוכנית

בתשובה לרשימה שפורס־מה תחת הכותרת „תל־מוד־תורה מעלה ריחות" („העולם הזה" 2323) מב־קשים להזהיר:

לאחר בדיקת הנושא במחלקת מהנדס העיריה, תמהני על הגדרת החלטת ועדת המישנה לתיכנון ו־לבנייה בנושא זה כבלתי חוקית.

ההחלטה היתה חוקית בלא כל פיקפוק. בהתאם לתוכנית בניין ערים 105 א', שפורסמה כחוק, רשאית העירייה לתת רשיון ל־הקמת גן־ילדים ומעון־ילדים בכל אזורי המגורים.

בהתאם לחלק ח' של התוכנית — ניתנות לוועדה סמכויות מיו־חדות למתן רשיון גם לבתי־כנסת ולבתי־תפילה ולמיבנים ציבוריים אחרים.

מלכתחילה הומלץ להעביר ה־נושא לאישור הוועדה המחוזית, אך לא מפני שעצם העניין מצריך אישור הוועדה המחוזית, אלא מפני שהוגשה בקשה להקלה ולחריגה בבנייה. ברם, משהוגשה תוכנית חדשה בלא הקלות, די באישור הוועדה המקומית וזאת בהתאם ל־תוכנית מיתאר.

אברהם טננבוים,
מזכיר העירייה ודוברה,
בני־ברק

● ● ●

העיקר - הכרה הדדית

בעיקבות מיכתבו חגלוי של אורי אבנרי אל יאסר ערפאת („העולם הזה" 2335).

לדעתי את המיכתב הזה צריך לתרגם לערבית ולמצוא דרך להפי־צו בשטחים. יש לשכנע בכל דרך את תושביהם עד כמה חיוני ה־רעיון המובא במיכתב זה, כלומר: הכרה הדדית ישראלית־פלסטינית, כשכל אחד מהצדדים מכיר בזכותו של השני למדינה משלו (אני סבו־רה שעל המדינה הפלסטינית להיות בקשר פדרטיבי עם ירדן שבה נמצא הרוב הפלסטיני, כאשר רק במיסגרת פדרטיבית אפשר לפ־תור את בעיית הפליטים).

יש לשכנע את הפלסטינים עד כמה שקבלת רעיון זה חיונית ל־צלחת מאבקם. כך יהפכו חלק מהיהודים הסולדים מהכיבוש ו־מהסיפוח לכוח ממשי במדיניות הישראלית, שיהיה מסוגל לפעול ביעילות לקבלת פיתרון זה. כל־

(המשך בעמוד 18)

בן אובד עם כיפה

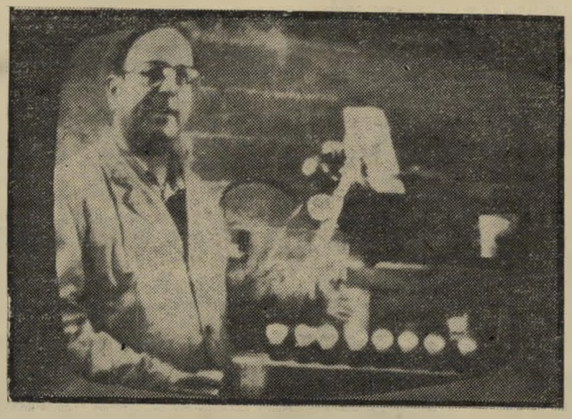
תוצאות בפריפריה

הקטר שהוליד עכבר

(נא לזמר, לפי מנגינת השיר הידוע „קטר 70414").

בחיפה ובבאר שבע המדען מסר / שיש דבר־מה בהמצאה של כבוד השר / השר אומנם תשוש, השר אומנם, ישן / ובכל זאת הוא השוויץ עד שעלה עשן / הוי־הוי־אה.

השר כזה שתקן, עשיר ומכובד / על כל המדינה בלי כל בושה

איך הוא עבד / „אלף כוח־סוס", בלי להתאמץ / ולב המערך כבר חישב להתפוצץ.

וצ'יק־צ'יק־צ'ק — אני אשף! וצ'יק־צ'יק־צ'ק — העסק דפק / ואז האנשים זה לזה אמרו / יעקב מרידור השר זה הוא!

השר אף לא חלם שזה עתיד לקרות / שאת עצמו יכניס לכאלה מין צרות / רעיו בליכוד — כולם הרכינו ראש / בעוד העם — הפיטורים התחיל לדרוש / תו־תו־הא.

אז ברמן את צינור הדלק אט סגר / חאש כבתה לאט והקיטור גם־כן נגמר / ברמן לאומה בקול חנוק אמר / אני הוא הממציא והכשלתי את השר.

וצ'יק־צ'יק־צ'ק — הוא כבר לא אש"ף / וצ'יק־צ'יק־צ'ק — העסק לא דפק / ואז שר אחד לשר שני לחש / העסק הזה מת — צריך סקנדל חדש!

משה כנען, רמת השרון

רעים
העסק הנבחר של 82
לאלו שאינם מתפשרים
רעים - הכרויות ברמה גבוהה למטרות נישואין.
בואו להכיר אנשים שנחמד ונעים לשהות במחיצתם. אתם עשויים לפגוש את בן/בת הזוג אותו חפשתם כל ימי חייכם!!
אילו ידעתם כמה אנשים מעוניינים ליצור אתכם קשר ברגע זה - לא הייתם מהססים לפנות למשרדנו!
20 שנות נסיון
חיפה
שד' מוריה 15
טל. 04-84316
פתוח 10.00 - 20.00
תל־אביב טל. 03-282932
03-285991

למד צילום עכשיו
קורסים למתחילים ומתקדמים
מספר התלמידים בקבוצה מוגבל ל-10
● החלה ההרשמה לשנה"ל תשמ"ג ●
עוד פרטים - בין השעות 10.00-22.00
קמרה אובסקורה לימודי צילום
תל אביב: רח' ביאליק 23, טלפון 03 658677
ירושלים: רח' בצלאל 6, טלפון 02 233502
חיפה: רח' הנביאים 13, טלפון 04 662773

חדש
בככר המדינה
בית אופנה
למידות גדולות
(44-54)
ה' באייר 52 ת"א
טל. 455938
52

תן טרמפ לחייל

"אני מסוגל למכור כל טלוויזיה."

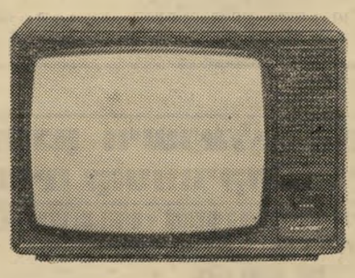
"אצלי בחנות, תוכל למצוא טלוויזיות של הפירמות הכי ידועות. יש לי גרמניות, יפניות, אמריקניות ואפילו ישראליות. את כולן אני מוכר. אבל לעצמי קניתי בלאופונקט.

"כשנכנס אלי לחנות חבר טוב, אני אומר לו: רק בלאופונקט. על אחריותי. תאמין לי — זאת עצה של חבר, לא של סוחר".

רפי רון-גיא

מרכז שיווק ישיר
(המרכז הסיטונאי לטלוויזיות צבעוניות)
רח' בן־יהודה 1, תל־אביב.

...ואם אתה יודע לזהות עצה טובה, הכנס לאחת החנויות המובחרות, ותמורת — 7,400* שקל במזומן, קח את בלאופונקט הביתה ואת היתרה תשלם ב־4, 6 או 8 תשלומים חודשיים.

TEDELEX

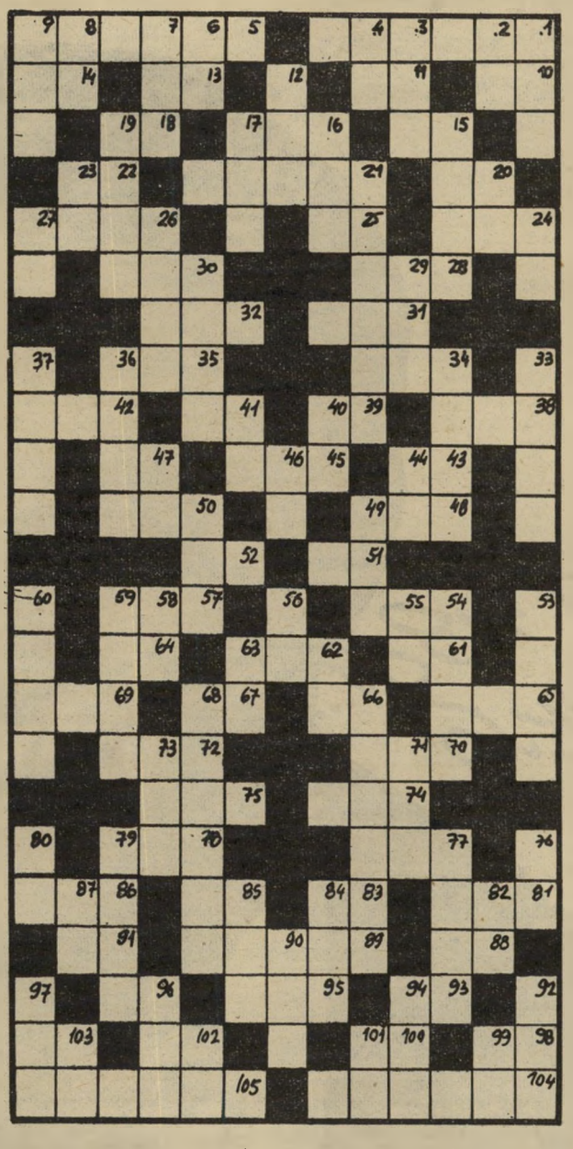
בלאופונקט – בכל מחיר.

BLAUPUNKT

*שווה ל: — 1,120 מרק לפי שער 6.60 שקלים = — 1 מרק.

תשבץ העולם הזה 2328

מאת **אביגיל יואי**

מאוזן:

1) מנחש עתידות; 5) סיפור הראשון של ש"י עגנון; 10) בעל־חיים טורף; 11) תאריך עברי בחודש ניסן שבו חל יום א' של פסח; 13) חבט את התבואה; 14) אנוש; 15) קידומת בורמזית; 16) אחת ההמצאות בספר „מוטי בן פייסי החזן" לשלום עליכם; 18) ציפר, מרח; 20) של (אר־מית); 21) כינוי שדבק בשר האוצר — יגאל הורביץ (3, 2); 24) חלק מראשנו; 24) אזמל; 25) בד לבן עדין; 26) כתב־סתרים; 28) התנגדות; 30) יסוד כימי אלמתכתי; 31) מקום מושב בני־ישראל במצרים; 32) מנגן על אחד מכלי התזמורת; 33) מזון לבני ישראל בצאתם ממצרים; 35) אחד ממיני הבשמים במקרא; 38) סוג מס; 39) בית קיבול קטן; 41) משקה עלים; 42) כשל; 43) הבל; 45) משען; 47) תוך; 48) היטה מטוס ממס־לולו; 50) שאלתו של הסופר פיארברג; 51) לא לי ולא לו; 52) אות במוסיקה; 54) מוביל ישראל במדבר; 57) אחד החושים; 61) אות בא"ב; 62) דרך; 64) כינוי למושל ושליט; 65) מארח במטוס; 66) ישן; 67) דין; 69) עוני; 70) שקט; 72) ים שנתחולל בו פלא; 74) אסכולה, דרך לביצוע; 75) אהובתו של שופן על האי מיורקה (ש"מ); 77) כבוד; 78) מגדל יריר בימי קדם; 81) שריטה עמוקה; 83) יחידת חשמל; 85) בכור יהודה; 86) עפר לח וטחוח; 88) מסולם התווים; 89) עלוב; 91) קריאת צער; 93) קיר; 95) אחד ממיני הארזים; 96) זקן; 89) זיק; 100) תואר אצילות בארצות המזרח; 102) שדה־מרעה; 103) „מולידו" של „העורב" (ש"מ); 104) שכונה בירושלים (3, 3); 105) יוצר „בגדי המלך החדשים" (ש"מ).

מאונך:

1) כל השאר; 2) שבט משבטי ישראל; 3) ביטול החלטה בתוקף סמכות; 4) מילת זירוז; 6) מזל; 7) ציבור שדרכו עובר המזון לקיבה; 8) תואר אצולה הולנדי; 9) טיס; 12) נשק; 15) שדה־תעופה חדש בארץ; 16) עת חביטת שבלי התבואה; 17) בעל־חיים שנולד; 19) קשה, רציני; 20) שיש נאה; 21) דברי מאפה הסומכים את חולה האהבה משיר השירים; 23) נקי מחטא; 24) נועם; 26) אויב; 27) דגל; 29) כינוי לכל אחד משלושת החגים שעולים בהם לירושלים; 30) מוז; 33) נסתר, מוחבא; 34) מעריך; 36) שטן, שד; 37) גרו בו במערות; 40) קלף טוב; 41) תפר; 4) לא רחב; 46) משפחת סופרים גרמנים; 47) יהיר; 49) מזל החודש; 50) מכסה (ישעיהו כ"ח ז'); 53) קומפוזיטור אוסטרי בן 250; 54) מצבו של היריח ביום הראשון בחודש; 55) מחזאי אירי גדול; 56) שוכן; 58) פרפר מזיק לבגדים; 59) סוג של פעולה צבאית בעקבות מחבלים; 60) צייר מעין־הוד, ממייסדי ה„דדאיזם" (ש"מ); 62) בתנאי ש...; 63) טבעת לסימון בהמות; 66) חלקיק נטול מטען חשמלי המצוי ברכב הגרעין; 68) גביאת פורענות ביוון העתיקה; 71) קול תנועת כנפיים; 73) נחל אכזב; 76) גאה; 77) העמוד ה־ימני בבית המקדש שבנה שלמה; 79) ניגודים מן הקצה אל הקצה; 80) מקום גידול וצמיחה; 82) אחד מארבעה בנים; 84) מוזהם לפי דיני התורה; 85) סעד; 87) שם האלוהות ככתבו; 90) תיקון; 92) כתר, עטרה; 94) „...בצבת עשויה"; 96) נותר; 97) נהר ברוסיה; 99) בעל חיים בעל שיכון בטוח; 101) מילת הסכמה; 102) פס; 103) קו.

המכון הישראלי לספרות נשים קוסמטיקה ופדיקור

קורסים ספרות נשים - קוסמטיקה - פדיקור מניקור
הוצאת שער בחשמל (אפיליציה)
* סלון נתנן יפי

תסרוקות, תספורות, תחלוקת, סלסול, צביעה, פאות, טיפול פנים, איפור.
הצעת שיער בשעווה
* הנות נלות *
- מחירים עממיים - שרות מעולה -

תל-אביב יודפת 4 ליד דיזנגוף 190 226066 229388
רמת-גן הרצל 86 מול בנין אואזים "סלון אוה"

מכתבים

(המשך מעמוד 16)

עוד נציגם היחידי של הפלסטינים — אש"ף — דוגל באופן רישמי בהשמדת ישראל, הרי שמאבקם הצודק נגד הכיבוש נראה בעיני ישראלים רבים כמאבק להשמדת ישראל, דבר המשמיט את הקרקע מתחת למאבקם של מתנגדי הסיפוח בישראל.

רבקה תי, קיבוץ עמיר

● ● ●

מי צריך את זה?

הבחירות, כך נראה, מעבר לדלת.

מר ייגאל הורביץ אמר שהוא מעדיף ממשלה עם המערך במקום

קוראת גולדנברג
רצון הבוחר

המצב הקיים היום, מצב של לא־ממשלה. מר אברהם שפירא אמר שאם יבוא פירוק הקואליציה, אז יותר יפה שהיא תפורק על רקע דתי, ולא על עניין יהודה ושומרון. כך הבחירות מעבר לדלת. מי צריך את זה? בזבוז המיליארדים יחזור על עצמו. אדרבא. כל מיפלגה שתתחייב להוציא כמה שפחות כסף, ראוייה יותר לאמון הבוחר. שיתחרו כל המיפלגות על בסיס זה.

רוזה גולדנברג, קריית־אתא

● ● ●

הגדה של פסח

נוסח חדש:

מה נשתנה פסח זה מכל הפסחים?
שבכל הפסחים אכלנו לחמה עניא לזכר אבותינו.
השתא אכל לחמה עשירא לזכר מפוננו.
שבכל הפסחים אכלנו חרוסת ומרור.
השתא נאכל לחמה עשירא לזכר
שבכל הפסחים ציינו את יציאת מצריים בין המיצרים.
השתא נציין את כניסת מצריים בין הביתרים.
שבכל הפסחים טבלנו במים מלוחים.
השתא באש ובמים דלוחים.

צבי מרום, רמת השרון

● ● ●

שורש הבעיה

הקוראת מתפעלת מתוכנית הטלוויזיה.

תוכנית הטלוויזיה כלבוטק היא תוכנית חשובה ובעלת שיניים.

קוראת אלון
פתרונות ממשיים

המנסה לשפר את איכות החיים ולחסל תופעות שליליות. זוהי תוכנית הנוגעת בשורש הבעיה ומציעה פיתרונות ממשיים.

מיכל אלון, רמת־גן

„בוא נאמר כך"

בוא נאמר, אורי אבנרי, שאתה בר הכי בעניינים רבים. אני, למשל, ובוודאי עוד אלפי קוראיך וקוראותיך, מוצאים עניין רב בתגובותיך בהעולם הזה על מיגוון הבעיות המדיניות, החברתיות והתרבותיות, שאנו נתונים בהן. מכבד אני גם את העברית שלך ושל שבועונך־שבועוננו. אתה ועמיתיך ועמיתותיך נותנים את דעתכם גם לשיפורה המתמיד. בגיליון 2325, למשל, שמחתי לפגוש כמה חידושי לשון שלך — שבועונאי ויומונאי, בוקרון וצהרון — שיש להם סיכויים טובים להעשיר את מילוננו.

עם זאת, אל ייחשב לי לעוון, אם אעיר שהתקפתך ביומנך האישי בגיליון הנ"ל על מה שאתה קורא ‚שיבושים' היא, בלשון המעטה, חסרת בסיס ובלתי אמינה. אתה אמנם משתמש בלשון פוסקנית חריפה ומכנה מה שאינו מוצא חן בעיניך בכינויים כגון ‚שיבוש מכוער ומיותר לגמרי', ‚שיבוש צורם', ‚שימוש כוזב במלה אחרת'... אבל אינך יכול לנמק את דבריך. למעשה, שום בלשן או בלשנית רציניים לא יטענו שהדוגמאות שהבאת (יש אחת או שתיים עניניות — ההפרזה בשימוש במלה ‚נושא' או בביטוי ‚בגלל ש', אבל גם לגביהן לא הייתי נוקט לשון חריפה כזאת) הן שיבושים, מפני שאין הן שיבושים, פשוטו כמשמעו. אלה הן שימושי לשון חדשים עממיים, שאינם שיבושים יותר מ‚בא לי' — ביטוי שאתה אוהב להשתמש בו במאמריך (וגם אני — אל ייסרני אלוהים — אינני מתנזר ממנו במסיבות מתאימות).

לא אאריך בהשגותיי ואסתפק בדוגמה הראשונה שציינת. גם אם תוכיח (מלשון תוכחה) אותנו מהיום עד מחר, ש‚בוא נאמר' הוא ‚שיבוש צורם' ו‚צורה אידישית שדבקה גם בבני עדות המזרח' ‚אמר לך כל בר הכי (או בת הכי) שאינך מוכיח (מלשון הוכחה) בכך שום דבר. ‚בוא נאמר' אינו משובש יותר מ‚בואו ונספרה בציון' שאמר ירמיהו (נא 10). יחזקאל הנביא, שאתה נתלה בו, אמנם לא אמר ‚בואו ונדבר על עצמות' אבל הוא אמר ‚בואו נא ושמעו מה הדבר' (לג 30). ביטויים שגורים בפי חז"ל הם: ‚תא (=בוא) שמע' או ‚תא ואתווי (=ואראה) לך...' ואם נביאינו וחכמינו דיברו כך, מה כי תלין על גדעון וניסים ומזל ודינה? בוא נאמר כך: דברי עברתך על העברית ומוסר תוכחתך ללא הוכחה וחרון קצפך הם כקצף על פני המים, נכון לעכשיו.

ראובן סיוון, ירושלים

● בואו נאמר שאיננו תמימי־דעים בנושא זה.

העסק הובחר 1982

עכשיו – כולם עושים זאת!
שותים סודהסטרים – ועוד מקבלים סודה־בָּל חינם!
שוב סודהסטרים מחלקת מתנות!
מי שיקנה עכשיו סודהסטרים–201, המכשיר הביתי המופלא לייצור משקאות קלים, יקבל מיכל סודה־בָּל נוסף – ללא תשלום דמי פקדון. וזה מצויין. כי יש הרבה אורחים צמאים. וכך אפשר להבטיח אספקה שוטפת של משקה קל ומרענן לאורחים הצמאים – במשך כל הקיץ כולו. בחוזק הסודה האהוב עליך, בטעם האהוב עליך. וזאת – בחצי ממחיר כל משקה קל אחר בבקבוק או בפחית.

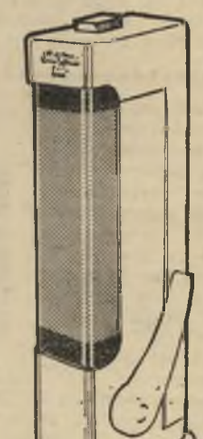
שי חינם
320 שי

כולם עושים זאת!

סודהסטרים

סודהסטרים–201 החדש, הגדול היחיד. עם הבקבוק הגדול – 330 מ"ל. מחיר מומלץ לצרכן –1,798. שקלים כולל מ.ע.מ.
עם 6 בקבוקים, 6 פקקים ומיכל סודה־בָּל.
פרטים בכל נקודות המכירה.

סודהסטרים. המכשיר הביתי המופלא להכנת משקאות קלים בשלוש לחיצות.

מבקש לקבל את מוצרי סודהסטרים ישר הביתה?

רק באזור ת"א וירושלים – להזמנות טלפן

ת"א – טל. 03-721255 ירושלים – טל. 02-537619

1982
המוצר הנבחר

אופקים: "סוכנות אמישראגז". הרצל 1. **אור יהודה:** "אלקטרו אבי". ההגנה 130. **אילת:** "מעדניה דרומית". האלמוגים 405/2. **אשקלון:** "בהנא". צה"ל 1. "רייפמן". מרכז נפתי. **אשדוד:** שירותי משרד. נמל – ביתן 8. מ.י.א – שירותי גז. הראשונים 111. כל־בו חביב. מ. מסחרי ב־א/58. עם בע"מ. תחנת פז גלים. **בת־ים:** כל־בו ליפשיץ. בלפור 33. שי אלקטריק. בלפור 87. גלובוס. שד' העצמאות 62. **בנימינה:** מרכוס ושות'. **באר שבע:** אודיל. הרצל 71. שכטר. השלום 31. באום. העצמאות 30. **בני־ברק:** שי־לי. רבי עקיבא 61. **בית־שמש:** אלברטו אלקטרוניקה. השבעה 6. **גבעתיים:** סיונית. ויצמן 25. **דליית אל־כרמל:** נאסר אמין. **הוד השרון:** שנהב. דרך השרון 72. **הרצליה:** כל־בו שוחט. סוקולוב 37. פינת הזול. רבי עקיבא 2. **זכרון יעקב:** יורם אהרון. המייסדים 33. **חולון:** רדיו אביגדור. סוקולוב 120. אלקטרו רונן. שנקר 65. נאות קור. אילת 36. **חדרה:** שחר המאור. הנשיא 36, **חיפה:** ניסים לוי. חורב 18. אמסלם אליהו. סילידיאן 27א'. סגל ובניו. החלוץ 61. מגב נע. צידון 61. פרימר ישראל. הנמל 59. אלול. העצמאות 39. **טירת הכרמל:** בן־אבו שלמה. ז'בוטינסקי 55. **טבריה:** שיווק כינרת. ק. שמואל. **יבנה:** פיזנטי. מרכז מסחרי 6. **יפו:** סלון גירון. יפת 103. שופי־קופי. שד' ירושלים 64. **יהוד:** מינימרקט בן־דוד. סירקין 1. **ירושלים:** שלמה לוי. השזיף 3. טבריאי. מרכז כלל. שושני את גליק. שבטי ישראל 26. סעתי. הרברט סמואל 2. בן בן סופר־זול 2. מרדכי בן הלל 3. **כפר־סבא:** יצחק כהן, מקור הזול. ויצמן 134. **לוד:** מרכז החרסינה. הרצל 1. אור כוכב. הנשיא 1ב'. שניב. נ. תעופה בן־גוריון. חג'ג' חנוך. הרצל 49. **מגדל העמק:** מעדניה מיכל. מ. מסחרי חדש. **נצרת:** בני איברהים יוסף, 720/24, ארוין כץ. שכונה דרומית 722. **נתניה:** בית השי. הרצל 11. אור למופת. סמילנסקי 1. כלי־נת. שטמפפר 2. רדיו אקספרס. הרצל 39. **נהריה:** פינת הפרח. שד' הגעתון. **עכו:** כהן דוד. ז'בוטינסקי 6. **פרדס כץ:** מוצרי חשמל. ז'בוטינסקי 129. **פתח־תקוה:** סלון ברק. חובבי ציון 30. פרידמור. חיים עוזר 1, ש את ש, רדיו אפרים. אורלוב 80. **צפת:** גנון. **ירושלים** 70. **קדית מלאכי:** כלבו לחקלאי. אזור תעשיה. **קרית גת:** כלבו שטרית. שכונת גליקסון. מקור הפרי. מרכז מסחרי. **קיראון:** אלקטרו און. מרכז מסחרי. **קרית שמונה:** כלבו טל. מרכז מסחרי. **קרית אתא:** משה פטמן. העצמאות 50. שבת את כהן. זבולון 1. ברק מאיר. הוגו מולר 38. **קרית ביאליק:** צדוק ראובן. מרכז מסחרי. **קרית מוצקין:** שי לי. קדיש לוז 11. זולדן בתיה. דרך עכו 197. **קרית ים:** מכולת אבנר כהן. שד' ירושלים 5. **רמלה:** נברשות המגדל. (נובק) הרצל 84 (פסג'). **ראשון לציון:** יורם כהן. רוטשילד 42. סלון תומר. הרצל 22. חלנס 81. ברניצקי 31. **רחובות:** גזית. בילו 52. **רמת גן:** נוריאל. ביאליק 68. דנירם. הרוא"ה 13. **רמת השרון:** רדיו עזה. סוקולוב 65. **רעננה:** אחוזה. מרכז גולן 198. **שדרות:** מכלת שרה יוסף. ככר מסחרי 224. לישע חנן יוספטל 153. **תל־אביב:** שיינפלד. מקוה ישראל 2. שהרבני. אצ"ל 14. שרותי משרד. בית גבור קופמן 6. זקרי יהודה. סלומון 7. סלון חביבה. אלנבי 63. חמד. שד' הר ציון 12. דרייבסטור. דרך חיפה 170. נורי זבידה ובניו. סלמה 35. אהרוני. הרצל 23. קפ קפה. שלבים 16. **תל מונד:** חקיה. מרכז מסחרי.

ניתן להשיג גם בחנויות: שק"ם, שופרסל, המשביר המרכזי, בכלבו שלום וברשת חנויות המשביר לצרכן.

מרים בנימיני

מזל החודש: טלה

בני המזל מתחלקים לשלוש קבוצות שונות זו מזו

בני המזל מתחלקים לשלוש קבוצות, אלה שנולדו בתחילת המזל שונים מאלה שנולדו בסופו. גם את הקבוצה האמצעית מאפיינות תכונות אחרות משל הקבוצות הסמוכות לה.

ילידי הקבוצה הראשונה נולדו בין ה־21 במארס עד ה־30 בו. אנשים אלה נחשבים בדרך־כלל לרכים שבין הטלאים. הם מאד ידידותיים ומוקפים בחמון חברים. לעתים קשה להם עצמם להבין מה קורה בתוכם. מצד אחד הם רכים, בעלי דמיון ושוגים בחלומות. ומצד שני מתגלות בהם תכונות הפוכות לאלה שהזכרו כאן. נוילה אחת שנזרקת בחלל האוויר יכולה לגרום להם להתמלא בבעס, או במרץ והתלהבות, נמהרות ואפילו תוקפנות שקשה לשלוט בה. כשמרגיזים אותם הם משתדלים להתאפק ולשמור על קור־רוח, אך כאשר עוברים את אותה הנקודה שבה אינם מוכנים יותר לשתוק, הם מסוגלים להתפרץ בזעם כזה, שאינם שולטים לא בדבריהם, ולא בהתנהגותם. אך הם אינם מגיעים למצבים מעין אלה לעתים קרובות.

התחומים שאליהם הם נמשכים במיוחד קשורים לטיפול באחרים. מיקצועות הרפואה, עבודה סוציאלית, פסיכולוגיה וכו'. שיטחי האמנות אינם זרים להם, והם עוסקים בהם לפחות כתחביב. ה־ספורט הוא תחום שבו כל הטלאים מגיעים להישגים לא מבוטלים, ואם אינם עוסקים בו ישירות, לפחות יתעניינו בו וינסו לא להחמיץ מופעים ספורטיים ביים.

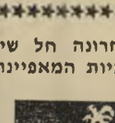
לקבוצה השנייה שייכים הטלאים ש־נולדו בין ה־31 במארס וה־9 בו. בקבוצה זו מוצאים את האימפולסיביים ביותר מבין הטלאים. הם אמיצים ונמרצים, לעתים שוחרי ריב ומדון ומתפרצים ב־הבזק של שניה, כאשר משהו אינו נראה להם. דווקא במצבים קשים הם מגלים שליטה עצמית ושלוות־רוח, אינם נרתעים מסיכונים, ומוכנים ליטול על עצמם משימות למרות הסיכון הכרוך בהן. אפשר לכנותם כשאפתנים גדושי ביטחון עצמי, ובעלי כישרון לרכוש להם מעריצים. לפ־עמים נדמה שאין דבר בעולמם המענג אותם יותר מאשר להתלבש יפה ולצאת לבלות. הם יודעים להתגאות בעצמם ובמעשיהם, ומפנים את כוח משיכתם הטיבעית לפעילות ציבורית ולקאריירה. הם נמשכים למיקצועות שיכולים להעניק להם, כוח, סמכות ואחריות. לכן יהיו מנהלים ועסקנים ציבוריים.

טקסיות, חגיגיות ומאורעות מיוחדים, מהווים מוקד משיכה משמעותי לטלאים אלה. הם נזבונים בדרך־כלל, ומעניקים בנדיבות לב מכספם לאחרים. אם כי יש מביניהם שנדיבות זו מחושבת אצלם ומטרתה למשוך את תשומת־הלב של החברה אליהם, ולהרשימה בחשיבותם העצמית. הם חייבים להימצא בתנועה, יש להם חוש קצב מפותח, הם ספורטי־ביים מאוד, בעלי אנרגיה רבה, ועוברים את החיים בקצב מסחרר.

לקבוצה השלישית שייכים אותם ש־נולדו בין ה־10 באפריל וה־20 בו. אנשים אלה אימפולסיביים, חסרי סבלנות, בדרך כלל אינם אוהבים להיות כפופים למיס־גרת כלשהי. הם מאוד אינדיבידואליסטים ועושים כל דבר בדרכם הם. ולמרות זאת החברה אוהבת אותם, והם זקוקים לה ואינם רוצים להתבודד. הם נהנים מהחיים וכל דבר שהחיים מציעים להם מתקבל ביחס בריא. הם אוהבים במיוחד מזון משובח ומרבים באכילתו. נטיותיהם האמנותיות קשורות בעיקר למוסיקה ומחול.

למרות חוסר סבלנותם חשוב להם ללמוד. מיסגרת של כיתה ממרידה אותם, ולכן הם מוצאים לעצמם דרך משלהם, כיצד להוסיף לעצמם ידע מבלי שיהיו כפופים למרותם של אחרים. למרות שהם בעלי מרץ ושימחת חיים מורגשת גם תכונה של אדישות מסויימת, וכאשר נכפה עליהם מצב קשה שאינם יודעים איך להתמודד אתו, הם נעשים שלווים ואדישים ואינם מראים כלפי חוץ מה עובר עליהם באמת.

ביחסים עם הקרובים אליהם, הם נו־טים להיות שתלטנים וכופים את רצונם. מאבק על השילטון מרתיע אותם, ואם מגיע מצב מעין זה הם פשוט מתרחקים ומתקים. כשמתייחסים אליהם בחיבה אפשר להגיע איתם למצב נוח — מתיישים סוררים הם הופכים לטלאים רכים.

לאחרונה חל שינוי במצב־הרוח. האופ־טימיות המאפיינת אתכם בדרך כלל שוב מורגשת בהתנהגותכם, למרות שבתחומים מ־סויימים עדיין לא מרגישים שביעות רצון מהמצב, בייחוד במה שנוגע ליחסים עם ה־קרובים אליכם. עדיין לא ברור לכם מהו רצונכם האמיתי, ו־מצבי־הרוח של בני הזוג גורמים לכם לא־בד את סבלנותכם. חשבו על תוכניות חדשות, וחכו תקופת־מה להבהרת המצב.

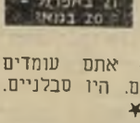
* * *

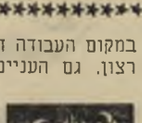
פגישות עם ידידים וקרובים צפויות השבוע, אך אלה עדיין לא יוציאו אתכם מהרגשת הכבדות ה־מלווה אתכם לאחרונה. מבחינה הגיונית קשה להסביר את המצב, מ־כיוון שלא התרחשו שי־נויים משמעותיים. אך זוהי תקופה של חשבון נפש, וטוב לנצלה כדי לתכנן את חייכם מחדש. הצעות שהוצעו ויוצעו על־ידי ידידים כדאי לשקול ברצינות. למעשה אתם עומדים לפני שינוי חשוב בחייכם. היו סבלניים.

* * *

במקום העבודה צפויות פגישות מעניינות. שימו לב במיוחד לאנשים שקשורים ל־ארצות אחרות, או ש־הגיעו משם. גם מבחי־נה רומנטית וגם מ־בחינות אחרות הם יכולים להביא לכם תועלת מרובה. שאי־פות נסתרות עשויות להתגשם בתקופה זו וגם הן קשורות למקום שבו אתם עובדים. הורים בני מזל תאו־מים יצטרכו כנראה להקדיש חלק ניכר לטיפול בילדיהם. רצוי להשגיח עליהם.

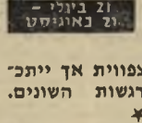
במקום העבודה חשים בהתקדמות משביעת רצון. גם העניינים הכספיים משתפרים יותר מהנים. אנשים מסביבכם מגלים יותר התחשבות ופגישותיכם עם אנשים מצטיינות גם הן בעניין רב. ידידים השוהים בחו"ל מתכננים ביקור. לא כדאי להיכנס ללחץ. תכננו בשקט את נסיעתכם הבאה שהיא אינה רחוקה, ותוסיף להרגשה יותר קלה ושיחרור מהמתח שבו הייתם שרויים. בני סרטן, עיסקו בספורט.

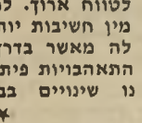
* * *

בתקופה זו אתם חשים יותר יציבות, וכבר מחפשים כיוון חדש לגמרי. תוכניות ה־קשורות להשתלמויות ולימודים תוכתרנה ב־הצלחה, אך רצוי לתכ־נן בזהירות ובעזרתו של אדם שמבין בענ־יינים אלה. מבחינה כספית התקופה טובה להשקעות ולביטוחים לטווח ארוך. לחיי ה־מין חשיבות יותר גדו־לה מאשר בדרך כלל. התאהבויות פיתאומיות צפויות אך ייתכ־נו שינויים בביטוי הרגשות השונים.

* * *

דאגות כספיות עדיין ממשיכות להטריד ולהוסיף לחוסר השקט המאפיין אתכם בדרך־כלל. התפרצויות כעס פתאומיות צפויות השבוע, אך החרטה עליהן תהיה יותר קשה מאשר הרוגז עצמו. כך שעדיף להתאפק ולהת־עלם מהדברים המרגי־זים. הצד הרומנטי דוו־קא מעורר השבוע, פגי־שות עם בני זוג שעי־קר לא התראיתם זמן מה, יוסיפו שמחה. התחלות חדשות תהיינה מרגשות ומפתיעות. בני דגים מושכים.

במקום העבודה חשים בהתקדמות משביעת רצון. גם העניינים הכספיים משתפרים יותר מהנים. אנשים מסביבכם מגלים יותר התחשבות ופגישותיכם עם אנשים מצטיינות גם הן בעניין רב. ידידים השוהים בחו"ל מתכננים ביקור. לא כדאי להיכנס ללחץ. תכננו בשקט את נסיעתכם הבאה שהיא אינה רחוקה, ותוסיף להרגשה יותר קלה ושיחרור מהמתח שבו הייתם שרויים. בני סרטן, עיסקו בספורט.

* * *

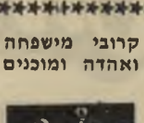
בתקופה זו אתם חשים יותר יציבות, וכבר מחפשים כיוון חדש לגמרי. תוכניות ה־קשורות להשתלמויות ולימודים תוכתרנה ב־הצלחה, אך רצוי לתכ־נן בזהירות ובעזרתו של אדם שמבין בענ־יינים אלה. מבחינה כספית התקופה טובה להשקעות ולביטוחים לטווח ארוך. לחיי ה־מין חשיבות יותר גדו־לה מאשר בדרך כלל. התאהבויות פיתאומיות צפויות אך ייתכ־נו שינויים בביטוי הרגשות השונים.

* * *

דאגות כספיות עדיין ממשיכות להטריד ולהוסיף לחוסר השקט המאפיין אתכם בדרך־כלל. התפרצויות כעס פתאומיות צפויות השבוע, אך החרטה עליהן תהיה יותר קשה מאשר הרוגז עצמו. כך שעדיף להתאפק ולהת־עלם מהדברים המרגי־זים. הצד הרומנטי דוו־קא מעורר השבוע, פגי־שות עם בני זוג שעי־קר לא התראיתם זמן מה, יוסיפו שמחה. התחלות חדשות תהיינה מרגשות ומפתיעות. בני דגים מושכים.

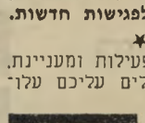
קרובי משפחה וידידים מגלים חיבה ואהדה ומוכנים לעזור ולהקל מעליכם את התקופה המבול־בלת שבה אתם שרו־יים. מבחינה כספית אפשר לצפות לשיפור, הצעות עבודה חדשות עשויות להגיע בימים אלה, ושמכם הטוב יילך לפניכם. אנשים שונים מתחילים לה־כיר בכישוריכם ומעונ־יינים להכירכם מקרוב ולאפשר לכם להוכיח את עצמכם. השבוע פקחו עיניכם והתפוננו לפגישות חדשות.

* * *

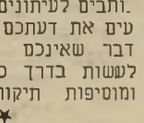

לעקרבים תקופה מלאת פעילות ומעניינת. התפקידים השונים המוטלים עליכם עלו־לים להוסיף קצת מתח נפשי, בגלל פעילות יתר, אבל אפשר להת־גבר על זה. מתעורר רצון להיות יותר מעור־רבים עם ההמון. אתם עשויים או עלולים למ־צוא את עצמכם לפתע ותבים לעיתונים ומבי־עים את דעתכם בגלוי, דבר שאינכם נוהגים לעשות בדרך כלל. ידידויות מתהדקות ומוסיפות תיקווה לעתיד ורוד יותר.

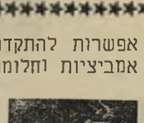
* * *

תקופה דינמית ומלאת אירועים עם שי־נויים לטווח ארוך בקאריירה וב־חיים פנימיים. דגש על יח־סים אישיים, אולי על־ידי הפסקתם או על־ידי יצירתם מחדש ו־אולי אף שניהם יחד. מה שבולט עדיין זה המתח שביניכם לבין בני זוגכם. לנשואים צפויים קשיים ואולי אף רצון לנתק סופית את הקשר. במקום ה־עבודה מחכים לשינוי. רצוי להתאזר בסבלנות ולהתרכז בתחומים אחרים.

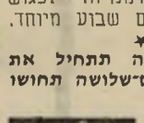

עבודה מחכים לשינוי. רצוי להתאזר בסבלנות ולהתרכז בתחומים אחרים.

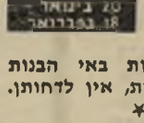
אפשרות להתקדמות ולשינויים חברתיים. אמביציות וחלומות כמוסים עשויים להת־גשם. המצב הבריאותי אינו משביע רצון במ־יוחד; יש נטייה להצ־טננויות, שפעות ובעיות עם הבטן. במקום העבו־דה מסבירים לכם פנים, אך יש עדיין להיזהר מהתלקחויות של כעס פתאומי שיכול להביא לשינוי שאינו רצוי לכם ברגע זה. חיי החברה מתחילים לפרוח ויש הזדמנויות לפגוש אנשים חדשים. צפוי לכם שבוע מיוחד.

* * *

עייפות והרגשה מכבידה תתחיל את השבוע, אך אחרי יומיים־שלושה תחושו שינוי קיצוני במצב. מבחינה כספית עלולות להיות תנודות מסו־כנות, ולמרות שהמצב ייראה מעודד ומוצלח, הפתעות בלתי נעימות יכולות לגרום למבוכה ודאגה. לא רצוי להש־קיע כספים או לקחת סיכונים, נסיעות קצ־רות צפויות השבוע. למרות שתהיינה קשורות באי הבנות עם אנשים שקובעים רבות, אין לדחותן.

* * *

מצב־רוח כבד יאפיין את התחלת השבוע. אינפורמציה שתגיע אליכם בדרך מיקרית עלולה לגרום לכעס ורצון פתאומי לשנות תוכניות חשובות. יש להימנע מהחלטות פזי־זות ולהמשיך בתוכניות המשותפות לכם ולאנ־שים שמבינים סוב מכם את המצב לאמיתו. ידי־דים שמנסים לגרום לכם לרגשי אשמה עלו־לים לגרום לכם נזק רב. היו חזקים והמשיכו בדרככם. תוכניות ללימודים חדשים עשויות להיות מוצלחות.

לודזיה

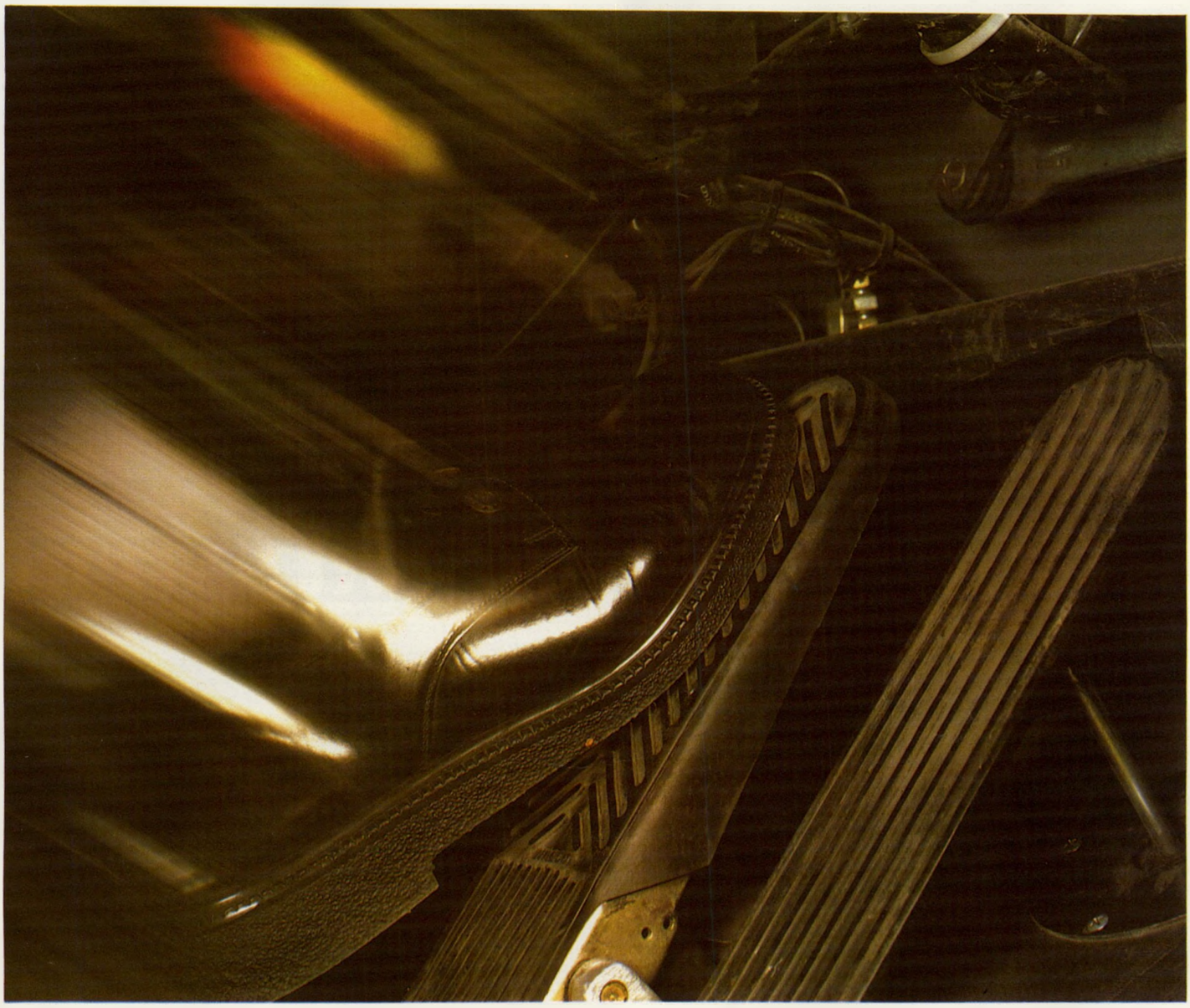
תראו אופנה חופשית לודזיה

תראו את משפחת הקיץ של לודזיה. בואו ליהנות מחופש הבחירה הגדול. כל כך הרבה דגמים לגברים נשים וילדים. יפים יפים אחד אחד. חולצות, שמלות, בגדי ספורט, גופיות גרביים. הביטו בדוגמאות, משב רוח מרענן בכל בגד. המראה הקיצי החדש של לודזיה צבעוני נוח ומשחרר. עלו על הגל של לודזיה. לודזיה תעשה לכם קיץ נהדר.

משהו מלהיב בחופש הגדול של לודזיה

דיגל דאר פרסום

נעם בר-זכאי נבחן במשך שנה שלמה במצבי לחץ קיצוניים לפני שהותר לו להסיע את הנוסע הראשון שלו.

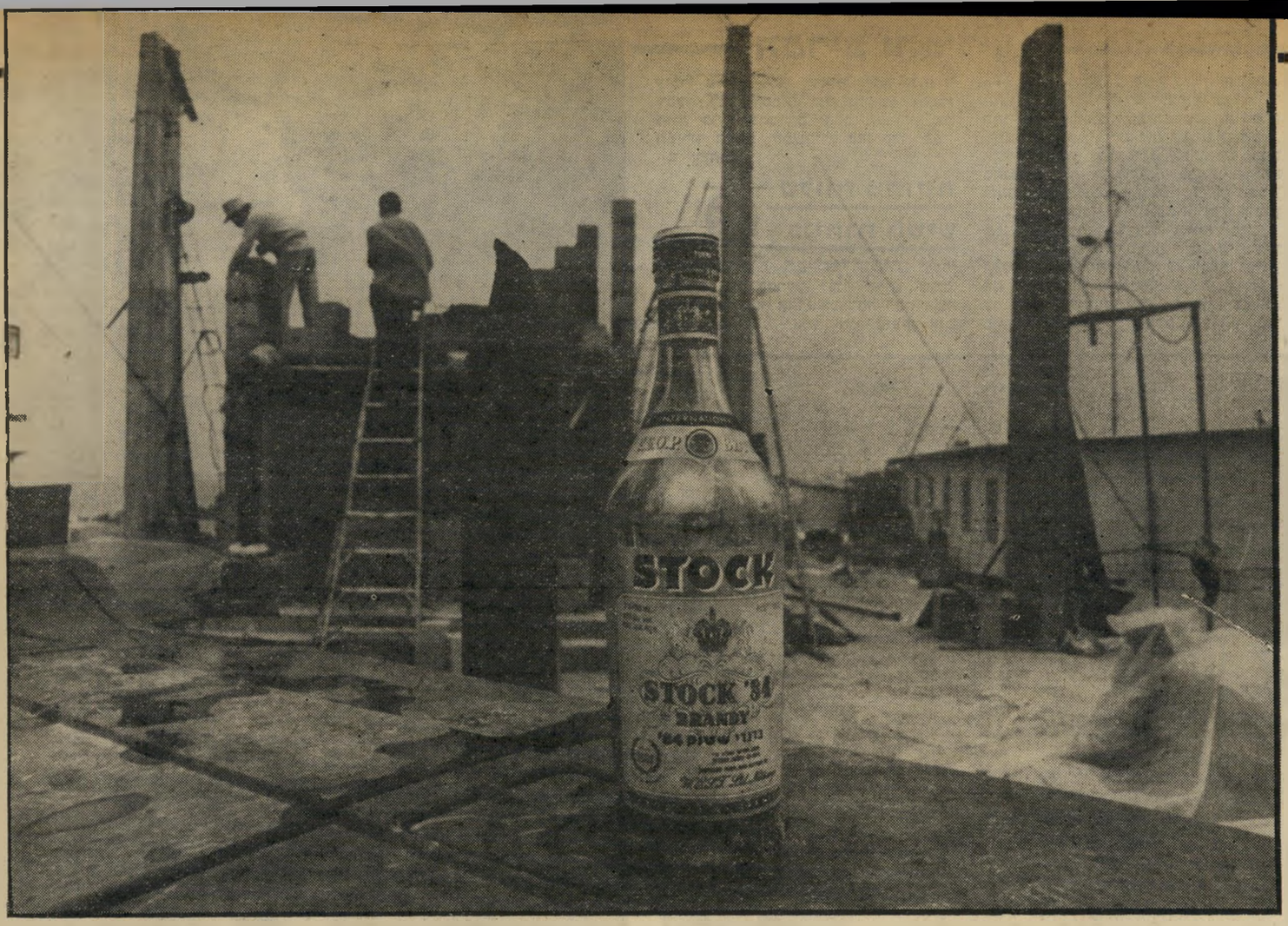

ניסית פעם להגיע מרחובות לתל-אביב בעיניים עצומות? סע עם נעם בר-זכאי. איתו אתה בטוח. נעם בר-זכאי נוהג במקצועיות ובמתינות. עשרים שנות נהיגה אחראית ב"אגד" זיכו אותו כבר פעמיים בתואר "נהג זהיר". ונעם אינו יוצא-דופן בין נהגי "אגד". נעם בר-זכאי, כמו כל נהג ב"אגד", נמצא ראוי להסיע אותך רק לאחר שעבר שנת-לימודים אינטנסיביים בנושאי תעבורה, מכונאות, ידיעת הארץ, עזרה ראשונה, זיהוי חומרי-חבלה, יחסי אנוש ואזרחות. נעם עמד במבחן בתנאי נהיגה קשים ביותר ובמצבי-לחץ קיצוניים. זאת ועוד. מידי כמה חדשים, במשך שנים, הוא עובר השתלמויות נוספות, הרצאות והתעדכנויות, קורס לנהיגה מונעת ונהיגה במשטח ההחלקה באשדוד. כל אלה ואישיותו של נעם בר-זכאי, הם שהכשירו אותו לנהוג ברכב ציבורי ולהביאך בשלום למחוז-חפצך. "עיני תמיד פקוחה לכל שינוי במזג-האויר, לבעיות בתנועה ולנוסעים שלי" אומר נעם ומוסיף: "בכל מקרה-אדיבות, קור-רוח, חיוך ומילה טובה הופכים כל נסיעה לנעימה יותר". אתה יכול לנסוע איתו, כמו עם כל נהג ב"אגד", בעיניים עצומות. לכל מקום.

נעם בר-זכאי הוא חובב רדיו.

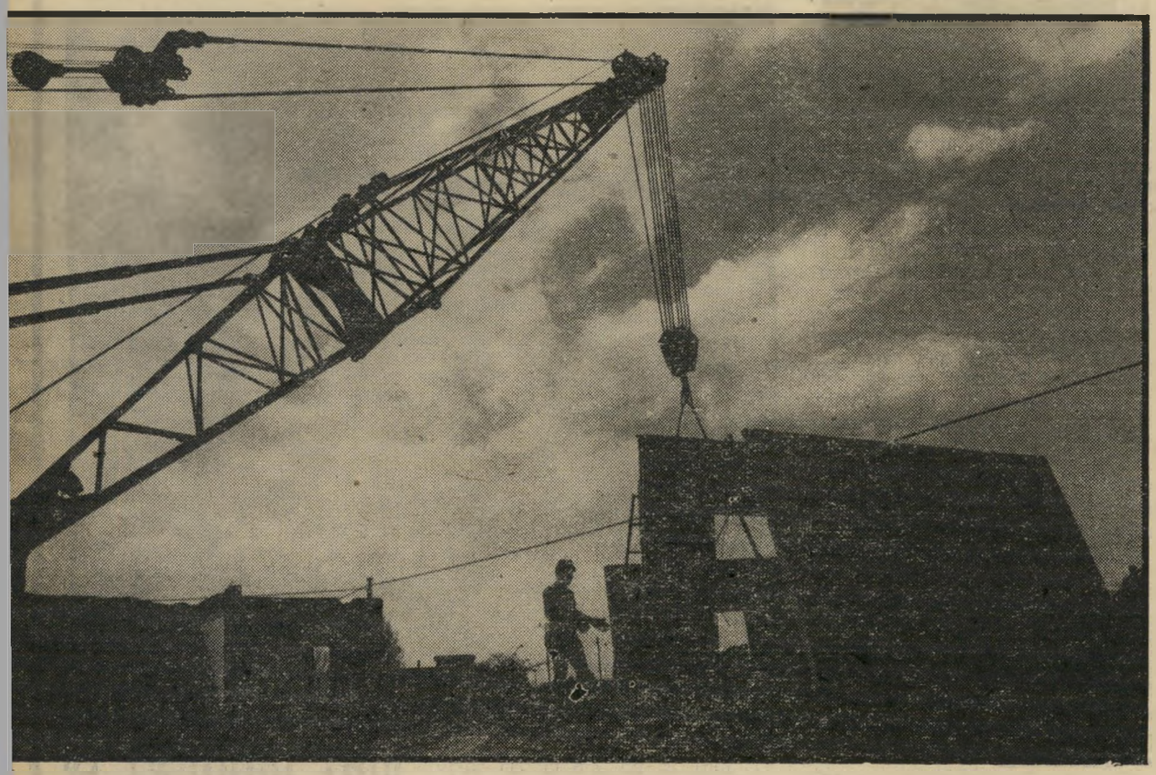
כל אחד

אגד האדם הוא המניע

10 ימים לפני המועד הסופי של הנסיגה מחבל־ימית ממשיכים לבנות בית־כנסת בעצמונה

הטריפ וההטירוף

בשעה שהבתים האחרונים מוּדמים במנוף בדיקלה כדי להעבירם לפיתחת־שלום

ת מונה סוריאליסטית: יהודי חובש כיפה, שציציותיו מתנופפות ברוח, עומד בין דיונות החול של פיתחת־רפיח ועוסק במלאכה קדושה. הוא בונה בית־כנסת. המקום: התנחלות עצמונה. הזמן: עשרה ימים לפני המועד הסופי של הנסיגה מחבל־ימית.

„אני בונה את בית־הכנסת כדי שישמש יהודים, ולא מוסלמים," אומר גידי איתן, מקיבוץ הדתי כפר־חרוב. בין מסמר ומסמר, שהיא תוקע במיסגרת ליציקת עמוד בטון, שהוא מקים במלוא המרץ, הוא מסביר: „אין לי ספק שכולנו נישאר כאן, ושה־

מאת

יוסי הימן

צילם: ציון צפריר

שטח הזה יהיה חלק בלתי־נפרד ממדינת־ישראל. לא הייתי בונה את בית־הכנסת, אילו חשבתי שלא יהיה מי שיתפלל בו."

חבריו של גידי לעבודת הבנייה מהנהנים בראשם לאות הסכמה, תוך שהם ממשיכים לצקת עמודים, להניח לבנים זו על גבי זו וללגום מבקבוק קוניאק, שהוא כנראה חלק בלתי־נפרד ממלאכת־הבנייה. העבודה שהם מבצעים היא בעיניהם דבר נורמאלי לחלוטין, כאילו אין בינה ובין המציאות כל סתירה.

מסביב לאתר הבנייה מתרוצצים עוד הרבה אנשים כאלה, החושבים, פועלים ו־חיים בעולם אחר. עצמונה היא עולם אחר. המציאות כאילו פסחה עליה. לאי־רועי הזמן אין נגיעה להוויה שהתפתחה

הטריפ והטירוף

עובר עליהם. כפי שאינו יכול לחדור מבעד למסך־הסמים של נרקומן: בעצמונה כולם מסטולים. הסם הממריץ את הטירוף ההמוני המשתולל כאן קרוי בפי־הם אלוהים.

שלווה מתוקה כניחוח חשיש

ה התנחלות הבתי־חוקית, שעל־תה על הקרקע לפני שלוש שנים, רחוקה מלהיגרר אחרי הפארסה המתרחשת בימית. בעצמונה איש אינו צועק, איש אינו מזיל דימעה סנסציונית, איש אינו מתבצר, איש אינו משחק תפקיד בהצגה כלשהי אל־מול מצלמות העיתונות. שלווה מתוקה כניחוח החשיש אופפת את המקום. כולם שם בטוחים „באמונה שלמה" שלא תהיה נסיגה, שהפינוי לא יתבצע, שהם יישארו שם לנצח.

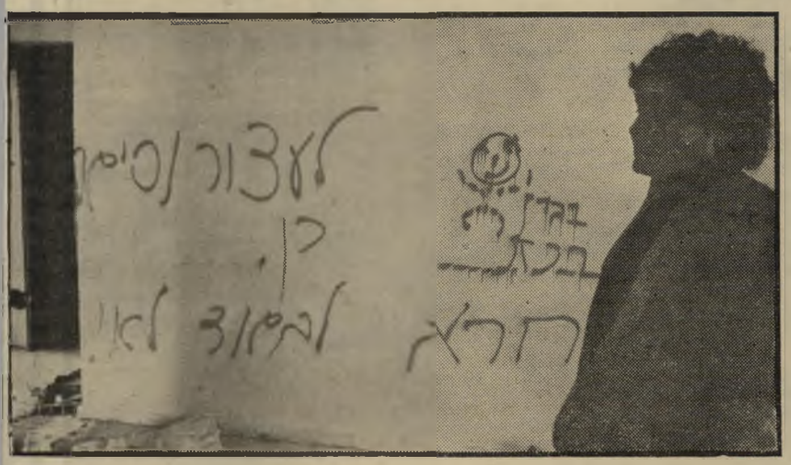
כל זה אינו תיאטרון. אחרי 24 שעות שביליתי במחיצתם, נאלצתי להודות: אני מאמין להם שהם מאמינים באמת ובתמים למוצא פיהם. כמוהם גם האמין להזיון־תיו חבר שלי. היום הוא נמצא בטיפול־גמילה.

כדי להבין עד כמה עמוק הטריפ הקבוצתי של חובשי־הכיפות וחברותיהם הכשרות במקום, היה צריך להתבונן בפניו של שר־התיקשורת, מרדכי ציפורי, שבא למקום כנציג הממשלה, אחרי שיצא משיחה עימם. בניגוד לקריאות הגנאי והעלבונות, שהוטחו בפניו בימית, התקבל השר בעצמונה בשקט. איש לא השמיע ולו מילה אחת בלתי־מנומסת. פרנסי עצמונה הסתגרו איתו בחדר קטן ורק דיברו איתו. כשיצא מהפגישה הוא נראה המום. ידעתי איזו חוויה הוא עבר.

לחשוף השורשים

ה רועה הרוחני של 120 הנפשות הפיעלות במקום הוא הרב נחום רכל (39), שבא לעצמונה לפני עשרה חודשים, יחד עם אשתו ועשרת ילדיהם, הישר מהתנחלות קדומים שבשומרון. המישפחה מתגוררת בשני קרוואנים קטנים וצפופים. אך זה רחוק מלהפריע להם. יש בהם סתגפנות בלתי־מוגדרת — כמו זו שהיתה להורים המתודיסטים באפריקה או לפורטנים באמריקה — המנתקת אותם לחלוטין ממצוקתם כמו מכל דבר גשמי אחר.

רכל היה אחד הראשונים שנפגשתי עימו. בעת השיחה איתו לא ידעתי עדיין את שעתיד היה להתברר לי עד מהרה — כל מה שאמר הרב חזרו והשמיעו באוזני, מילה במילה, כל האחרים. היה זה כמו

בן־זונה חרא

הוא ראש־הממשלה, מנחם בגין, בעיניהם של כותבי הסיסמות על קיר בית נטוש במושב דיקלה. משמאל כתוב: לעצור נסיגה כן, לבגוד לא! המנעצים האלמונים בונים כיום וילות מכספי־הפיצויים.

להאזין, הלוך וחזור, לאותו סרט־הקלטה. ברגע מסויים אף היה נדמה לי, שאני משוחח עם מיתקנים מדברים, שהוזנו כולם בדיוק באותה תוכנה.

כמו כל דבר אחר בצה"ל — שבזכותו יושבת חבורת הלאומנים במקום — מתחלקת גם תפיסתו של הרב רכל לשלושה: ארץ־ישראל, עם־ישראל, תורת־ישראל. „אני לא נביא," הכריז באוזניי. עיניו מתמקדות בנקודה רחוקה באופק, ופניו לובשות ארשת האומרת הגות עמוקה. „אני לא יודע איך, אבל אני מאמין. מאמין! עם־ישראל הוא עם בריא, ואילו הדבר הזה, שרוצים לעשות כאן, הוא חולני. אני לא יכול לתאר לעצמי שעם־ישראל לא יחזור בו ממעשה זה. בזכות אותם שלושה יסודות, ואך ורק שלושתם יחד, נכון לנו עתיד גדול. עם־ישראל יחזור

בן הרב

אחד מבין עשרת ילדיו של הרב נחום רכל, הרועה הרוחני של עצמונה, מציץ מבעד לפתח ביתו. כל הילדים בלונדינים. בתמונה משמאל: הרב רכל, בארשת־פנים של הגות עמוקה, מתבונן באנשים הבונים בית־כנסת.

(המשך מעמוד 23)

כאן. היא שונה לחלוטין אפילו מימית, המרוחקת ממגה אך 30 קילומטרים. צודקים תושבי עצמונה הטוענים, כי הציבור אינו מבין אותם, כי אמצעי־התיקשורת אינם מעבירים נכונה את המסר שלהם. אכן, אי־אפשר כלל להבין. אדם סביר אינו יכול לתפוס את ש־

אל־נא חעקור נטוע

אריאל רכל בן ה־6, בנו של נחום רכל, כשכל גופו נטוע באדמה ורק ראשו מבצבץ ממעל. לידו בועז־אלברט בן ה־8, שכבר הצליח לעקור עצמו מהמקום שבו היה נטוע.

40 מיליון

לירות פיצויים קיבל, לדבריו, אבשלום הראל (יחף), המוציא מביתו מקרר.

לשיעור־קומתו ולייעודו הרוחני, שאותו ימסור גם לשאר העמים.

„המשמעות של הסכמי קמפ־דייוויד היא התנערות מיעודו של עם־ישראל," ממשיך הרב להרצות לפני. „אנחנו לא חושבים עצמנו לקבוצה הרוצה לכפות את דעתה. אנחנו קבוצה שמנסה לחשוף בעם־ישראל את השורשים, שהוא מסכים איתם.

„אנחנו בהחלט לא חושבים שהתנגדות בכוח לנסיגה היא דרך נכונה. זה לא אומר שכן נעשה זאת, או שלא נעשה. הכוח המריץ אותנו הוא האמונה החזקה והשלמה שלא יהיה פינוי. זה לא יקרה. אני משוכנע בכך."

שיחתנו נקטעה לכמה דקות בשל הודעת־שווא שהרמטכ"ל נמצא בדרך להתנחלות. בעת שרכל בירר את הידיעה, אמר בלצון ציון הצלם: „תשמע, אם הם כל־כך בטוחים שלא תהיה נסיגה, הם עוד יצליחו לשכנע אותנו!" כשהרב שוב מתפנה אלינו, החלטתי להתחזיר — אם לא את הרב, אז לפחות את עצמי — לעולם המציאות, ולתקוף את איש־האמונה בנשקו שלו:

הרי גם בתקופה שלפני חורבן בית־המיקדש האנשים לא האמינו שזה יקרה, אך הדבר לא עזר להם. איך אפשר להתעלם לחלוטין מהמציאות? הרי קיימת בכל־זאת אפשרות שנייה, גם אם לא מאמינים בה. האם לא צריך לחשוב גם עליה ולהתכונן לקראתה, שמא תתממש?

טריפ הדתי החדש, גידי איתן מעצמונה ברגע של התעלות. למטה: אשתו, מירב, ובנם הקטן, אורי.

חורבן בדיקלה

תיקרת בית הרוסה בדיקלה. את התיקרות הורסים מפני שאי־אפשר לפרקן, את הקירות מעמיסים על משאיות ומעבירים לפיתחת־שלום, במרחק כמה קילומטרים בלבד. כל מה שאינו מפונה נקבר באדמה. המושב כולו נראה כעיר־רפאים. מסביב עזובה, ובכל פינה ערימות אשפה. כל התושבים כבר עזבו.

בעיני הרב ניצת ברק: „לפני חורבן בית־המיקדש ידעו גדולי־הרוח של עם־ישראל שזה יקרה. עובדה היא שיוחנן בן־זכאי היה כה בטוח בכך, עד שפנה לרומאים וניסה להתפייס איתם, כדי לבטל את הגזירה. אולם כיום אנחנו יודעים שהגזירה הנוכחית תופר. כל גדולי־הרבנים של תקופתנו משוכנעים שלא תהיה נסיגה. אמנם, כל מאמין יודע שעלול להיות גם אחרת משהוא מאמין, אבל אי־אפשר לאחוז בעת ובעונה אחת בשני הקצוות. אנחנו דבקים בכל ליבנו באמונתנו."

ראשוני המתנחלים הגיעו לעצמונה ערב ההצבעה על הסכמי־השלום בכנסת. כיום יש בהתנחלות בית־ספר יסודי לבנות ותלמוד תורה לבנים, גן־חובה, פעוטון, מיפעל לייצור בובות־סמרטוט, מיפעל לדפוס משי אמנותי, גן־ירק, מתפרה ו־אפילו מספרת. כולם ממשיכים לעבוד כרגיל, ללא כל קשר למתרחש סביבם.

עגבניות למצרים

מקור הפרנסה העיקרי הוא גן־הירק. המתיישבים עסוקים עתה בקטיף של 62 דונם מלונים. יש להם גם 40 דונם עגבניות, שבהן השקיעו 1000 דולר לדונם. מועד הבשלתן אחרי שהמצרים כבר יקבלו לידיהם את האיזור, אך בעצמונה אין מוטרדים מכך. עתה הם חורשים עוד 40 דונם לגידול מלפפונים, ומכשירים שטח של 200 דונם לבוטנים, שזריעתם תתחיל בדיוק ב־25 באפריל. „אין לזה שום קשר לתאריך. זאת פשוט תקופת הזריעה שלהם."

איש לא נתן לתושבים אישור לתפוס את הקרקע. הם פשוט עלו עליה וזהו. „אלה הן אדמות מדינה. לפני שאנחנו עולים עליה, אנחנו בודקים שהיא לא שייכת לערבים, ושלא טמונים בה מוקשים. זה מה שחשוב לנו. חוץ מזה אין בעיות." בוודאי שלא. מי ששם מיבטחו בצור־ישראל, לא יעזוב את המקום, על אפס וחמתם של כל חורשי מזימות השלום.

כספי ההתנחלות מוזרמים מתנועת גוש

(המשך בעמוד 44)

הכרטיס החופשי

לאן שתרצה, מאין שתרצה ומתי שתרצה*.

מדוע הכרטיס החופשי טוב יותר מצ'רטר

קח את מפת אירופה. סמן מניין אתה רוצה להתחיל את הטיול. איזה מסלול אתה רוצה לעבור. היכן ומתי אתה רוצה לסיים – ולחזור ארצה.

בשני קצות הקו שציירת – יש מטוסים של אל־על. טיסות סדירות. בלוח גדוש. אחד יביא אותך ליעד שבחרת בזמן שבחרת. שני יחזיר אותך מהיעד שבחרת בזמן שבחרת. אתה חוסך כסף שהוצאת קודם על קטע מיותר במסלול, כדי לחזור להמראה. וכל זה – ללא תוספת מחיר. עד 419$ וגמרנו (עד להודעה חדשה). זהו הכרטיס החופשי של אל־על.

● לבחירתך 12 יעדים ראשיים לנחיתה ולהמראה באירופה ו־100 טיסות שבועיות – וכל הנוחיות והנעימות והבטחון של טיסות סדירות.

שאל את סוכן הנסיעות שלך על אפשרויות הכרטיס החופשי של אל־על. תבין מדוע הוא מתלהב כל כך.

לוח טיסות אל־על אירופה

אל מ	בימים
אתונה	א'ג'ד'ה'ו'
רומא	א'ב'ג'ד'ה'ו'
לונדון	א'ב'ג'ד'ה'
אמסטרדם	ב'ג'ה'
בריסל	א'ב'ה'
וינה	א'ב'ד'
מינכן	א'ד'
מארסיי	א'ד'
פריז	א'ב'ג'ד'ה'ו'
פרנקפורט	א'ב'ג'ד'ה'ו'
ציריך	א'ב'ג'ה'ו'
טולוז	ד'

ניתן לכלול את קופנהגן וליסבון בכרטיס החופשי בתנאים מיוחדים.

***בתוקף עד 31.10.82**

הכרטיס החופשי של אל־על

AIRTOUR פנה לסוכן הנסיעות שלך

הכרטיס החופשי של אל־על. חגיגה.

בריטניה: פארסה לא הכי מצחיקה

שני הקורבנות הראשונים של הפלישה הארגנטינית לאיי־פוקלנד לא היו יכולים להיות יותר שונים זה מזה. שר־החוץ, הלורד קרינגטון, השר המוכשר היחיד בממשלתה האומללה של הגברת מרגרט תאצ'ר, והקשר הארגנטיני המבריק של קבוצת הכדורגל הלונדונית, טוטנהם, אוסוולדו ארדילס. התפטרותו של קרינגטון, גיבור הפיתרון הפוליטי לבעייה הבלתי־אפשרית של זימבאבווה—רודזיה היתה יותר מאשר אקט מעורר כבוד של שר המכיר באחריותו המיניסטריאלית. היא מהווה מהלומת־מוות לממשלה השמרנית בבריטניה. אשר לאוסי ארדילס, הוא לא התרגש במיוחד מזעקות־הבוז הצורמות במשחק חצי־גמר הגביע נגד לסטר סיטי. ארדילס בישל את השער הראשון, תרם תרומה מכרעת לעליית קבוצתו למעמד הגמר בוומבלי, וטס כמתוכנן לארגנטינה כדי להצטרף לחבריו בהכנות למישחקי ספרד בקיץ.

לורד קרינגטון
קישוט לממשלה כושלת

להסיח את הדעת. את התבוסה האמיתית ספג המודיעין הבריטי המפורסם, ששמו יצא לתהילה בעשרות ספרים וסרטים, מג'יימס בונד ועד לג'ורג' סמיילי של ג'ון לה־קארה. ההסתערות בפרלמנט על שר־ההגנה, ג'ון נוט, היתה מוצדקת בהחלט. המימסד הביטחוני הבריטי נכשל ב־מחדל ענקי, שהפך אותו לבדיחה בכל העולם. מדינאים בריטיים, אפילו סוציאליסטים, אינם יכולים לשאת את החרפה, שהפכה מנת־חלקה הקבועה־כמעט של האימפריה לשעבר. חוש־ההומור הבריטי פעל, אומנם, ועיתוני השמאל הפליגו בבדיחות. אלא שרק מעטים צחקו. את הצפרדע הזו קשה מאוד לבלוע.

קשה לדעת כיצד יבוא הסיכסוך על פיתרונו. אפילו אם נבטל בחיוך את נסיונו המגוחך של מנחם בגין לנצל את הפרשה לצרכיו, ברור שהוא מביך מאוד את ארצות־הברית. גם השמאל העולמי מתקשה לגבש עמדה. קשה להגן על מעצמה אימפריאליסטית, היוצאת ל„מילחמה" על שטח הנמצא 12 אלף קילומטרים מחופיה.

קשה עוד יותר להגן על ארגנטינה הפאשיסטית וה־מיליטאריסטית. הגנרלים התנפלו בפראות על 2000 תושבים שלווים, שאינם מעוניינים כלל בנוכחותם באיים. קשה למצוא סיבה הגיונית כלשהי לתרץ את התוקפנות הארגנטינית. הפלישה באה לאמת את התיאוריה הישנה שמישטר פאשיסטי מוביל לבסוף למילחמה קיצונית. אין ספק שהגנרלים אינם רק שואפי־כיבושים. הם גם מעוניינים להסיח את דעתם של האזרחים מהמצב הכלכלי הקשה, מהאינפלציה הכמעט ישראלית, מגורלם של אלפי העצירים הפוליטיים שנעלמו — בעצם, נרצחו — מבלי שאיש יודע מה בדיוק אירע להם.

קשה לדרוש מברית־המועצות עמדה עקרונית בעניין זה. רק טיפשים ותמימים עדיין רואים בה מעוז של סוציאליזם טהור, ומצפים ממנה להתייחסות הנובעת ממניעים אידיאולוגיים. הסובייטים מקווים להזדהות של ארצות אמריקה הלטינית עם הארגנטינים על בסיס לאומני, אנטי אנגלו־סאכסי. גל כזה, והמבוכה של אמריקה, חברתה של בריטניה בברית נאט"ו, גורמים לסובייטים נחת־רוח שאפשר להבינה. מי שרואה בסובייטים מעצמת־על, שפעילותה בזירה העולמית נובעת משיקולים מעצמתיים של צבירת כוח ועוצמה על חשבון מעצמת־העל היריבה, יראה את התנהגות ברית־המועצות בפרשה כמעט כלגיטימית. מי שמחפש במוסקווה מופת מוסרי כלשהו, סובל מבעייה קשה, שאותה אי־אפשר לפתור במיסגרת מדור בשבועון.

צינית נשכנית. אשר לבריטים, ממש קשה להימנע מחיוך מסויים. העיתונות הפופולארית יוצאת בכותרות צעקניות, במליצות צ'רצ'יליות: „הצי המלכותי יוצא למילחמה, בחורינו האמיצים הגיעו הביתה." (הכוונה לקומץ החיילים שגורשו בחרפה על־ידי הפולשים הארגנטינים.)

ניוז אוף דה וורלד, העיתון הנפוץ ביותר בעולם, הפליג, בעזרת נוסחה קבועה של פורנוגראפיה „רכה" וצדקנית, בתיאורים סוחטי־דמעות על המלכה המסכנה, אכולת־הדאגה לגורלו של הנסיך אנדרו, שיצא אף הוא לקרב על סיפונה של נושאת־המטוסים אינווינסבל. רק עורכי־העיתון הסאטירי, פריבט אי, הגיבו כדרכם בציניות נשכנית: „נוכחותו של הנסיך אנדרו בזירת הקרבות כמעט מבטיחה את תבוסתנו. אבל בכל זאת יש לנו סיכוי כלשהו לנצח, הנסיך צ'ארלס נשאר בבית!"

כל זה היה יכול להיות באמת משעשע. אבל קיימת דאגה אמיתית לגורלם של תושבי איי־פוקלנד. 2000 בני־אדם אינם דבר של מה בכך, ואין ספק שהם נופלים קורבן לתוקפנותם של הגנרלים הארגנטינים, שהוכיחו את צימאון־הדמים שלהם בתוך ארצם, ויצאו עתה לגזול את חירותם של אנשים שלווים וחסרי־אונים.

ארצות־הברית: ללא בשורה פלסטינית

300 יועצים צבאיים מישראל סייעו לגנראלים הימנים של גוואטמאלה לבצע את ההפיכה שלהם. ישראל מגישה סיוע דומה גם לצבא אל־סלבדור, ואינה מסתפקת במישלוחי נשק למרצחים. בהאשמות כבדות אלה נגד ישראל יוצאת העיתונאית הבריטית קלודיה רייט, הכתבת בת־הסמכה והמהימנה ביותר באירופה בכל הנוגע למדיניות האמריקאית.

רייט סבורה, כמו רבים מעמיתיה בצרפת ובגרמניה, שממשלת בגין פועלת בתיאום מושלם עם ממשלת ארצות־הברית. ישראל מבצעת את המלאכות המזוהמות ביותר עבור וושינגטון, בעיקר באמריקה הלטינית ובדרום־אפריקה. היא ויתרה לחלוטין על מעמדה בקרב המדינות הבלתי־מזדהות. והתמורה?

קלודיה רייט סבורה שישראל מקבלת תמורה מדינית בעניין החשוב ביותר עבור מנחם בגין מבחינה פוליטית ואידיאולוגית. ישראל מקבלת מהאמריקאים הסכמה שבשתיקה לטיפולה בעניין הפלסטיני, תוך ציוני מחאות,

בחירות בצל הנשק

לקוראים בישראל, המסוגלים להאמין לתעמולה בכלי־התיקשורת בדבר הבחירות החופשיות באל־סלבדור, כדאי להזכיר בקיצור נמרץ את פרשת זימבאבווה.

ב־1979, מזכיר לנו העיתונאי פרנסיס ויין, נערכו בחירות ברודזיה תחת פיקוח צמוד של ממשלה גזענית ומשתפי־פעולה שחורים. בוחרים הובלו לקלפי בכוח, כעדרי־צאן. „בבחירות" אלה זכה הקוויזלינג השחור, הבישוף אבל מוזאוריוה, ב־67 אחוזים מהקולות. הוא הפך ראש־ממשלה. העיתונות הישראלית (חוץ מהעולם הזה) חלקה לו ולדרך בחירתו שבחים רבים.

פאשיסט „מתון". אחרי עשרה חודשים, במארס 1980, נערכו שוב בחירות חופשיות — הפעם בהשתתפות לוחמי־החופש משני פלגי החזית הפטריוטית. היתה זו מערכת בחירות סוערת ובעייתית, אך הפיקוח הבריטי, חרף העובדה שלא הצטיין באהדתו ללוחמי־החופש, היה הוגן לכל הדיעות. הפעם זכה הקוויזלינג מוזאוריוה ב־8 אחוזים בלבד מכלל קולות הבוחרים.

הבישוף אבל מוזאוריוה
תיזכורת לקוויזלינגים

ההשלכה לגבי אל־סלבדור ברורה. השמאל הנרדף לא יכול היה לקחת חלק בבחירות. ניצחונו של חוזה נאפוליון דוארטה, פאשיסט המוצג בישראל כ„מתון", הושג בכוח הצבא. באיומי נשק אמריקאי, ולפי הדיווחים בעולם — גם ישראלי. מגוחך להציג את תוצאות הבחירות כביטוי לרצונו של העם באל־סלבדור.

עולם קטן

מס־שפתיים לתיצרוכת משווקות הנפט. יתרה מזאת. מכוני־מחקר אמריקאיים, המקורבים למיפלגה הרפובליקאית השלטת, מעבדים תוכניות לפיתרון הסיכסוך במרחב, שאינן עומדות בסתירה לפרשנות בגין ל„אוטונומיה" נוסח קמפ־דייוויד.

רייט מדווחת שהמכון המרכזי בעיבוד התוכניות עבור

פרופסור אדוארד סעיד
לא יבגוד בבני־עמו

רונאלד רגן, אמריקן אנטרפרייז אינסטיטיוט, קבע כקווים מנחים למדיניות וושינגטון את העקרונות הבאים:

● **לא תקום מדינה פלסטינית.** ישראל וירדן יכוננו מעין „קונפדרציה", שתעניק לישראל את השליטה הצבאית, ומה שחשוב יותר, תשאיר את המתנחלים בגדה המערבית הכבושה. הירדנים יזכו בניהול הכלכלי של הגדה ובסיוע צבאי אמריקאי בממדי־ענק. אשר לפלסטינים — הם יקימו מעין גוף מינהלי, שיורכב מקוויזלינגים ויוכלו, אולי, להניף דגל משלהם. לכן היתה התגובה האמריקאית להדחת ראשי־הערים כל־כך מתונה.

● **ירושלים תישאר כולה בשליטת ישראל.** קיימות גם הצעות למינוי מנהל עירוני זר, כלומר לא ישראלי ולא פלסטיני, פירוז המקומות הקדושים ופיתרונות „מוניציפאליים" למיזרח־העיר. מכל מקום, קלודיה רייט משוכנעת שארצות־הברית רואה באיחוד העיר תחת ריבונות ישראל עובדה מוגמרת. הנתונים רק לשינויים קוסמטיים, לא מהותיים.

● **לא יהיה משא־ומתן עם אש"ף.** האמריקאים מקווים שאישים פלסטיניים המתגוררים בארצות־הברית, כמו הפרופסורים וליד חלידי ואדוארד סעיד יסייעו להם לגרום לפילוג באש"ף, וליצור הידברות עם ישראל על סמך קמפ־דייוויד באינטרפרטציה פרו־ישראלית. הם מקווים שהשילוב בין צעדי הדיכוי הישראליים בשטחים ובין הדיפלומטיה האמריקאית, בעזרת הסעודים, תביא להכרה שאש"ף איבד את מעמדו בגדה, ושיש לנהל משא־ומתן על בסיס מציאותי יותר. כאן יש להניח שרייט טועה. קשה להאמין שסעיד או חלידי יתמתו לתוכניות מסוג זה.

מכל מקום, ברור שארצות־הברית לוחצת על ישראל שלא לספח את הגדה המערבית, תוך הבטחה שלא תיתן ידה להקמת מדינה פלסטינית. אין לגרוס שמדיניות זו תימשך לנצח, ויתכן לחץ נגדי של האירופים ושל חלק ממדינות־הנפט. עם זאת ברור, שפלסטינים התולים תיקוות מוגזמות ברגן, צפויים לאכזבה רבתי, לפחות בטווח הקצר.

"גן הברושים" - 5 חדרים, 2 מפלסים ו-7 דונם גן

בלב שכונת אברמוביץ בראשל"צ

במקום הגבוה ביותר בשכונת היוקרה של ראשל"צ הולך ונבנה פרויקט מגורים חדשני של אברהם גינדי, כמוהו עוד לא היה בעיר.
בית הנבנה עפ"י הסטנדרטים הגבוהים ביותר, בשכונה המעניקה לך שרותים צבוריים וקהילתיים מעולים, מרכז מסחרי ברמה בינלאומית וסביבה חברתית מעימה ביותר.
בית המשקיף למרחבי "גן הברושים" וטובל במשטחי דשא, עצים ופיטות חמד המשתרעים על פני 7 דונם (!!!).
זאת ועוד, חדשנותו של הפרויקט מתבטאת גם בתכנון הפנים של דירתך, עליו תהיה לך שליטה מלאה.
אברהם גינדי מעמיד לרשותך אדריכל פנים מעולה שיתכנן איתך את הדירה בהתאם לדפוסי חייך, טעמך וסגנונך.
טייל בגבעת "גן הברושים".
הבית היפה ביותר בראשון לציון יכול להיות הבית הבא שלך.

מה תקבל כדייר ב"גן הברושים"?

- לובי מפואר עם חדר מדרגות רחב במיוחד
- חדר תרבות וספורט הכולל ציוד ומכשירים
- תאורה דקורטיבית בחצית
- גיאקוזי — אמבטיה מיוחדת המעניקה עיסוי מרענן ובריא ע"י זרמים תת מימיים (בכל דירה)
- טלוויזיה במעגל סגור לזיהוי מושלם של אורחיך
- 3 כיווני אויר לכל דירה
- דירות דו מפלסיות
- חדר ארונות
- 2 חדרי רחצה עם ריצוף קרמיקה
- ארונות מטבח בסגנון אמריקאי (6.80 מ' רץ)
- שיש גרניט איטלקי
- מרצפות שיש גדולות בסלון (3 דוגמאות לבחירה).
- שטיחים מקיר לקיר בחדרי השינה.
- אפשרות 2 כניסות לכל לדירה (מתאים לרופא או לבעל מקצוע חופשי).

מבצע! $ 22,500

הנחה למהירי החלטה.

ל-10 הקונים הראשונים ב"גן הברושים" מחיר מבצע: **$75.000**

5 חדרים מ-$75,000 במקום $ 97,500
תנאי רכישה נוחים במיוחד כולל משכנתאות עד $ 30,000.

מבצע $ 22,500 הנחה

TRADE IN - הצעה בלעדית לתושבי ראשל"צ.

אנו נקנה את דירתך הנוכחית במחיר מלא אם תרכוש דירה ב"גן הברושים".

פתוח במוצאי"החג ומוצ"ש

לדגל המבצע יהיו משרדינו בתל-אביב ובראשון-לציון פתוחים במוצאי החג ובמוצ"ש החל מצאת החג ושבת.

המחירים אינם כוללים מ.ע.מ.

בטחון מלא לכספי הרוכשים

אברהם גינדי בונה דירות שאנשים אוהבים

אנשים בעולם

ליאוניד ברז'נייב: השילטון זקוק לתמיכה

בשעה שכל תחנות השידור בעולם מכינות כבר בשקדנות את ההספד, למיקרה שדבר־מה פיתאומי יקרה לנשיא ברית־המועצות, ממשיך המישטר שם להעמיד פנים ששלום מנהיגו כרגיל, והוא רק מבלה מעת לעת תופשות ממושכות, לשמירת בריאותו המופתית. אולם תמונות, כמו זו שלמעלה, שבה תומך שר־החוץ, **אנדרי גרומיקו**, **בברז'נייב** הכושל, אינן מותירות הרבה מקום לספקות: את ההספדים צריך להכין.

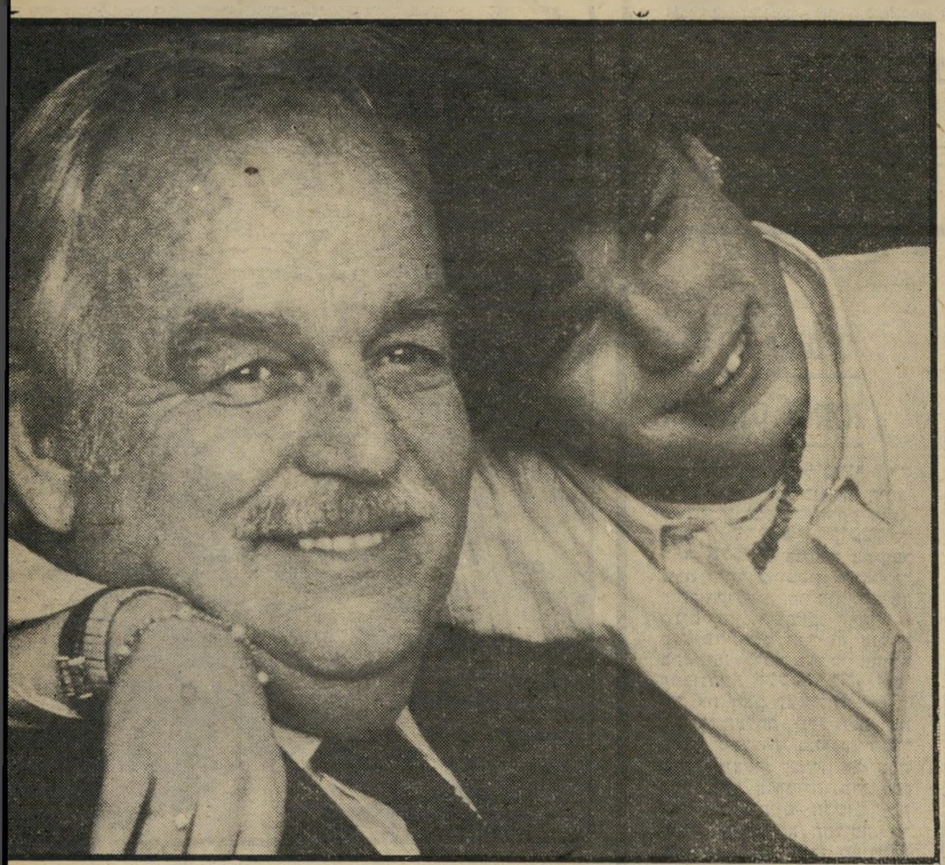
ליב אולמן: העקרונות קיימים

רק כדי שאוכל לשבור אותם

„הייתי רוצה שבתי תיגדל כמו כל הילדים האחרים של אמהות רגילות, שאין להן כל עניין בעסקי השעשועים," אמרה **ליב אולמן** לפני זמן לא רב, באחד הראיונות הטלוויזיוניים שהעניקה בארצות־הברית. „לא הייתי רוצה שהיא תתקרב לאור הזרקורים." הוסיפה השחקנית הנורווגית. אבל מסתבר שהצהרות לחוד ומעשים לחוד.

במלון הילטון בניו־יורק, הופיעה ליב לאחרונה, כשהיא מציגה את בתה **לין**, בנשף מיוחד, לשחקנים. לין, שאביה הוא **איגמר ברגמן**, בן זוגה של האם בעבר, נראית כבר יותר אשה מאשר ילדה, אחרי שמלאו לה 15 שנה. לצלמים שעטו על המציאה, הסבירה השחקנית, שזוהי הפעם הראשונה שבתה איפרה את עיניה ולבשה שימלת שיפון. „בנשף," אמרה ליב, „מותר גם ללין להיראות כבוגרת."

סטפני ממונאקו: הברווזון המכוער הפך לברבור

במשך שנים רבות היתה **סטפני**, בתם הצעירה של הנסיך **רנייה** והנסיכה **גריים** ממונאקו, שילוב של מצחיקונת וברווזון מכוער. היא היתה הצעצוע של אמא ואבא, בה בשעה שאחותה **קארוליין**, היתה הפנינה שבכתר. בשעה שאביה יפה־התואר נהג להצטלם חבוק עם בתו הגדולה, היתה סטפאני מציצה ממעילו, כמו קאנגורו (בתמונה מימין).

אבל היום התהפכו היוצרות. קארוליין התגרשה ומתגוררת בפאריס, כשהיא גורמת כאב ראש קבוע לאביה. סטפני בת ה־17, רזתה, יפתה והתבגרה. היום היא מחליפה את קארוליין בדיוקנים מצולמים עם אביה, כשני נאהבים צעירים (בתמונה למעלה).

אנשים בעולם

וורן ב"ט ושירלי מקליין: מישפחה אדומה

שניים אלה הם הצמד המישפחתי המוצלח ביותר של הוליווד. היא, **שירלי מקליין**, התגלתה בסוף שנות ה־50 כקומיקאית מוכשרת ביותר, והוא, **וורן בייטי** (בייטי הוא שם המישפחה האמיתי של שניהם), התחיל כמה שנים מאוחר יותר. הוא היה נער יפהפה, זוהר, ומחזר נלהב אחר כל החתיכות בעיר, כאשר לא היה עסוק בסרט.

היום השתנה המצב כליל. בייטי הוא איש־השנה בקולנוע, ללא ספק. הוא הצליח כשחקן, כתסריטאי, כמפיק וכבימאי גם יחד, והתגלה ככישרון אמיתי, אחרי שעשה את אדומים, על חייו של העיתונאי הקומוניסטי האמריקאי ג'ון ריד.

אגב, גם לאחות יש נטיות באותו כיוון, וסירטה התעודי על סין העממית זכה בזמנו לשבחים רבים.

פארה פוסט ורייאן אוניל: כיבוי אורות בחשש

ההישג הגדול ביותר של **פארה פוסט**, מאז פרשה מן המלאכים של צ'ארלי, הוא השתלטותה הבילעדית על ליבו את אחד הכוכבים הגבריים ה־מבוקשים ביותר בהוליווד, **ריאן או'ניל**. השניים הם זוג צמוד כל־כך, שבביקורם האחרון באיטליה, לא יכלו הרכילאים שעקבו אחריהם לגלות אפילו בגידה אחת קטנה לרפואה. במשך היום, בדקה הגברת שמלות משי, והאדון מכוניות מירוץ, אבל עם בוא הערב, כיבו את האורות בתשע, וחיי הלילה של ארץ המגף נותרו מיותמים.

ואלרי לאנדסברג: בדרך לתהילה

כמו לכל סרט מצליח, גם לתהילה יש המשך על מסך הטלוויזיה. סיפור בית־הספר לאמנויות הפך לסידרה שבועית, שאחת מכוכבותיה, **ואלרי לאנדסברג**, נמנית עם המועמדות שנידחו במיבחנים לסרט. ואלרי, המגלמת את דמותה של דוריס, הנערה היהודיה שפורחת מניצן ביישן לוורד מסחרר, היא אכן נערה יהודיה, אבל יש לה יתרון נוסף — אביה הוא מפיק מפורסם והיא ינקה את עיסקי־ השעשועים מאז נולדה.

אלגרה קרסיס: מהפאנק לאמא

הנשים בחייו של **טוני קרטיס** מסתדרות כנראה היטב, כאשר הן נמצאות הרחק ממנו. לראיה, **כריסטין קופמן** ו־בתה **אלגרה** שנולדה בתקופה שבה היתה כריסטין נשואה ל־כוכב הקולנוע ההוליוודי. במשך שנים חיו השתיים הרחק זו מזו, עד אשר החליטה הנערה בת ה־15 ללכת בדרכי אחותה המבוגרת, **אלכסנדרה**, ולע־זוב את האב לצמיתות.

היא העלתה על גופה את מיטב מחלצות הפאנק שבר־שותה ויצאה לדרך, אל אמה המתגוררת בגרמניה, כדי לפ־תוח שם בחיים חדשים. מה תעשה עדיין לא החליטה. כ־בחירה ראשונה, היתה מעוניינת להיות כוכבת־זמר ולייצר להי־טי פאנק. אבל, מאחר שייתכן שלא די ברצון, היא מהרהרת גם באפשרויות אחרות: אולי דוגמנות, ויתכן שתחליט לח־קות את הוריה ולהיות שחקנית. היא כבר מתעניינת בתפקיד אילם, בהצגה חבל שהיא זונה המועלית בבון, שם מכובת ה־אם.

אנשים

המערך דומה לטראנטה, למיסעדת־פאר ולמושב זקנים, ואילו הליכוד דומה לצ'ילינדר, לתותח ולפולין

■ את השתתפותו בפגישת ראשי־הליכוד עם ראשי מיפלגת־העבודה חייב **חיים בר־לב** לד"ר **יוסי ביילין**, דובר המיפלגה ומרצה בחוג למדעי־המדינה באוניברסיטת תל־אביב. כשחזר יושב־ראש המיפלגה, **שימעון פרס**, מכינוס של האינטרנציונל הסוציאליסטי, המתינה במישרדו הזמנה מ־לישכת ראש־הממשלה עבורו ועבור ח"כ **יצחק רבין**. בדרך מנמל־התעופה לבית המיפלגה יעץ לו ביילין, שלא יסכים לכך שראש־הממשלה, **מנחם בגין**, יקבע למיפלגת־העבודה מי יבוא לשיחה עימו. הוא הציע שפרס יצרף גם את בר־לב. פרס הסכים, התקשר עם בגין, וביקש את אישורו, ש־ניתן ללא היסוס.

■ הד"ר **יהודה** ("ג'אד") **נאמן**, ראש החוג לקולנוע באוניברסיטת תל־אביב, טוען שאחרי הפגישה בין ראש־ה־ליכוד וראשי מיפלגת־העבודה תהיה הסיסמה של פרס וחב־ריו: "בלי מפ"ם ובלי (דויד) בן גוריון."

■ בפגישה של קבוצת שפח משוחרר סיפרה הפסיכיאטרית **רוחמה מרטון** שסטודנטים אירוויזיון, **אבי טוּדגו**, ש־**עזר ויצמן** התקשר עימו שלוש פעמים אחרי הזכיה, והשאיר במזכירה האלקטרונית בקשה שאבי יתקשר עימו. כשהתקשר, אמר לו, לדבריו, עזר: "אכלתי את אצבעותי כדי שתזכה. זה שלנו. אני איתך עד הסוף. גרמת אושר רב לי ולמישפחתי!"

■ דובר סיעת־מפ"ם בכנ־סת, **אמנון דיין**, חזר משרות־מילואים של שלושה שבועות, ביום שבו יצאה הכנסת לפגרה. כל מה שהוא יכול היה לספר זה שסיני, שם שירת, רחוקה מירושלים עד כדי כך, שביום הצבעת התיקו בכנסת בא מיש־הו אליו, העיר אותו ואמר לו: "אמנון קום, הממשלה נפלה!" אך הוא ביקש מהמודיע שיעזוב אותו ויניח לו לישון שעתיים נוספות, משום שהוא צריך לקום למישמרת באמצע הלילה.

■ על־פי מה שפורסם ב־עיתונים, היה אמור **פוֹל גרינוולד**, מפעיל אוניית ה־שידור אודי"ה, לשבות רעב עד מוות מול ביתו של שר־התקשורת, **מרדכי ציפורי**, או עד שיקבל רישיון להפעיל את תחנת־הטלוויזיה שלו. עי־תומכי הליכוד לדמות את ה־מערך לכלי־תחבורה. הם כינו אותה "מכונית טראנטה", "מכונית מתפרקת", או "קור־קינט". את הליכוד הם זיהו עם "בולדוזר", "אוטובוס", "טריילר", או "מכונית־מירוץ מביימים סצינת־עירום לפרט. הבמאי, **יעוד לבנון**, סיפר שהוא היה במשבר קשה, כיש־היה צריך לביים את סצינת־העירום בסרטו לא לשידור. הוא הקטין את צוות ההסרטה לארבעה אנשים, ונתן לשחק־נים לביים את הקטע בעצמם.

משה מילנר

צלם־העיתונות משחק שש־בש עם יהודה חמל, צלם רשת הטלוויזיה האמרי־קאית סי־אן־אן. מילנר, שהסיר חולצתו ומכנסיו, וחבריו הצלמים, ניצלו את שעות ההמתנה בימית למישחקים שונים, והתלוצצו שזהו "חופש העיתונות". לצידם יושב ומשתזף בחלק גופו העליון בלבד הצלם שמואל רחמני. חברו שלום ברטל (הגב למצלמה), צועד לעבר הים. הצלמים והעיתונאים הרבים, שחיכו לשווא במשך שבועות לפינוי מתנגדי־הנסיגה מהפיתחה, נאלצו למצוא תחליפים לעבודתם המיקצועית, מאחר ששום דבר שנתן לסיקור לא אירע במקום.

מוטה גור

נכנס למכונית בעיר ימית, לא לפני שווידא שצילמו אותו. גור בא לימית כדי לעקוב מקרוב, לדבריו, אחר מהלך הפינוי. לרגים היה נדמה שהוא בא למקום עם ח"כ גאולה כהן, אך למעשה הוא בא במכוניתו של הכתב הפרלמנטרי של "הארץ", דן מרגלית, ונכנס לביקור בביתה של ח"כ־התחיה. עוצרי־הנסיגה היו משוכנעים שבא להזדהות עימם. גור סיפר שהחיילים לא זיהו אותו והוא נאלץ להזדהות.

בבית־ספר לרפואה הוזמנו ל־פגישה לצורכי שיבוץ לתקופת ההתמחות שלהם. כמה מן ה־סטודנטים ניגשו לחברם ושאלו אותו אם הוא למד באוניברסי־טה בגרמניה. הסטודנט השתו־מם ושאל אותם מדוע עלה על דעתם רעיון שכזה, ואז הם הצביעו על דש ביגדו ושאלו מה זה ביר־צייט יוניברסיטי. הסטודנט הנדהם ענד על חול־צתו את סמל הוועד לסולידריות עם אוניברסיטת ביר זית בשפה האנגלית, "ביר צייט" בגרמנית פירושו "זמן הבירה".

■ בראיון לעיתונאי **אילן שאיר** סיפר זוכה הקדם־תונאי שבא למקום כדי לראיין את גרינוולד לא מצא אותו שם. הוא בירר אצל שכניו של ציפורי בקיראון מה קרה, והם טענו שאכן ימים אחדים קודם לכן, שהה מישהו על הדשא ליד ביתו של השר במשך כמה שעות, אך הם לא הבחינו ש־מדובר בשובת־רעב.

■ על דרך מעניינת לעמוד על הלכי־רוח של מצביעי שתי המיפלגות הגדולות בישראל מספר סופר דבר, **יורם פרי**, באמצעות מחקר מרתק, שבו התבקשו צעירים לדמות את מיפלגתם והמיפלגה היריבה לדברים שונים. כשהתבקשו

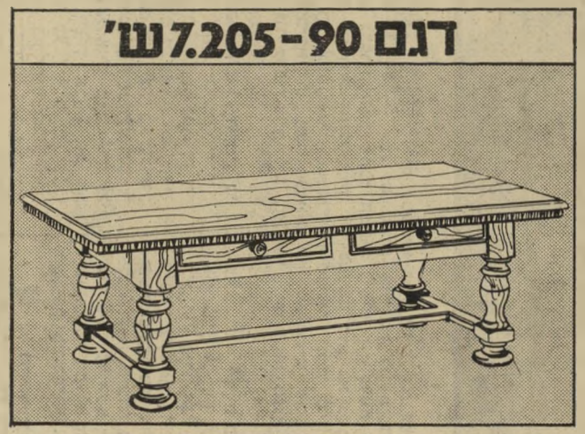

בר בן־יוסף

בתה של אשת יחסי־הציבור מירי בן־יוסף, חגגה את יום־הולדתה הרביעי. שמואליק קראוס, אחד מאורחי חגיגת יום־ההולדת רבת־המשתת־פים, אמר שאת בת־המיצווה שלה יחגגו ב"היכל־הספורט". המפיק מיכה שרפשטיין הוסיף שאת החתונה שלה יחגגו בסנטרל־פארק.

השולם הוח 2326

עתיקות בדניש?

דגם 90 - 7.205 ש"ח

דגם 80 - 11.515 ש"ח

דגם 39 - 7.870 ש"ח

דגם 26 - 10.145 ש"ח

דגם 18 - 6.420 ש"ח

דגם 45 - 10.810 ש"ח

דניש גילתה באיטליה אזור
בו משחזרים רהיטים עתיקים באמנות
העוברת מאב לבן: בבתי מלאכה קטנים
מייצרים היום רהיטים קלאסיים בסגנונות
הישנים והטובים של פעם.

דניש מביאה אותם אליך. בבית יפה,
המרוהט בטעם טוב וברוח הזמן, אין ספק
כי רהיט בסגנון עתיק מוסיף יופי וחן.

אם אתה אוהב "ענתיקות", מעתה תוכל
לרכוש בדניש רהיטים הנראים כעתיקים.
לכל דבר – ורק מומחה יכול להבחין בהבדל.

**החודש דניש מציגה מבחר "ענתיקות"
במחירי היכרות.**

המלאי במחירים אלה מוגבל, אז בוא
לגלות את ה"ענתיקות" בדניש עוד היום.

המחירים במזומן כוללים מע"מ
והובלה עד הבית.

דניש

רמת־גן: דרך ז'בוטינסקי 104
תל־אביב: ככר המדינה, פינת ויצמן.
אילת: מרכז מסחרי, צופית עילית.
ירושלים: רח' הסורג (ע"י ביטוח לאומי).
חיפה: ככר סטלה מאריס, הכרמל הצרפתי.
באר־שבע: רח' החלוץ 124.
כפר־שמריהו: מרכז מסחרי.

אנשים

ראלף קליין אינו מחליף את מכנסיו
וברקוביץ אינו יורד מן המיגרש מבלי לקלוע

■ דרך מעניינת להיפטר משירות־מילואים מצא **גידעון ספירו**. לפני שלושה חודשים הוא קיבל לביתו טופס עידכון־פרטים מיחידתו הצבאית, ובו נאמר שמילוי הטופס נחוץ ל־צורכי הצבתו ביחידה חדשה. ספירו, צנחן בעל כנפי־צניחה על רקע אדום, שצנח בקרב המיתלה המפורסם בימי מיב־צע־סיני, שהוא כיום איש ה־שמאל, מילא בקפדנות את ה־שאלון, אך הוסיף את הגיגיו במקום שיועד למילוי על־ידי שליש־היחידה. הוא כתב שם שהוא יסרב לשרת בשטחים הכבושים, אך ברצון ובשמחה הוא יהיה מוכן לקחת חלק ב־פינוי תושבי ימית ואנשי הוועד לעצירת הנסיגה מסיני, והוא יתנדב למשימה זו, אם אחרים יסרבו. מאז ששלח ספירו את הטופס לצבא, לא נקרא ל־שיבוץ, ואף לא למילואים.

■ מאמן מכבי תל־אביב, **ראלף קליין**, מתכוון לכתוב ספר על המתרחש מאחורי ה־קלעים בקבוצת הכדורסל, אך עד שהוא יכתוב את הספר, כשיחדל לאמן, הוא מוכן לספר על אמונות טפלות של אנשי הקבוצה. כך, למשל, **מיקי ברקוביץ** אינו יורד מהמיגרש אחרי החימום שלפני תחילת המישחק, אם אינו קולע סל. קליין טוען שברקוביץ יכול להישאר לבדו במיגרש, לא לשעות לשריקות השופט ולנ־סות לקלוע שוב ושוב, עד שייכנס הכדור. לקליין עצמו היתה בעבר אמונה שהוא אינו יכול להחליף מכנסיים, שאותם לבש במישחק־ניצחון של מכ־בי. אך הוא נקלע לצרה, כאשר הקבוצה החלה לנצח כל הזמן, והוא נאלץ לשנות את מינהגו. מנהל הקבוצה, **עורך־הדין שימעון מיזרחי**, הוא בעל אמונה דומה. אין הוא מחליף את החליפה שלו, כאשר המכ־בים מנצחים, עד שאוהדים, היודעים שמיזרחי אינו עני מרוד, שואלים אותו אם יש לו בעיות כספיות, או שאין לו חליפה נוספת.

■ פאט־מורגנה ייקרא פונדק־הדרכים של כושי, ש־הוא מקים על אדמה מוחכרת בין חצבה ועין־יהב, בערבה. ידידו, **אדי דיין**, הבטיח ש־לפתיחה הוא יכין לו פסל של פרש בודד על אופנוע.

■ סגן ראש־הממשלה, **שימחה ארליך**, נשאל אם אכן תפקידו כשר־אוצר היה הדבר הגרוע ביותר. ארליך, שהיה שר־האוצר הראשון של הליכוד, אישר זאת, ואף סיפר שזה אינו אופייני רק ליש־ראל. שר־החקלאות הנוכחי סיפר שבתפקידו הקודם אירח בארץ את עמיתו הדני. כש־עברו השניים באולם־הנוסעים בנמל־התעופה בלוד מחאו אנ־שים כף. השר הדני, שא־ש לא הכיר אותו, ושבוודאי לא אליו כוונו מחיאות־הכפיים, סיפר שבדנמרק אין אירוע כזה יכול להתרחש.

בארי ליבוביץ שחקן הכדורסל של הפועל תל־אביב מנסה כוחו בצילום (למעלה) ועושים זאת אחריו כדורסלן מכבי תל־אביב, ארל ויליאמס (משמאל), ודרל רובינסון מבית"ר תל־אביב (למטה). השלושה, חמוכרים כשחקני כדורסל, החליטו, במסיבה משותפת, לראות מה כוחם בצילום. הם נטלו מצלמות מעיתונאים שהיו במקום, והתחילו לצלם.

■ סגן ראש־הממשלה, **יוסף בורג** (״יוספל״ה״) **בנקין**, אחד מבניו של **יצ־חק טבנקין**, איש־הפלמ״ח, מראשי הקיבוץ המאוחד, מ־פורשי מפ״ם, שהקים בתחילת שנות ה־50 את אחדות־העבו־דה, מספר שהדימוי של אביו כתומך נלהב במישטר הסוב־ייטי, גם בימי הטיהורים של **יוסף סטאלין**, אינו מדוייק. הבן, חבר קיבוץ עין־חרוד ו־מנהלם של מיפעלים כלכליים קפיטליסטיים (בין השאר: עץ לבוד, של **יוסף קרמרמן** המנוח) טוען שאביו אמר לו אז: ״חופש האדם אינו זהה בהכרח עם הדיקטטורה של הפרוליטריון.״ דיעה כזאת לא היתה יכולה לעלות על דעת תומכי המישטר הקומוניסטי, באותן שנים. יוספל״ה היה רו־צה שמישהו יכתוב ביוגרפיה מקיפה על אביו.

■ ההפקה הבאר־שבעית של דה לא היתה נקייה מתק־לות. באמצע החזרות אושפז השחקן הראשי של המחזה, **מרק חסמן**, בבית־החולים סורוקה בעיר. פאלק פנה ל־הנהלת בית־החולים וקיבל אי־שור לערוך חזרות על המח־זה, בהשתתפות שאר שחקני המחזה, בחדר־הרופאים, בקו־מה החמישית של הבניין, ב־השתתפות חסמן. לבכורה ה־ביא כל משתתף מתנות לשאר חברי־הצוות. **שרגא הרפז** הביא לפאלק ספר, כמתנה על העבודה שהשקיע בבימוי. או־רח יוצא־דופן בהצגה הראשו־נה היה כוכב תיאטרון באר־שבע לשעבר, **דורון תבורי**, שאינו מחמיץ בכורות של ה־תיאטרון בנגב, למרות שעבר לתיאטרון העירוני בחיפה.

■ הצייר התימני **אית־מר סיאני** עושה חיל ב־לוס־אנג׳לס. כיאני שיצא לארי־צות־הברית לשלושה חודשים, לשם עריכת תערוכות, הצליח למכור עוד כמה עותקים מה־סידרה שלו, מרבד הקסמים. זהו קובץ של עשרה ציורי־חריטה. המתארים את עליית יהדות־תימן לארץ.

■ **יוסף** (״יוספל״ה״) **בנקין**, אחד מבניו של **יצ־חק טבנקין**, איש־הפלמ״ח, מראשי הקיבוץ המאוחד, מ־פורשי מפ״ם, שהקים בתחילת שנות ה־50 את אחדות־העבו־דה, מספר שהדימוי של אביו כתומך נלהב במישטר הסוב־ייטי, גם בימי הטיהורים של **יוסף סטאלין**, אינו מדוייק. הבן, חבר קיבוץ עין־חרוד ו־

פסוקי השבוע

● **שר־החקלאות שימ־עון מיזרחי**, על הצעת־חוק שיועד למילוי על־ידי שליש־היחידה. הוא כתב שם שהוא יסרב לשרת בשטחים הכבושים, אך ברצון ובשמחה הוא יהיה מוכן לקחת חלק ב־פינוי תושבי ימית ואנשי הוועד לעצירת הנסיגה מסיני, והוא יתנדב למשימה זו, אם אחרים יסרבו. מאז ששלח ספירו את הטופס לצבא, לא נקרא ל־שיבוץ, ואף לא למילואים.

■ מאמן מכבי תל־אביב, **ראלף קליין**, מתכוון לכתוב ספר על המתרחש מאחורי ה־קלעים בקבוצת הכדורסל, אך עד שהוא יכתוב את הספר, כשיחדל לאמן, הוא מוכן לספר על אמונות טפלות של אנשי הקבוצה. כך, למשל, **מיקי ברקוביץ** אינו יורד מהמיגרש אחרי החימום שלפני תחילת המישחק, אם אינו קולע סל. קליין טוען שברקוביץ יכול להישאר לבדו במיגרש, לא לשעות לשריקות השופט ולנ־סות לקלוע שוב ושוב, עד שייכנס הכדור. לקליין עצמו היתה בעבר אמונה שהוא אינו יכול להחליף מכנסיים, שאותם לבש במישחק־ניצחון של מכ־בי. אך הוא נקלע לצרה, כאשר הקבוצה החלה לנצח כל הזמן, והוא נאלץ לשנות את מינהגו. מנהל הקבוצה, עורך־הדין **שימעון מיזרחי**, הוא בעל אמונה דומה. אין הוא מחליף את החליפה שלו, כאשר המכ־בים מנצחים, עד שאוהדים, היודעים שמיזרחי אינו עני מרוד, שואלים אותו אם יש לו בעיות כספיות, או שאין לו חליפה נוספת.

■ פאט־מורגנה ייקרא פונדק־הדרכים של כושי, ש־הוא מקים על אדמה מוחכרת בין חצבה ועין־יהב, בערבה. ידידו, **אדי דיין**, הבטיח ש־לפתיחה הוא יכין לו פסל של פרש בודד על אופנוע.

■ סגן ראש־הממשלה, **שימחה ארליך**, נשאל אם אכן תפקידו כשר־אוצר היה הדבר הגרוע ביותר. ארליך, שהיה שר־האוצר הראשון של הליכוד, אישר זאת, ואף סיפר שזה אינו אופייני רק לישר־ראל. שר־החקלאות הנוכחי סיפר שבתפקידו הקודם אירח בארץ את עמיתו הדני. כש־עברו השניים באולם־הנוסעים בנמל־התעופה בלוד מחאו אנ־שים כף. השר הדני, שא־ש לא הכיר אותו, ושבוודאי לא אליו כוונו מחיאות־הכפיים, סיפר שבדנמרק אין אירוע כזה יכול להתרחש.

● **ראש עיריית אל־בירה המודח, איכרהים אל־טוויל**: „אם זוהי דמו־קרטיה, אז מהי דיקטטורה?״

● **יושב־ראש הכנסת, מנחם סבידור**, על תרבות־הדיון בכנסת: „אינני חושב שהכנסת צריכה להתנהג כמו מינזר־השתקנים.״

● **הנ״ל**, על הבעייתיות שבתפקידו: „אסור לי להיות פעיל בפולי־טיקה. אם כך, מי יבחר בי? אני מאבד את בסיס־הכוח שלי במיפלגה, ש־הוא הסיכוי להיבחר שנית ל־כנסת.״

● **הרב הראשי האש־כנזי, שלמה גורן**, על פגי־שתו עם רונלד רגן: „הגשתי לו את התנ״ך ואמרתי לו שזהו הצ׳ארטר של העם היהודי על ארץ־ישראל, וכי כל דף בו מספר על הקשר הנצחי בין העם היהודי לארץ ישראל.״

● **הנ״ל**, על הנ״ל: „שאלתי אותו: אם האיטלקים החיים בארצות־הברית יבקשו להקים אצלכם מדינה עצמאית משלהם, תתנו להם?״

● **הנ״ל**: „אז אמרתי לו שיהודה ושומרון הם הלב של הארץ, ירושלים היא המוח — ואי־אפשר להפריד בין הלב לבין המוח.״

● **הנ״ל** על הנ״ל: „לא, לא הבחנתי בכל סימנים שהוא שחקן. הוא דיבר ממש מהלב.״

● **הח״כית לשעבר מטיל־דה ג׳ו היא חברה טובה של דינה**, אמו של **שמעיה אנ־ג׳ל**, החשוד העיקרי בפרשת הרצח הכפול האחרון. כשנש־אלה כיצד היא מסבירה מה קרה לשמעיה, סיפרה שהיא מכירה את אנג׳ל מגיל רך, אין לה הסבר למה שקרה לו, וכל מה שהיא יכולה לומר, זה ש„זהו אסון־טבע.״

● **שר־החקלאות שימ־עון מיזרחי**, יותר זמני מאשר להיות שר־בממשלה.״

● **חה״כ ארליך**: „אין תפקיד

● **דן בן־אמוץ**: „נמאס

פסיכולוג קליני נודע ופסיכיאטרית מנוסה מנחים את המיסמך המדהים שבו תיאר עיתונאי מיומן את התנהגותו של הפרופסור מנחם מילסון, האיש השולט עתה שילטון מוחלט בגדה המערבית. מסקנתם המשותפת: זהו איש מסוכן, על גבול השפיות

האם הוא נורמלי?

פני שבוע וחצי פירסם העיתונאי אמנון דנקנר ב„הארץ" מיסמך מייוחד־במינו. זהו תיאור של פגישה ש־התקיימה לפני שנתיים בינו ובין פרופ־סור שלא היה אז ידוע ברבים, מנחם מילסון. זהו האיש המהלך עתה אימים בגדה המערבית, ושגרם בשבועות האח־רונים להסלמה בלתי־פוסקת של מעשי־איבה, פגיעות באוכלוסיה, הפגנות וירי במפגינים.

התיאור ברשימתו של דנקנר היה כה יוצא־דופן, ש„העולם הזה" החליט להצי־גו לשני מומחים — אחד פסיכולוג קליני ואחת פסיכיאטרית מנוסה — ולבקש מהם חוות־דעת מיקצועית על מצבו ה־נפשי של האיש המתואר בה.

בעמוד זה מפרסם „העולם הזה" את רשימתו של דנקנר במקורה, כפי שחופי־עה ב„הארץ" — ואת שתי חוות הדעת.

■ ■ ■

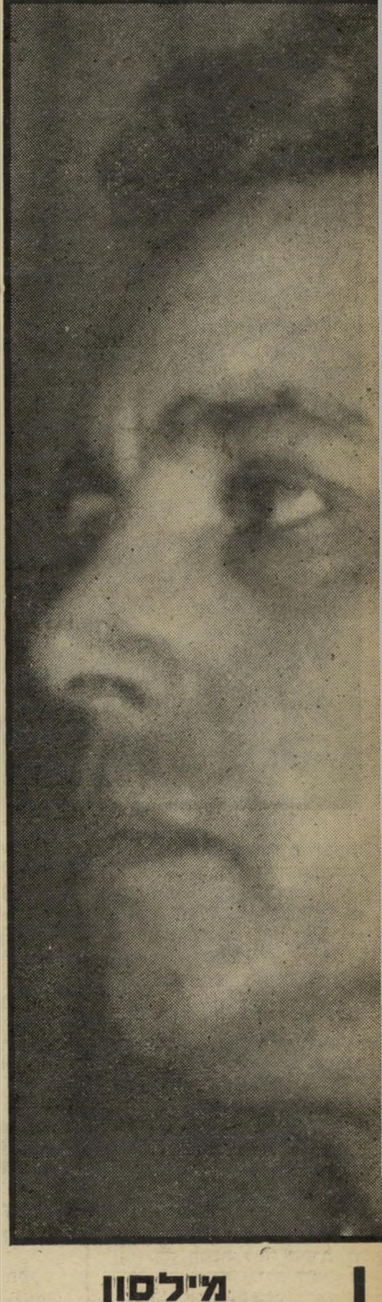
הפסיכולוג הקליני, מן המפורסמים בארץ ובעולם, חיווה את דעתו כלהלן:

הרשימה של דנקנר נכתבה שנתיים אחרי שנערך הראיון, ויתכן כי המתאר אינו זוכר את הפרטים במדוייק. יש גם לקחת בחשבון שאדם יכול להשתנות עם התפקיד. יש ניגוד מסויים בין הופעתו של מילסון בטלוויזיה, שנראתה לי כ־בלתי־תוקפנית, ובין תיאור התנהגותו ב־כתבה.

אם התיאור של דנקנר מהימן, יש להסיק ממנו:

לאיש המתואר יש תווים של פאראנו־אידיות, אובססיביות, אי־תפיסת המצי־אות הקיימת.

דוגמות לאי־תפיסת המציאות: האיש אינו יודע שאי־אפשר להגיד לכתב ש„זהו נושא המאמר שלך." הוא נותן לעי־תונאי רשימה של פירסומים, שכדוגמתה מגישים רק לשילטונות אוניברסיטאיים, לשם קידום אקדמאי. יש כאן התנהגות של גדלות, בשעה שהאיש היה אפס מבחינה ציבורית. הוא התנהג כאילו היה איש בעל חשיבות עליונה. הוא ייחס לעצמו חשיבות כה רבה עד כי כללי העיתונות אינם קיימים לגביו, וכאילו יכול היה להכתיב לכתב מה לכתוב ו־מכיוון שאני מצטט כאן מן הזיכרון ומכיוון שחלפו כשנתיים ימים, אין אני ערב לדיוק פרטי הביוגרפיה שקרא באוז־ני. מה שאני זוכר הוא משהו כמו: נולד־תי בחיפה בשנת כך וכך, סיימתי את בית־הספר העממי — כאן הרים את עיניו מן הכתוב ואמר: בהצטיינות. הוא שב והשפיל עיניו והמשיך: נכנסתי לבית־הספר הריאלי וסיימתי אותו. הוא הרים עיניו — בהצטיינות. שוב חזר אל ה־נייר: לאחר סיום הלימודים, ומכיוון ש־השעה היתה קשה לעם ישראל התגייסתי לחיל־הצנחנים. סיימתי את הטירונות. ב־הצטיינות, אמרתי בליבי, בוודאי בהצטיי־נות, ופרופסור מילסון הרים שוב את עיניו ובאופן בהחלט לא מפתיע לחש: בהצטיינות. אחר כך הוא סיים קורס

מילסון

הוי, פגישה שכזאת!

ב שעה שאירעו הדברים נראה לי הסיפור כעוד מסה קשה שעובר ה־עיתונאי במהלך עבודתו, בלא שיוכל ל־פרוק את הדברים לעיני קוראיו: משהו חסר חשיבות ציבורית, המצטרף למטען החוויות, הנותרות באפלוליותה של ה־פרטיות. אולם, כפי שהדברים מתגלגלים, קורה שלפתע נבעים מעיניי הזיכרון ומה שנראה כנדון לגניזה, הריהו סיפור לוהט למדי שיש לו אפילו חשיבות ציבורית מסויימת.

הדבר היה לפני כשנתיים. בערב־שבת אחד צילצל הטלפון בביתי וקול סמכותי, תוקפני מעט חקר:

„זה אמנון דנקנר?"

הודיתי. „אני חייב ללחוץ את ידך", אמר הקול. „מי מדבר?" שאלתי. „פרופ־סור מנחם מילסון מירושלים". אמר ה־איש. „אתה כתבת השבוע דבר יוצא מן הכלל נגד משה דיין. אני מוכרח לראות אותך".

באופן עמום עלתה במוחי תמונתו של האיש במדי צה"ל כשכומתת צנחנים אדו־מה לראשו, דבוק לאנוור סאדאת בביקורו הראשון. למה לא? אמרתי בליבי. אולי יש לו איזה סיפור? „כן", אמרתי, „בסדר". „תוציא את היומן שלך", פקד האיש. אין לי יומן, אבל לשם הנימוס עשיתי קולות של הוצאת יומן. קבענו.

בשעת לפני צהריים מוקדמת התייצבתי מגולח ומצוחצח במשרדו של פרופסור מילסון בבניין האקדמיה למדעים בירוש־לים. הוא היה ישוב מאחרי המכתבה והורה לי באצבעו על כורסה. אחרי שהתיישבתי, קם, ישב על כורסה מולי ואמר:

„אנחנו נחלק את שיחתנו לשני חל־קים".

ליבי צנח. הייתי בהחלט מופתע. זו הפעם הראשונה ששמעתי פתיחה כזאת, אבל — אני יודע? — יש אנשים משוג־עים לסדר. שיהיה. „טוב", אמרתי.

„בחלק הראשון", אמר, „אציג את עצ־מי".

רגש אי־הנוחות שלי הלך וגבר.

פרופסור מילסון נטל בידו מעל השול־חן כמה עמודים מתוקתקים והחל קורא באזני את הקוריקולום ויטה שלו.

מאת

אמנון דנקנר

מ"כים, תנחשו איך, וקורס קציני, תנח־שו איך. אט אט עבר איתי את כל התחנות בחייו. הן היו, כמובן, רצופות הצטיינות, עכשיו, בעיקר, אקדמאיות. חלפנו ביעף על פני חוויותיו כפונקציונר בממשל ב־שטחים, שבנו אל האוניברסיטה, נגענו קלות בסאדאת ונחתנו בהצטיינות חזרה בבניין האקדמיה. חלף משהו כמו ארבעים דקות ואני כבר התחלתי לתפוס עם מי יש לי עסק.

„עכשיו אני רוצה לקרוא באוזניך את רשימת הפירסומים שלי", אמר פרופסור מילסון.

אני כבר ידעתי, שאני הולך עם זה עד הסוף. הנהנתי בראשי.

הוא נטל מעל השולחן צרור דק של גיליונות והחל קורא באוזני כותרות של מאמרים שפירסם בעיתונות המדעית, כולל שם העיתון, ההוצאה לאור והתאריך. זה בוודאי נשמע משעמם, אבל אני הייתי מוקסם. עד אז לא האמנתי שייתכנו אנ־שים כאלה, אבל הנה — עובדה.

חלפו עוד כעשר דקות, הוא כילה את רשימת הפירסומים והניח את הגיליונות על השולחן.

עכשיו אתה יודע מי אני, אמר.

ועוד איך, מותק, אמרתי בליבי, ועוד איך. אבל הנהנתי לעברו בנימוס.

„יפה", ציין בסיפוק.

הוא הציץ בשעונו בתנועה חדה. „יפה", אמר, „עכשיו אני מציע שנערוך הפסקה קצרה".

הוא הוביל אותי בצעדים מהירים אל הקפטריה והניח לי לשלם בעד הקפה והעוגה.

לעסנו ולגמנו בשתיקה. כשכילינו הציץ שוב בשעונו.

„אני מציע שנעלה ונפתח בחלקה השני של פגישתנו", אמר.

הייתי יכול, כמובן, להפוך עליו את המגש ולקלל אותו נמרצות. איש לא ביטל כך את זמני זה שנים, אבל הייתי מוקסם באמת ובתמים. אני אעבור את זה עד הסוף, הבטחתי לעצמי. אני רוצה לעבור את זה עד הסוף.

חזרנו, נכנסנו למשרד והתיישבנו. מיל־סון נטל עתה ערימה עבה מאוד של נייר־רות מעל השולחן ואמר: עכשיו אקרא באוזניך מחשבות על שלטון ישראל ב־שטחים.

הוא החל קורא.

שלחתי את ידי אל כיס מקטורני כדי לשלוף את חפיסת הסיגריות שלי.

„אני מבקש לא לרשום אף מלה", קפץ ואמר.

„זה בסדר, זה רק סיגריות", אמרתי.

„אה", אמר.

ציפיתי לאיזה שהוא חיוך. לא היה. ואז ציינתי לעצמי, שמתחילת הפגישה, שגראתה לי בתוקף ההקראות הבלתי פוס־קות בקול חד־גוני כנעוצה היכן שהוא ב־ערפילים של עבר רחוק, לא חייך האיש הרציני הזה אפילו פעם אחת.

הוא שב לקרוא בקול את מחשבותיו על שלטון ישראל בשטחים ואני התחל־תי לשקוע בתוך ערפל סמיך שממנו הצצתי פעם בפעם באיש התמוה הזה וציחקקתי בליבי.

כעבור שעתיים הציץ בשעונו והפליט קריאה של הפתעה שעוררה אותי מחצי־

לכעוס עליו כשאינו כותב. (אצל אנשים רבים יש רעיונות של גדלות, אך הם נשארים בגדר רעיונות. אצל מילסון זוהי כבר התנהגות של גדלות.)

פאראנואיד אופייני אינו משקר, אלא חי במציאות משלו. הוא מתעלם מן המציאות הקיימת ומן העובדות המוכרות לו, מכיוון שאינן שייכות למערכת שלו.

האיסור שהטיל מילסון על הכתב לרשום את דבריו, בה בשעה שקרא באוזניו מן הכתב עשרות עמודים, מעיד על פאראנואידיות מסוכנת מאוד.

שהעולם ייראה לו כבטוח יותר וכניתן לחיזוי.)

■ ■ ■

הפסיכיאטרית, שיש לה נסיון טיפולי רב, חיוותה את דעתה כלהלן:

זהו אדם בעל אישיות נארקיסיסטית, שהוא שלב אחד לפני מחלת־נפש אמיתית: הסכיזופרניה.

הנארקיסיסטים הם אנשים שאינן יכולים לקשור קשר עם חזולת. לכן אינם יכולים גם לקבל טיפול, כי אינם יכולים ליצור קשר של טראנספר עם המטפל.

הנארקיסיסט הוא איש מסוכן, מפני שהוא משולל רגש. בתוך עצמו יש שבר בין מה שהוא חושב ובין מה שהוא מרגיש. בדרך כלל הוא מתקשה לעשות אינטגרציה בין שני הדברים. בשפה הפסיכיאטרית, זה נקרא „חוסר אפקט" (אלף פתוחה). אחד הסימנים לכך הוא הטון המונוטוני, שעליו מדווח דנקנר.

לאיש יש שיפוט לקוי של המציאות. הוא מוסר לעיתונאי מידע שמוסרים רק

„התנהגות מעידה על פאראנואידיות מסוכנת מאוד... הוא מתעלם מן המציאות הקיימת וחי במציאות משלו..."

יש לו תווים אובססיביים, המתבטאים בקפדנות, בשאיפה לסדר מושלם. לעיתים קרובות, אלה מגיעים על בעליהם מפני רעיונות פאראנואידיים.

(כתב „העולם הזה" מוסיף: בסיפרי־הלימוד מוגדרות הקפדנות היתרה ו־ההתנהגות המסודרת הכפייתית כאמצעים להגנה מפני הרגשה של חוסר יכולת מספקת, אשמה וחרדה מפני עולם מסוכן. זוהי גם דרך להגנה מפני סכנות חיצוניות, כגון אי־היכולת לעמוד מפני לחצים חיצוניים. האיש מנסה לכפות סדר קפוא על הדברים, וכך הוא גורם

התרדמה שבה הייתי שקוע. „אוה", אמר, „מאוחר".

„כן", אמרתי. הצצתי בערימת הניירות שעל ברכו. עדיין נשארו הרבה דפים שלא נקראו. אבל אולי זה בכל זאת נגמר, הירהרתי בתקווה.

„שמע", אמר, „אני מציע שמכיוון ש־אני חייב ללכת הביתה עכשיו, תבוא איתי ונסיים שם".

חשקתי את שיניי. אתה תעבור את זה עד הסוף, אמרתי לעצמי. בסדר גמור, אמרתי לו. נסענו לביתו ושם התיישב שוב והמשיך לקרוא באוזני את הדברים. חלפה עוד שעה.

„זהו זה", אמר והניח את הדף האחרון על השולחן.

„מעניין מאוד", אמרתי בנימוס נמוך־רוח.

„אלה היו", אמר לי בקול פסקני מעט, „ראשי פרקים וחומר רקע למאמרך על שלטון ישראל בשטחים". לאדם תמוה פחות הייתי אומר: סלח לי, על מה אתה מדבר? לא זכור לי שאמרתי לך משהו על איזה מאמר שאני הולך לכתוב. אבל אני הבנתי את המצב ושוב הינהנתי בנימוס.

יצאתי משם מעורפל מעט כאיש שעבר חוויה מיסטיזית נוקבת.

לא נורא, דנקנר, אמרתי לעצמי בדרך לתל־אביב. הלך לך יום עבודה, אבל זאת חוויה שעוברים. המקצוע הזה הוא לא רק מנעים.

ביום שישי רעם הטלפון על שולחני. פרופסור מילסון מדבר, אמר האיש שנשמע רוגז מעט.

כן, אמרתי.

לא מצאתי הדים לשיחתנו (שיחתנו? תמהתי. שיחתנו?) בגיליון „הארץ" של היום.

לא, אמרתי.

אתה יכול להסביר את עצמך? שאל.

מה יכולתי לומר? היה בהחלט לא נעים.

כן, אמרתי. נראה, אולי בשבוע הבא, נראה. מה הוא אשם שהוא כזה? אמרתי לעצמי. אני צריך להעליב אותו?

הוא טרק את השפופרת.

שבוע לאחר מכן, שוב הטלפון, שוב מילסון.

אתה עושה ממני צחוק? שאל.

לא, אמרתי. תראה, זה לא בדיוק הסיפור שלי, זה אמנם היה מעניין מאוד, אבל...

השפופרת נטרקה והפעם לתמיד.

עכשיו לא הייתי מספר את הסיפור הזה, אלמלא החלו כל המהומות בגדה בשל סירובו של ראש עיריית אל־בירה להיפגש עם פרופסור מילסון. אני מבין שהחשד הוא שהאיש הינו סוכן אש"ף רב מעללים, אולם יש אמנת ז'נווה ויש חוק בארץ הזאת. אין להעניש אדם בלי שתוכח אשמתו. היו צריכים לעשות לו משפט, להוכיח את פשעיו ואז לדון אותו לפגישה עם מילסון, או אולי, אלמלא היו הפשעים המוכחים חמורים מאוד, לפגישה על תנאי עם מילסון, אבל מיד להלום בעוצמה כזאת? זאת יד חזקה מדי. הייתי אומר: אכזרית, אכזרית מאוד, זמי כמוני, ראש־עירייה יקר, יודע זאת?

לרקטור של אוניברסיטה (רשימת הפירסומים). יש לו צורך פנימי להיאחז במציאות, וזה מתבטא בריבוי פרטים שלא לצורך. הפרטים הרבים מעידים על כך שבלעדיהם אין לו הרגשה סובייקטיבית של אחיזה במציאות.

האדם הסכיזופרני אינו יכול להבדיל, כאדם נורמלי, בין עיקר וטפל. כשאדם נורמלי מדבר או כותב, הוא עושה אוטומטית הבדלה בין עיקר וטפל. לחולה אין הכושר הזה. הוא כל־כך עסק במאמץ להיאחז במציאות, שבדרך כלל אינו מרגיש בזה. מפאת הצורך להיאחז במציאות הוא נאחז בפרטים, וגם חוזר עליהם בלי סוף, כדי לשכנע את עצמו שהמציאות אכן קיימת. אם הוא אדם אינטליגנטי, והחלק הזה שלו עדיין

„זהו אדם בעל אישיות נארקיסיסטית, שהוא שלב אחד לפני מחלת־נפש"

לא נפגע על־ידי המחלה, הוא מתבטא באופן רציונלי יותר מאשר באופן ריגשי.

אדם הלוקה במחלה זו משתמש במנגנון־הגנה השלכתי, שהוא הפרימיטיבי ביותר אצל בני־אדם. זה מתבטא בכך שכאשר משהו מעסיק אותו וחשוב לו, אין הוא שם כלל לב לעובדה שהכתב משתעמם, וכמעט נרדם.

המנגנון השני, האופייני לאישיות הנארקיסיסטית, הוא מנגנון המכונה „ספליט", או פיצול. הוא עושה פיצול בין הרגש והשכל, וכן בין עובדות שהוא יודע ובין הרגש המתלווה על כך. לכן הוא יכול להיצמד לעובדות בלי לחוש חרדה. הרגש והעובדות אינם מצליחים להתחבר.

הפיצול הזה הופך אותו לאיש מסוכן. ברגע שהוא חושב על משהו, הרגש אינו עוצר אותו, כך שבמידה מסויימת הוא חסר־מעצורים. כי אי־אפשר לתאר מוסר בלי רגש.

النهار

27 Mars 1982 — 49e. Année — No. 14911

هدوء متوتر للمرة الأولى منذ أسبوع

اسرائيل: احتمال إقالة ٣ بلديات أخرى وانتخابات بعد القضاء على نفوذ المنظمة

ساد امس هدوء متوتر، للمرة الاولى منذ اسبوع، الاراضي المحتلة. وفيما سجلت تظاهرات محدودة خرج خلالها شاب برشقون الاسرائيليين في مدينة جنين وبقيت القوات الاسرائيلية في حال تأهب واستعداد للتدخل، أعلن مناحم... م بيلسون رئيس الادارة المدنية الاسرائيلية في الضفة ان فلسطينيين معينين سيحلون محل الضباط الاسرائيليين الذين عينوا مكان رؤساء البلديات الثلاثة... طردوا الثلاثة الذين أبعدوا من مناصبهم نائب ممد.

وصرح بيلسون في مؤتمر صحافي عقده في القدس للصحافيين الاجانب: "سيعين فلسطينيون من المدن التي أقيل رؤساء بلدياتها". ثم نفى تاريخ هذا التعيين الذي سيحدل بالتأكيد".

وفي أول كلام من نوعه لمسؤول اسرائيلي، قال بيلسون ان الانتخابات البلدية التي أجريت في الاراضي المحتلة في العام ١٩٧٢ "لم تكن انتخابات حرة (...)

مناحم بيلسون يتحدث في مؤتمره الصحافي الى محلة هال ان صفحة النهار الفلسطينية مصدرا وعلى يمينه مورديخاي كرمنيتسر مديرعام وزارة الخارجية والياس فريج مدير

בעיתון לבנוני

הופיעה תמונתו של מנחם מילסון, כשהוא מציג במסיבת־עיתונאים גליון של עיתון שמוציא אחד מארגוני חזית־הסירוב, המאיים ברצח על אליאס פרייג' ורשאד אל־שווא.

המוני הנוצרים הביטו לעבר עיר לידתו של ישוע - ואז באו בריוני הכפרים

פוגרום בבית-לחם

„אסור לצלם!"

הודיע איש מישמר־הגבול (משמאל), שפיטרל ב־ רחבה לפני עיריית בית־לחם. הוא פנה לצלם, ודרש להוציא את הפילם ממצלמתו. רק אחרי הסברים ושידולים נמלך־בדעתו.

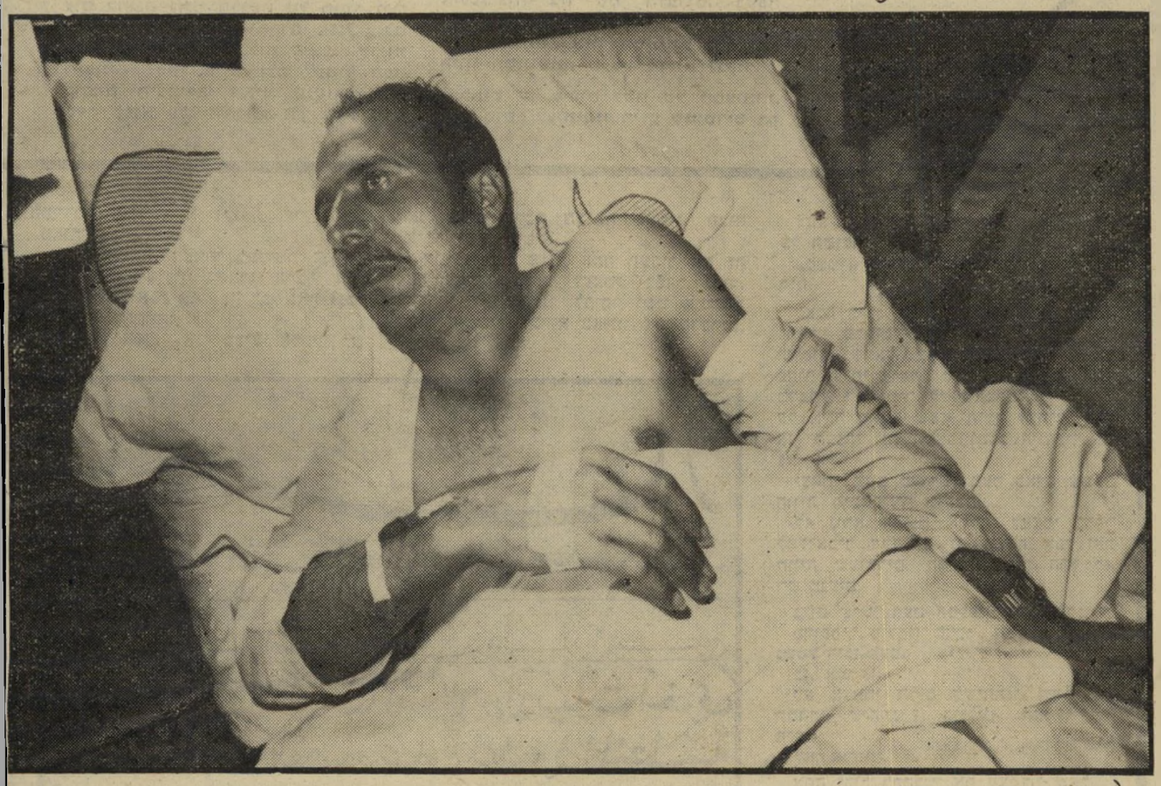
ח ריקת־בהמים. חמישה גברים מזג־ קים בזעקות־קרב מתוך ג'יפ אפור. שלושה מהם אוחזים בתת־מקלעים מסוג עוזי. השניים האחרים מזויינים באלות מאולתרות. זירת־האירוע: אוניברסיטת בית־לחם.

פארח מיכאל מסור, השומר העומד בפתח האוניברסיטה, הוא הקורבן הראשון. אחד התקופים מנחית, בחבטה פיתאומית, את קת העוזי על כתפו. השני מכה בכוח באלה על גבו. השלישי בועט בין רגליו ומנחית אגרופים על ראשו ובבטנו. תוך כמה שניות שוכב השומר חסר־הכרה על ה־ ריצפה.

תוך כדי כך מגיע גם תורו של הקורבן השני, דיקן הסטודנטים, הכומר אלברט אלונזו. הוא ניסה להתערב לטובתו של השומר המותקף בפראות. בשל כך הוא חוטף מכת קת בגבו. על ידיו ועל רגליו חובטים באלות.

כל העת ממשיכים הבריונים לצעוק ולקלל. הם מזנקים מעל גופו של השומר חסר־ההכרה, ופורצים אל תוך שטח ה־ אוניברסיטה. אוחזי העוזים מניפים את נישקם ודורכים אותו בהפגנתיות. איש אינו מעז לעמוד בדרכם. רק סגן נשיא האוניברסיטה, הפרופסור אנטון סנסור, מנסה לומר משהו. הוא הופך מייד לקורבן השלישי. אחד מאנשי הכנופייה דוחף אותו בגסות לעבר הקיר ומצמיד אותו אליו באיומים. למולו של הפרופסור מחליט באותו רגע מנהיג התוקפים לסגת. לשמע הפקודה הקצרה מזנקים כל החמישה בחזרה לריכבם ומסתלקים מהמקום.

זהו, על־פי העדויות, תיאור הפוגרום שנערך אחרי־הצהריים, ביום הרביעי ב־ שבוע שעבר. התוצאה: האח אלונזו נזקק לטיפול רפואי. השומר אושפז בבית־החו־ לים הצרפתי בבית־לחם. הוא סובל מחבלות קשות בכל חלקי גופו. בשל פגיעה בליסתו וקשיים בבליעה, הוא מוזן באינפוזיה.

הודעה שיקרית

ב השתוללות באוניברסיטה עדיין לא סיימה פלוגת־הסער את פעולתה. מ־

השוער הפצוע

פראח מיכאל מסור (44), שוכב בבית־החולים הצרפתי בבית־ לחם. לידו מחובר מכשיר אינפוזיה, המזרים לווריד מזון נוזלי, מפני שאינו מסוגל ללעוס ולבלוע בשל המכות שספג. הוא הוכה על־ ידי פלוגת־הסער, באמצעות קתות תת־מקלעים עוזי ואלות, בכל חלקי גופו. פראח מיכאל מסור הוא אב לשלושה ילדים.

הרס ומהפכה

ניכרים בחדר־התרבות של מו־ עדון־הנוער האורתודוכסי ב־ בית־סחור, שנפגע בפוגרום. הפורעים שפרצו למקום הפכו ושברו רהיטים, ניפצו זגוגיות והיכו כל מי שניקרה בדרכם. בתמונה משמאל: יושב־ראש ועד־הסטודנטים באוניברסיטת בית־לחם, פאז דמירי, מחזיק מקל בידו, כדי להדגים כיצד פעלו הפורעים.

בית־לחם עברו הפורעים למועדון־הנוער האורתודוכסי בעיירה הסמוכה בית־סחור. שם הם תקפו את מנהל המועדון, איבר־ הים חוואדג' ובני־נוער ששהו במקום. הם ניפצו את החלונות, שברו רהיטים והרסו כל שבדרכם. כלי־הנשק שבידיהם מגעו מן האזרחים חסרי־האונים מלהתגונן. הם לא יכלו לעשות דבר כנגד הפגיעה בגופם וברכושם.

כנופיית־הבריונים עברה גם דרך בית־ הקפה של ראג'י ג'אמיל תנונה, השוכן מול המועדון. אחרי שהפכו כמה שולחנות, שברו בקבוקים והטילו אימה על האורחים, המשיכו בנסיעה פראית לרחוב אבו־סעדה בבית־סחור. שם הפסו נער צעיר, היכו אותו וירו בין רגליו. באותו טיפול זכה גם אדם מבוגר שעבר במקום. לבסוף הסתלקו כלעומת שבאו תוך יריות באוויר.

כנופיית־הסער השתוללה ברחובות בית־ לחם ובית־סחור במשך כחצי שעה. כל אותו זמן לא נמצא ולו איש אחד מכוחות־ הביטחון הרבים, השוהים באיזור, שיבוא לעזרת האזרחים חסרי־המגן. למרות שרבים התקשרו לתחנת־המישטרה המקומית ולי־ מימשל, לא הגיע איש. בדרך פלא לא נראו בזמן הפוגרום נושאי־מדים ברחובות שבהם השתוללו הבריונים, למרות ש־ בדרך־כלל עוברים שם סיורים רבים.

הפורעים פעלו ללא מורא. הם לא ניסו אפילו לכסות את פניהם. שלושה מהם זוהו בוודאות על־ידי העדים. אולם איש מהם לא היה מוכן לחשוף עצמו. כולם חששו פן יבולע להם.

שמות הפורעים שזוהו: סמר קומצייה, בן 19, בנו של ראש אגודות־הכפרים ב־ איזור בית־לחם, בישארה קומצייה; קאסם ח'לף בן 24, תושב בית־לחם; שאוקת אל־ חאלק טריש, בן 25, תושב הכפר הבדווי זעטרה, מיזרחית לבית־סחור.

שלושת המשתוללים ידועים כאנשי אגו־ דות־הכפרים. הם מזויינים בעוזים ונוהגים בגסות ובאלימות כלפי כל מי שאינו מוכן להיכנע לתכתיביהם של חביבי שילטון הכיבוש. בעבר כבר הספיקו לצבור קופת־

אחרי המצור

יוצאים הסטודנטים מבניין עיריית בית־לחם. בבניין שהו כמה מאות סטודנטים, שבאו למקום בתהלוכה שקטה. הם ביקשו למחות על הפוגרום שנערך. אנשי המימשל הטילו עליהם מצור במשך ארבע שעות.

התגובה היחידה על המעשה, מצד ה־מימשל, היתה פירסום הודעה שיקרית, שצוטטה מייד על־ידי קול ישראל וה־טלוויזיה הישראלית. בהודעה נאמר כי „הסברה היא שמאחרי האירוע עומדים גורמים פליליים.“ מאוחר יותר הפסיק הרדיו לשדר במהדורת־החדשות גירסה זו.

עבודה מלוכלכת

אין כל ספק כי הפעולה בוצעה על־ידי אנשי אגודות־הכפרים, שזוהו בוודאות. לשום קבוצה פלילית אין סיבה להתקיף סתם כך אזרחים שלווים, שבאופן מיקרי ניקרו בדרכה. אולם האחריות ל־פוגרום אינה חלה על אגודות־הכפרים. נושא בה מי שהקים קבוצות טירור אלה, מי שחימש אותם, מי שמספק להם אמצעים וכספים, מי שנותן גיבוי לפעולו־תיהם ומחפה עליהם.

אגודות־הכפרים הוקמו לפני פחות משנה על־ידי ראש המינהל־האזרחי בגדה־המע־רבית, פרופסור מנחם מילסון, על־פי ה־מדיניות החדשה שהטווה בהשפעתו שר־הביטחון, אריאל שרון. מטרת הקמתן היתה יצירת כנופיות מזוינות של משתפי־פעולה, שיזרעו הרס ופחד בין תושבי הגדה, המתנגדים לכיבוש. מטרה זו הוסוותה ב־מלל מתחסד על פיתוח וסיוע לכפרים.

לאגודות גוייסו טיפוסים פליליים וחדלי־אישים, שהמעמד החדש, הכסף והעוצמה קסמו להם. אליהם הצטרפו כמה בדווים, אשר אינם רואים עצמם כבני העם ה־פלסטיני. ציבור זה צוייד בנשק ישראלי וניתן לו חופש־פעולה מלא.

השילוב של פושעים ונשק חייב היה להביא להתפרצות של אלימות וטירור — ובכך בדיוק רצו מילסון ואדונו. הם יודעים כי זיכרון המילחמה הפנימית, שהשתוללה בקרב הפלסטינים בשנות ה־30', מהלך עליהם אימים עד היום. פצע היסטורי זה הם מנסים לפעור, ולעורר בגדה המערבית מילחמת־אחים. באנשי אגודות הכפרים מצאו שילטונות ישראל את הקווזילינגים שיעשו עבורם את ה־עבודה השחורה והמלוכלכת.

הסיבה לפוגרום היחה, ככל הנראה, הפגנות של סטודנטים ותלמידים מאיזור בית־לחם, שהתרחשו בעת האחרונה. ב־הפגנות אלה נישאו סיסמות בגנות ה־מינהל־האזרחי ואגודות־הכפרים, ותמיכה באוניברסיטת בית־זית הנעולה. זהו גם ההסבר לכך שהותקפו האוניברסיטה ומוע־(המשך בעמוד 74)

זכוכית מנופצת

במועדון־הנוער בבית־סחור. במשקוף תקועים עדיין חלקי זכוכית שבורים, עדות להתנפלות על המקום. אנשי אגודות־הכפרים פגעו במועדון שחלק מחבריו השתתפו לאחרונה בהפגנה.

שרצים של התנכלויות ופגיעות באזרחים. נפגעי הפוגרום הגישו תלונות מפורטות במישטרה, שבהן ציינו את שמות הבריון־נים שזיהו. אולם המישטרה וכוחות־המימ־של לא עשו דבר. החשודים כלל לא נעצרו ולא נחקרו. חמור עוד יותר: נשקם לא נלקח מהם, והם יכולים להמשיך להשתמש בו כאוות־נפשם.

מיכתב איום

שנשלח לראש־עיריית בית־סחור, חנה אל־עטרש, בחתימת „מנהיגי האגודות הכפריות בבית־לחם“. האיום: „צפוייה לך סכנה גדולה.“

כך עשו

למנהל מועדון־הנוער בבית־סחור, איברהים חוואדג', המדגים בתמונה כיצד השליכו הבריו־יונים כיסא על ראשו. מימין יושב ראש־העיר, אל־עטרש.

אני מבקש סליחה

אורי אבנרי

יקום איש

עלי לבקש סליחה ומחילה.

לא מאדם אחד, אלא מעדה שלמה.

ולא על דברים שעשיתי, אלא על דברים שנצרתי בליבי.

אני מודה ומתוודה שבמשך 30 שנה לא היתה דעתי על העדה הדרוזית, בכללותה, טובה ביותר. התייחסתי אליה כמו אל היהודים בגולה, שלהם למדנו בבית־הספר הארצ־ישראלי לבוז. ראיתי בה עדה נכנעת, כפופת־גב, המוכנה להקריב את כבודה על מיזבח הנוחיות.

ידעתי, כמובן, שממשלת בן־גוריון עשתה את הכל כדי לפורר ולכתוש עדה זו, לפי מיטב המסורת הצרפתית בסוריה הקולוניאלית. שם פעלו הצרפתים על פי העיקרון של „הפרד ומשול", קוממו כל עדה דתית נגד חברותיה, וניצלו כל אחת מהן כדי לשעבד את השניה.

דרוזים ישראליים הפכו שכירי־החרב של המדיניות האנטי־ערבית של בן־גוריון, שתפקידה העיקרי היה להפוך את הערבים בישראל לאבק־אדם ולקחת מהם את אדמו־תיהם. כאשר היה צורך לפעול נגד הערבים האחרים, העדיף השילטון תמיד את השימוש בשכירי־חרב דרוזיים, אנשי מישמר־הגבול, על פני השימוש בחיילים יהודיים.

כך נולדה האגדה כאילו יש „עם דרוזי", שאינו שייך לעם הערבי. ראשי מפא"י החלו מדברים על „יהודים, ערבים ודרוזים" — כאילו לא היו הדרוזים ערבים לכל דבר, מבחינת המוצא והתרבות, וכאילו לא היתה הדת הדרוזית פלג של האיסלאם, בעל אמונה שיעית־איסמאעילית.

הכרתי הרבה דרוזים צעירים, גאים וזקופי־קומה. אך הכרתי גם רבים מראשי העדה, מלכתי־פינכה של השילטון, שהקאריירה שלהם היתה בנוייה על נכונותם לשרת, להתנוף, להתרפס. הכרתי את השייח' ג'בר מועדי.

יתכן שהתחלתי לחשוב בליבי על „הדרוזים", כמו שאחרים חושבים על „היהודים", או „הארמנים", או „הגויים". התחלתי לייחס להם, בתת־הכרתי, תכונות גיזעיות קולקטיביות.

אני מבקש סליחה ומחילה.

הדרוזים ברמת־הגולן ממלאים את ליבי בהערצה שאין לה שיעור. בגבורתם היומיומית, באיתנות עמידתם, הם מביישים את כולנו.

ארבעה כפרים, מול הצבא האדיר ביותר במרחב השמי! מעטים, בודדים, מנותקים, סגורים, עצורים, מול חיילים יורים, קצינים משקרים, שילטונות נחושי־החלטה שאינם בוררים באמצעים, והנשק שבידיהם — לא רובים, לא אקדחים, לא אבנים, אלא האחדות, המישמעת הפנימית, החרם, הכוח המוסרי הטהור.

דרוש הרבה אומץ־לב כדי לקחת אבן וליידות אותה בסיור צבאי, שחייליו קיבלו מראש היתר רישמי לירות ולהרוג. אך דרוש עוד הרבה יותר אומץ־לב כדי ש ל א להרים אבן, ולעמוד מול אותם החיילים חשופים, דוממים, בלתי־שבירים.

בשבועות האחרונים של שביתתם נחלו הדרוזים בגולן שורה בלתי־פוסקת של ניצחונות אמיתיים, ניצחונות שאינם בני־חלוף, מפני שהם מוסריים. הם הכריחו את ממשלת־ישראל, למחרת הטיפות, להפוך את מעשה־הטיפוח לחוכא ואיטלולא, על־ידי הטלת הסגר צבאי על שטח שהפך שטח המדינה. הם הקיאו מתוכם את הקוויזלינגים, שנראו עד אז כמנהיגי־עדה. הם ביישו את הזעם הקדוש של מנחם בגין, את הציניות של יוסף בורג, את הברוו־טאליות של אריאל שרון, את הגזענות של ישראל קניג, את הנדעות־ההרהב של אלוף־הפיקוד.

הם לא נפלו קורבן לשקרנות של ההודעות הרישמיות. בגלוותם שלא היתה אמת בהודעת אלוף־הפיקוד — שלא הוסיף בפרשה זו הרבה כבוד למדי־צה"ל — שמנהיג־העדה קיבל מרצון תעודת־זהות, הם אספו את כל התעודות והשליכו אותם על הארץ, כמרבד־של־חרפה.

כל תעודה שנכפתה עליהם בכוח, באיומים של נשק וביריות ממש, היתה ניצחון קטן, ניצחון של אמת.

הדרוזים של הגולן הוכיחו מחדש אמת ישנה: אין נשק חזק יותר נגד שילטון קולוניאלי מאשר נשק המרי האזרחי. זהו נישקם של החזקים ברוח, שאינם זקוקים לנשק אחר.

יש לכך חוקיות משלו. שום עם אינו יכול לשעבד לאורך ימים עם אחר, אם העם המשועבד אינו משלים עם השיעבוד. האימפריה הבריטית האדירה יכלה לשלוט בהודו רק כל עוד לא החליטו מיליוני ההודים לשים קץ לשילטון הזר. הבעייה האמיתית של לוחם־השיחרור היא להביא את המוני בני־עמו המדוכאים ל ר צ ו ת בשיחרור. לזקוף גו, להאמין בכוחם. ההמשך בא כמעט מעצמו. לשם כך נקט מהאטמה גאנדי בשיטת ההתנגדות הבלתי־אלימה.

עתה נוקטים הדרוזים שיטה זו — ונותנים שיעור גם לשאר התושבים של השטחים הכבושים. מה שמתרחש בגולן עושה רושם עמוק ברמאללה ובחברון. אילו הייתי מנחם בגין, היתה תופעה זו מדאיגה אותי מאוד־מאוד. כי הרעיון ששלושה מיליון ישראליים יוכלו לשלוט לאורך ימים בשני מיליון פלסטינים, כאשר אלה יחליטו לנקוט שיטה של מרי אזרחי, הוא כמעט מגוחך. אילו הייתי בגין, הייתי עתה מתחרט מאוד על המעשה החפוז שעשיתי בגולן.

ואשר לדרוזים — אני מצדיע לכם בליבי, כפי שאני מצדיע לכל אדם בן־חורין הלוחם בגבורה על זכויותיו. אי־האלימות שלכם מוסיפה להערצתי.

כמעט והוספתי: חבל שלא תהיו לאזרחי מדינתנו. הייתם מוסיפים לה כבוד.

אדם בחופי הכרך

החלטתי שלא לצפות בסרט חופי הכרך, כשעמד להופיע על המירקע.

מה פיתאום? סרט ישן־נושן. ראיתי אותו מזמן. בן תקופה אחרת. ובכלל, מארלון בראנדו כבר נמאס.

צפיתי בכל זאת בהתחלת הסרט, במשך שתיים־שלוש דקות — ונלכדתי בחכה.

הוא השפיע עלי שוב, כפי שהשפיע עלי לפני שנות־דור.

בראנדו

הוא נשאר בן־זמננו. אקטואלי. אקטואלי במיוחד עכשיו. אקטואלי במיוחד בשבילנו.

כי המסר המרכזי של הסרט הוא זה שנאמר בפי הכומר הקאתולי: הגבורה האמיתית אינה זו של המשיב בירייה־אקדח על יריית־אקדח.

הגבורה האמיתית היא זו של האיש הקם מול פני כוחות־הרשע, ומוסר עדות. האיש הקם „להלשין" על אנשי־המאפיה גם כאשר אנשי־המאפיה הם מנהיגיו שלו. האיש המוכן לפרוש מן הציבור הנכנע והמפוחד, להגיד את האמת קבל עם ועולם, גם ביודעו כי אותו ציבור עצמו, אשר למענו הוא נאבק ומסתכן, יחרים וישנא אותו.

בראנדו הצליח להמחיש את לבטיו של איש כזה, את הפיכתו מעבד נרצע לאדם בן־חורין. זהו לקח אוניברסלי, שאינו מוגבל לחופיו של הכרך ההוא דווקא.

דיוקנו של יורד

ראיתי אותו בנמל־תעופה אירופי, כשהמתנתי לטיסה שתחזיר אותי ארצה.

הוא היה אמריקאי טיפוסי. לבוש בחליפה יפה, עונד עניבה, חובש מיגבעת ספורטיבית. בידו החזיק בכינור. אמרתי בליבי: „מוסיקאי אמריקאי, הטס לישראל כדי לתת שם קונצרט."

לידו עמדה נערה נחמדה כבת 15, בעלת חזות אנגלית מובהקת ומיבטא אמריקאי.

„שלום אורי," פנה אלי לפתע בעברית צחה, „אתה לא זוכר אותי?"

הוא עזר לי לזכור: לפני שנים הרבה, ב־1955, עבד בדפוס שבו הודפס העולם הזה. הוא עמד בקירבת המכונה אשר אלמונים פוצצו לידה מיטען של חומר־נפץ. זה היה בשיא המערכה שלנו נגד „חושיסתאן". האיש יכול היה בנקל להיפצע או ליהרג.

שוחחנו בתוך לבדיקה הביטחונית, ולאחר מכן במטוס. למדתי שהאיש הפך טייס בחיל־האוויר, לא התקבל לעבודה באל על (בגלל חוסר־פרוטקציה, לדבריו) ולימים ירד מהארץ. את אשתו ובתו השאיר כאן. בנכר נשא אשה אנגלית, לא־יהודיה, והוליד בת נוספת, זו שטסה עימנו. עכשיו הוא קפטן במטוסיה של חברה אמריקאית, וגם מו"ל של ספרים בשטח חובבותו, המוסיקה.

הקשר שלו לארץ נותק כמעט לגמרי. בקיוסק באירופה קנה גליון של דבר, וממנו למד כי הוקמה זה עתה ועדה ממלכתית לחקירת רצח ארלוזורוב. הוא צחק וניסה להסביר את העניין לבתו. לשווא. זה נשמע כשיגעון טהור.

האיש הוא סימפאטי. שוחחנו על הא ועל דא, על המצב הכלכלי ועל שגיאותיו של טייס המטוס שלנו. והוא דיבר דיבורי־טעם. אחרי שנים רבות של היעדרות בא ארצה, כדי להשתתף בשימחה מישפחתית. בתו מבקרת בארץ בפעם הראשונה. אין היא יודעת מילה אחת עברית. ומסופקני אם היא רואה את עצמה כיהודיה. קרוב לוודאי שתינשא בבוא העת לאמריקאי, וזה יהיה סוף הסיפור, מבחינת הקשר לישראל. ילדיה יהיו אמריקאים לכל דבר.

קו מגן־דויד

מדי פעם, כשאני קורא על הצלחותיה של גדר־המערכת, ועל יכולתו של צה"ל ללכוד חיש־מהר את כל „המחבלים" המנסים לעבור אותה, אני חוזר במחשבותי על „קו מגן־דויד" — הקו שלא קם.

זה היה בימים האחרונים של 1966. תנועת פת"ח, שקמה בסוף שנות ה־50', החלה לובשת צורה של כוח־גרילה רציני. היא פעלה בחסות הסורים, שהשתמשו בה כדי לבייש את נשיא מצריים, גמאל עבד־אל־נאצר, ששחש מפני מילחמה עם ישראל. אנשי־פת"ח היו פושטים מן הגבול הסורי ומבצעים בארץ פיגועים שנראו אז כבלתי־נסבלים (מאז הש־תנו המושגים שלנו מאוד.)

אשכול

הרמטכ"ל, יצחק רבין, איים אז בפעולה צבאית להפלת המישטר הסורי. ראש־הממשלה, לוי אשכול, חזר על האיום. חששתי מפני הסלמה שתביא ל־מילחמה, מה גם שהייתי בטוח שמצריים לא תוכל לעמוד בה מנגד.

באותם הימים עקבתי ב־עניין רב אחרי נסיונותיהם של האמריקאים במילחמת ויאט־נאם למתוח גדרות אלקטרוניות ולהשתמש ב־מכשירי־חישה שונים כדי לבלום חדירה של לוחמי־גרילה. כתוצאה מכך הצעתי במאמר למתוח גדר־מערכת אלקטרו־נית לאורך הגבול הסורי, כדי לשים קץ לחדירות. קראתי למחסום המוצע בשם „קו מגן־דויד"*.

כמה ימים לאחר מכן נתקלתי במיסדרון הכנסת בלוי אשכול, וביקשתי ממנו להזמין אותי באחד הימים הקרובים לשיחה, כדי שאוכל להביא לפניו עניין שנראה לי כחשוב.

„בוא," אמר אשכול בו במקום, „נשב עכשיו."

היו לי יחסים מוזרים, מיוחדים־במינם, עם איש זה. לא פעם, כשהייתי קורא קריאת־ביניים באחד מנאומיו, היה פונה אלי ומדבר אלי מן הדוכן במשך רבע וחצי שעה, כאילו שכח את קיומם של כל שאר חברי־הכנסת באולם. הוא הרגיש, כאילו, בצורך להצטדק לפני או לשכנע אותי, למרבה זעמם של חברי מיפלגתו, שסברו כי הוא מעניק לי כבוד מיותר.

ירדנו לחדרו של ראש־הממשלה בקומה השניה של הכנסת, שבו יושב עכשיו מנחם בגין. הוא הזמין אותי לשטוח לפניו את העניין, ואני התחלתי להסביר לו את הרעיון של המחסום המוצע. הוא שמע את דברי בסבלנות, ולאחר מכן אמר שזה בילתי־אפשרי. הוא כבר בדק כמה צריך לעלות קו זה, והמחיר היה נכבד. (איני זוכר — 200 אלף לירות לקילומטר? משהו כזה.) גם אחרי שטענתי כי זוהי הוצאה קטנה בהשוואה למחירה של מילחמה, תשובתו נשארה שלילית.

זמן־מה לאחר מכן הזמין אותי השגריר הסובייטי ברמת־גן, צ'ובאחין, שהיה אדם נחמד מאוד, והתלונן באוזני על כך שישראל מתכוונת לגרום למצב של מילחמה כדי להפיל את המישטר הפרו־סובייטי בדמשק. הפשיטות של פת"ח, אמר, אינן אלא תירוץ.

„אם כן," השבתי לו, „מדוע מספקים תירוץ כזה? אמור־נא לעמיתך, השגריר הסובייטי בדמשק, שייעץ לממשלת־סוריה לשים קץ לפעולות הפידאיון, לפחות לזמן־מה!"

השגריר העיף בי מבט מסויים, והפליט פסוק שנחרת מאז בזיכרוני: „אתה באמת חושב שמישהו בדמשק מקשיב לדיבורי השגריר שלנו?"

ההמשך הוא נחלת ההיסטוריה. הקו לא הוקם. הפשיטות לא פסקו, בגלל נוצר המשבר עם סוריה, שאילץ את עבד־אל־נאצר, מטעמי יוקרה, ובעידוד הסובייטים, לרכז את צבאו בסיני. צה"ל תקף וכבש את חצי־האי, יחד עם רצועת־עזה, הגדה־המערבית ורמת־הגולן.

בדיעבד מתגנב לליבי החשד שמא לא הוקם הקו, מפני שרבים בצמרת ישראל, ואולי לוי אשכול בראשם, רצו בהתפתחות מעין זו, שתביא לכיבושים האלה.

אני כמעט משוכנע כי ההיסטוריון יקבע, בעוד מאה שנים, כי ניצחוננו הכביר במילחמת ששת־הימים היה האסון הגדול ביותר שירד על מדינת־ישראל בכל תול־דותיה. הוא עירער את שפיות־דעתנו הלאומית, זרע את זרע הפורענות הלאומית והחברתית שלנו, ונטע בליבנו תיאבון שאינו יודע שובע. הוא הפך רפובליקה קטנה, חסונה וקומפאקטית, איתנה ברוחה ובריאה בהרכבה, לאימפריה תימהונית, שחצנית ושמנונית, ללא חישוקים מוסריים וחברתיים.

האם ניתן היה למנוע זאת במתיחת גדר־מערכת לאורך כמה עשרות קילומטרים?

---

* המאמר פורסם ב־7 בדצמבר 1966, בגליון העולם הזה 1527.

ZivAnit

סנדליות ליוניות-עוד לא קנית?

סנדליות זיונית - הלהיט "הלוהט" ביותר של השנה.
קלילות, נוחות, יפיופיות... ובמחיר שיאפשר לך לקנות מספר זוגות.
לבחירתך סנדליות זיונית בשפע אדיר של צבעים ודגמים.
התאימי לך סנדליות - לכל מטרה: לים, לעבודה, לערב ולמסיבה...
וסתם להחלפה.

חשוב! רק סנדליות עם תוית סנדליות זיונית - הן סנדליות אמיתיות.
תוית סנדליות זיונית - היא הערובה שלך לאיכות ולאחריות.

להשיג: בחנויות הנעליים, בחנויות האופנה וברשתות השוק הגדולות.

מבצע השנה!
עם כל זוג
סנדליות זיונית
תוכלי לרכוש
חגורה תואמת
במחיר הקרן!

ADMARK

יש הבדל בין לראות את

בקמפינג מכירים את העולם-בכיף

למה? כי טיולי הקמפינג שונים באופיים מטיולים אחרים. הקמפינג עצמו

מכתיב את רוח הטיול. כשאתה מגיע לשטח רחב המצוי בתוך חורשה, ליד שפת אגם או על גדה של נהר, שטח שכולו דשאים, מוקף נוף משגע ואשר בו גרים באהלים חבר'ה בגילך, שהגיעו מכל רחבי העולם, זוהי כבר התחלה טובה. כאן אינך כבול למסגרות נוקשות כמו בבתי מלון או לצורת בילוי „מרובעת" למדי. מלבד האהלים המרווחים בהם גרים המטיילים, אהלים האטומים למים ובעלי רצפת פלסטיק עבה, מצויים בקמפינג שרותים סניטריים נקיים ומסודרים, סופרמרקט, מכונות כביסה ויבוש אוטומטיות, דיסקוטק ובריכת שחיה. בקיצור אפשר לעשות כיף. ועוד איך.

„קמפינגטורס" בחרה עבורך את הקמפינגים המשוכללים והטובים ביותר באירופה. כולם נמצאים בקרבת העיר שבה תבקר או ממש בתוכה.

רואים לא רק מה שמראים לתיירים.

כיוון שב„קמפינגטורס" לוח הזמנים גמיש, האפשרויות כמעט ואינן מוגבלות. פגשת טיפוסים מעניינים ואתה רוצה להשאר במונמארטר עוד שעתיים – למה לא? בדרך בין מפלי הריין ועיר

הסטודנ... אפשר לעצ... לראות, ולפתח שיחה עם בני המקום. גם למלווים של „קמפינגטורס" יש מה לתרום בענין. מלבד האתרים הידועים, ההיסטוריה, האמנות ואורח החיים, הם מכירים כל פינה באירופה ובאמריקה. הם עצמם חבר'ה נעימים ומעניינים, התורמים למורל של הקבוצה. אחרת לא היינו בוחרים בהם מלכתחילה.

חוזרים עם חברים – לא רק מהקבוצה שלך.

במקום חופשי ופתוח כמו הקמפינג קל יותר ליצור קשרים מאשר במסגרת נוקשה של בתי מלון.

להכיר את העולם. קמפינגטורס.

יתר על כך, רוב הקבוצות המגיעות לקמפינג, מכל רחבי תבל, הן בגילים שלך. אתה לומד להכירם ובאווירה הבלתי „מכופתרת" אתה רוכש לך ידידים חדשים ומבלה איתם. הנהלות הקמפינג דואגות ליצור מפגשים חברתיים בין קבוצות מארצות שונות ע"י מסיבות ריקודים בדיסקוטק, תחרות תחפושות וכו'. הכל פתוח. השאר תלוי בך.

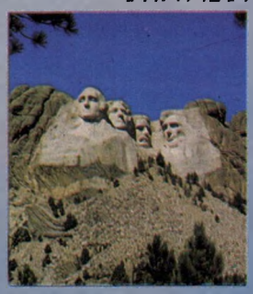

אף פעם לא מפסידים ארוחה.

בקמפינג מחכה לך הארוחה בכל שעה שתגיע. למעשה, חברי הקבוצה קונים את האוכל לפי טעמם. יש הרבה הנאה בעריכת היכרות אישית עם מוצרים שונים בארצות שונות. "קמפינגטורס" היא גם החברה היחידה המצרפת טבח מעולה לכל אחד מטיוליה. הטבח הוא האחראי על אוהל המטבח וציודו, ומאפשר הכנת ארוחות מהירות וטעימות.

גם המחירים לא כמו של תיירים אחרים.

מחיר הטיול נמוך בהרבה בהשוואה לכל טיול אחר, וכולל בתוכו הרבה יותר. תוכל לקחת אתך יותר כסף לחו"ל ולהחליט שם איך לבזבז אותו. כל דמי הכניסה לטירות, מוזיאונים וכו' כלולים ואין „הפתעות" במשך הטיול. 2 ארוחות מלאות (בוקר וערב) במשך כל הטיול (למעט לונדון) וכמובן כל ציוד הקמפינג (למעט שק שינה). לכן, אם אתה רוצה להכיר את אירופה או אמריקה, לא רק על פני השטח, עם „קמפינגטורס" תעשה זאת. ועוד איך.

לבחירתך 7 מסלולים שונים לאירופה וארה"ב.

כל אירופה – 30 יום $1200 ללא טיסה.

אמריקה – 40 יום $1750 ללא טיסה.

לנרשמים עד ה־15 במאי, הסדר תשלומים ללא ריבית וללא הצמדה. פרטים והרשמה בכל משרדי הנסיעות.

קמפינגטורס.

להכיר את העולם. ועוד איך.

צילם יעקבסון טמיר

המון נשמה בכל רהיט. הגר.

עיצוב עם נשמה.
מושג שהגר מכניסה לעולם הריהוט.

הרמוניה של נוחות, איכות ויופי. זה הסגנון של הגר.

עיצוב מקורי ובלעדי, עץ משובח, בדי ריפוד מרהיבים, עבודת יד מעולה וגימור קפדני. כך יוצרים רהיט מושלם.

הכנס המון נשמה לביתך.
בוא אל הגר.

תל־אביב, רח' פינסקר 54
טל': 03-296606
חיפה, רח' חורב 53, אחוזה
טל': 04-252214
כפר שמריהו, "הבית"

הגר-גלריות לריהוט

במדינה

הווי

הפיגרז המצייר

ספר במיקצועו וצייר בנשמתו, מציג את ציוריו במיספרה.

הנשים המבקרות במיספרה של הקאונטרי קלאב בתל־אביב מקבלות שירות כפול: שיפור הופעתן החיצונית, והצצה בשפע תמונות־שמן צבעוניות התלויות על קירות המיספרה. שני הדברים — התיספורת והתמונות הם מעשי ידיו של בראנר בטיטו.

„את מיקצוע הספרות למדתי בגיל 18, אבל לצייר ידעתי עוד

ספר בטיטו ויצירתו
געגועים ועצב

לפני שידעתי לכתוב," מספר בראנר. הוא רצה להתמסר לציור בלבד, אך היה עליו ללמוד מיקצוע שבו יוכל לפרנס את מישפחתו — אשה ושני ילדים, בני 15 ו־14.

ברנאר נולד בפורט ליאוטה שבמרוקו. שנתיים אחרי שסיים את בית־הספר לספרות הוא עלה לארצה, והמישפחה נשלחה למעברה בנתניה. „זה היה לפני עשרים שנה," מספר ברנאר. „המעבר הזה, מעיר יפה כמו פורט ליאוטה למעברה עלובה, היכה אותי בהלם."

הגעגועים לעיר מולדתו הגבירו את הצורך לתת פורקן לריגשותיו באמצעות המיכחול. „ציירתי לי תמונות אחרי העבודה, לפעמים לאור העששית," מספר בראנר, „אבל לא היה לי אומץ להראות את הציורים שלי לא אחד."

עם הזמן הלכו הציורים והשתפרו עד שאזר עוז והציג אותן.

עשרות הציורים המתחלפים מתארים נופים ודמויות מארץ מולדתו וילדותו של ברנאר, או ציורים סוריאליסטיים העוסקים במוות, בחיים שלאחר המוות ובעתיד הלא ברור. „אחרי מילחמת יום הכיפורים קרה לי משהו," מספר ברנאר. „ראיתי אנשים נהרגים לנגד עיני, וקיבלתי פרספקטיבה חדשה לקיום." מספר ברנאר בן ה־40, הנראה צעיר בהרבה מגילו. „אבל אני נראה כך רק מבחוץ," הוא מחייך בעצב. „בפנים כל שנה עומדת לי כמו כדור עופרת."

מה הולך

* **קיבס.** מארגן ימי הולדת ובר/בת מיצוות. בידור והנחייה לכל גיל ולכל אירוע. תוכניות מגוונות במחירים הגיוניים. טלפון 03־459895.

ערב פסח

עם ישראל מתחלק לשני חלקים:

לאלה שהיו בערב חג הפסח בסדר.

ולאלה שהיו באותו ערב בסדר גמור.

סוזו

* **מתארגנת.** קבוצה לטיול באירופה בדרכון עולמי. אפשר גם ליבשות אחרות. ת"ד 20178 תל־אביב־יפו, מיקוד 61201.

גורי חתול

האמא: חתולה ביתית. האבא: מלך השכונה. התוצאה: גורי חתולים שובבים למסירה. טלפון 03־535573.

* **מיכן ילך.** למטרוניתות בלבד: אני מוכן לנקות רצפות ולקרצף גבות, לבשל ארוחה ולהחזיק נרות, להציע מיטה ולקבל הצעות, הכל על בסיס מסחרי לגמרי. ת"ד 40259 תל־אביב.

מיד־ליד

* **אופני ילדה.** בהזדמנות: מיטת נוער + שולחן סלוני + מכונת כביסה + מדיח + אופני ילדה. טלפון 03־482920.

* **מחיר מצחיק.** ווקמן טוקיו חדש, כולל קסטה מיוחדת לשידורי אף־אם במחיר מצחיק — 150 דולר. טלפון 03־232598 בשעות הערב.

מחבט

מחפשת מחבט (רקטה) טניס במצב טוב. לא למתחילים. היקף ידית: 4½. משקל: מדיום. טל. בעבודה: 03־215525. בבית: 03־850946. דפנה.

* **מערכת שלמה.** בהזדמנות מערכת שלמה לצילומי וידיאו ג'יוויסי נייד + ספק + מצלמה פנסוניק 3200 + חציבה + תאורה + אביזרים + אריזה מיוחדת. טלפון 04־245521.

החלאפות

* **איפניים.** "24 חדשות תמורת קסטות להאטארי או שקלים. טלפון 03־756848 בערב, אך לא בשבת.

* BIZZARE. מעוניין להחליף/למכור/לקנות ספרי־כיס באנגלית מסידרת ביזאר וכן חוברות מצולמות בנושא. טלפון 03־265883 בימים ראשון עד חמישי בשעות 1500 עד 1800.

נוגע ללב

* **לא פרגיות.** בן 25 נאה ונחמד ופנוי עם דירה, שאינו אוהב פרגיות, משווע לאהבת אשה מבוגרת שנראית טוב. ת"ד פרטית 29495 תל־אביב, מיקוד 61294.

* **נערה נחמדה.** צעיר בן 22 הלומד עתה מעוניין ביצירת קשר עם נערה נחמדה עד 22. לכתוב לווינגייט 498/28, ב"ש.

* **סוריאליסט.** מעוניין להכיר ליחסים אינטימיים אשה או נערה נאה וחטובה. כתבי על עצמך —

פולנים ופרסים

— למה פולנים לא משחקים במחבואים?

— גו, באמת, מי מחפש פולנים?

*

— רוצים לבוא לאורגיה של פרסים?

— דופקים שם שטיחים.

*

— איזו הצעה יש למאפיה האיטלקית?

— הצעה שאי אפשר לסרב לה.

— ואיזו הצעה יש למאפיה הפולנית?

— הצעה שאי אפשר להבין.

*

— למה מצטלמת תמיד מישפחה פרסית עם חלון מאחור?

— כדי לחסוך מיסגרת.

מ' כהן וג' מדר, חיפה

סינדרלה

סינדרלה נאה באמת, בעלת חוש הומור, רומנטית ותוססת מאוד, מחפשת נסיך (בלי סוס), בן 30 עד 40. גברים, אל תתעצלו, כתבו ולא תתאכזבו. ת"ד 29269 תל־אביב.

טלפון ותמונה חיוניים — לת"ד 30276 תל־אביב.

אפשר גרוש

בת 30, 170, סימפטית מאוד ורווקה מחפשת בן־זוג נאה, סימפטי ורציני, אפשר גרוש. לכתוב לת"ד 5050 רמת־גן, עם פרטים ומספר טלפון.

רוע לב

● צחוק הגורל! תרבות א' (אשדות יעקב) שלחה את תרבות ב' (אבי טולידאנו) לתחרות האירוויזיון באנגליה. הו, עמוס עוז, מי יגול בושה מעיניך?

● למה יגאל בשן נחל כישלון כה חרוץ? כי הוא העדיף לא לשיר את הלהיט החם „אנרגיה".

● תחרות האירוויזיון הוכיחה שלא רק למצרים יש סכל ספינקס. גם לנו יש: צביקה ספינקס.

● ואם יש קוראה נחמדה בגילים 18 עד 28 שרוצה להעיר על הנקודות הנ"ל, היא מתבקשת לכתוב לת"ד 2834 רמת־גן.

ברכות

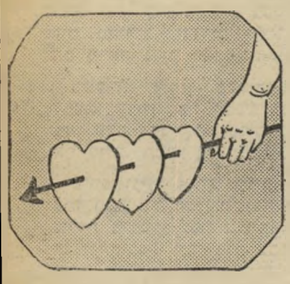
* **למיכה** שרפשטיין שיהיה בהצלחה עם הסרט החדש ושיבואו עוד סרטים. מהחברים.

* **לטיביה** שתצליח מאוד בחנות החדשה בבאר שבע, מהמישפחה.

* **למישפחת גומא** מירושלים, ברכת חג שמח ממשפחת שטיין בתל־אביב.

* **לאלכס, פדוגי ומיכאלו.** שארם יש רק אחת, אבל אנו נתגבר. מהתל־אביביות שאהבו לברוח אליכם מהצרות.

* **לקוזי.** שיהיה לך היום־הולדת הכי שמח בעולם, שתקבל המון־המון מתנות יפות, שלא תצטער על הזמן שחלף, ושתשמח לקראת הבאות. מהאהבת אותך, אילקה.

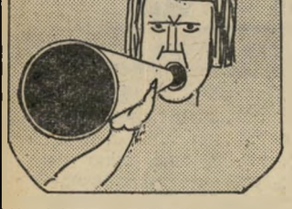

* **לזיורז':** ברוך הבא לביקור, למרות האיחור הנורא האיום. מהחברים.

* **למסעדת או"ם** בחיפה, שהייתם פתוחים מתי שצריך והאכלתם אותנו בפיתות וחומוס טוב. מסועדי הלילה.

שיקוצים

* **לנהג** האוטוביאנקי האדומה שעקף אותי בכביש פתח־תיקווה־לוד וזרק אותי מהכביש. הלוואי שתאבד את הברקסים בקסטל. מהיפושית הלבנה.

* **למישטרת חדרה אגיבעת־אולגה.** שבערב הסדר נזכרתם לטפל ברמזור שבצומת שעה־שעתיים מאוחר מדי. וגרמחם לפקק של שעות מגיבעת־אולגה ועד לנתניה — הלוואי שיורידו את כולכם בדרגה לשבוע! מנוסעי הג'יאם־סי האדומה, ובטח גם מעוד כמה רבבות ממהרים לסדר.

חינם אין כסף!

אז אם יש לך מה לחודיע, להציע, לבקש, לברך, לספר בדיחה טובה, ואפילו לקלל — קדימה!

● **כל הודעה יכולה לכלול עד 20 מילים.**

● **מי שרוצה לצרף תמונת — הכלב האבוד, עגלת־הילדים המוצעת, הדירה המוצעת לחילופין, הרווק המציע את עצמו לחיכורות — יכול לעשות זאת. במידת היכולת, הפורסם גם התמונה.**

● **ההודעה תיכתב על גבי גלויית־דואר, למערכת „העולם הזה", ת"ד 136, תל־אביב (אלא אם כן מצורפת לה תמונה. במיקרה זה יש לחשתמש במעטפה). לא תתקבלנה שום הודעות בעל־פה, בטלפון או בביקור אישי.**

● **הגלוייה תכלול את שמו, כתובתו ומיספר הטלפון של בעל־ההודעה.**

(המשך מעמוד 25)

אמונים, שמרבית מתושבי המקום נימ־נים עמה, ומתרומות של נדבנים והת־נחלויות מבוססות יותר. חברת מקורות חיברה משום מה את היישוב, שאינו מוכר רישמית על־ידי המוסדות המיישבים, לר־שת המים הארצית. החשמל בא מגנרטור הנמצא במקום.

אחת התופעות הבולטות ביותר בהת־יישבות, המרחפת לה בעולמה המיוחד, הם הדתיים החדשים — „חוזרים בתשובה" בשפת המקום — הזורמים אליה מישיבת מרכז־הרב בירושלים. בעלי־התשובה, כמו רובם ככולם של תושבי עצמונה, ומר־בית אנשי גוש־אמונים בכלל, הם אשכנ־זים טהורים. יהודים יוצאי ארצות־ערב הם מראה נדיר בעצמונה.

בשערות ראשו של הרב עצמו ניתן למצוא עדיין זכר לצבע הבלונד, ששלט בהן פעם. ילדיו הם כולם בלונדים, בעלי אף סולד. ממש שייגצים.

מירב וגידי איתן, שניהם בני 28, הם צמד־חמד של בעלי־תשובה שכאלה. מירב נולדה בקיבוץ כפר־הנשיא, הוריה ממוצא אנגלו־סאכסי. גידי גדל בבית בצפון תל־אביב. אביו מדרום־אפריקה ואמו ילידת־הארץ. לבני־הזוג, שנישאו לפני שלוש שנים בעצמונה („החתונה הראשונה ב־עצמונה"), שני ילדים: אורי בן השנתיים, ועיינה שנולדה לא מזמן.

„היה לי חבר בקיבוץ וגמרנו," מספרת מירב, „זה גרם לי למשבר אישי ורציתי לעזוב את המשק. ההורים שלי הם קצת מסורתיים. זה כנראה השפיע עלי והח־לטתי לנצל את ההזדמנות ולהגיע למכון מאיר בירושלים, כדי ללמוד קצת יהדות. אחרי שנה של לימודים חזרתי בתשובה.

„מה שהשתנה בי הוא שחיצונית אני יותר מכוסה, ופנימית אני יותר שקטה. יש בי אמונה בקדוש־ברוך־הוא. חוץ מזה שום דבר לא השתנה. אני ממשיכה לבכות ולצחוק. אבל היום אני יודעת שהדבר הנעלה ביותר הוא השלמות של החיים. ולשלמות זו אפשר להגיע רק בארץ־ישר־אל השלמה."

שטיפת־מוח פוליטית

השיוך בין הדת לקיצוניות הפולי־טית הוא הכוח הדוחף את הדתיים החדשים למקום. שילוב זה התרחש אצל רובם בעיקבות פעולה מיסיונרית של הז־רם הדתי, שייסד הרב צבי־יהודה קוק. ב־סודי־סודות סופר לי על בחור צעיר, שביקש להפוך דתי ונסע במונית מתל־אביב לישיבת אור־שמח החרדית, השייכת לקצה השני של המפה הפוליטית. לצידו ישב אברך של גוש־אמונים, ובמהלך ה־נסיעה התפתחה ביניהם שיחה. כשהגיעו לירושלים הצליח האברך לשכנע את ה־צעיר, שיבוא לישיבת מרכז־הרב. היום הוא יושב באולן־מורה.

על שטיפת־המוח הפוליטית, במקביל להרבצת התורה והמיצוות, שעוברים תל־מידי־הישיבה הלאומנית, מעידה חזרתם המוחלטת, ממש כמו תוכים, אחרי דברי מורם ורבם. גידי אינו מכיר בכך. הוא מעיד על עצמו שהיה קיצוני עוד לפני שחזר בתשובה:

„במלחמת יום־הכיפורים הייתי במוצב בקו בר־לב, ואחר־כך על הגשרים. באחד הימים עמדתי עם חבר במקום מסויים. הכל היה שקט לגמרי. פיתאום פתחו עלינו באש מרכב ישראלי. זאת היתה טעות נוראה. אני לא יודע איך נשארנו בחיים. בראש שלי עברה באותו רגע שאלה אחת: יש אלוהים או אין? לא ידעתי מה להח־ליט, אז החלטתי שאין.

„הייתי בסך הכל בן 19, ודרך ההחלטה שקיבלתי ראיתי את כל העולם. כל ה־ערכים שלי היו הצגה אחת גדולה. משהו חיצוני.

„לפני חמש שנים הגעתי לאלון־מורה. הייתי קצת לאומי בדעותי, ובאתי לעזור להם. הסתובבתי שם בלי כיפה ובלי להת־פלל. עד שיצאה לי שיחה עם הרב רכל. ניסיתי לשכנעו שכל הדת זה טעות. בסוף הוא שיכנע אותי."

בין עצמונה וימית נמצאת דיקלה. ה־מרחק הוא כ־15 קילומטרים בלבד, אך כשאתה מגיע לשם מעצמונה, יש לך הרגשה שאתה נוחת בחזרה על פני כדור־הארץ, אחרי ששבת ממסע לכוכב אחר. כי בדיקלה, בניגוד משווע לעצמונה, שו־ררת המציאות. מציאות בלתי־נעימה או־לי, מציאות המעוררת כאב בלב רבים, אבל מציאות.

מנוף מתנייע מעמיס את קירות הבתים המפורקים על משאית, כדי להעבירם ל־פיתחת־שלום, במרחק כמה קילומטרים. את התיקרות אי־אפשר לפרק, והן נהרסות בזו אחר זו. טרקטור חופר בורות כדי לקבור את כל מה שיישאר בשטח. מסביב עזובה. הבתים כבר כולם ריקים. התו־שבים קיבלו את הפיצויים ועזבו. מאחו־ריהם נשארה עיר־רפאים.

הצוענים של החבל

בכ פינה תילי־אשפה. אקדח צעצוע מתגולל לצד ספרים בלויים ונעל־ספורט בודדה. מעל לגן־הילדים מתנופף שריד של דגל ישראל. על הקירות, פה ושם, מתנוססות סיסמות בגנות הנסיגה והממשלה. כותביהן עסוקים היום בדברים אחרים. הם בונים וילות.

לפתע אנחנו מגלים באחד הבתים סימן של חיים. אבשלום הראל מוציא החוצה מקרר, שמכר לחבר. הוא מזמין אותנו פנימה לשיחה על כוס־קפה. על השולחן מונח מחשב־כיס. ציון ואני מחליפים מב־טים. אנחנו חושבים על אותו הדבר: זה כדי לחשב את הפיצויים.

אבשלום נשוי ואב לשלושה. המישפחה מתגוררת ביניתיים בתל־אביב, עד שתע־בור למושב חד־נס, ההולך ומוקם על גדות הכינרת. תמורת מה שהיה להם כאן הם קיבלו, לדברי אבשלום, 4 מיליון שקלים.

„באתי לכאן היום והבאתי איתי גם את הילדים, מפני שאני רוצה שיראו את עוב־דות החיים," אומר אבשלום, „אני מרגיש כאילו שאיבדתי קרוב מישפחה. עד לפני זמן קצר לא נתתי לרגשות להשתלט עלי. היום יש לי הרגשה שאני קובר כישהו יקר לי. אני מרגיש ממש כאב פיסי. זה משפיע גם על הילדים. בואו תראו מה הם עשו. הנה, על הקיר כתוב: עם ישר־אל חי, את זה הילדים כתבו. כשראיתי את זה בכיתי."

אבשלום מוריד את הפינג'ן מן התנור ומוזג לנו קפה. כעבור דקה מוציא חברו את התנור. הוא קנה גם אותו. הכיריים עודם חמים.

במרחק קילומטר אחד מדיקלה שוכנת ההתנחלות המי־יודע־כמה של אנשי חצר־אדר, הנודדים בחבל כצוענים. שוב עולם אחר. קבוצת עוטי ארבע כנפות ובתולות חסודות לומדים בצוותא שיעור גמרא, מתחת לכיפת־השמים. בצד יושבים אברמי קלונסקי בן ה־15 מירושלים, ונילי פלקוב בת ה־17 מרמת־גן. שניהם אוחזים במפו־חיות ומנגנים חרישית את מנגינת על ה־דבש ועל העוקץ.

„עם ישראל תמיד חוזר לארץ־ישראל," מסביר אברמי, בנו של הרב איסר קלונס־קי, „עקרו אותנו מביתנו ובאנו לבנות אותו מחדש. על הבית לא מוותרים."

לנילי יש מה להוסיף: „שלום אמיתי זה הסכם בין שני צדדים, שכל אחד מהם מוכן להקריב משהו. אבל אין שלום כש־רק צד אחד נותן הכל, ואילו הצד השני לא נותן כלום."

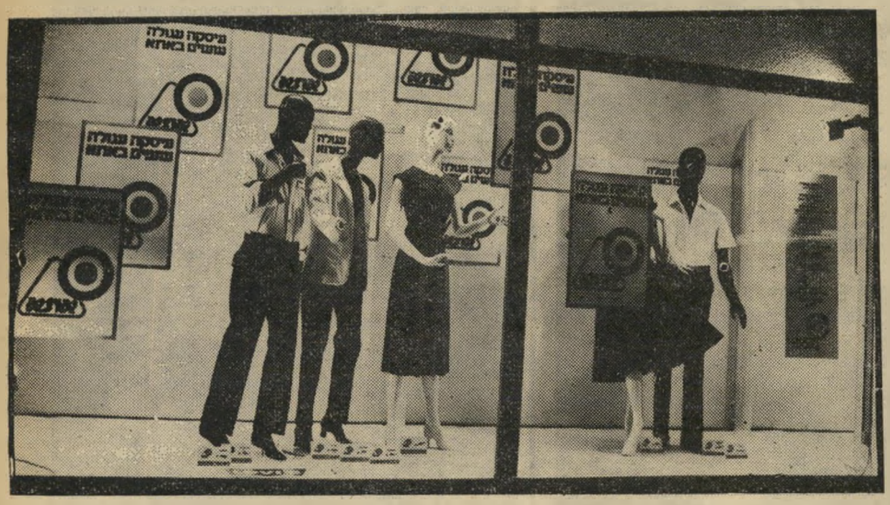
אי־אפשר לדבר איתם על חוק, על החלטת ממשלה והצבעה בכנסת. הם מכי־רים רק בחוק אחד, שדווקא הוא אינו מופיע בספר החוקים של ישראל. אי־אפשר לדבר איתם על הגיון, כי הם יודעים טוב יותר. ויש להם גושפנקה ממי שנתן לשכווי בינה, בכלל אי־אפשר איתם. הם פשוט בלתי־אפשריים.

דגל קרוע על הריסות דיקלה
מציאות בלתי־נעימה, אבל מציאות

„שאלתי את עצמי: יש אלוהים או אין? החלטתי שאין..."

מהפך חגיגי בחלונות הראוה
של רשת חנויות אתא ברחבי הארץ

בובות באדום-לבן-שחור מציגות את דגמי הקיץ החדשים של „אתא" בעיצובה של מתכננת האופנה לילי דרויש.
דגמי „אתא", מנהטן וליוי'ס נכללים במסגרת „עסקה עגולה" — גישה הדוגלת במדיניות „עם הפנים לצרכן": מחיר אמין, גימור מושלם, בקורת איכות, מסחר הוגן והחלפת סחורה.
עיצוב חלון ראווה — ישראל זילברשטיין.

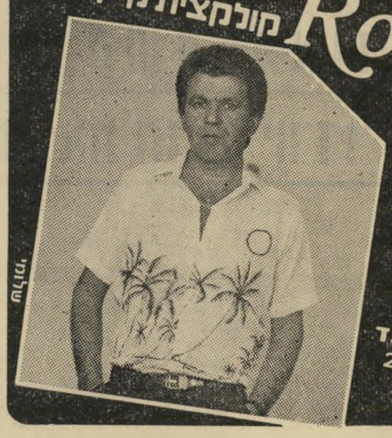

עולם חדש של צלילים

חדש בישראל!

אולם השמעה והדגמה בשיטת
audio visual system
של רמקולי BOSE
הטובים בעולם
מותאמים לכל מערכת
חייג עוד היום 03-250023, 250542
והזמן מקום לאחד המופעים הקרובים
בין 500 המבקרים הראשונים יוגרל זוג
רמקולי BOSE 301

הכניסה חפשית
נציגים בישראל: אלמור סוכנויות יבוא ושווק בע"מ
ככר המדינה ה' באייר 26, תל-אביב

קולקציית קיץ Roberto
Italy-Style
יצרני ויבואני
חולצות לגברים
בסטייל
איטלקי
עשרות דגמים
לבעלי חנויות בלבד
ת"א, רח' לוינסקי 24
טל. 820635

הוועד לסולידריות
עם הערבים בגולן

ביום חמישי, 15.4.82, משעה 4 עד שעה 6
אחר־הצהריים, תתקיים

משמרת מחאה

מול משרד הבטחון בתל־אביב
(רחוב קפלן), בקריאה:

- יבוטל חוק סיפוח הגולן.
- נגד כפיית תעודות זהות.
- ישוחררו העצירים מהגולן.

בשעה 6 בערב, בבית סוקולוב,
ישיבה פומבית של הוועד.

הקהל מוזמן.

מרתף "לירוק"
דיזנגוף 190, ת-א
• ספרים
• תקליטים
• ציורים
פתוח יום יום (כולל מוצ"ש)
עד 11.00 בלילה

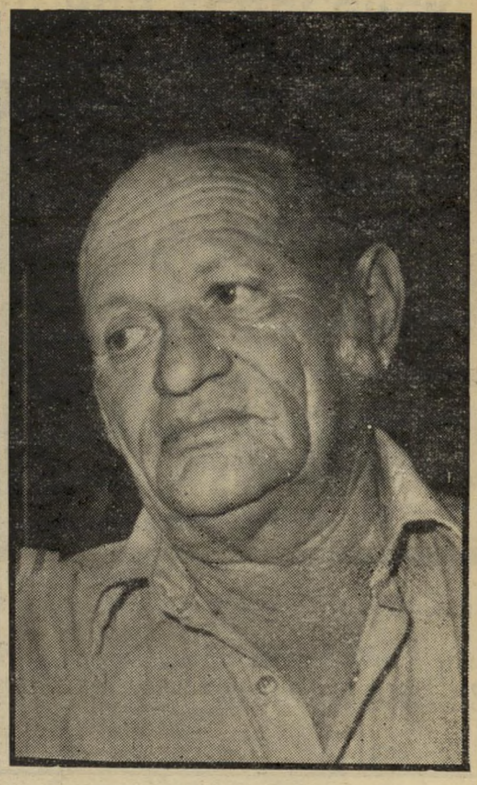
הופיע ונמצא למכירה גליון מס' 4
נשים
מגזין אחר של נשים

חן טרמפ לחייל

לוחות פלסטיים
לאופסט משי דקורציה גרפיקה
שלוט + חריטה, פרסום,
תערוכות וקשוטים, לתעשיית
משחקים, ואקום, הלחמה
אריזה ומדבקות.
רבי טרידינג
טל. 827315, 822926

הגיע ונמצא במלאי
קרטון טריפלקס
TRIPLEX
אמריקאי 663 מ"מ ×
917 מ"מ כוון ארוך 300 ג"ר
טל. 822926, 827315

הגיע ונמצא במלאי
קרטון טריפלקס
TRIPLEX אמריקאי
663 מ"מ x 917 מ"מ 300 גר'
טל: 822926, 827315

ראובן אלוני:

„היה קשה מאוד לראות את הדגל יורד!"

מי שראה את הטקס המרגש של תורדת הדגל באופירה, שם־לב בוודאי לקולו החנוק של ראובן אלוני, בעלה של חברת־הכנסת שולמית אלוני, ומי שחית מאז 1972 האחראי על מרחב שלמה. החברה משארם שאותם פגשתי בשבוע האחרון בתל־אביב דיברו על אלוני בכבוד רב, וסיפרו לי שהוא בכה ממש כמו ילד. שאלתי את ראובן אלוני:

● **כיצד הרגשת כאשר הורד הדגל באופירה?**

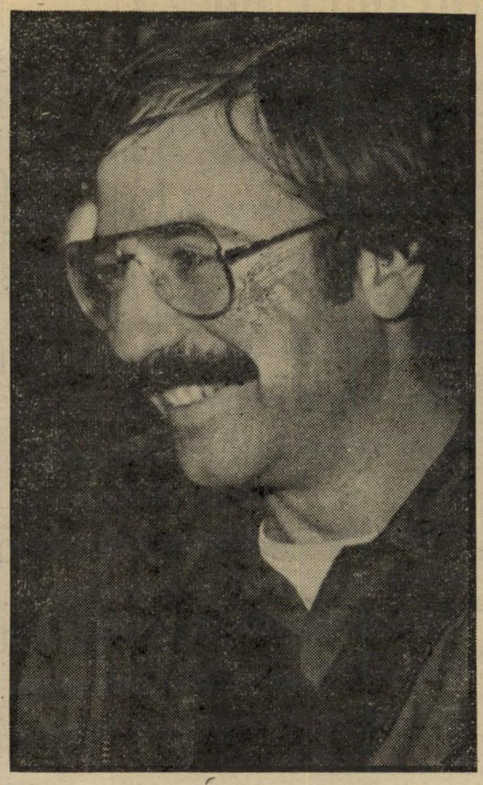
הרגשתי איך הרבה חלומות והרבה תיקוות של הרבה אנשים טובים, ושלי, נגוזו. אני בספק אם המצרים שיבואו לאופירה ירצו או יהיו מסוגלים לשמור על פיתוח המקום. אני פוחד שהמקום יחזור ויהיה מידבר, וזה עצוב. ממשלת ישראל תיכננה והכינה תוכניות גדולות. יהיה עצוב מאוד לראות את המקום כולו מתכסה בחולות, כאילו לא היינו שם קודם מעולם.

● **מה אתה עומד לעשות עכשיו?**

עד ה־26 באפריל 1982 אני ממשיך לתפקד כרגיל, מוציא חוברות ואלבומים, עד הרגע האחרון ממש.

● **האם נפרדת כבר ממרחב שלמה או שאתה עדיין מתכוון לבוא לביקור אחרון לפני הסוף?**

היה קשה לי מאוד לראות את הורדת הדגל, ואני לא חושב שאני מתגעגע לחוויה שכזאת שוב.

רודולפו כהן:

„איי פוקלנד שייכים לארגנטינה!"

בישראל ישנה מושבה ארגנטינית קטנה, של ארגנטינים המכנים עצמם גולים, מכיוון שהם גרים פה אך ליבם בארגנטינה, שממנה גלו בעיקבות עליית הגנרלים לשילטון. כמה מהם יזמו מסיבות ניצחון אחרי שארגנטינה פלשה לאיי פוקלנד. הבריטים קראו לאיים בשם זה, משום שהם הזכירו להם חבל ארץ סקוטי שבו יש טירה מלכותית הנושאת את השם פוקלנד (Falkland). לא הצלחתי לשכנע איש מה„גולים" לשוחח איתי לצורך פירסום בעיתון. לכן פניתי למנהל המלונות רודולפו כהן, שהוא יוצא ארגנטינה, ושאינו רואה עצמו כגולה. שאלתי את רודולפו כהן:

● **כארגנטיני־לשעבר, מהו יחסך לאיי פוקלנד?**

מאז הייתי ילד קטן בבית־הספר, הם הכניסו לי לראש שאיי פוקלנד, או כפי שהם מכונים בארגנטינה, המלבי־נאס, הם חלק מארגנטינה ושייכים לארגנטינה. הם מלמדים בבתי־ספר שעל־פי החוק הבינלאומי, מלבינאס שייכים לארגנטינה ושהבריטים גזלו אותם, ושיום אחד הצבא הארגנטיני ישחרר אותם.

● **האם מלמדים בארגנטינה מהי חשיבותם של האיים?**

הם מלמדים שהאיים חשובים רק משום שהם שייכים לארגנטינה — הרי אין שם נפט. הם גם מלמדים שדגים שם את הלווייתנים הגדולים כדי להפיק מהם שמן.

● **מהו היחס שלך לפלישת ארגנטינה לאיים?**

קודם כל אני לא ארגנטיני, אלא ישראלי. אז כישראלי אני שמח שהפלישה הפילה את שר־החוץ הבריטי, הלורד קרינגטון. אני לא סובל אותו. כארגנטיני אני שמח מאוד שכבשו את האיים מכיוון שלדעתי הם שייכים לארגנטינה ולא לבריטניה.

● **תושבי האיים הם בריטים, אין שם אף ארגנטיני אחד, רק 1600 בריטים...**

אין שם ארגנטינים כי מאז 1840 לא נתנו לאף ארגנטיני להתקרב למלבינאס. עובדה שבאנטרטיקה יש ארגנטינים.

עמנואל הלפרין:

„ראש־הממשלה הוא דודי. איני יכול דבר!"

ראש־הממשלה, מנחם בגין, יוצא במילחמת חורמה נגד רשות־השידור בכלל, ו„קול־ישראל" בפרט. ראש־הממשלה אינה מרוצה מאופן הדיווח של חטיבת ה־חדשות של הרדיו. הוא כועס על כך שהעם חיושב בציון נאלץ לשמוע דיווחים אמינים ונכונים מכתבי החדשות של הרדיו. בראש חטיבת החדשות עומד עימנואל הלפרין. הלפרין הוא בנה של רחל הלפרין, אחותו האהובה של בגין. בלי כל קשר לייחוס המיש־פחתי, ביקשתי לדעת מה אומר הלפרין, שהוא עיתונאי רציני ומהימן, על מיתקפתו של ראש־הממשלה. שאלתי את עימנואל הלפרין:

● **מהי תגובתך על התקפתו החריפה של ראש־הממשלה נגד חטיבת החדשות ברדיו?**

איני יכול לענות לך על השאלה הזאת.

● **מדוע? האם רשות השידור אוסרת זאת עליך?**

לא. אני במצב מאוד עדין. כל המצב מאוד בלתי נעים לי. איני יכול לענות לך על השאלה הזאת. ראש־הממשלה הוא דודי. איני יכול לדבר.

אליעזר ז'ורבין:

„30 שנה אני במיקצוע ולא ראיתי דבר כזה!"

אחת מחברות הפירסום הגדולות פירסמה מודעת־ענק, שבה הודיעה לעם ישראל שהיא הגדולה מכולן. אליעזר ז'ורבין, בעליה של חברת „דחף", פירסם מודעת־תשובה, שבה טען כי פירסומה של החברה היה פירסום כוזב. הוא אף הביא חוכחות לכך שהוא, ולא החברה האחרת, הוא הגדול מכולם. את מודעתו פירסם ז'ורבין בעיתון „הארץ", בגיליון חג הפסח. אך לתדהמתו הרבה, כשפתח את העיתון וחביט במודעה, גילה כי מישהו ערך לו אותה ובמקום „פירסום כוזב" נותרה המילה „פירסום" בילבד, והמילה „כוזב" חושמטה.

● **מר ז'ורבין, מי לדעתך ערך את מודעתך מחדש?**

עמוס שוקן, מנהל הארץ.

● **מדוע, לדעתך, עשה זאת?**

הוא חשש אולי שזוהי מילה חריפה מדי. אני גם מניח שהסיבה נובעת מכך שאותה חברה שנגדה כתבתי קשורה להארץ. היא עורכת למען הארץ את כל מסע הפירסום של הלוח החדש.

● **האם הוא התייעץ איתך לפני שהשמיט את המילה „כוזב"?**

לא. הוא עשה זאת על דעת עצמו, וזהו מעשה חמור מאין כמוהו. מותר לעיתון שלא לפרסם מודעה, אם אינה מוצאת־חן בעיניו, אך אסור לו לשנות מודעה.

● **מה היו הנימוקים שמסר לך מר שוקן בעיקבות מעשהו?**

נימוקים שאינם משכנעים. הנימוק האמיתי הוא, שהוא קשור באותה חברת פירסום. אני כבר 30 שנה במיקצוע, ומעולם לא נתקלתי בדבר כזה. זהו מעשה שלא ייעשה. אם אני כותב את המילה „כוזב", אני לוקח על עצמי את האחריות. אני ניסחתי את המודעה הזאת בעצמי, ואני יודע מה אני עושה. במיוחד רציתי את המילה „כוזב".

● **האם אתה מתכוון לשים עכור מודעת־הענק הזו?**

לא אהפוך את מערכת היחסים בין חברתי ובין הארץ, מערכת יחסים המתבטאת בעשרות מיליונים של לירות, לעניין כספי. עניין המודעה הוא עקרוני, לא כספי.

סאמיר מוטראן:

„הערבים לא מבינים מה זה יחסי־ציבור!"

אילו גר סאמיר מוטראן בתל־אביב, הוא היה אחד מני רבים. אך סאמיר הוא צעיר ערבי המתגורר בנצרת, ועוסק במיקצוע שהאוכלוסיה הערבית עדיין לא למדה כיצד להתייחס אליו: יחסי־ציבור. הוא מארגן מדי שנה את תחרות מלכת היופי הערביית, משמש סוכן לצעירות ערביות המעוניינות להופיע כדוגמניות, ובעיקר עוסק בפירסום וביחסי־ציבור לחברות. הוא גם המוציא־לאור של עיתון מקומי בשם „אל־אחבאר" — החדשות.

● **סאמיר, כיצד מתייחם הציבור הערבי למיקצועך?**

הערבים לא מבינים מה הם יחסי־ציבור. זה נראה להם כמו מה שאתם קוראים ביידיש „לופט געשעפט", עסקי־רוח, דבר לא רציני. אני בא לחברה, בנצרת, או לבעל חנות ומנסה לשכנע אותם לעשות יחסי־ציבור בעיתון שלי. אבל איפה! אני מדבר אל הקירות!

את עיקר פרנסתי אני מוצא בעיקר אצל החברות היהודיות המעוניינות לפרסם בעיתון שלי. לולא החברות היהודיות הייתי פושט את הרגל. אבל אני לא מוותר. אני מנסה, לאט־לאט ובשקדנות, להחדיר את תודעת יחסי־הציבור והפירסום לאוכלוסיה הערבית. וכמו שלא האמינו לי שאצליח לארגן תחרות יופי בין צעירות ערביות — והצלחתי, כך אני מאמין שאצליח גם עם יחסי־הציבור.

● **כיצד קורה שצעירות ערביות מסכימות להשתתף בתחרות יופי?**

לא רק שהן מסכימות, הן רואות בזה יוקרה! אחרי שהמלכה של השנה שעברה זכתה בתואר, היא הפכה למבוקשת ביותר. אפילו הביקוש שלה אצל חתנים ודמי המוהר שלה עלו. לא היתה חנות בנצרת שהיא נכנסה אליה, שלא נתנה לה את מה שקנתה בחינם. זה לא כמו אצל האוכלוסיה היהודית. הבנות לא מופיעות בביגדי־ים. הן לבושות בבגדים יפים, ומראות את היופי הפנימי שלהן, לא את הגוף שלהן.

● **למה לא בביגדיים?**

אוהו! הגזמת! יקח עוד דור שלם עד שהבנות תוכלנה להופיע בביגדי־ים. הרי עד היום, בנצרת בחורה הולכת לסרט רק בליווי האח שלה, או קרוב־משפחה מבוגר!

ירדנה ארזי:

„בכלל לא רציתי לזכות במקום הראשון!"

ירדנה ארזי הגיעה בקדם־האירוויזיון אומנם רק למקום השני, אך הפכה לכוכב התורן של אמצעי התיק־שורת. אין ספק שהצעירה היפה והמוכשרת תפיק את המירב מהצלחתה בתחרות. ואומנם, מייד אחרי ה־תחרות הוא הוזמנה להופיע ב„שעה טובה", ואמרגנים התחילו להתדפק על דלתה. ביקשתי לדעת כיצד מרגישה זמרת שאו־טו־טו נסעה לייצג את ישראל באנגליה.

● **ירדנה, את מצטערת שלא זכית במקום הראשון?**

לא יודעת אם יאמינו לי, ואני לא מתחסדת, אבל בכלל לא רציתי לזכות במקום הראשון. עשיתי לעצמי חישוב הגיוני, חיברתי אחד ועוד אחד, וראיתי שעל־פי חישוב סטטיסטי, לכל מי שמייצג את ישראל באירוויזיון היתה נפילה גוראית בקאריירה. כוורת, יזהר כהן, הכל עובר חביבי, אילנית, שוקולד מנטה מסטיק — שהייתי אחת ממגה — כולם הגיעו בשיא הקאריירה וסבלו אחר־כך משפל.

לא רק שאיש מכל אותם שצייתי לא עשה קאריירה בחו"ל, לכולם היתה נפילה בארץ. וזה היה הנתון שהעמדתי לעצמי. חשבתי: אני עדיין לא גמרתי פה, אני לא עומדת אחרי שמונה אריכי־נגן, ארבע תוכניות־יחיד ושלושה ספיישלים בטלוויזיה. אני לא צריכה לחפש דרך לפרוץ החוצה. קודם כל אני צריכה לעשות עבודה טובה פה. אז אני מעדיפה מקום שני והופעה מכובדת, על פני מקום ראשון.

● **קשה לי להאמין לך...**

למה? פה בארץ מוציאים את כל עניין האירוויזיון מכל פרופורציה! אם את לא מגיעה למקום הראשון את יכולה לארוז את החפצים ולנסוע לארגנטינה. אז בשביל מה אני צריכה את זה? את יודעת שכאשר אנגליה זכתה באירוויזיון, הידיעה הופיעה בכמה מילים בעמודו האחרון של אחד העיתונים?

● **אז למה בעצם השתתפת בתחרות?**

קודם כל, מפני שהיה לי שיר טוב, והאמנתי שאתן הופעה טובה. חוץ מזה אני חיה את השואו ביזנס, וזהו חלק מהשואו ביזנס.

● **את מי מהאמנים אהבת בתחרות?**

האמת היא שלא הספקתי לראות את כל השירים. מתוך מה שראיתי, חיים צדוק מאוד מצא־חן בעיני, וששי קשת היה מצויין. ואני מוכרחה לציין שהשיר הזרה מאוד נגע לליבי. יש בשיר הזה משהו מרגש.

סרטים

האדומים באים

האבות המייסדים של תעשיית הקולנוע מתהפכים היום בוודאי בקיברם, ברוב זעם וחרון. מי היה מאמין, בימים הטובים כאשר הם שלטו בכיפה, שמישהו ישקיע סכום־עתק, אולי 35 מיליון דולר ואולי 57 מיליון (חלוי לאיזו רכילות מאזינים), כדי לעשות סרט על בוגד חסר־תקנה כמו ג'ון ריד, עיתונאי שחי בתחילת המאה, הכריז על עצמו כקומוניסט, ואף זכה להיות האמריקאי היחיד שנקבר בין חימות הקרמלין.

אנשים כמו לואי ב' מאייר, דאריל זאנוק, ג'ק וורנר או הארי כהן, לא זו בלבד שהיו גודעים רעיון כזה באיבו — הם גם היו דואגים שהיוזמים יוכנסו מייד לכל מיני רשימות שחורות ולא יזכו לעבוד אף לא יום אחד בתעשיית הקולנוע.

עצם העובדה שהסרט נעשה, מוכיחה שפני הדברים אכן השתנו בממלכת הקולנוע האמריקאית. לא ששיקולי רווח וההפסד, שהיו תמיד השיקולים העליונים של האול־פנים, השתנו, אלא שהיום יש פתיחות רבה יותר, ואמונה שאפשר לעשות כסף גם מנושאים פחות שיגרתיים.

סיפור אהבה. וורן בייטי, האיש שהוא אביו מולידו הבלעדי של האדומים, גילה פיקחות ועורמה רבים, שהביאו לו אוסקר כבימאי הטוב ביותר של השנה. הסרט אומנם נוגע בכל הנושאים הפוליטיים ש־הסעירו את אמריקה בתחילת המאה הזאת, וחלק גדול מתוכו באמת מתרחש ברוסיה הסובייטית בימי המהפכה, אבל הסרט הוא בראש וראשונה סיפור אהבה. שתי הדמו־יות הבולטות בו, ג'ון ריד ומי שהיתה רעייתו, לואיז בראיינט, היו מעורבים מאוד בקלחת הפוליטית של התקופה, וכמוהם כל חבריהם, והתסריט של בייטי ושרוור גריפיתס (מחזאי בריטי שמאלני) אינו מתעלם אף לא לרגע מעובדה זו.

הפוליטיקה תופסת חלק חשוב מן ה־סרט, אולם הסיבה לכך היא שהפוליטיקה תפסה חלק נכבד מאוד בחייהם של שני הגיבורים וקבעה במידה רבה את מערכת היחסים ביניהם ואת גורלם. כל עוד היא משרתת את העמקת הדמויות ואת הרחבת היריעה שבתוכה הן פועלות, עוסק הסרט בפוליטיקה, אולם ברגע שהיא עשויה להסיח את הדעת מן הגרעין המרכזי, הקשר ריד־בראיינט, מעדיף התסריט את המישור האישי.

יוזמה פרטית. כמה מבקרים אמרי־קאים כינו את הסרט, ולאו־דווקא לגנאי, כשילוב מוצלח של דוקטור ז'יוואגו עם האזרח קיין, כלומר, שלצד הממדים העצו־מים של ההפקה ההיסטורית, יש בו העמקה רציונית של הדמויות הראשיות; לצד סיפור האהבה הגדול מן החיים, יש בו נסיון לראות את האמת מכמה זוויות שונות, ומאחרי כל הפאר, ההדר והמשתתפים ה־רבים, מסתתר סיפור אישי אינטימי.

אפשר למצוא הקשרים נוספים לעניין: כמו דוקטור ז'יוואגו, גם האדומים השתמש בנופי פינלאנד וספרד כתחליף לרוסיה, וכמו האזרח קיין זאת היתה יוזמה פרטית של איש אשר שלט בכל מרכיבי הסרט: הוא הגה את הרעיון, טיפח אותו, השתתף בכתיבתו בכל השלבים הרבים שהוא עבר (נוסף לגריפיתס, עבר התסריט בפרקים שונים תחת ידיהם של אנשים כמו רוברט טאון ואיליין מאי), ביים אותו ואף הופיע בו בתפקיד הראשי. וכמו במיקרה של האזרח קיין גם הפעם נשמרה סוד־יות

וורן בייטי כתפקיד ג'ון ריד בהפגנות אנטי־אמריקאיות בסרטו „האדומים"
האמריקאי היחיד שנקבר בקרמלין

מי היו ג'ון סילאס ריד ולואיז ברייאנט?

שחקן־סופר יז'י קרשינסקי
המנהיגות במוסקווה

רבה מסביב לכל ההפקה, כאשר רק בייטי עצמו מכיר באמת את כל המרכיבים ומחליט כיצד להרכיב אותם יחד.

בייטי התחיל לחשוב על ג'ון ריד, כנושא לסרט, עוד לפני זמן רב, בתקופה שבה המילה „דטאנט" היתה באופנה. מאז הוא אסף בשקדנות חומר, קרא כל מה

ג'ון ריד וזואיז בראיינט
קאריירות עצמאיות

ג'ון סילאס ריד נחשב כחלוץ הכתיבה העיתונאית בגוף ראשון, כתיבה מעורבת, המדווחת על אירועים ממקום ההתרחשות, תוך עירוב ישיר של השקפות הכותב בתוך הדיווח".

יליד העיר פורטלאנד שבמערב ארצות־הברית, עבר ללמוד בהארוורד (בוסטון), בין השנים 1906—1910. שם התוודע לזרמי מחשבה חדשים, ולגישות סוציאליות שר־נות מאלה שרווחו בעולם שבו גדל — עולם אמיד, שמרני ונאמן למוסכמות.

עם סיום לימודיו הוא יצא לנדוד ברחבי העולם, התיישב לבסוף, בגרינוץ' וילג' שבניו־יורק, והפך כתב בכמה מן העיתו־נים המהפכניים של התקופה, שהטיפו ל־שינוי המישטר הפוליטי והסוציאלי ב־ארצות־הברית.

הוא זוכה לראשונה בתהילה כשהצליח לשכנע את פאנשו וילה להתיר לו להילוות אל מטהו, והכתבות שהוא שלח ממכסיקו לשבועון מטרופוליטן, נחשבות למהפיכה בסיגנון הכתיבה העיתונאית — אולי ה־דבר הקרוב ביותר למה שעושה היום מצלמת־טלוויזיה, שניצבת במקום כעדה ומכניסה את הצופה בבית לתוך הקרבות עצמם.

עם שובו לניו־יורק הוא נכנס לפעילות באיגוד פועלי התעשייה הבינלאומי, איגוד בעל אופי אנארכיסטי, שדרש זכויות ל־פועלים בתקופה שהדבר נחשב לחטא בל יכופר. הוא שיתף פעולה עם ראדיקאלים מכל הזרמים, והצהיר על עצמו בגלוי שהוא קומוניסט.

אחרי שארצות־הברית הצטרפה ב־1916 למילחמת העולם הראשונה (למרות הבט־חות הנשיא וילסון), יצא ריד לדווח על הקרבות. הוא שב לאמריקה, ומשם יצא שוב יחד עם רעייתו, לואיז בראיינט, כדי לכסות את אירועי המהפיכה ברוסיה.

עם שובם לארצות־הברית הוחרמו כל מיסמכיו על־ידי המכס, ורק אחרי חודשים של מאבק הוא קיבל אותם בחזרה. במהי־רות מסחררת הוא הרכיב מן המיסמכים את עשרת הימים שזיעזעו את העולם — עדות נדירה של אמריקאי הרואה את ניצחון המהפיכה בלניגראד ובמוסקבה. נציגי החוק התנכלו לו. הוא היה מעורב בהקמת המיפלגה הקומוניסטית באמריקה, נסע שוב לרוסיה כדי לקבל את ברכת המנהיגות שם, שימש במשך תקופה כשופר תעמולה שלהם, ומת, בטרם עת, כשהוא בן 33 בלבד, ממחלת כליות.

חיי נישואין חופשיים. את לואיז בראיינט הוא הכיר בתחילת 1916, כשביקר בעיר מולדתה. היא עזבה בעיקבותיו את פורטלאנד, ונסעה לניו־יורק, השניים נישאו זמן־מה לאחר מכן, ניהלו קאריירות עצמ־איות, אבל היא ניצבת ליד מיטתו ברגעיו האחרונים.

לואיז בראיינט, גם היא ילידת פורט־לאנד, היתה כבר בגיל 21 עיתונאית מוכ־רת למדי במקום, ומשתתפת קבועה ב־עיתון אנארכיסטי בסן־פראנציסקו, שבו הביעה דעות קיצוניות על שיחרור האשה, על מין הופשי ועל הטפרקות ממוסכמות. ניישואיה לרופא־שיניים מקומי נמשכו זמן קצר בלבד.

עם בואה לניו־יורק, בעיקבות ריד, הפכה לעיתונאית במישרה מלאה. אם כי קשה לקבוע באיזו מידה התפתחה בכוחות עצמה, ימה היתה תרומתו של ריד בעניין, נראה שהשניים ניהלו חיים חופשיים למדי, למרות נישואיהם. במיוחד נודע הרומן שלה עם המחאזי יוג'ין או'ניל.

היא נשלחה לאירופה כדי לכסות את המילחמה, אבל מאוחר יותר הצטרפה לריד, בדרכו לרוסיה.

עם שיבם לארצות־הברית, היא הרבתה להרצות וסיפרה על החוויות שבהם הת־נסתה בזמן המהפיכה. אחרי מותו של ריד היא שבה לארצות־הברית, מאוכזבת מן הצורה שלבשה המהפיכה, צורה שהיתה שונה בתכלית מן החלומות האידיאליסטיים שלה ושל בעלה.

ב־1923 פירסמה ספר שהכיל סידרת דיוקנים של מנהיגי הקרמלין החדשים. מאוחר יותר נישאה לשגריר ארצות־הברית במוסקווה, נפרדה ממנו, וסיימה את חייה בפאריס, בשנת 1936, בתאונת דרכים.

שאפשר היה למצוא על התקופה, קנה זכויות למחקרים שלא התפרסמו עדיין (זוג ישיש? שאיפשר לו לעיין, תמורת סכום סמלי, במחקר שלא פורסם עד היום, תבע אותו לאחרונה לדין, כאשר ראה את ממדי התוצאה הסופית). אולם מאז התחיל לעבוד, ועד תחילת הצילומים, שנמשכו כשנה, השתנה הלך הרוחות באמריקה לחלוטין. „דטאנט" היא היום מילה מכו־ערת, ויחסים בין המיזרח והמערב שוב מצטננים. היום קשה יותר למכור גיבורים אדומים.

להבין את המהפכה. איש אינו יודע באיזו מידה השתנתה צורתו הסופית של הסרט בעיקבות הלך הרוחות החדש, אולם גריפיתס — שאיים בשלב מסויים שיסיר את שמו מכל העניין, כי נדמה היה לו כי הטיוטה הראשונה שלו התגלגלה לידי זרים — הופתע בעצמו ממידת הנאמנות שיש בסרט, הן לגישה המקורית שלו, והן לניסיון הכן להבין את המשמעות של המהפכה הקומוניסטית ואת האכזבה של אלה אשר האמינו באידיאלים אבל התקשו לעכל את הדרך שבה הם יושמו ברוסיה.

שחקן־כימאי בייטי בנאום של ריד
העיתונות המערבית

במשך שלוש שעות ועשרים דקות עוקב הסרט אחרי חמש השנים האחרונות בחייו של ג'ון ריד, עיתונאי שסיפרו עשרה ימים שזיעזעו את העולם מהווה עד היום את אחת העדויות המרתקות ביותר, של אדם שנכח במקום, למהפכה ברוסיה. בחמש שנים אלה הכיר ריד את לואיז בראיינט, עיתונאית צעירה בעלת נטיות אנארכיסטיות, שעזבה את בעלה, רופא־השיניים, כדי להצטרף אל ריד בגרינויץ' וילג', בתקופה שהמקום הזה ברעיונות חדשים, בתהפוכות אידיאולוגיות ובשאי־פות לשינויים סוציאליים מרחיקי־לכת.

משם עברו השניים לעיירה פרובינסטאון, כאשר הם מנסים להתרחק במידה מסויימת מן הפעילות הפוליטית ולהתרכז ביצירה אמנותית. אולם האירועים הפוליטיים — פרוץ מילחמת העולם הראשונה באירופה, הבחירות לנשיאות ארצות־הברית, התאר־גנויות ראשונות של פועלים — כל אלה התפרצו לתוך החיים המסודרים שלהם. לואיז בראיינט נשלחת לאירופה ככתבת, ריד נותר בארצות־הברית. מאוחר יותר הוא יוצא לכסות את המהפכה הפורצת ברוסיה, בראיינט מצטרפת אליו, הם מדווחים משם ביחד ושבים לאמריקה אחרי נצחון המהפכה. הם מרצים בכל רחבי ארצות־ברית על הדברים שראו מעבר לים, וריד כותב את סיפרו המפורסם. הוא שותף פעיל בהקמת המיפלגה הקו־מוניסטית האמריקאית, שקרע מתבקע בתוכה מן היום הראשון; הוא נוסע ל־מוסקווה כדי לברר את עמדות המנהיגות האדומה בנושא זה, ושם הוא נפטר, בגיל 33, ממחלת כליות שהטרידה אותו מזה שנים.

האידיאלים הנכונים. תוך כדי כך חולפת על המסך שורה ארוכה של דמויות שהפכו במידה מסויימת לאגדות. ריד ו־בראיינט שייכים לאותה אסכולה של עיתו־נאים וסופרים, שאינם רואים את תפקידם כמצטמצם במסירת דיווח של מה שרואות עיניהם. מאחר שמקובל על הכל שהאובייק־טיביות היא תכונה שקיימת בתיאוריה בלבד, הם סברו שאת הדיווח יש להגיש מנקודת הראות הנכונה, ויש להשתמש בכל מילה כתובה ובכל הזדמנות, כדי להילחם על האידיאלים הנכונים. האידיאלים הנכונים, כפי שריד, ברייאנט, וחבריהם ראו אותם, הן שיווין סוציאלי, חיסול המילחמה, חופש ביטוי מוחלט, ועוד כיוצא באלה. הם היו במידה רבה חלוצים של הכתיבה המעורבת, שהיא היום מקובלת כל־כך.

האנשים שמסביב לשניים — האנאר־כיסטית הידועה אמה גולדמן (דמותה תופיע בקרוב בעוד סרט, רגטיים), מאקס איסטמן, שהוציא־לאור עיתון בשם המאבות שבו פירסמו רבים מן המורדים הללו את כת־ביהם, המחזאי יוג'ין או'ניל, שהתנגד בחריפות לערב פוליטיקה באמנות ולהיפך — כל אלה מספקים את הרקע להבנת התקופה. כל אחד מהם ראוי לסרט בפני עצמו, וכאן איש מהם אינו יותר מסקיצה, ואולי אפילו לא סקיצה נאמנה ביותר (כפי שהתלוננו מעריצי או'ניל, שטוענים כי המחזאי היה שונה בתכלית מן הדמות, המרתקת כשלעצמה, שמצייר השחקן ג'ק ניקולסון). אבל זהו בעיקר סיפור האהבה של ריד ובראיינט, שבו הפוליטיקה חשובה רק במידה שהיא נוגעת להם.

סעירות מעניינת. הדבר מאפשר ל־בייטי להתייחס בחופשיות מסויימת לעוב־דות היבשות (אם כי גם הוא וגם בריפיתס טוענים שהם נטלו לעצמם חופש זה רק במה שקשור לרומן האהבה). הוא מקשט את הסרט בכל מיני טכסיסים הוליוודיים המקרבים את הצופה אל הנעשה על המסך, בין אם זה כלבה חמודה שרוצה תמיד להיכנס לחדר המיטות כאשר יש שם פעילות מעניינת, או ניברשת נמוכה שה־גיבור תמיד נתקל בה כשהוא נכנס לחדר. בייטי משתמש בצלם, ויטוריו סטורארו (שהירבה לעבוד עם ברטולוצ'י), כדי לע־טוף את כל המעמדים באותו ברק מסוגנן של אמנותיות, שהוא אולי חלקלק מדי לסצינות של מהומות וסערות, אבל בלי שום ספק עוזר לקהל לעכל אותן.

בסופו של דבר, זוהי חוויה. זהו סרט שחובק עולם שלם, מדבר על תקופה שהקולנוע האמריקאי העדיף עד לזמן

מורין סטייפלטון בתפקיד אמה גולדמן (שחביא זה „אוסקר")
האנארכיסטית הפמיניסטית

בייטי עם דיאן קיטון
הקשר ריד־בראיינט

האחרון לא לטפל בה. ובוודאי לא מנקודת המבט שבה בחר בייטי, ויחד עם זאת, סרט שמכיל בתוכו משהו לכל אחד. ואם אין זה שיעור בהיסטוריה או הרצאה בדיאלקטיקה מארכסיסטית־לניניסטית, יש בו כדי לעורר אנשים שמתעניינים בנושא, לרוץ אל הסיפריה הקרובה לברר לעצמם את העובדות.

אני ז'יראר־דו: תפקידים עקרים

חוקים עם חורים

שתי פנים לצדק (פאר, תל־אביב, צרפת) — כמינהגו, ממשיך הפרקליט־לשעבר אנדרה קייאט לעסוק בתחום החביב עליו — חוק, מישפט ועיוות הצדק. ושוב, כמינהגו, מעסיקה אותו התעלומה המישפטית והמח־דלים במיבנה מערכת החוק, הרבה יותר מן האנשים החיים, או המתים, המסתבכים במבוכים.

הפעם מדובר ברעייתו של קבלן עשיר, החשודה שרצחה, ביחד עם מאהבה הבריטי, את בעלה. מאחר ששני הנאשמים הם בעלי לאומיות שונה, מתנהלים שני המישפטים משני צדי תעלת למאנש. מערכת המישפט הבריטית מגלה מידה רבה של זילזול כלפי המישטרה הצרפתית והעובדות שהיא ממציאה, ואילו מערכת המישפט הצרפתית כבולה בכל מיני מיגבלות, שהחשובה בהן היא העובדה שאחרי זיכויו בבית, באנגליה, יכול המאהב הבריטי לבוא בלב שקט לפאריס ולומר שהוא ביצע את הרצח, ובכך לנקות את ידידתו מכל חשד.

אני ז'יראר־דו מגלמת כאן שופטת־חוקרת צרפתית, שיודעת במעמקי ליבה (כפי שמקובל בסרטים כאלה) מה באמת קרה ולצד מי הצדק, אבל אינה מסוגלת להמציא את ההוכחות הדרושות לשם כך. היא גם נקרעת בין החובות הביורוקראטיות שלה ובין מצפונה. ביבי אנדרסון היא המארחת השוודית שנישאה לקבלן הצרפתי, והחשודה כי רצתה גם במאהב וגם בממונו של הבעל, ולכן תיכננה את חיסולו. שתיהן שחקניות מוכשרות, תיאורטית, ושתיהן זוכות כאן לתפקידים עקרים, כאשר הקהל צריך להאמין להן משום שהוא מכיר אותן מסרטים קודמים ולא מתוך מה שנאמר עליהן כאן. עומק הדמויות המופקדות בידיהן אינו עולה בהרבה על זה של גיבורות ברומן למשרתות.

מי שלא השתכנע עדיין כי החוקים, שנכתבו על־ידי בני־אדם, אינם יכולים להיות מושלמים יותר מבני־האדם עצמם, יוכל לגלות זאת שוב בסרט זה. מי שראה כבר סרטים קודמים של קייאט, מכיר את הנושא על בוריו, ומה שנותר לעשות בסרט זה הוא לעמוד על הבדלי הגישה בין בתי־המישפט באנגליה לאלה שבצרפת, אלה כאלה, בלתי־מושלמים. ומה עוד חדש?

עידור

צל"ג

טלוויזיה של כבלים

או טלוויזיה בכבלים

● לכתב־השדה לענייני־כלכלה, **אבי אנג'ל**, על כתבה שהכין למבט שני, שנושאה היה טלוויזיית־כבלים בישראל. הכתבה לקחה ברדידות ובשטחיות, תוך חוסר־יכולת של הכתב להתמודד עם ההשלכות החברתיות, הכלכליות והתרבותיות הכבירות של תיקשורת־הכבלים. הכתבה, שהועמסה בציטטות שדופות של נביא התיקשורת האלקטרונית, מארשל מקלוהאן (מבלי להזכיר את המקור), נועדה לשרת את השקפותיה של הנהלת רשות־השידור, הרואה בטלוויזיית־הכבלים בישראל מכשיר לחברות קטנות, כגון קיבוצים ועיירות־פיתוח. כתבתו של אנג'ל לא ניסתה להתמודד עם הפיגור הטכנולוגי של ישראל, ובעיקר הטלוויזיה הישראלית, עם חידושים בשטח התיקשורת האלקטרונית. בלט בכתבה, פחדה של הטלוויזיה הישראלית מכך שריבוי תחנות טלוויזיית־כבלים בארץ יגלה את מחדלי הטלוויזיה הממלכתית, ויחשוף את תוכניותיה המרוקנות מתוכן ועניין. כתבתו של אנג'ל נמנעה מהצגת השאלה: אם רשות־השידור כה דואגת לתכניים בטלוויזיות־הכבלים — מדוע תוכניותיה שלה כל־כך מרוקנות מתוכן?

כתב־שדר אנג'ל (עם ניבה קיסלק)
מצטט מלי להזכיר את המקור

מאחרי הקלעים

יומן הסיכסוך

צימצום מישדרי־החדשות בשבועיים ה־אחרונים על־ידי הכתבים, בטענה, שאם נמנע מהם לדווח את החדשות במלואן, הרי שנבצר מהם להגיש מהדורות שלמות של מבט — הביא לעימות חזיתי עם הנהלת רשות־השידור, המנצלת את המשבר לשם צימצום הדיווח החדשותי ממוקדי־ההתחרשויות פוליטיים, כמו הגדה־המערבית ורמת־הגולן.

הסיכסוך בין העיתונאים ובין הנהלת רשות השידור הוא חסר־תקדים באופיו ובסיגנונו, ויעיד על כך יומן־האירועים שלו:

1.4 — נציגי ההסתדרות ואיגוד העיתונאים הודיעו בבית־הדין לעבודה, כי יורו לצלמי ולטכנאי הטלוויזיה לחזור לעבודה תקינה וסדירה. בית־הדין קבע כי בקשת רשות־השידור לצו־מניעה זמני נעשתה מיותרת. נציג ההסתדרות, עורך־הדין **אברהם מיטל**, אמר כי „ההסתדרות לא תוכל להורות לעובדים לסכן את נפשם, ואפילו הם מבוטחים.“ הנהלת רשות־השידור הודיעה, כי לדעתה, החלטת העיתונאים היא בלתי־מוצדקת ופוגעת ביכולת התיקוד של הטלוויזיה. הנהלת־הרשות ניצבת מאחרי החלטת הוועד־המנהל להחליף את כמעט חצות במהדורת חדשות קצרה, שלא תפגע, לדעתה, בדיווח.

2.4 — בישיבה מיוחדת של הוועד־המנהל הוחלט על ביטול זמני של מהדורת חדשות־הלילה. כמו כן החליט הוועד־המנהל, כי במיקרה של המשך השיבוש במישדרי־החדשות, תפסיק הנהלת־הרשות את עבודתם של כמה מהעובדים ותשלול את שכרם. בישיבה התלונן מנכ"ל הרשות, **יוסף ?פיד**, על אכזבתו „מכך שעובדי הטלוויזיה, שגלחמו כל השנים לשדר כל תג וכל פסיק, מוכנים לפתע לוותר על שידורים מסיבי ומהגדה־המערבית בגלל גובה פוליסת הביטוח...“ לנהלת־הרשות הגישה עירעור על החלטת בית־הדין לעבודה, לגבי העיצומים שבהם נוקטים הטכנאים והצלמים.

5.4 — בית־הדין הארצי לעבודה קיבל את עירעור רשות־השידור והוציא צו־מניעה ל־48 שעות, המחייב את כל עובדי־הרשות לשוב לעבודה מלאה.

6.4 — בסיכום שהושג בין הוועד־המנהל, הנהלת רשות־השידור, אגודת־העיתונאים בירושלים וועדי העובדים והעיתונאים ברדיו ובטלוויזיה, הוחלט על שידור זמני של מהדורה מקוצרת בסוף מישדרי היום בטלוויזיה. הוחלט גם שההנהלה והעובדים יכנסו למשא־ומתן על כל נושאי הסיכסוך בין עובדי הטלוויזיה וההנהלה.

דמי חסות

מישרד־האוצר מצא אמצעי־לחץ חדש על רשות־השידור. אחרי שגבה כארבעה (4!) מיליארד לירות ממכירת טלוויזיות ציבעוניות בשנה האחרונה, החליט להרעיב את הרשות. הפגיעה נעשית בשתי צורות. הראשונה: שלא כמו כל מוסדות־הציבור במדינה, הזוכים בתקציב שנתי, תקבל הטלוויזיה מדי חודש בחודשו את התקציב הדרוש לאותו חודש. הדבר מונע מהנהלת־הטלוויזיה לתכנן תוכניות הפקה ארוכות־טווח.

צורת הלחץ השניה: השעיית אישור הפקתן של מישדרי־חסות, הממומנים בידי גופים כלכליים, תעשייתיים ובנקים. מימון כזה היה בכוחו לשפר את איכות המישדרים הירודה של הטלוויזיה.

אחד מבכירי הטלוויזיה אמר בקשר לכך: „מישרד־האוצר תובע מאתנו תשלום של דמי־חסות. הוא רוצה שנתנהג כמו ילדים טובים, בעוד שהוא יפעיל עלינו את שיטת השוט והגזר.“

הידרדרות ספורטיבית

„בימיו של מנהל מחלקת־הספורט הקודם, **אלכס גלעדי**, דבר כזה לא היה מתרחש!“ אמר אחד מעובדי המחלקה ב־ימים האחרונים. אותו עובד התכוון למצב ההשפלה הקבוע של הנהלת מחלקת־הספורט לפני המחלקה הכספית של רשות־השידור.

שני מיקרים, שהתרחשו בחודש האחרון, מעידים על ההידרדרות במעמדה של מחלקת־הספורט וחוסר יד מנהיגה בעת כהונתו של המנהל הנוכחי, **יואש אלרואי**.

עד לפני כמה ימים נראה היה שהטלוויזיה לא תשדר את מישחקי הגביע העולמי בכדורגל, העומדים להיערך בקרוב בספרד. הסיבה: פיגור בתשלומי המיקדמות על שידורי הטלוויזיה, שהמחלקה הכספית חייבת להעביר להתאחדות הכדורגל הבינלאומית, המארגנת את המישחקים.

דבר נוסף, המעורר דאגה בקרב עובדי מבט ספורט והעלול להביא לכך שצופי הטלוויזיה הישראלית לא ייזכו לראות את האולימפיאדה הקרובה, שתיערך בשנה הבאה בלוס־אנג'לס: המחלקה הכספית של הרשות טרם שילמה תמורת זכויות־השידור לוועדה המארגנת את האולימפיאדה. בינתיים קיבלה הנהלת רשות־השידור ארבע התראות בעניין זה, והסכנה שהתשלום לא יועבר מדירה שינה מעיניהם של עובדי מחלקת־הספורט, העשויים לחזות במישחקי האולימפיאדה בטלוויזיה הירדנית.

הלוח הכפול

ירידתו של הלוח הכפול מעמודי המודעות של שני יומונים, והפיכתו ללוחות אחרים, לא הסירו את הכינוי הלוח הכפול משפתיהם של עובדי הטלוויזיה.

למרות כמה מאות עובדים, מגנון נרחב לרכישת סרטים ומומחים להתקנת סרטים — אין הנהלת הטלוויזיה יודעת את שהיא עומדת לשדר בעוד שבוע או שבועיים.

לוח־המישדרים של הטלוויזיה, שהותקן לפני כשבוע לשידורי חג־הפסח — הפך כעבור כמה ימים לשווה כקליפת השום. סרטים ותוכניות הוזזו בלוח־המישדרים, תוכניות אחרות. במילים אחרות: בעוד תוכניות אחרות. במילים אחרות: בעוד שבכל תחנת טלוויזיה לוח־המישדרים הוא יציב לכמה שבועות — בטלוויזיה הישראלית אין בו שום יציבות.

לאי־יציבות זו נפל קורבן, לקראת מישדרי יום־השואה, סירטו של המשורר **חיים גורי** הים האחרון. את מקומו של הסרט הזה תפס סרט של המפיק היהודי שוויצי **ארתור כהן** על השואה, שאי־כותו נתונה בספק, והסיבה להקרנתו היתה הכיבוד שנתכבדה הטלוויזיה הישראלית ב„הקרנת־בכורה עולמית“.

מסתבר שבטלוויזיה הישראלית עובד עדיין עקרון הלוח הכפול: מפרסמים לוח אחד, וכעבור זמן קצר משנים אותו.

פסקול

מילכוד כיבודים

בשבועיים האחרונים נשאל במיסדרונות הטלוויזיה מדוע מפרגנת הרשות יותר מישפטי, בעוד שתביעות פשוטות נגד העובדים בבית־הדין לעבודה מבצעים פרקליטים מפרקליטות המדינה. אחד מעובדי החדשות טען כי „הורדתו של היועץ המישפטי של הרשות, **נתן כהן**, מרשימת מקבלי המשכורת של הרשות, והעברת כל הייעוץ המישפטי לפרקליטות המדינה — היה משחרר תקציב לכמה שבועות של שידור כימעט חצות, שהורדה בימים אלה“

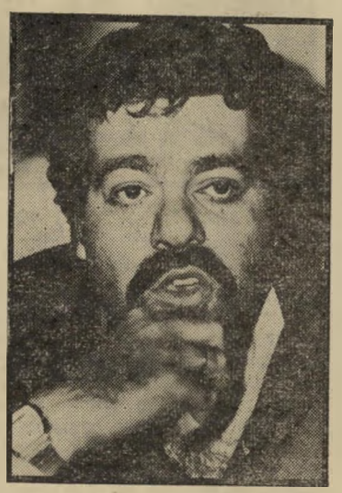
● ● תסיסת כיבודים מתנהלת בימים אלה בין ראשי המחלקות ומנהלי הענפים של הטלוויזיה, בעיקבות מופע הקדם־אירוויזיון. חלוקת כרטיסי־ההזמנה לתפאורנים, תאורנים, מקליטים ושאר עובדים טכניים במקום למנהלים (לאחר איום בנוסח של „לא תהיה תאורה, לא תהיה תפאורה בזמן“ וכו') הבי־אה לדיון מיוחד במיסגרת של „רשות סגל“ בטלוויזיה, שבה האשימו המנהלים וראשי־המחלקות את **חנוך חסון**, מנהל מחלקת־הבידור, על שהוא מצוי במילכוד של הזמנות וכיבודים שונים — ביניהם חלוקת תקליטים, הנעשים על־פי מופעי רשות השידור ● ● שיגורו הכמעט־ודאי של הכתב־המדיני, **אירמיך רם**, ככתב רשות השידור לארצות־הברית, הניב את הבדיחה הבאה בחטיבת החדשות של הטלוויזיה: „עכשיו, מדי מוצאי־שבת, ידווח אלימלך, בשידור־לוויין מוושינגטון, על תככי המיפלגות הדמוקרטית והרפובליקאית, ועל תככי בתי־הנבחרים בוושינגטון“ ● ● במהלך

כתב מדיני רם
תככים בוושינגטון

המשבר בין עיתונאי הטלוויזיה והנהלת רשות־השידור, שבמהלכו ערכו העיתונאים סנקציות שהתבטאו בצימצום מהדורות מבט, פנה **טוביה סער**, מנהל הטלוויזיה, **ליעקוב אחימאיר**, עורך מבט של מוצאי־שבת, וביקשו לדאוג למהדורת מבט באורך מלא. השיב אחימאיר: „איני יכול, כל עוד לא נהיה מסוגלים לדווח דיווח מלא מהשטח“ ● ● הגורם המדרבן בישיבת הוועד־המנהל של רשות־השידור לדחיית האשמותיו של ראש־הממשלה **מנחם בגין** (שהוכחשו על ידו), על ש„קול ישראל אינו ציוני“, היה חבר־הכנסת מהליכוד **מאיר שיטרית**, שתבע מחברי הוועד־המנהל להתייצב מאחרי מנהל הרדיו, **גידעון לב־ארי**. מול שיטרית חתייצבה חברת הוועד, **אהובה מרון**, שגילתה נטייה לקבל את נזיפות ראש־הממשלה.

כל־בו גינת

שדר־מתמחה גינת
כולבוטק מתחרה?

יציאתו הפיתאומית של דן שילון לחופשה ללא תשלום יצרה להנהלת הטלוויזיה בעייה: איך אפשר לדווח בדיווחי־חי ממישחקי הגביע העולמי בכדורגל, שייערכו בספרד.

כיום יש למחלקת הספורט של הטלוויזיה רק שדר מעולה אחד — **יורם ארבל**. לצידו של ארבל מצוי שדר נוסף, **ניסים קיוויתי**, שהוא בעל נטיה לתיאורים ספרותיים מייגעים במהלך השידור. ולשונו לוקה גם בחסר, עקב עשרות שנות היעדרות מהארץ. **דן שילון** היה צריך להיות השדר העיקרי מאליפות העולם בכדורגל.

הנהלת הטלוויזיה החליטה לאייש את מקומו החסר של דן שילון בעורך כולבוטק, **רפי גינת**. גינת, שהיה בעבר כתב־ספורט, בקיא בכדורגל, אם כי מומחיותו בספורט היא בהנחיית מישחקי מכבי תל־אביב. בחודשיים האחרונים התחיל גינת להתאמן בשידור ממישחקי הליגה הלאומית. במיסגרת מבט ספורט של מוצאי־שבת.

כאשר נעדר גינת ממיתקני הטלוויזיה במשך יומיים, שבהם נילווה אל אנשי מכבי תל־אביב במישחק־ההפסד שלהם ב־גמר גביע אירופה — התחוללה סערה בין עובדי הטלוויזיה. גינת נסע למישחק על־חשבון הנהלת מכבי תל־אביב — דבר שאינו מקובל בין עובדי הטלוויזיה. כמה מעובדי הטלוויזיה אף היקשו ושאלו: כיצד ידווח גינת ממיגרש הכדורגל של מכבי תל־אביב, כאשר יידרש לעשות זאת? הרחיק לכת אחד מעובדי הטלוויזיה הבכירים, שאמר: אילו היתה בישראל תחנת־טלוויזיה מתחרה, הרי שבתוכנית כולבוטק שלה היה הדניאל פאר של ה־תוכנית שואל שאלות, ומרים גבות מעל למיסגרת מישקפיו.

תוכניות מומלצות בטלוויזיה הירדנית

יום רביעי 14. 4

● **סידרה פופולרית: דאלאס (10.15 — ערוץ 6 — שידור בכבע, מדבר אנגלית).** אחרי הפסקה קצרה אשר נבעה מאיחור במישלוח פרקי הסידרה מארצות־הברית, חוזרים כוכבי דאלאס אל המסך הקטן השכן. הפעם נחזה בקורות מישפחת יואינג אחרי מותו הפיתאומי של האב, ג'ק, בתאונת־מטוס, שעמד להביאו משדה־התעופה אל החווה, עם שובו מדרום־אמריקה.

יום חמישי 15. 4

● **סידרה לילדים: הנס כריסטיאן אנדרסן (5.15 — שני הערוצים — שידור בכבע, מדבר אנגלית).** סידרת אנימציה חדשה, הממחישה את אגדותיו הקלאסיות המפורסמות של הסופר הדני בן המאה ה־19. אגדותיו של אנדרסן נחשבות עד היום ליפות ולמובחרות בספרות־הילדים, בהיותן עשירות בדמיון, בעלות עלילה מרתקת ומלאות רגש נאמן — באחת מהן, הברווזון המכוער, תיאר המחבר מיקרה שקרה לו.

יום שישי 16. 4

● **סידרה לנוער: ג'ו והנץ האדום (12.45 — שני הערוצים — שידור בכבע, מדבר אנגלית).** הרפתקאותיהם של שני נערים צעירים, אמריקאי והודי, בלב הג'ונגל: על הידידות שביניהם ועל יחסם לבעלי־חיים.

● **סידרה קומית: אהוב את שכנך (8.30 — ערוץ 6 — שידור בכבע, מדבר אנגלית).** קומדיה של סיטואציות, אשר במרכזה שני זוגות: זוג לבן ומתנשא, אדי וג'ואן בות', וזוג שחור, צנוע וחביב, ביל וברבי ריינולדס, שעבר לגור בדירה ממול. הסידרה מלגלגת בפתיחות רבה על הגזענות, משלחת חיציה בדעות הקדומות שיש ללבנים נגד השחורים, אך מדגישה עם זאת, את ההבדלים במנטליות ובתרבות בין שני הגזעים.

יום שבת 17. 4

● **סידרה מרתקת: לא יאומן (6.30 — ערוץ 3 — שידור בכבע, מדבר אנגלית).** תוכנית המצולמת לפני קהל באולפן טלוויזיה אמריקאי, וכוללת קטעי־סרטים על אנשים מוזרים ותופעות מדהימות. הסידרה מתוארת בפי יוצריה באלה המילים: „זוהי סידרת טלוויזיה המספרת על דברים בלתי־אפשריים ועל אנשים ההופכים את הבלתי־אפשרי לאפשרי. כל אפיזודה מורכבת מחלקים שווים של אינפורמציה והומור. דברים שאתה אמור לדעת אותם אך לא תמיד יודע, ודברים שאין לך צורך לדעתם אך תיהנה לגלות אותם. זה משעשע ומרחיב את האופקים, מדגדג ומעורר פליאה ותדהמה."

● **ספורט: היאבקות (9.40 — ערוץ 3 — שידור בכבע, מדבר אנגלית).** תחרויות בהיאבקות בשיטת „תפוס כפי יכולתך" לפני קהל משולהב. התחרויות נערכות בין גדולי המתאבקים בעולם המערבי, שלכל אחד מהם מודבק כינוי כמו „המפלצת", „השד", „גיבור הזירה" וכיוצא באלה מילות שבח מעודנות.

יום ראשון 18. 4

● **סידרת אנימציה: כוכבי־החלל (4.50 — שני הערוצים — שידור בכבע, מדבר אנגלית).** מדע בדיוני כיד הדמיון הטובה של האנימטור. דמויות משונות מכוכבי־הלכת השונים, מסעות בין כוכבים ומילחמות אכזריות בחלל.

● **סידרת מתח: הארט ואשתו (10.15 — ערוץ 6 — שידור בכבע, מדבר אנגלית).** פרק חדש בסידרה הוותיקה־יחסית, שיש בה מזיגה של מתח והומור, בכיכובם של רוברט וגנר וסטפני פאורס.

יום שני 19. 4

● **סידרת מתח: קאסי ושותפיה (10.15 — ערוץ 6 — שידור בכבע, מדבר אנגלית).** סידרת מתח חדשה, בכיכובה של אנג'י דיקנסון, עם אלכס קורד וג'ון אירלנד. אנג'י, שכיכבה בעבר בסידרה השוטרת, החליפה בינתיים מיקצוע והפכה לחוקרת פרטית בעלת מישרד־חקירות, העוסק בתעלומות רצח ושוד. בהיותה אשה היא נתקלת ביחס של התנשאות וחוסר־אמון מצד עמיתיה, בעבר ובהווה, אולם הצלחותיה מוכיחות, שאשה העוסקת בבילוש יכולה להצליח לא פחות מגבר.

יום שלישי 20. 4

● **קומדיה: כנסון (8.30 — ערוץ 6 — שידור בכבע, מדבר אנגלית).** פרקים חדשים בסידרה המשעשעת, המוקרנת גם על מסכינו, בכיכובו של רוברט גיום.

יום שלישי

13. 4

● **מוזיקה: לחופי שלום (3.00 — שידור חוזר בכבע, מדבר עברית).** סירטו המעולה של פטר להן על חופי ישראל. סרט על פריחה, סרטנים, צבי־ים וגוזלי הסיקסק.

● **חדשות: מהדורת חג (8.30 — שידור בכבע, מדבר עברית).**

● **בידור: שוק־המצאות (8.45 — שידור בכבע, מדבר ומזמר בעברית מעורבת).** יונה עטרי ואילי גורליצקי מגישים פינות של נתן אלתרמן, שהועלו בתיאטרון הישראלי. תסריט ובימוי: שמואל בונים.

● **סרט קונגוע: קרון הלהקה (9.30 — שידור בכבע, מדבר אנגלית).** אחד הסרטים המוסיקליים המפורסמים ביותר שנעשו בהוליווד. העלילה מספרת על עימות בין כוכב־קולנוע ובין רקדנית־בלט, האמורים להופיע ביחד בהצגת־פאר בברודווי. בתפקידים הראשיים: סיד צ'ארים ופרד אסטר.

יום רביעי

14. 4

● **בידור: אירוויזיון 1982 — לקט ראשון (8.30 — שידור בכבע,**

אן־מרי: מונטה קארידו
יום חמישי, 10.45

מדבר ומזמר בלשונות אירופה). ב־24 באפריל תיערך בהרוגייט, אנגליה, תחרות הזמר של איגוד השידור האירופי. לקראת האירוויזיון מציגות המדינות בתחרות זו את שיריהם. הלקט השנתי ישודר במוצאי־שבת.

● **סרט טלוויזיה: אביר בכחול (10.05 — שידור בכבע, מדבר אנגלית).** סיפורו של קצין־מישטרה הנתון בין הפטיש והסדן: אהבה לאישה יפהפיה וקאריירה מיקצועית. בתפקידים הראשיים: ויליאם הולדן ולי רמיק.

יום חמישי

15. 4

● **תרבות ספר: סיפורים בראש (5.55 — שחור־לבן, מדבר עברית).** סידרה העוסקת בספרי־ילדים. הפעם: חבורת חץ מאת רבקה גונן, המלך מתיא מאת יאנוש קורצ'ק, מה עושות הסיילות מאת לאה גולדברג ועוד.

● **בידור: מונטה קארלו (10.45 — שידור בכבע, מדבר ומזמר צרפתית ואנגלית).** כוכבת התוכנית היא אן מרי, הזמרת הקנדית, שתפסה מקום במיצעדי הפיזמונים בארצות־הברית, בריטניה ואוסטרליה. היא פונה לקהל אוהבי מוסיקת־קאנטרי, מוסיקת־עם ופופ כאחד.

אירוויזיון • הורה
יום רביעי, שעה 8.30 ומוצאי שבת, שעה 8.30

מרשל של פזוריט ווינדהאם • אנה פרנק
יום שישי, שעה 9.15

יום שישי

16. 4

● **סרט ערבי: בין שתי נשים (6.05 — שידור בכבע, מדבר ערבית).** גיבור הסרט מחמוד (נור אל־שריף) סיים את לימודיו בחוצ־לארץ ושב למצריים כדי לעבוד בה. במצריים מצפה לו חברתו מנוער ובת דודו הודא (נבילה עביד), נערה הוללת וקלת־דעת. מחמוד מקווה שעקב זאת יסייע לו אביה (עמאד חמדי), שהוא איש־עסקים עשיר. בסופו של דבר מוצא מחמוד עצמו במצב עדין למדי, בשל מערכת יחסים הנרקמת בין אשתו ובין מזכירתו.

● **סרט־טלוויזיה: יומנה של אנה פראנק (9.15 — שחור־לבן, מדבר אנגלית)** סיפור רצח־העם של היהודים בידי הנאצים, דרך חוויותיה של בני מישפחת אוטו פרנק, שהצליחו להסתתר שנתיים בהולנד. הבת, אנה, ליוותה את שהות בני־מישפחה במיקלט בעליית־הגג בכתיבת יומן. האב, שניצל (ונפטר ב־קיץ שעבר בגיל 91), פירסם את יומנה של בתו בדפוס. הספר תורגם ללשונות רבות, והועבר אל בימת־התיאטרון, מסכי הקולנוע והטלוויזיה. בגירסה זו משתתפים מכסמליאן של ג'ואן פלורייט בדמות ההורים, ומליסה גילברט בתפקידה של אנה פרנק. בימאי: בוריס סגל.

שבת

17. 4

● **בידור: אירוויזיון חלק ב' (8.30 — שידור בכבע, מדבר ומזמר בלשונות אירופה).** לקט שני של השירים שישתתפו בתחרות האירוויזיון, שתיערך ב־24 ב־אפריל בהרוגייט.

● **מותחן: המיקצוענים (1030 — שידור בכבע, מדבר אנגלית).** הפרק עמדתו האחרונה של לוסון.

● **סידרת־טלוויזיה: האצילות מחייבת (11.20 — שידור בכבע, מדבר אנגלית אוכספורדית).** עוד אחד מסיפוריה של בת האצילים שידרה מנכסיה, והבריטי ממוצא זר שרכש אותם בממון. סידרה מרתקת ומבדחת.

יום ראשון

18. 4

● **מוזיקה: ארץ אהבתי (8.03 — שחור־לבן או בכבע, מדבר עברית מובחנת).**

● **מותחן: לא יאומן כי יסופר (11.10 — שידור בכבע, מדבר אנגלית).** איילין סטרץ' משחקת בתפקיד פאמלה, אשה עשירה, שתלטנית ומשועממת, שאין בליבה אהבה גדולה למין האנושי, לרבות בעלה (שיין ריימר), היא נחרדת לנוכח המחשבה שיהיה עליה לבלות סופשבוע משעמם בחברת זוג צעיר, והיא מתכננת בדיחה מרושעת על חשבונם. היא מאלצת את בעלה הנכנע להתקין האזנה בחדרו של הזוג, כדי שתוכל להאזין לשעשועי־המיטה שלהם. אך כבכל סיפורי סידרה זו, נכון לה הזעזוע הראוי לה.

יום שני

19. 4

● **הפיתרון הסופי (9.30 — שידור בכבע, מדבר אנגלית)** סירטו של המפיק ארתור כהן, שיוקרן בהצגת בכורה עולמית בטלוויזיה הישראלית. הסרט נערך לפני כשנה ובו קטעים שלא ראו עדיין אור בשום סרט.

יום שלישי

20. 4

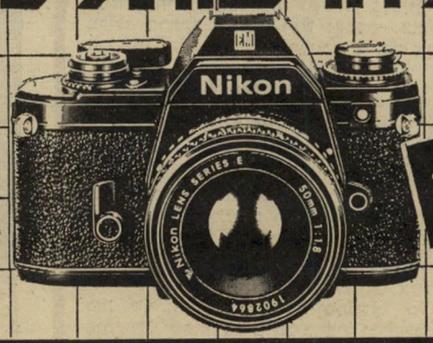
● **ג'נופייד: ילדים בשואה (5.30 — שחור־לבן).** סרט על חייהם של ילדים יהודים בגיטאות ובמחנות הריכוז. מנחה: השחקנית ליב אולמן.

לבני הכותנה המעולים

סרישאנוש

לא הגדולים ביותר–אבל הטובים ביותר

כן, אתה יכול להרשות לעצמך Nikon

5 דגמים לבחירתך
להשיג גם משקפות "ניקון".

יבואן:
"הדר" אחד העם 36 ת"א

תנופה

תעריפון המנויים של העולם הזה
החל מ־1.2.82

	לשנה בשקל: מחיר חשיתון	הוצאות משלוח	מ.ע.מ.	סה"כ	לחצי שנה בשקל
◆ בארץ	755	+ 57	+ 98	= 910	500
דמי המנוי לארצות חוץ בדואר אויר					
◆ אירופה	755	+ 260	+ 122	= 1137	620
◆ ארה"ב, קנדה, מקסיקו	755	+ 670	+ 171	= 1596	875
◆ ארגנטינה קולומביה, ונצואלה, ברזיל פרו אוסטרליה, ניו זילנד	755	+ 1300	+ 247	= 2302	1220
◆ דרום-אפריקה, טוגו, חבש, קניה	755	+ 750	+ 180	= 1685	925
◆ פנמה, טאיוון, יפן	755	+ 955	+ 205	= 1915	1050
◆ תאילנד, הונג קונג, סינגפור, קוריאה	755	+ 800	+ 187	= 1742	940

פתחנו מסעדה חדשה
מרשת מסעדות
ספארי

סטיקים·ספר ריבס
צלעות·דגים
25 סוגי סלטים
מטעמי גלידה
מנות אחרונות
*
בכל יום רביעי
ערב דגים!
דגים! דגים!
25 סוגי סלטים
חופשי!
140 ש' לאדם.

ספארי (לידו סנטר) רח' גד מכנס 2, נתניה.

איתן עמיחי
הדברת מזיקים
מומחים להדברת תיקנים (ג'וקים), תולעי עץ, חרקי ספרים ובגדים, בשמירה על בריאותך ורכושך.
רמת-גן, רח' מודיעין 18, ת.ד. 2272
טל. 730114-5-6 רש' מס' 21 עסק 481/75
איתן עמיחי-הדברה

מרתף "לירוק"
דיזנגוף 190, ת-א
• ספרים
• תקליטים
• ציורים
פתוח יום יום (כולל מוצ"ש)
עד 11.00 בלילה

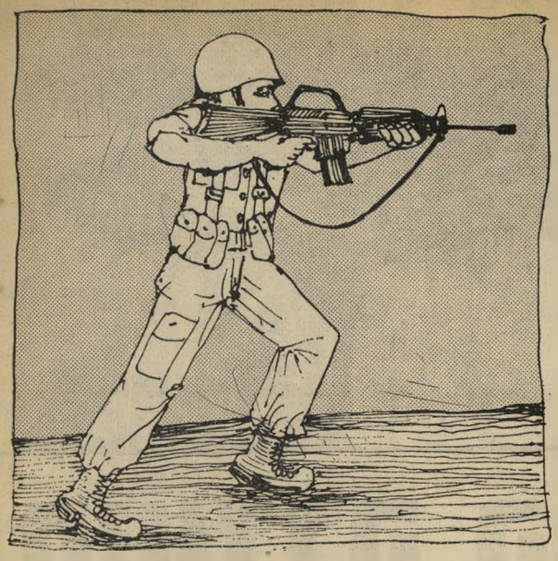
POMPADOUR
תה פירות וצמחים בשקיקים
לכל המשפחה:
FIXFRUTA
תה תערובת פירות
FIXBUTTE
תה שושנים

וידיאוסרט
הסרטת אירועים בוידיאו!
צילום חשמנות, בר מצוה ואירועים מיוחדים
רח' חזנבאום 5, ת"א, טל 296662
רח' ירושלים 13 חיפה טל 662757

חשבון עובר ושב

מאת עודמה פרנקל

עצת חינם!

חייל צה"ל במשימה קשה
רק ברגליים

הפינוי של הטיפוסים האלה בימית הולך ומתקרב, ונדמה לי שצריך להחליט טוב־טוב מה יהיו ההוראות שינתנו לחיילי צה"ל לקראת המשימה הקשה. אני בדרך־כלל לא אוהב לתת עצות־חינם לממונים עלי בשילטונות הצבא, אבל נדמה לי שהפעם אין מנוס מזה.

צריך להסביר לחיילים, שמדובר כאן באוכלוסיה אזרחית. אמנם יש גם מסיתים ופרובוקטורים, אבל ביסודו של דבר אלה הם גברים ונשים וילדים, אזרחים כולם. לכן יש לנהוג בהתאפקות מירבית, ולא לירות סתם. השלבים לפני הירי צריכים להיות ברורים לגמרי. קודם כל: יורים רק בתנאי שהאוכלוסיה האזרחית תוקפת את הצבא. שנית, לפני הירי צריך להזהיר, אחר־כך צריך לירות יריות אזהרה באוויר, ורק אם גם זה לא עוזר, בבקשה לירות ברגליים.

ומה שהכי חשוב: אם יורים ברגלים, נא לפגוע ברגליים, ולא בכתף או בראש, כי אנו רוצים להימנע ככל־האפשר מוועדות־חקירה למיניהן.

אני יודע שזה נשמע מזעזע, כלומר, האפשרות הנוראה הזאת שחיילים של צה"ל יירו ברגלי אוכלוסיה אזרחית. אבל תאמינו לי, זה נשמע מזעזע רק מפני שמדובר כאן ביהודים מן הסוג הפאשיסטי. כשמדובר בערבים זה בכלל לא נשמע מזעזע, ויש לי הרגשה שגם אם מדובר ביהודים שמאלנים זה לא נשמע מי־יודע־מה מזעזע. זעזוע נעים לכם.

פרשת פוקלנד

כל העניין הזה שקרה באיי פוקלנד אמנם נראה, במבט ראשון, כמו איזה טירוף עונתי של הגנרלים מארגנטינה, ובכלל לא עסק כל־כך חשוב, כי זה מת־רחש מעבר להרי החושך, אם להתבטא בלשון המעטה. ובכל־זאת, לא יתואר עד כמה שהפרשה הזאת גרמה להתרגשות בחוגי ממשלת־ישראל. עד שגובשה עמדת הממשלה, נדרש דיון ממצה ומייגע. ל־הלן עיקרי הדיון הזה.

אריאל שרון: ברור שעלינו לגבש עמדה ברורה בעד שיחרור איי פוקלנד על־ידי הצבא הארגנטיני! לא יתכן ש־אנחנו נתנגד לכך שארגנטינה מרחיבה את חגורת הבטחון שלה, בשעה שאנחנו עומ־דים על זכותנו למתניב־ביטחון סבירים!

יצחק שמיר: אבל לא יתכן שנתמוך בפלישה של ארגנטינה לאיים האלה שם, בשעה שאנחנו מגנים בחריפות את ה־פלישה הסובייטית לאפגניסתאן! בל נשכח שהעם של פוקלנד אינו רוצה ב־ארגנטינים, בדיוק כמו שהעם של אפג־ניסתאן אינו רוצה ברוסים!

יצחק מודעי: רגע אחד, רגע אחד, ממתי אנחנו מקבלים שזכותו של עם לקבוע מה יהיה גורלו? היום אנחנו אומרים שלפוקים יש זכות, ומחר עוד יקום מישהו ליד השולחן הזה ויגיד ש־לפלסטינים יש זכות כזאת!

יצחק ברמן: אתה מתכוון אלי?

מנחם בגין: רבותי, רבותי, בואו לא נצא מן הכלים!

משה נסים: מבחינה מישפטית, ברור שיש כאן פלישה בלתי־חוקית. אך מצד שני אל נשכח מי עומד מהעבר השני: אלביון הצבועה והקולוניאליזם הרקוב! אין ספק שיש לנו כאן דילמה.

מנחם בגין: עלינו לברר מהי עמ־דת הקהילה היהודית הגדולה במקום.

יצחק שמיר: עד כמה שהצלחנו לברר, אדוני ראש־הממשלה, אין קהילה יהודית במקום. אך אין ספק שעלינו ל־הביא בחשבון נקודה זו. אם נתמוך ב־ארגנטינה, זה יעשה לנו בעיות עם ה־קהילה היהודית בבריטניה. אם נתמוך בבריטניה, נפקיר את יהודי ארגנטינה. אני מציע עמדה נייטראלית בלתי־מתפש־רת.

מנחם בגין: לצערי עלי להתנגד. לא לקבוע עמדה בעניין כזה, זו בריחה מחאחריות שלנו לעולם החופשי.

מרדכי ציפורי: אבל גם בריטניה וגם ארגנטינה הן בעולם החופשי!

מנחם בגין: כן, כן. כמה חבל ש־הקומוניסטים לא שולטים בבריטניה! אז היה לנו קל בהרבה לגבש עמדה!

אריאל שרון: הייתי מבקש לסכם!

מנחם בגין: מה שאני הייתי מציע הוא, שהממשלה תגבש את עמדתה על־פי ההנחיות הבאות: ישראל אינה יכו־לה לתמוך בפלישה הארגנטינית לאיי פוקלנד בגלל החשש לתגובות נגד הקהי־לה היהודית בבריטניה. ישראל גם אינה יכולה להתנגד לפלישה הזאת, שנעשתה מנימוקים ביטחוניים סבירים. ישראל אי־נה יכולה לתמוך בדרישות העם של פוקלנד, שכן דרישות אלה מסכנות את ארגנטינה. ישראל אינה יכולה להתנגד לשיחרור מחודש של האיים על־ידי בריי־טניה, שכן האיים האלה הם חלק מ־הריבונות הבריטית ההיסטורית. ישראל גם אינה יכולה לתמוך בשיחרור האיים האלה, כי זה יפגע בקהילה היהודית ב־ארגנטינה. אך ישראל גם אינה יכולה להישאר נייטראלית!

יצחק שמיר: נו, אז מה נעשה?

מנחם בגין: מה זאת אומרת? במצב קשה כזה מוכרחים לדרוש ממשלת ליכוד לאומי לאלתר!

נחלת־אבות

להלן הודעת הגנראל הארגנטיני ליאו־פולדו גליטיארי בעניין שיחרור איי פוק־לנד מעול הכיבוש הבריטי:

אזרחי ארגנטינה, מורי ורבותי! אחרי אלפיים שנה שבנו אל האיים המכונים בפי אוייבינו איי פוקלנד, והם חלק מ־נחלתנו ההיסטורית! בזמן שהבריטים ישבו במערות, כבר היו ארגנטינים באיים האלה, שם צמחה התרבות המפוארת של עמנו! איים יקרים — אנחנו שוב כאן!

אלה האיים השייכים לנו מכל בחי־נה! איים אלה הובטחו לאבותינו ה־ארגנטיניים בצו־האלוקים! כבר במתיאוס הקדוש פרק ג' פסוק ט"ו נאמר: „הנה אלה האיים אשר נתתי אתכם, אתם עמי ואלה אייכם!" אזרחי ארגנטינה, האם נוכל להפר את צו־האלוקים, הנוכל ל־וותר על נחלת־אבות אשר בה צמחה המורשת המפוארת שלנו?

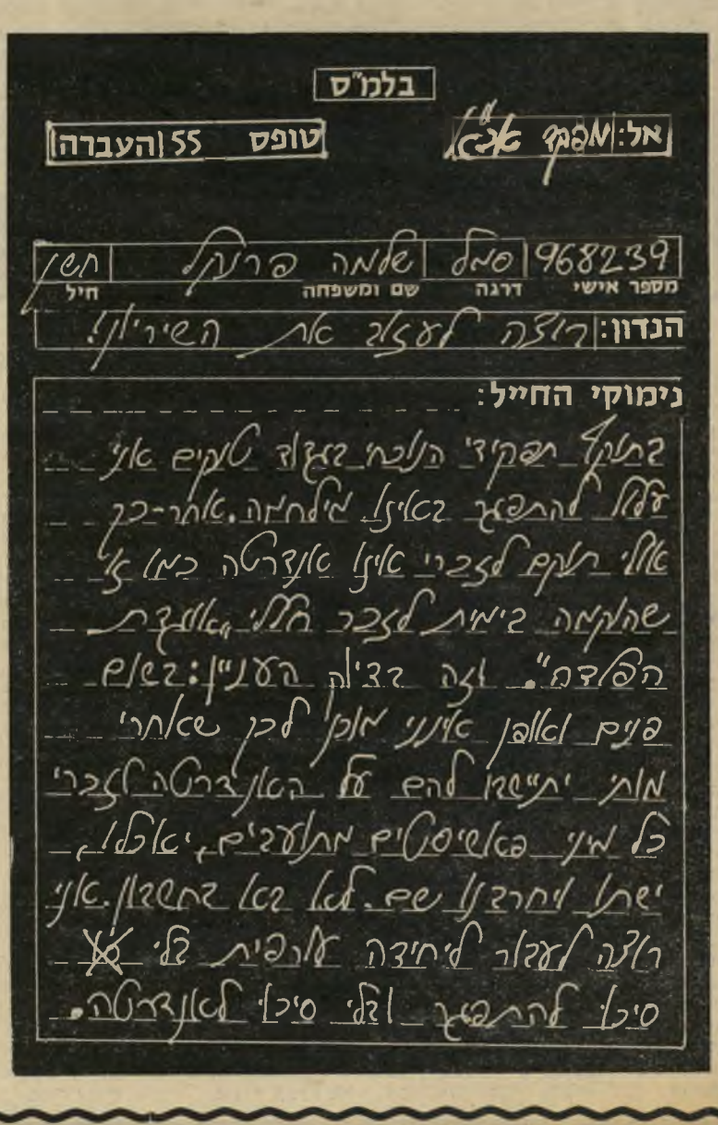
ולאזרחי האיים האלה נאמר: אל דאגה! ניתן לכם אוטונומיה! תוכלו לדאוג לכל ענייניכם, הקטנים והגדו־לים! אך דגלנו יתנוסס שם לעד! בדם ובאש נפלה ארגנטינה, בדם ובאש היא תקום!

משהו זוועה

משהו זוועה, אני אומר לכם! אנשים מחרבנים בכל חור! אוונות בראש־חוצות! והכי גרוע זה הרצח. איך, איך הם מרשים לעצמם, הרי אנשים באים לראות את זה! איך בן־אדם הורג בן־אדם אחר, ככה, כמו כלום, כאילו שזה היה איזה שרץ ותו־לא! אתם מתארים לעצמכם את ההשפעה של זה על נפש־הנוער?

אז פלא שסגנית שר־החינוך, מרים תעסה־גלזר, זאת מהערוות המתנופפות והמתנודדות, רוכבת שוב? והפעם, אני מוכרח להגיד לכם, אני מצדיק אותה. כאן זה כבר לא סתם איזה עירום נורא, איזו ערווה מיטלטלת לה שמאלה ו־ימינה, קדימה ואחורה, הפעם זה כבר ממש חיי־אדם. משהו זוועה!

והכל, כמובן, משיקולים הומניים ו־תרבותיים. מה שמפתיע בכל־זאת, בכל הפרשה הוא, שהגברת התרבותית החיא, שדואגת כל־כך לנפש ההומיה של הנוער, לא מחתה כלל כשאנסו ילדה ערביה בת 15, ואחר־כך סיפר דובר צה"ל שהיא היתה פרוצה. הגברת גם לא מחתה בכלל כשבחודש האחרון מתו ממש — לא על הבימה — שישה ערבים, למשל.

בלמ"ס

אל: מפקד גדוד

טופס 55 להעברה

מספר אישי	דרגה	שם ומשפחה	חיל
9682397	סמל	שמעה פרנקל	תש"ן

הנדון: רוצה לעבוד את השירות!

נימוקי החייל:

בתור יפקיד הגבה ציבור טעים את
זלל להתפאר בציון שילחתה. אחר־כך
אולי תעים לעבדי ציון ארצה כמו כל
שהעמה בימית לעבר חלל "אלעזת
הפלדה". וגה בדיה הסניין: בשש
פנים ואולפן ציון אולן לכן שאחרי
מות יתייצו להם עם הטוערטה לעבדי
כל מיני פאשיסטים מתלבדים, יאולה
ישתל ויחרבן שם. לכל זה אחשבון. אני
רוצה לעזור ליחידה אלובית אלי
סיכל להתפיץ ולכי סיכל לטוערטה.

בדרום ת"א נוצר רובע־אופנה חדש, שבו מבלות מאות נשים את יומן בחיפוש אחר מציאות

חולצות ברוך. מימין, עשרות שלטים כמעט אחד בתוך השני. אדמונד מודל, שיק מודל, אופנה עילית, גל מודל אופנה עילית, אביבי מודל אופנה עילית. כולם אופנה עילית. בבניין הסמוך דנה פשוט, אלפי מודל וויקטורי מודל. אך שם זה מכירה לסיטונאים בלבד.

שמנו פעמינו לאופנת ברוך. בפינת חלון־הראווה מודבקות תוויות של כרטיסי־אשראי שונים.

ואמהות עם ילדים שמדדו את הבגד ואת עצמן בראי. המדפים עמוסים בבגדי קיץ — חולצות, ז'קטים, מכנסיים וחצאיות, בצבעי העונה האופנתיים: אדום, לבן, צהוב, כחול וירוק, הכל בסיגנון ספורט־אלגנט צעיר.

ומה בענין המחיר? בעל־המיפעל, ני־סים מיזרחי, ענה בכנות: „בתחילת העונה כמו, בתקופה זו, אין הבדל משמעותי בין הקניה פה והקניה בבוטיקים שקונים מאיתנו. ההנחה פה, בחנות המיפעל, היא בין 20 ל־30 שקל לכל פריט. אך כאן המיבחר יותר גדול. בנוסף לכך, כל מי

השדה השביעית של שבזי

ת"־אביב היא ניו־יורק בזעיר אנפין. אמנם אין לנו רכבות תחתיות, אך יש לנו אוטובוסים, המטבע שלנו הוא שקל, אך אנו אוהבים את הדולר. שדרה שביעית אין לנו, אך שכונת שבזי יש לנו, והיא שוכנת אחר כבוד בדרום תל־אביב. היא ידועה, מפותחת, גדלה ומתעצמת, מוכרת וחביבה. מדי יום ביומו מסתובבות בה מאות נשים, כשהמשותף ל־

כולן הוא הסקרנות האופנתית והרצון לרכוש את בגדיהן בזול.

ערכתי מחקר מקיף ומתיש, כדי לברר אם באמת משתלם לקנות בחנויות אלה, המוכרות ליחידים.

חלון־הראוה הגדול של ראש אינדיאני נמצא במקום מאוד אסטרטגי, בפינת הרחובות מונטיפיורי והרצל. הוא קורץ למחפשות המציאות. בחנות־המכר הרווחת, בת שני החדרים הגדולים, תלוי שלט מאיר עיניים: „המכירה ליחידים". החנות היתה מלאה בנערות צעירות

חנות ל"ד חנות

עשרות שלטים מימין ומשמאל, האחד ליד השני, וכימעט האחד בתוך השני. שכונת שבזי שבדרום תל־אביב מתפתחת ומתעצמת. קונפקציות לבגדים ומפעלי איכות יוקרתיים צצים שם כמו פטריות אחר גשם. אפשר להסתובב ברובע אופנה יום שלם ולא להספיק לראות ולמדוד, ואולי אף לקנות את הכל.

שקונה כאן מקבלת במתנה כובע או חגורה, התואמים את הבגד שקנתה."

למלכת המים אילנה סיבוני, שהיא דוגמנית־הבית של ראש אינדיאני, כמעט לא היה זמן להרים את הראש. בתקופה זו של תחילת העונה, היא עושה הכל, גם את העבודה „השחורה" — היא מסדרת את הקולקציה, רושמת מחירים, ועוזרת במכירות. „כי דוגמנית־בית אינה בובה. היא חלק מהצוות, במלוא מובן המילה," טוענת אילנה.

ומה היא אופנת השנה? הרבה מכנסיים באורך $\frac{3}{4}$, מכותנה חלקה או מפוספסת. שמחירם בחנות המיפעל הוא 490 שקל. בבוטיק מחירם 505 שקל.

„התחרות טובה לעסקים"

ניסים מיזרחי בא לשבזי לפני שבע שנים, והביא איתו את אווירת צפון־אפריקה ופאריס של אז.

למה דווקא לשבזי? „פשוט היה זול באופן יחסי. זו היתה חורבה. השקעתי בשיפוצים, וכבר אז תיכננתי שאהפוך את המקום הזה למרכז האופנה של המדינה. מבחינה גיאוגרפית, מיקומנו ליד כל־בו שלום הוא מצויין. אני הייתי זה שנתן את האות לזינוק. היום בעלי עסקים נמשכים למקום זה כמו דבורים אל דבש."

ממול לראש אינדיאני מנצנץ השלט של אופנת ברוך נמצאת במקום מזה 14 שנה. „במיקרה מצאנו בזמנו מקום שהיה זול במיוחד, בהשוואה למקומות אחרים. והיום הפך המקום להיות רובע האופנה המרכזי," אומר אחד מבעלי המיפעל.

מיבחר החולצות לגברים הוא עשיר ומגוון. חולצות קלאסיות, ספורטיביות, וסופר־אופנתיות, מכל סוגי הבד — ארוגים, סרוגים מודפסים ואפילו משי נקי. אפשר למצוא שם גם עודפי ייצוא וחולצות בודדות במחירים מצחיקים. כללית, ההנחה ללקוח היא בין 15 ל־20 אחוז. חולצה לאחר הנחה יכולה לעלות שם בין 400 ל־500 שקל.

שימחה אמיתי, המנכ"ל, אינו „יקה", אך הוא בעל נסיון. „בדיסלדורף, למשל, בונים בית בן 18 קומות, קוראים לו מרכז אופנה, אומרים לכולם: בואו, והם באים! פה הרובע קיים בסיגנון שונה, בסיגנון של שוק פתוח. זה מה שהנשים הישראליות אוהבות — לבוא, לראות ולמשש. אנו שמחים שנפתחים באיזור בתי־חרושת נוספים. זה טוב לענף. הלקוחות מתרגלים לאיזור, ולנו זה לא עושה תחרות. התחרות טובה לעסקים."

המשכנו. אין צורך לנדוד רחוק. ברחוב השחר פינת גרוזנברג, נמצאת אופנת מיה. השלט הענק והחדש זועק למרחקים. כדאי להציץ באופנה הודית ואופנה ספורטיבית־אלגנטית. עכשיו הם עדיין במכירת סוף העונה. ושימלה יפה מבד הודי נמכרת ב־650 שקל כשבחנות

צומת אסטרטגי

בפינת הרחובות מונטיפיורי והרצל, הקורץ מאוד למחפשות המציאות. לפני שנים אחדות היה המקום חרב ומוזנח. היום זהו מרכז האופנה של תל־אביב ובעלי־העסקים נמשכים למקום זה.

מול הדראי

אביבה סובול, העובדת במחשבים, מודדת את עצמה ואת הבגד. אביבה מחפשת קניות זולות ומציאות שוף־העונה ולכן באה לכאן.

פיצוץ מחירים

בקלישר 30, **אופנת פרח**. פירחי, בעלת המיפעל, בחליפת־בוקר מכותנה לבנה, מכנסיים קצרים וחלק עליון בסיגנון חלוק.

חשבונות

נורית מלכה, מנהלת החשבונות, מדדה בגדי מריקו, והסכימה לדגמן לפני המצלמה.

מחירה כ־900 שקל. בפינה מונחים בגדים שלא הצליחו להימכר בחורף, וחייבים ל־היפטר מהם לקראת הקיץ. לכן המחיר הוא מציאה.

אך בתחילת העונה באופנת מיה, כמו בשאר המקומות, אין מציאות. חולצת ג׳ורג׳ט שנמכרת בחנות ב־773 שקל עולה אצלם 700 שקל. אין הם רוצים להוות מתחרים לבוטיקים שלהם. „פתחנו פה סניף לפני שבועות אחדים, רק מפני שזהו מרכז האופנה,״ אומרת חוה יעקובי, מנה־לת העסק.

השכנים פיפו מוד, **ברחוב השחר**, נמ־צאים פה כבר מזה שנה. „רצינו ליצור מרכז בעל גישה נוחה ללקוחות. אנחנו לא מוכרים ליחידים, זה נוגד את ההגי־נות המיסחרית,״ אומרים אלברטו זהות ולוסין סוסונובין. הם עולים ישנים מפא־ריס, נמצאים כבר 12 שנה בארץ, וכל הזמן עוסקים באופנה.

דעתם על האופנה הישראלית: „האופ־נה הישראלית עשתה צעדים גדולים קדי־מה, אבל המחירים התקדמו עוד יותר, יש הגזמה,״ מדגה אלברטו. „האנשים אשמים. אנשים מתפתים לכל ההתפרעויות בשוק, ולכל הבלגאן. הם לא מעריכים את ה־כסף. אומרים להם שיש אינפלציה ולכן המחירים כל־כך גבוהים, והם מקבלים זאת בהכנעה. קל בענף שלנו להקים מיפעלון, והרווח במיקרים רבים הוא מיידי. בעלי בתי־החרושת רוצים לעשות כסף מהר. כל סוכן שעבד בענף האופנה במשך שישה חודשים, מקים לו מיפעל ב־תיקווה לעשות מיליונים.״

ברחוב קלישר 30 תלוי שלט קטן: אופנת פרח קומה ב׳. מי שמצליח לעלות שתי קומות בחדר מדרגות מוזנח שקירותיו מקולפים, מוצא את פירחי פרץ, בעלת־המיפעל, לבושה בביגדי תחרה לב־נים. „פה אנחנו לא מוכרים ליחידים, רק לסיטונאים. החנות ליחידים היא ברחוב גרוזנברג. אני לא רוצה להפגיש בין סיטונאים ויחידים.״

השמלות של פירחי הן בסיגנון כפרי, שמלות אוהל עם הרבה תחרה, וכן מלת־חה לבנות ה־16 הנועזות. פירחי הסכימה למדוד למעננו חליפת רחוב, או חליפת־בוקר, מכותנה לבנה — מכנסיים קצרים בסיגנון הבלון הנפוח, וחלק עליון הדומה קצת לחלוק ההיכול, אם רוצים, לכסות טפח ולגלות טפחיים. המחיר של מערכת כזאת, אחרי הנחה של 15%, הוא 1310 שקל. פירחי מצטדקת ומסבירה שבחליפה זאת הושקעו הרבה בד ועבודה. „יש לי סחורה אכסקלוסיבית ובסיגנון מסויים, ובכל זאת תנועת הקונים טובה.״

ככשמנו פעמינו לרחוב מוהליבר, כבר הלכנו בזיג־זג, למראה השלטים המורים

(המשך בעמוד 56)

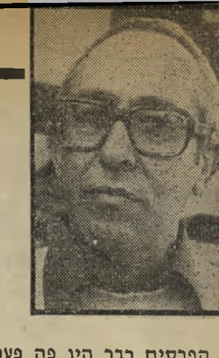

דוגמנית־בית

של **ראש אינדיאני** היא אילנה סי־בוני. בתחילה העונה היא עושה גם את העבודה ה„שחורה״ — רושמת מחירים ועוזרת במכירות.

ליחידים בלבד

בחנות המכר של **ראש אינדיאני** מוכרים ליחידים. (משמאל) אתי עמיר, שתחילה היתה חשדנית אך התרככה ואף מדדה חצאיות

יעקב שרת / איש ממאדים
הפרסים באים

הפרסים כבר היו פה פעם. אז נא לא לזלזל.
עכשיו הם עדיין על גבול איראן־עיראק. אבל מחר?
בסוריה? בירדן? צופים מהרי גלעד? משקיפים על חדאד?
אז מה בנוגע להתחיל למכור נשק לעיראקים, ולסגור קצת את הברז לחומיינים?

הפחד הגדול

תצויין העובדה, שבמהלך כך וכך שבועות של קיום מחנה הסגר המוני בצפון רמת הגולן, אשר כשם שהוקם בחוסר־פשר כן גם הוסר בחוסר־פשר — ועוד יהיו תוצאות מרחיקות לכת מאוד מאוד מה„תרגיל" הגאוני הזה שהגו וביצעו בגיו ושות', אבל לא על זה אני היום — לא דיווח שום כלי תקשורת ישראלי על המתרחש בתוכו.

כמובן, על העתונאים שלנו נאסרה הכניסה למחנה, והמחנה אף נשמר היטב היטב בידי חיילינו המוכשרים והיעילים אשר עשו כמיטב יכולתם למנוע כניסת עתונאים לשטח האזרחי הצבאי ביותר בעולם, ואני מסוגל להבין איך במצב זה לא הצליחו עתונאים זרים להתגבר על המכשול — העתונאים הזרים הללו, המצליחים לחדור לפינות חשוכות בקמבודיה ובאל־סלוודור ואפילו להיעלם או לההרג שם על קידוש הדיווח לעולם שרוי באפלת־מידע ימי־ביניימית, פשוט עומדים אין־אונים מול הזקיפים הישראליים העירניים כל כך.

אבל מה על העיתונאים הישראלים שלנו? האם הם מנו־ערים מאותה יעילות ותיכחום המאפיינים את אחיהם, בשר־מבשרם — החיילים שלנו? איך זה לא עלה בידי עתונאי ישראלי אחד — אחד! — להערים על שומרי מחנה ההסגר ולחדור לתוכו פנימה על מנת לעמוד מבפנים על הנעשה, על הלוך־הרוחות, על תחושות ומחשבות ותקוות ותוכניות?

בעיניי זו תופעה מוזרה (ככל שאני עצמי, לא עלינו, עתונאי־של־שולחן מרובע־רגליים, שרגליו הוא מנוונות!), וכשאני תוהה עליה אני מגיע לכלל מסקנה, שסיבתה נעוצה לא בפחד מהסתכסכות עם המימשל, אף לא בפחד מעונש ממשי אפשרי בגין עבירה על חוק פלוני או פלמוני, אלא בפחד לגלות איזו אמת נוראה, במראה הדרוזית הממרוטת כל־כך.

כשהדם רוצה דם

לטרור אישי יש חוקים משלו.
מעולם לא קינאתי ביכולתם של אנשים לשלוח חיילים לקרב, יכולת שאין עליונה ממנה במדרגות השלטון. אינני מדבר על מצב שבו אתה נתקף, פתע או לא פתע. אני מדבר על מצב שבו אתה חייב להחליט, שאכן באמת אין לך ברירה ואתה חייב לתקוף כדי לסכל תקיפתך על־ידי אויב; שכן מה פירוש אין־ברירה? מי קובע אותה ולפי מה היא נקבעת, והאם בסופו של דבר אין היא פרי הנעשה בתוך־תוכי מוחך יותר, ובוודאי לא פחות, מאשר בשטח, במציאות האובייקטיבית?

אני זוכר שלפני שנים רבות, לפני קום המדינה, אבל כבר לאחר החלטת ה־29 בנובמבר על חלוקת הארץ, בהיותי חבר קיבוץ חצרים שליד באר שבע, הייתי נוהג יחיד בטרקטור „פרגוסון" רתום למיכלית מים ויורד אל נחל באר שבע, מהלך שלושה־ארבעה קילומטרים דרומה מן היישוב, שם היתה באר מים מתוקים להפליא (השד יודע מה עלה בגורלה מאז) וקונה ארבעה מע"ק בכך וכך לירות ארץ־ישראליות לצורכי שתיה ורחצה למשק הנצור, שצינור המים שהונח עדיו מאיזור ניר־עם חובל ונקטע בכמה מקומות בדרכו הארוכה. יום אחד מצאתי חבורה של בדואים שפופים בצל קיר בית הבאר. בירכתים לשלום והחזירו לי שלום, אבל העיניים כבר יקדו ברקים והורגשה מתיחות לא נעימה. איכשהו התפתחה שיחה פוליטית, ובמהלכה אמר לי אחד הבדואים, שלא היה מוכר לי: „אנחנו נהרוג אתכם!"

עניתי לו בפתגם בדואי, שלמדתי בשעתי וזכרתיו לעת כזאת: „הדם רוצה דם!" לאמור: אתם תהרגו, ואז אנחנו נהרוג, והאם אתה בטוח איך יתגלגלו הדברים לבסוף? נשתררה שתיקה. ביניתיים נתמלא המיכל, התנעתי את ה„פרגוסון" הכחול — והביתה, בהרגשת הקלה.

אחר־כך היתה מלחמה והדברים התגלגלו כפי שהתגלגלו, וכל הבדואים ההם, לרבות הטובים, הלכו, אבל לא על זה אני רוצה לדבר.

אני רוצה לדבר על זה, שהדם רוצה דם. אני רוצה לדבר על זה, שכאשר מדובר בנקמת דם „פשוטה", המוגבלת לפגיעה־חוזרת ברוצח או בבני משפחתו כמקובל במסורת הערבית (וכפי שהיה מקובל במסורת העברית), זה עניין אחד, שכן מדובר בקיזוז דמים בתחום מוגדר ומוגבל ונשלט פחות או יותר — וגם בתחום מוגבל זה התפתחו שיטות בלימה ומנע וחליפין, לבל תוליך גאולת־הדם להשמדה הדדית זוחלת. אבל כאשר מדובר בנקמת דם לא־אישית, לא־מוגבלת, אלא בנקמת דם „לאומית" — יהיה אשר יהיה הקרבן ובלבד שהוא יפול מן הצד שכנגד — זה מתחיל להיות מטורף.

לכן מי שנעשה שותף למבצעי טרור אישי — ולא חשוב כלל מי התחיל בשרשרת הרציחות, שכן בשלב מסויים החשבון הזה הולך לאיבוד והנקמה מוליכה בכוח היגיון פנימי אכזרי להנצחתה — חייב להביא כל זאת בחשבון, ואם הוא מביא כל זאת בחשבון ומשתתף בכל זאת ברולטה הטרוריסטית, כי אז אני, לפחות, איני מקנא ביכולתו לשקול וליזום מיבצעי טרור אישי, שכן אני יודע שלאורך ימים טרור אישי אינו יכול להישאר חד־סיטרי, שכן הוא יונק בבת־אחת משתי פיטמות שפעניות — יצר הנקם האישי המדורבן על־ידי הנפגעים הקרובים (אם בני משפחה ואם עמיתים וחברים לנשק), ויצר הנקמה הלאומי, הקם להגן על רצח הכבוד הלאומי.

יש אנשים — אינני מקנא בהם — שפשוט יודעים את מי צריך להרוג ומתי צריך להרוג ואיך להרוג ומה יהיו התוצאות הבטוחות של ההריגות שיתבצעו מכוח תכנונם ופקודותיהם. אני אינני מקנא בהם, אבל איני יכול שלא להודות בעצם קיומם, כשם שאיני יכול לקבוע בוודאות את ממשות הישגיהם לאלתר ולאורך ימים. אבל אם ישנם אנשים כאלה, ואם לדעת השלטון הם חיוניים, כי אז אותו שלטון המפעיל אותם חייב להגיד לציבור שבראשו הם עומדים ואותו הם מבקשים להנהיג — אני מדבר כרגע על שלטון המחזיק את עצמו לדמוקרטי ואפילו למבצר דמוקרטי — כי אין, לא היה ולא יהיה טרור אישי אשר לא יוליד טרור אישי; שמדובר בהיבט מסויים מאוד של מלחמה, בחזית מסויימת אחת מבין החזיתות הרבות של המלחמה, אשר כל עוד היא מתנהלת צריך שיהיה ברור שהיא תתבע קורבנות, שכן הדם רוצה דם והטרור מוליד טרור, ולכן כאשר מתבצעת פעולת טרור של רצח אדם יחיד, אפשר להתרגש במישור האישי, אך לא במישור הלאומי, אחרת ניידרדר לשיבוש מערכות שיתבטא בכך, שתחת היות הטרור האישי פועל יוצא של המלחמה, תהיה פועל יוצא של הטרור, כלומר הזנב יכשכש בכלב, כלומר תחת שאיש אחד יימות למען הרבים במלחמת טרור שאין לה סוף, רבים ילכו למות במלחמה ממש לאודווקא משום שהדבר הכרחי, אלא משום שאיש אחד נרצח.

הדם רוצה דם? בוודאי. אבל לא תמיד מוכרחים לתת לו.

הנאה משונה מאוד

עם כל הכבוד לאברהם אבינו, ולאל שאמר לו „לך לך" והתחיל בכל העניין הזה, שאי־אפשר להתעלם מייחודו, בכל זאת אי־אפשר, פשוט אי־אפשר לחזור כל פעם מחדש ולעשות את החשבון ההיסטורי מהתחלה. זה פשוט לא עובד, וביחוד כאשר אתה קטן וחלש (ומי שחושב שהוא אינו קטן וחלש חייב להשיב פה ועכשיו מדוע הוא מפנה את סיני, מדוע הוא אינו נע לתוך לבנון, מדוע אינו מגרש את כל ערביי השטחים למולדתם ההיסטורית ירדן, מדוע הוא מבטל את (מחנה) ההסגר בצפון הגולן, מדוע אינו מחסל אחת ולתמיד את אש"ף). ולכן מגיע רגע, שבו השאלה איך לגמור נעשית חשובה יותר מן השאלה מי התחיל.

מפני שאם לא נחשוב ברמה של איך לגמור את הסיכסוך — רמה שאולי תחייב אותנו להשלים עם מסקנות לא נעימות, שסיום סיכסוך כרוך בנכונות לפשרות ובהכרה שלאורך הסיכסוך לא היה מנוס מטעויות אשר טעינו ולו גם בבלי־דעת, ואשר העלו תרומתן חסגולית לליבוי הסיכסוך, אפילו איננו אשמים מהותית בפריצתו (ומי שיטען שהערבים אינם נכונים לשום פשרה, שהערבים מבקשים להשמידנו וזהו זה, ולא פחות מזה, נחזיר לו, ראשית, כי אם זו התחזית האמיתית האומנם הוא רואה אפשרות לייבש לאורך ימים את האוקיינוס הערבי? שנית, האם הערבים הם בעל־חיים ייחודי, שאינו מסוגל מטבע בריייתו לפשרות — לעולם?; שלישית, אם אכן כך, מה התאניה והאניה המחודשת מדי נפול חלל חדש במערכה שיש לנו עם אוייב חסר־פשרות?) — אלא נחזור תמיד לשאלה איך זה התחיל ומי התחיל, ניווכח (כאילו לא נוכחנו עד עתה) שאנחנו פשוט מתחילים לשעמם, שאיש אינו נכון להקשיב לנו יותר, שהעולם כולו נגדנו — ואם העולם כולו נגדנו, מה בצע בהטרדתו בקובלנות על הערבים הקמים עלינו להורגנו? אה, אז לא חשוב מה העולם חושב ומה העולם יעשה? כפתור ופרח! אבל אם כך, נא לא לרוץ אל העולם הזה בכל שני וחמישי, כשאנו נעקצים.

תחליטו, יהודים! אתם רוצים להתגרש מהעולם או לא להתגרש? אם אתם רוצים להתגרש, ויהיו אשר יהיו הסיכויים להתפשר עם הנישואים הלא־כל־כך מאושרים שלנו עם העולם הזה, להשלים עימם ולמצות מהם מה שאפשר, יהיו אשר יהיו הסיכויים למצוא אחרי הגירושים הללו עולם אחר לחיות עימו ולבנות איתו חיים מאושרים כלשהם, לאור המצאי בשטח, אז תעשו את זה כבר! צאו מן האו"ם המזוויע והמשפיל! נתקו את הקשרים הדיפלומטיים עם כל מדינה המקיימת קשרים דיפלומטיים עם מדינות ערב המסרבות להכיר בנו ולהשלים עימנו ואף לוחמות בנו בפועל מדינית, כלכלית וצבאית, שלא לדבר על ניתוק קשרינו הדיפלומטיים עם מדינות המכירות באש"ף ועומדות עימו בקשרים דיפלומטיים גלויים או סמויים (לרבות ארצות־הברית הצבועה מכולן)! אתם שומעים? פשוט מאוד — התגרשו!

או שמא אינכם מעזים להתגרש? ואולי יש בכל זאת בנישואים עם העולם הזה, כמות שהוא, משהו חיובי ובטוח יותר, אם גם משפיל כלשהו, אם גם נעדר אהבה כלשהו, מאשר בהימור על חיפוש חתן עולמי חדש, שקודם כל לא ברור אם הוא קיים בכלל, ושנית מי יודע איך נסתדר אתו אחרי ירח הדבש של 29 בנובמבר השני? ובכן, אז אינכם מתגרשים? מדוע איפוא אתם מעמידים פני מתגרשים? מדוע אתם מורדים? אם אינכם מתגרשים, אז לעזאזל מה יוצא לכם מהנישואים־לא־נישואים הגירושין־לא־גירושין האלה — או שמא זו, בדיוק זו, ההנאה המשונה שלכם?

השדרה השביעית

(המשך מעמוד 55)

על האופנות השונות. אופנת מ־ב, אופנת ציקי (לסיטונאים בלבד), אופנת היפס, אופנת קארו סטייל, וליזטה.

בין הפניית מבט שמאלה וימינה, גילה ציון, הצלם, בלונדית תמירה, מנהלת־חשבונות עם גוף של דוגמנית, העונה לשם גורית מלכה, שעסקה במדידת בגדי טריקו. גורית הסכימה להפגין את מיומנו־תה בדוגמנות, ואת התוצאה אפשר לראות בתמונה.

אצל רוברט לרוס, המייבא חולצות ו־שמלות מתאילנד, אין מציאות מבחינת המחיר. יש רק מיבחר עשיר יותר. „הבו־טיק קונה 10 חולצות ולי יש 1000," אר־מר ג'ו עבאדי, בעל־המיפעל. „לפעמים יש סוג ב', שנמכר בזול יותר, בהנחה של 25%."

שאלנו אם לא מפריע לו שפותחים ב־איזור כל־כך הרבה בתי־חרושת. „לא, לי זה לא משנה. הם פותחים מהר וסוג־

בעל־עסק זהות
„האנשים הם פתיים..."

רים מהר, ולא מייצרים את אותה הסחו־רה. אנחנו מייבאים, לא מרוויחים הרבה, אבל מוכרים, כך שהרווח מתקזז," דברי ג'ו עבאדי.

בגדים מהעונה שעברה

ך חוב גרוזנברג גם הוא עמוס ל־עייפה בבתי־חרושת לאופנה. שלט טניה בע"מ — אופנת הריון ומידות גדו־לות עורר את סקרנותנו. פילסנו לנו דרך בחצר מוזנחת ועלינו לקומה השניה. את פנינו קיבלה, במבט חשדני, אתי עמיר, שלא כל־כך האמינה לנו וביקשה לראות תעודות. באותו רגע נכנס בעל־המיפעל, משה גורלי, שקיבל את פנינו בחיוך נעים עוד לפני ששמע מי אנחנו ומה רצוננו.

משה נמצא באזור זה מזה שנה וחצי. לפני כן היה בקרן הרחובות אלנבי ומונר־בי, אך עבר לשכזתי, כי לדבריו, מקום זה הפך למרכז האופנה, והוא מעדיף להיות במרכז.

כן, הוא מוכר ליחידים. „אני יודע ש־בתל־אביב אין היום הרבה מקומות שבהם אפשר לקנות ביגדי־הריון יפים. אני לא מוכר כאן לשם שמים. התנאים פה פחות נוחים, חדרי ההלבשה פחות מפוארים, ולכן גם ההנחה היא בהתאם — 15־20 אחוז.

שימלת הריון אופנתית ביותר מבד כותנה ויסקוזה, עולה כאן 900 שקל. בחנות מחירה 1.050 שקל. „לפעמים יש במהלך הייצור תקלה קטנה, ואז אני מוכר כאן סוג ב' בהנחה גדולה, ואני כמובן מראה את הפגם. לקראת החגים ומכירת סוף־העונה באות הנה הרבה נשים. יש כאן מיבחר גדול של מכנסיים וטוניקות החל ב־300 שקל, סרפנים ושמלות מ־600 שקל."

אז למי שמחפשת סוג ב' במחיר זול, או רוצה לקנות בקיץ ביגדי חורף ו־להיפך; למי שאוהבת לראות מיבחר עשיר ורב; שאוהבת לקבל אבזרים ומתנות קט־נות עם הקניה; לכל מי שיש לה זמן ל־הסתובב בחנים ובחופשות עם הילדים והילדות ולהעביר יום בענייני אופנה — בילוי נעים וקניות מוצלחות.

„אני לא דקוק לאונס!"

טען החשוד, וביקש להוכיח בשלל תצלומים מאוספו האינטימי

ש„הן רצות אחרי!"

מוחמד אבו־אצבע יש עיניים חומות, רכות ומלאות הבעה. הוא מתולתל ויפה־תואר והתיירות הבאות ל־נתניה לחופשה קצרה ומחפשות הרפתקת־אהבים רואות בו את אביר חלומותיהן. בימים אלה מצא עצמו הדון־ז'ואן של נתניה נאשם באונס תיירת מגרמניה.

מוחמד נולד לפני שלושים שנה בכפר ג'ת שליד נתניה. הוא בן למישפחה עניפה וידועה בכפרו. אחרי שסיים בית־ספר עממי שלח אותו אביו ללמוד במוסד חינוך יהודי, כדי שילמד את אורחות המדינה וירכוש השכלה. שנים אלה גרמו לפיצול באישיותו של הצעיר המוסלמי. מצד אחד נשאר קשור מאוד לכפרו ולמישפחתו, ומכבד את הוריו ואת מינהגיהם. כאשר הוא נמצא בכפר אינו שותה משקאות חריפים, אינו מדבר על עסקי נשים ונוהג כמוסלמי לכל דבר. אולם העולם החיצוני כבש אותו, והוא שוב אינו יכול להסתפק בחיים השקטים של כפר־ערבי מנומנם במשולש.

לפני כעשר שנים סיים את חוק לימודיו והוסמך כמורה לחינוך גופני ולאנגלית. שנים אחדות לימד בבית־ספר ברמלה ואת־גורר שם, אך אחר־כך חזר ללמד בכפר ג'ת, שכר דירה בנתניה ונהנה משני ה־עולמות.

בשעות אחר־הצהריים, כשהוא מסיים את עבודתו בבית־הספר העממי בג'ת, הוא נכנס למכוניתו הקטנה ונוסע לנתניה. שם הוא מחליף את בגדיו בחדרו שבפנסיון, ופונה לעבוד כמנהל מיסעדה איטלקית במרכז נתניה.

מזה שנים אחדות הוא עובד בעסקי תיירות ומיסעדות. הוא התחיל כמלצר במלון מקסים ולמד כיצד להגיש ארוחות, שינן את שמותיהם של המאכלים והמש־קאות בשפות שונות, וקלט בקלות רבה כמה שפות המדוברות על־ידי התיירים בנתניה. כיום יכול מוחמד לנהל שיחה שוטפת באנגלית, איטלקית, גרמנית, שוודית ונורווגית. כישורים אלה הפכו אותו לדון־ז'ואן מס' 1 בעיר התיירות והיהלומים.

פיקניק בחוף־הים

ב מקום שמוף שמש בעיר תיירות כנתניה, לא היה קשה לצעיר יפה תואר וגעים־הליכות למצוא נערות. התיירות מארצות הצפון הוקסמו ממראהו ומגימוסיו המיזרחיים והלכו שבי אחריו. לא אחת ולא שתיים נתנו לו את ליבן ואת גופן. ומוחמד אסף מיכתבים ותמונות מכל היפהפיות.

את התמונות והמיכתבים היה שומר בחדרו בנתניה. הוא הראה אותן רק לחבריו העובדים בעיר, אולם מעולם לא סיפר אפילו במילה אחת על הצלחותיו הגדולות בכפרו. חייו התנהלו בשני מישורים נפרדים.

ב־4 במאי 1981 יצא מוחמד לטייל במרכז נתניה. היה זה ערב יום הזיכרון. כל בתי־הקפה והמיסעדות היו סגורים, ובני־נוער ותיירים רבים התקהלו ליד המיזרקה שבלב העיר. רבים מבני הנוער מצאו להם בילוי לערב שקט זה, וגם למוחמד היו תוכניות. הוא אמור היה להצטרף לפיקניק שערכו בחוף־הים קבוצה של תיירים מגרמניה. הוא הכירם במהלך היום וגם עזר להם לקנות את המיצרכים למסיבה, והביאם במכוניתו למלונם.

כשעמד להדליק סיגריה, צדה עינו צעירה נאה שהלכה לבדה ברחוב. הוא פנה אליה בנימוס וביקש אש. אך הצעירה משכה בכתפיה ואמרה באנגלית כי אינה מבינה עברית. דקות ספורות הספיקו למוחמד כדי לרכוש את אמונה ואהדתה של בריגיטה (שם בדוי, השם האמיתי נאסר לפירסום). היא שפכה את ליבה לפניו וסיפרה לו את סיפור חייה.

תוך חצי שעה מרגע שנפגשו ידע כבר מוחמד כי בריגיטה היא לילדת גרמניה, בת עשרים, וכי אחרי פרשת אהבה נכזבת יצאה לאנגליה. שם עבדה כמה חודשים בביתה של מישפחה אנגלית, אשר איתם באה לחופשה בנתניה. אולם היא לא התי־גוררה יחד עם מעבידיה במלון ארבע־עונות, אלא שכרה לעצמה חדר נפרד במלון מקסים.

בריגיטה התלוננה לפניו שקשה לנערה ללכת לבדה ברחוב בנתניה מבלי שמישהו ינסה להיטפל אליה. לדבריה, היא בילתה את יומה הראשון בעיר בדחייתם של

פרקליט אורן
הגנה פלסטית

מחזרים בלתי רצויים מדרכה. מוחמד הציג עצמו לפניה כמורה ומנהל־מיסעדה, והזהיר את התיירת הצעירה מנערי־החוף של נתניה. אותם צעירים שזופים, המבלים את רוב זמנם על חוף־הים ומחפשים תיירות. בחורים אלה חפצים גם בנערות וגם ברכו־שן, הוא הבהיר לתיירת.

השעה היתה כמעט שמונה בערב, ומוחמד סיפר לבריגיטה כי הוא מוזמן לבלות את הערב בחברתם של תיירים מגרמניה ב־פיקניק על שפת־הים. הוא שאל אותה אם תצטרף אליהם. מכיוון שלא היתה לה כל תוכנית אחרת חיבה לא הכירה איש ב־נתניה, הסכימה בריגיטה לבלות איתו. ליד אחד הבתים הציע מוחמד כי בריגיטה תעלה איתו לחדרו כדי שיקח טייפ־רקורדר למסיבה. הצעירה לא הבינה כיצד הוא מזמין אותה לחדרו, אחרי שרגע קודם לכן הזהיר אותה מפני אנסים. היא נדהמה, החלה לבכות ונרתעה.

כאן ניכרה מיומנותו של מוחמד. במילות נועם והתנצלות הרגיע את הצעירה ההיס־טרית, הסביר לה כי הוא מכבד אותה עד מאוד ולא היה עולה בדעתו לגעת בה. הוא רק הזמין אותה כדי לשתות כוס תה ורצה לתת לה חולצה עבה יותר כדי שלא תצטנן על שפת־הים. הוא גם הבטיח לידידיו כי יביא את הרשמקול.

ובאמת לא קרה שום דבר. הוא מזג לה כוס תה, לקח עבורה סוודר ומשם נסעו השניים למלון מרגוע, ופגשו בקבוצת ת־תיירים. אחרי דקות אחדות של שיחה, יצאו התיירים לדרכם ומוחמד ובריגיטה נסעו גם הם לשפת־הים.

אונס בדירה

ח וף־הים היה מלא מדורות. צעירים ישראליים ותיירים ישבו ליד המדורות בחבורות, שרו ודיברו. מוחמד ובריגיטה עברו מחבורה לחבורה, אך לא מצאו את התיירים שאיתם קבעו לבלות את הערב. מפעם לפעם ניסה מוחמד לחבק את הצעי־רה שלידו אך היא ביקשה ממנו להסיר את ידיו, והמשיכה לספר לו את תולדות חייה, על נסיונותיה המרים עם גברים, על חוויות הסמים שעברה בנעוריה ועל אהבתה לאשה בגרמניה.

בשעה 11 הם נואשו מלפגוש את החבורה, ועלו למכונית. לדברי בריגיטה כעס מוחמד מאוד על שלא הרשתה לו לנשקה, וסגר את חלונות הרכב. לדבריה, בכתה ואמרה לו כי היא מפחדת ממנו, וביקשה שיחזירנה למלון. אך הוא אמר לה כי אינו אוהב את דרך דיבורה ואם לא תשתוק ישבור את שיניה.

אולם מוחמד לא אנס את בריגיטה במכונית. הוא הפך לפתע אדיב ואמר לה כי הוא מכיר פאב נחמד מאוד בהרצליה, ואולי כדאי לנסות ולראות אם הוא פתוח. כאשר הגיעו להרצליה התברר כי גם פאב זה סגור, ומוחמד הציע לנערה שהיא תנהג בעצמה במכוניתו, בדרכם חזרה לנתניה. הוא היגחה את המכונית לביתו, ושם דרש ממנה לעלות לחדרו. לדבריה, נטל אותה מוחמד בזרועותיו והעלה אותה לחדרו בקומה השניה, נגד רצונה.

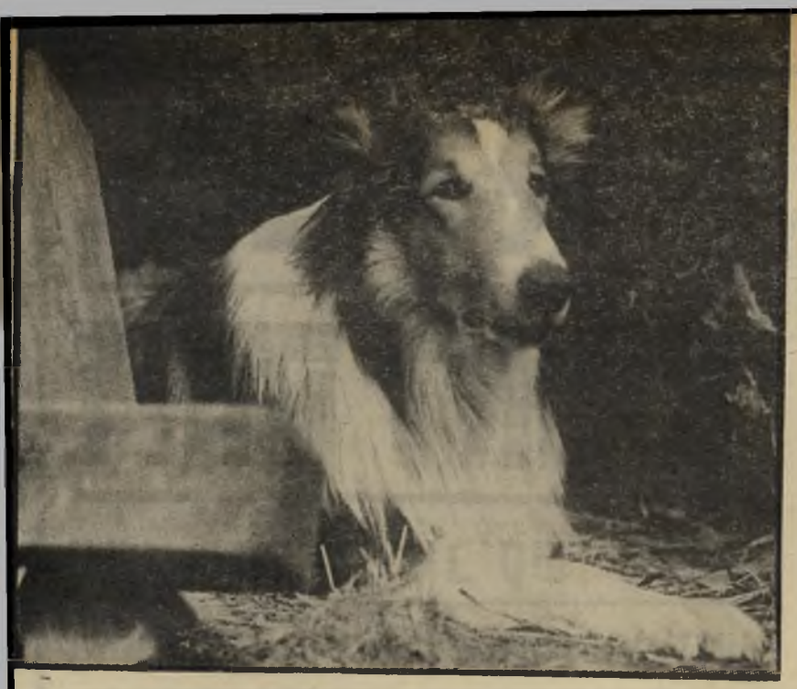
בחדרו הפשיט מוחמד את הנערה ובעל אותה. לדבריה, אנס אותה מוחמד פעמיים, ואחר כך נרדם. בריגיטה מצאה בקבוק יין בחדר ושתתה אותו עד תומו. גם היא נרדמה והתעוררה רק בשעה שבע בבוקר. הגבר חזר להיות אדיב וחביב, הוא התלבש והביא את בריגיטה למלונה במכוניתו.

היה זה פקיד־הקבלה במלון שהשגיח בתיירת אשר בשעת בוקר כה מוקדמת הגיעה אל החדר ולא ממנו, ושאל אותה מה קרה. היא שתקה, ורק אחרי דקות ספורות חזרה אליו וסיפרה לו כי נאנסה. פקיד־הקבלה היה מנוסה בצרות של תיירים. הוא הציע לנערה לפנות מייד למישטרה. ואומנם, בעזרת המישטרה אותר חדרו של מוחמד, וכך התבררה זהותו. פקיד־הקבלה במלון מקסים, בלפור ספיר, התפלא מאוד כאשר נודעה לו זהות הנאשם באונס. הוא מכיר את מוחמד מזה שנים אחדות. כאשר החל את דרכו בנתניה בענף המלונאות, עבד מוחמד כמלצר במלון מקסים. „התפלאתי מאוד כשנודע לי מי הנאשם, כי אני מכיר אותו ויודע שיש לו הצלחה גדולה. אני לא חושב שהוא צריך לנקוט באמצעים כאלה. כשהוא עבד אצלנו היו בחורות באות לחפש אותו בעבודה, היינו צריכים לבקש מהן בעדינות להניח לו ולא להפריע לו בעבודה."

תסביכים נפשיים

א חרי שמיימה התובעת חנה ברוכי, להביא את עדי־התביעה, העלה הסניגור המזוקן, אברהם אר־רן, את הנאשם על דוכן־העדים. מעשהו הראשון של הסניגור היה להגיש ל־בית־המישפט חבילת תמונות ציבעו־ניות. בתמונות אלה נראה מוחמד עם

(המשך בעמוד 74)

פלפוטק

תאת

ד"ר יקות'אל שרעבי

ועדנה פיינרו

הכלבים שלא מתים בבית

סיפורו של בני לא הפתיע אותנו, אבל היה בו יותר מאשר שמץ של אנושיות: כלבתו החביבה, שאותה טיפח במשך שש שנים תמימות, חלתה במחלה ממארת ונותחה. הניתוח הצליח, אבל הכלבה התקררה והיתה חולה מאד. היא הראתה סימנים של דיכאון, הפסיקה לאכול, ורבצה במשך שעות ארוכות בלי להגיב על כל הגירויים שהיו כה חביבים עליה בימים כתיקונם. בערב יצאה לחצר. אשתו של בני יצאה להחזירה הביתה, אך הכלבה לא נענתה להפצרותיה. לבסוף היה גייסה את עזרת בעלה ושניהם נשאו את הכלבה פנימה על אף רצונה.

אחרי כמה שעות התבררה הסיבה לעקשנותה: היא נפחה את נישמתה. היא לא רצתה למות בבית, וניסתה לרמוז על כך לבעליה. הם, במסירותם, לא הבינו את המסר.

אין זה סיפור חריג. למעשה ידועה התופעה של אינסטינקט חזק הפועל אצל כלבים — וביתר קיצוניות אצל החתולים — לחפש להם מקום כדי לסיים בו את חייהם.

החיה כאילו מרגישה כי קיצה קרב ואינה רוצה שבעליה יראה אותה בסיבלה, כאילו לא נעים לה לעורר את רחמיו ואת צערו, והיא מעדיפה להתייחד עם מותה. לכן היא יוצאת מן הבית, ומחפשת לה מקום־מיסתור, בדרך כלל יהיה זה מקום קרוב לבית — בחצר, או בגינה המוכרת לה היטב. בין שיחים סבוכים, בחפירה שמתחת לבית, מתחת לערימה של גרוטאות.

לעתים היא תפרוש כ־24 עד 48 שעות לפני מותה. ואם אצל כלב לפעמים עוד רואים את המבט הכואב והדועך, הרי שאצל חתול אין מבע כלשהו המודיע ומזהיר. כשהחתול חולה הוא פשוט לא מגיב לקריאות בעליו, לא קופץ כהרגלו בהיפתח דלת המקרר ולא מתייצב כהרף עין. ואם העזרה בוששה לבוא, ואיש אינו קולט את העובדה שהחתול אינו נוהג כמינהגו, הוא פשוט מחפש לו מקום־מיסתור כדי לסיים את חייו, כאילו ביקש לצאת מהם בכבוד.

עזרה ראשונה בגוש דן

מכירים את המינהג המרגיז של הילדים להיות חולים בערב שבת? לא ביום חול, חס וחלילה, כשכל הרופאים עובדים, פחות או יותר, ויש שעות קבלה ובתי־מירקחת פתוחים.

עם כלבים וחתולים זה בדיוק אותו הדבר. אלה גם מפתחים להם כישרונות מיוחדים להיעלם לטיולים ארוכים בשבת בבוקר, ולחזור לפעמים עם רגל שבורה, נשיכה הגונה, או סתם מכה מאיזה נהג של שבת שפגע וברח.

כל חג וכל מועד הופך למוקד נוסף של צרות. אתה ישן לך עד מאוחר, בטוח כי אין הרבה תנועה בכביש והכלב שלך לא ייצא מן החצר, ואז מתברר לך שהחג הפך לאבל. העובדה שאינך בודד בצרתך, היא נחמה מפוקפקת, מהסיבות הבאות:

1. אומנם ישנה תורנות של רופאים וטרינריים בשבת, אולם היא אינה יעילה, מכיוון שלא תמיד ברור מיהו הרופא ה־תורן.

2. ישנם רופאים בודדים בלבד שאפשר להשיגם בבית בשעות הבוקר. ואין המדובר בשבתות בלבד, אלא גם בימות החול. הסיבה פשוטה — רוב הרופאים הווטרי־נריים עובדים בכל מיני מקומות ציבוריים, לבד ממירפאותיהם הפרטיות, שבהם הם מקבלים קהל אחרי הצהריים. לכן, להשיג באיזור גוש דן וטרינר בבוקר, או בשבתות ובחגים, היא משימה כמעט בלתי אפשרית.

צרה צרורה. את הגאולה תביא אולי התחנה לעזרה ראשונה, העומדת לפתוח את שעריה בעתיד הקרוב בצפון תל־אביב. בשלב הראשון להפעלתה היא תקיים שרות במשך שעות היום, ואחר־כך תרחיב אותו לכל שעות היממה. במקום זה, לכשייפתח, יהיה מוקד לעזרה ראשונה באמצעות ה־טלפון. אפשר יהיה לטלפן מכל מקום בעיר, ולברר היכן נמצא רופא פנוי או רופא תורן, שיגיש עזרה מיידית לפי תעריף קבוע.

מייד עם הפעלת מוקד זה יפרסם כלבוטק את מיספרי הטלפון שלו, ובכך יבוא אולי הקץ לסבל מיותר של בעלי־חיים רבים.

ראו את הכלב והבינו מי האדם

לפינוי ימית הרבה פנים כואבים ומכוערים. אחד מהם מתגלה בידיעה זו שהתפרסמה בידיעות אחרונות:

הרמטכ"ל נחלץ למיבצע הצלה של עשרות כלבים וחתולים, שרק אתמול היו חיות־השעשועים של דיירי ימית, והיום הפכו ליתומים, חסרי־בית, חסרי־מגן, צפויים לרעב ולצמא. וזאת רק משום שלבעליהם לא היה נוח לקחת אותם למקומות מגוריהם החדשים. כלבים שרק אמש שמרו על הבית ועל הילדים, ורובם הוכשרו להיות כלבי שמירה — „בהתאם לצרכיו הביטחוניים של האיזור" (כפי שהגדירו זאת בשעתו אותם אנשים שהקימו גדרות־ביטחון לבל ייפגעו על־ידי הבידואים תושבי הסביבה).

אותם כלבים נאמנים נשארו צמודים למגוריהם והמשיכו לשמור עליהם בקנאת גם כשבעליהם עזבו. הם לא ידעו שעזבו אותם לאנחות. הם המשיכו להגן על המקום מפני זרים, ולא נתנו לאיש להתקרב לבתיהם. הם הפכו למסוכנים לגבי פולשים או סתם זרים שבאו ללקט שיירים, ובין רגע הפכו גם לקורבנות. שכן מי שאינו מבין מדוע הפך הכלב לתוקפן, עלול להגיב בתוקפנות כלפי הכלב.

„ידיעות אחרונות" 6.4.1982

החתולה שלא יורדת מהגג

הדבר קרה לחתולת־בית מיוחסת ואהובה.

לאור הדיעה האומרת כי ישנו דו־קיום בשלום בין חתול וכלב תחת גג אחד, הביאו בני־הבית כלב חדש, לארח חברה לחתולתם הוותיקה, אך הגברת נבהלה, ועלתה על הגג מזה חודש ימים, וממאנת לרדת. את האוכל מעלים אליה אל הגג בתורנות־סולם ולעת עתה קשה לדעת אם מפחד, מגאווה או מאכזבה היא אינה יורדת. אם ישנו מישהו מקוראי כלבוטק המוכן לשכנע את הגברת לרדת — יבורך. או אולי הזמן יעשה את שלו, והשניים יתידדו כמו הזוג שבצילום?

תופעה זו מעידה על אופיים של האנשים שנפשו את הכלבים יותר מאשר על הכלבים הנטושים. מי שמפקיר בעל־חיים למען נוחיות אישית, אינו יכול לומר שהוא איש־אדמה שכואב לו שהוא נוטש אותה. מי שמפקיר בעל־חיים היום, לא אהב אותו אתמול ולא אהב אותו מעולם. מי שמפקיר בעל־חיים ומפנה לו עורף, לא יהסס להפנות עורף לבני־אדם. הוא אינו ראוי לנאמנותם ולחיבתם הכנה של בעלי־החיים, וגם לא של בני־אדם.

האביב והמיברשת

לפני שהבית ייראה כמו מיספרה שטרם טאטאו את ריצפתה, כדאי להיזכר בקיומה של המיברשת. לא להתרגש, נשירת שערות באביב אינה מחלה, כי אם תהליך טבעי של התאמת הפרווה לעונת הקיץ.

אם ישנם קשקשים וחשד לבעיות־עור יוצאות דופן כדאי לערוך תגלחת לרווחת כולם. ועוד משהו בריא: לאבק את החתול ואת הכלב וגם את המאורה, אחת לשבוע באבקה נגד פרעושים וקרציות.

חדש

אגפא מציגה: הסרט הייגמישיי.
הדור החדש
של סרטים לצילום בצבע.
אגפא 100

מכושי עד שוודית (וכל הצבעים שבדרך)

תוכל לצלם קשת מגוונת מאוד של אנשים מכל הגוונים -
וההתוצאה תמיד תהיה זהה למקור: אגפא 100 מדייק בכל צבע־עור!

אור וצל... (וכל מה שביניהם)

תוכל לצלם בבית או בחוץ, באור השמש או
בעזרת מבזק (פלש) - וההתמונה תמיד תיקלט היטב:
לאגפא 100 רגישות אידאלית לצילום בתנאי אור משתנים!

זו גמישות!

"תן לי אגפא 100"

עם אגפא זה מצליח. Agfa

אין כמוני

אני אדום, עסיסי וריחני.
טעמי טעם גן עדן אמיתי
ובכל הארץ אין דומה לי.
כי אני גדל
במרומי רמת הגולן
1,000 מ׳ מעל פני הים

וזוכה לטיפול אישי ומסור
בבית האריזה המתקדם
ביותר במדינה.
ולראיה זכיתי
באות השלמות.
תוית פירות הגולן.

פירות הגולן

תפוח עם אחריות.

ADMARK

צה"ל הוא המפיק הגדול ביותר בשטח הבידור -

והדברים מתנהלים בצורה מוזרה מאד

מזחינה־זמרת שמר
המבוקשת ביותר

בלגאן ובידור

ר ס"ר ישראל ולדמן, הממונה על הופעות אמנים בתשלום בצה"ל, לא נשאר אדיש. מעברו השני של קו הטלפון הודיע לו אחד הזמרים הפופולאריים, שהוא לא יוכל להופיע באותו ערב לפני חיילים, במיסגרת שירות המילואים שלו. הזמר, האהוב על החיילים, הסביר לרס"ר ולדמן שהוא הצטנן ונדמה לו שיש לו גם חום.

הרס"ר, שהוא בעל ותק וניסיון במדור־בידור שנמצא במחנה מטכ"ל, ניסה לשכנע את הזמר שיופיע, אך זה התעקש ואמר שאינו יכול להופיע עם גרון נפוח. הרס"ר הסביר לו שכימעט בלתי אפשרי למצוא מחליף, אפילו בשכר, שלוש שעות לפני ההופעה, ועמד על־כך שלא יתכן שהחיילים יסבלו מכך שלזמר יש מעט חום. לפני שנטרק הטלפון מהצד השני, שמע ולדמן את הזמר אומר לו: „אם לא תמצא מחליף, אני אבוא, ואדפוק לך את ההופעה."

האמרגן הגדול במדינה

ר ולדמן הביט בשעונו. אחדים ממישרדי האמרגנות היו סגורים. הוא ניסה להתקשר לאחרים והסביר את הבעיה ש־אליה נקלע. הוא ניסה לשכנע, התחנן, הסביר־שתקלה קטנה כזאת תפגע ביחידה שממתינה זמן רב להופעה. למרות שהוא ידוע כבעל כושר איהגון מעולה, יכולת אילתור ונסיון, הוא לא הצליח למצוא מחליף.

אך באחד המישרדים הוא מצא למזלו מפיק ששירת איתו באותו מדור בתקופת שירותו הצבאי. אחרי שהשניים החליפו זיכרונות, הבטיח הבחור, שהפך להיות אמרגן פרטי, שהוא יעזור לו למצוא אמן. ואכן אחרי מאמץ לא קטן נמצא המחליף.

מה שתואר לעיל, יכול להתרחש שוב, ובשלב מסויים לא יעמדו לרס"ר ישראל ולדמן קשריו וכישוריו כדי למנוע ביטול הופעות. כדי להבין כיצד קרה שהיה עליו לחפש אמן בשכר להופעה לפני חיילים, יש לבחון כיצד פועלת השיטה.

מדור־הבידור הצבאי מפיק בכל ערב בין 15 ל־20 מופעים. בכך הוא למעשה ה־אמרגן הגדול ביותר במדינה. הוא משמש ספק העבודה הגדול ביותר של מישרדי האמרגנות וההפקה האזרחיים, משום ש־בעצמו הוא מפיק מעט מאוד.

מדור־הבידור ביחד עם אחיו התאום, מדור־התרבות, כונה בזמנו ענף הזוי ובידור בצה"ל, שהסב באחרונה את שמו לענף־תרבות. הענף מביא אמנים, מרצים ומד־ריכים להופעות לפני חיילים, וגם מעודד יוזמות מקומיות. כיום, מפיק ענף־התרבות, את מקהלת צה"ל בתוכניתה 33 שנה ושיר, ואת תיאטרון צה"ל.

מדור־הבידור מארגן, מלבד הופעות צה"ליות, גם את האמנים שמופיעים ב־מיסגרת שירות המילואים שלהם, וגם כאלה המופיעים בשכר. הוא משלם גם עבור ציוד הגברה או תאורה, שהוא מקבל מ־אמרגנים ומקבלנים פרטיים.

כאן מתעוררות כמה תמיהות לגבי אמות־המידה שבהם נוקט המדור.

בשני מיקרים משלם הצבא לאמנים: כאשר מדובר בהופעות גדולות, מעוניינת מיפקדת־החיל באמנים בעלי שיעור־קומה, שחלקם אינם משרתים במילואים. המבו־קשת ביותר בימים אלה היא נעמי שמר, בתוכניתה, שירת יחיד שירת רבים.

המיקרה השני שבו משולם שכר לאמן, הוא כאשר הוא מרוצק להופעה, ברגע האחרון, כמחליף לאמן בשירות מילואים.

האמנים המשרתים ביחידת מדור־הבידור במיסגרת שירות המילואים שלהם, עושים מדי שנה בין 45 ל־50 ימי מילואים. מעבר לכך הם יכולים להופיע בשכר. מי שמוכר כמרבה בהופעות לפני חיילים הוא חנן יובל. אך אם אמן מסויים לא השלים את מיכסת ימי המילואים השנתית שלו, וזקוקים לו בדחיפות להופעה, הוא יקבל עבורה תשלום.

התמיהה הראשונה היא שמי שאחראי להחלטה איזה אמן לקחת להופעה ברגע האחרון, הוא איש אחד, מש"ק הופעות־אמנים בשכר. יש להניח, שהוא אומנם עושה את עבודתו נאמנה, ומצליח בזכות קשריו הטובים ויכולת התיאום שלו, להציל יחידות מרוחקות מפני ביטול פתאומי של הופעה, אך העוצמה שהוא מרכז בידיו, כאשר הצבא הוא ספק העבודה הגדול

זמרת בריק מ„סקסטה"
נמכרות היטב

זמר בשן (עם אשתו וכנו אורי)
סכום נמוך

זמרת רביץ
כסף למונית

(המשך מעמוד 61)

ביותר בענף, עלולה להעמיד אותו במצבים עדינים.

בכך לא מסתיים הקשר שבין הצבא וה־גורמים הפרטיים. לצורך קיום הופעה יש צורך בציוד הגברה, תאורה, כלי־נגינה, ובהובלה. ואם לא די בכך, שכאשר זמר מסויים מופיע בצבא, מופיעים איתו גם מפעילי הציוד, ונגנים שחלקם שייכים לענף־תרבות, בשירות המילואים שלהם.

חלק מצוות האמנים זכאים לימי מילואים, לפי קריטריונים שאינם ברורים כלל. יתכן שהיה עדיף שהאמן לא יופיע במסגרת שירות המילואים שלו בהרכב מלא, אלא בלווי גיטרה בלבד. ואם אינו יכול, שלא יופיע במסגרת שירות המילואים שלו, לפני חיילים.

הישראלי מצומצם, ולא אחת נלקח שירות המילואים של האמן, כמו הופעותיו בצבא בשכר, בחשבון בחישובי הרווח וההפסד של המישרדים השונים.

תמיהה אחרת קשורה במשתחררים מהענף. אלה זוכים מייד בעבודה בשוק האזרחי. יום אחרי שפשטו את מדיהם, הם מתחילים למכור אמנים ומופעים לאלה שנשארו אחריהם בבסיס.

אותה בעיה הוזכרה לאחרונה לגבי קציני בכירים בחיל־האוויר, שאחרי פרישתם הפכו להיות מקדמי מכירות במיפעל זה או אחר הסוחר עם הצבא. הקצין הבכיר מפעיל את קשריו, קסמיו, השפעתו ולחצו, ומנסה להביא לחתימת חוזים, שיביאו רווח לחברה הפרטית, אך ספק אם יועילו לצה"ל.

מקפחים אותה בהופעות בשכר, איימה לגלות את כל המידע שיש לה, משום שאין לה מה להפסיד, כדבריה. חייל ששירת במקום, התבטא בקול רם, שהוא יפנה למישטרה צבאית חוקרת.

קצינה החליטה לרענן את רשימות המוזמנים למילואים ולפקח על מש"ק הופעות אמנים בשכר, שהיא לא מצאה דופי בעבודתו, ולוא כדי למנוע לזות שפתיים.

כאשר נשאל בן־דור על־ידי העולם הזה, אם אינו רואה טעם לפגם בכך שמי שהשתחרר חודשים ספורים קודם לכן מהצבא, עושה עסקים עם מחליפיו ביחידה הצבאית, ואולי מסיבה זו לקח אותו המישרד הפרטי לעבודה, טען שהוא אינו רואה בכך טעם לפגם.

בהמשך השיחה הוא ציין, שגם כאשר את תוכניות היחיד שלה. הם גם מספקים עבודה לאמנים אחרים.

בן־דור וברזל עובדים לפי עמלות. הם מקבלים אחוז מסויים מהיקף העבודה שהם משיגים עבור המישרד, שבו הם עובדים.

שני הצעירים הפעלתניים, שהוכיחו את עצמם במיסגרת שירותם הצבאי כשעבדו על פרוייקטים גדולים, פנו לאמנים שונים והציעו להם את שירותיהם. אחדים מהאמנים שאליהם פנו השנייים קישרו מיד בין השניים ועברם הזוהר בצבא.

עולם הבידור הישראלי הוא קטן, וכל אחד יודע היכן, ובאילו תנאים, מופיע חברו. כך יכול היה לראות כל מי שרצה בכך, ששני המישרדים סיפקו לאמנים שונים הופעות בצבא בשכר. גם כאן לא חסרו דוגמות. להקת סקסטה הופיעה כמה

יחס מיוחד לאמנים מפורסמים בניגוד לעמיתיהם הפחות ידועים ✱

השאלת ציוד במקום שרות במילואים ✱ רס"ר אחד אחראי לכל ✱

המשתחררים מצה"ל הופכים מפיקים פרטיים למחרת היום

תמיהה נוספת קשורה בעובדה שאמן המופיע בשירותו הצבאי במופע שלם, שלא הוכן רק עבור הצבא, מקבל אף ימי מילואים עבור החזרות שהוא עשה בביתו. מיפקדת קציו־חינוך־ראשי טוענת שאלה מיקרים חריגים, אך עצם קיומם כחריג, מצדיק את הדעה שרווחת גם במיפקדה שנהג זה פסול ביסודו.

בעיה נוספת קשורה לחישוב ימי המילואים. אמן מפורסם, שיוצא להופעה במקום מרוחק, זוכה לעיתים לכך, שימי היציאה והחזרה ייחשבו לו כימי מילואים. לעומתו, אמן פחות מפורסם, שנאלץ להופיע ארבע או חמש פעמים ביום, לא זוכה לחישוב ימי מילואים כפי שזוכה עמיתו המפורסם.

סוגיה אחרת, שמיפקדת קציו־חינוך־ראשי אישרה את קיומה, שוב כחריג, קשורה לציוד המושכר. ישנם מיקרים שציוד שניתן על־ידי קבלנים פרטיים להופעות בצבא — בדרך־כלל מישרדי הבמדור הבידור הצה"לי לא הגיעו, עדיין, הדברים לכך, אך הסיפור הבא ידגים מה קורה כשיש ניגודי אינטרסים, ואין תקופת צינון במעבר מהצבא, לאותו ענף בשוק האזרחי.

מהצבא לשוק הפרטי

לפני חודשים אחדים השתחררו שני חיילים, ששירתו בשירות סדיר בענף־התרבות. יוסי בן־דור ומולי ברזל, שהוא בנו של השליש הצבאי הראשי לשעבר. השניים, שהם גם חברים ומתגוררים בדירה שכורה בגבעתיים, לא התקשו במציאת עבודה. במיסגרת עבודתם בצבא הם יצרו קשרים עם מישרדי אמרגנות שונים, וכך הם יכלו להיקלט ללא קושי בשוק האזרחי.

בן־דור הצטרף למישרד בידור ובמה, פעמים בצבא, וקיבלה 80 אלף לירות להופעה. יהודית רביץ הופיעה בתוכניתה וקיבלה 150 אלף לירות. בשני המיקרים שולם גם כסף למונית שהביאה את האמנים להופעה. גם הזמר יגאל בשן זכה להופיע לפני חיילים עבור 80 אלף לירות. אמנים אחרים, שזכו לדחיפה משני המישרדים, כמו מיכל טל, יוסי ברק ורפי ואסתי גרנות, קיבלו כל־אחד 30 אלף לירות להופעה.

כך יכול היה האמן להאמין שאם הוא יעבוד עם אחד משני הצעירים, אולי יצליח לזכות ביותר עבודות בשכר בצבא.

טעם לפגם

מי שראה בכך טעם לפגם, היה דווקא מישהו שמשרת באותה יחידה, שכונן ברחוב בן־יהודה בתל־אביב. בעל המישרד הוא אפי ניב, שהיה בעבר מפיק בקלאסיפופ. המישרד מייצג את בנות להקת סקסטה, מייק בורשטיין, יגאל בשן, ומפיק את מופע שיריו של יהורם גאון. הוא מייצג אמנים נוספים, חלקם בלעדית.

ברזל התקבל לעבודה במישרד שי־רז הפקות, שנמצא ברחוב פנקס בתל־אביב. המישרד הוא בשותפות של שני בעלי ניסיון בענף, שי נשר ויוסי רז. הם מייצגים, בלעדית, את יהודית רביץ, ומפיקים

זמרת מל
בליווי גיטרה

זמר יובל
מקסימום מילואים

אמרגנות שיש להם ציוד הגברה ותאורה — נחשב במקום ימי מילואים.

בעיה נוספת קיימת בקשר להופעות האזרחיות, כשצה"ל ממלא את האולמות בחיילים. חלק מאנשי הצוות שמתפעלים את המופע שנערך באחת הערים הגדולות, באולמות מרווחים, זוכה ליום מילואים, שוב לפי חישוב לא ברור.

כך הופך מדור־הבידור הצה"לי גם למוסד שאיש אינו רוצה לריב איתו. השוק

והוא החליט לדווח על־כך. אחרי שקצינה צעירה בדרגת סגן מונתה למפקדת היחידה, התחילו להגיע אליה שמועות על אי־סדרים בעניין הופעות האמנים בשכר, ועל כך שאנשים שרק השתחררו מהצבא, מהמרים למכור לצבא אמנים שאיתם עבדו לפני־כן כאשר שירתו בצבא.

כאשר ערכה הקצינה בדיקות משלה ברשימות, מצאה שאמנים ידועים לא עשו מילואים מזה זמן רב, אך לעומת זאת הופיעו בשכר. זמרת אחרת, שטענה ש־

העולם הזה שהיה

לפני 25 שנה

„העולם הזה" 1018
תאריך: 17.4.1957

גליון „העולם הזה", שראה אור השבוע לפני 25 שנה בדיוק, עסק בכתבת־שער שלו בסיכוייו של מנחם בגין להגיע לשילטון. במדור הדגון, תחת הכותרת „חרות ממה ?" בחן העורך את ראיית הפוליטית של ראש תנועת החרות. הפרשן הצבאי של השבועון הביא, תחת הכותרת „לקראת הסיבוב השלישי ?", הערכה שחזתה, בין השאר, את תפריש מלחמת ששת הימים, בקביעה: „אם תתקיף ישראל שנית את מצריים — יגיע צה"ל בנקל לגדות הנילוס." כתבה מלווית בתמונות דיווחה, תחת הכותרת „הפצועים כן זעקו !", את סיפור הפגנתם של נכי הנאצים מול בניין הכנסת בירושלים. העורך אורי אבנרי המשיך בסידרת כתבותיו „אירופה 1957". הפעם הוא דיווח מצרפת, תחת הכותרת „בין ובמי קולון". מדור הקולנוע דיווח על הקרנת הבכורה בארץ של הסרט „מל־חמה ושלום". סיקור צעדת ארבעת הימים הובא תחת הכותרת „רבלת על כל מיל".

בשער הגליון: ראש אופוזיציה, ח"כ מנחם בגין.

אב"ב 1957 ✷ דויד בן־גוריון מפטר את אבא־אבן ✷ חבלי הלידה של ד"ד יוסף בורג

העם

פרחי תפוזים

ריח משכר של פרחי תפוזים היה פרוש על פני הארץ. פרחי מימוזה צהבהבים פיארו את צידי כבישים. הכלניות כיסו את השדות. הרבבות שגעו בכבישים, בין הרי הגליל ופרדסי השפלה, אחוזים בתשו־קת־הנסיעה התוקפת את ההמונים מדי שנה בימי־הפסח, מילאו את ריאותיהם ברית־הניחוח, שהעלה בכל לב זיכרונות מימי הנעורים והילדות, זיכרונות של אהבה, רעות ואמונה.

ליבלוב הענפים, סמל להתחדשות הנצ־חית של הטבע, התפשט גם בשדה המדי־ני. היה זה כאילו הזכירו פרחי התפוזים לקברניטי המדינה שיבול אנושי חדש מצפה למלא את מקומם של שרידי היבול של ימים עברו. בשקט, הרחק מטחנות הפירסומת היומיומית, מאחורי קלעי־הצי־מה הציבורית, הובקעה הפירצה הגדולה הראשונה בחזית הנוקשה של שילטון ה־אבות במדינה.

יתכן מאוד כי התפרצות האנשים הצעי־רים לעמדות־מפתח במדינה, שתביא בעיקבותיה שינויים מרחיקי לכת בצמרת כל השירותים הממלכתיים, לא תהיה כולה ברכה. היבול הראשון של מנהיגים צעי־רים בארץ מצטיין בכושר מעשי יותר מאשר בעומק המחשבה, בפיקחות יותר מאשר בתבונה. אולם אי־אפשר להתנגד לחוקי־הטבע, התובעים התחדשות, ואין לצפות להתבגרות אמיתית של כוחות צעי־רים כל עוד אינה ניתנת להם מידת האח־ריות המחנכת לתבונה.

מחזור כל החי והצומח, מפרחי הנעורים באביב ועד לנשירת הפרי הבשל בסתיו, חל גם על הפרדס החי ששמו מדינה.

שרות החוץ

אבן מאסו השרים

על שפת־ימה שטופת־השמש של פלו־רידה, בדרום ארצות־הברית, ישב גבר גבה־קומה, מרכיב משקפי־שמש אופטיות. אבא אבן היה זקוק לחופשה, וגם ראוי לה, אחרי שבועות של מאמץ גדול במער־כה נגד האו"ם ונגד מישרד־החוץ האמ־ריקאי.

אולם שגריר, גם כשהוא בחופשה, קורא עיתונים. כשקרא אבן את העיתון המקו־מי, נתקל בידיעה מעניינת: שגריר יש־ראל בארצות־הברית ונציגה באו"ם, מיס־טר אבא אבן, עומד להיקרא הביתה.

היתה זאת ידיעה של כתב יוניייטד פרס בירושלים, שהודיע כי מישרד־החוץ הישר־אלי מעיין באפשרות החזרתו של השג־ריר, אחרי שנכשל במילוי תפקידו.

אבן נגף. שנה לפני כן היה זה אבא אבן שפנה לממשלת ישראל, וביקש חופ־שת־מולדת לזמן ארוך. היתה לו ההרגשה כי היחסים עם ארצות־הברית נכנסים ל־מבוי סתום. אחרי שהתעלף במיסדרון בניין האו"ם, מחמת חולשה כללית, סבר כי האויר הרענן של ארץ־ישראל יחזיר אותו לאיתנו.

היו אלה אז דויד בן־גוריון, ואחר־כך גולדה מאיר, שהתנגדו לשיבת אבן. בעי־ניהם נראה השגריר חיוני במקום מושבו. ייתכן גם שהגימוק המכריע היה הפוך — לא בן־גוריון ולא גולדה רצו להיזקק לעצותיו של אבן בירושלים.

מאז קרו כמה דברים, ששינו את דעת שליטי ירושלים על שגרירם. אבן־הפינה של המדיניות הישראלית באמריקה הפ־כה, בעיניהם, לאבן־נגף. אחרי הנסיגה מעזה היה נדמה לבן־גוריון כי אבא אבן רימה אותו, הפריז בחשיבות ההבטחות האמריקאיות, עליהן הודיע אבן שעה שביקר בארץ ערב הנסיגה — ושהאמרי־קאים עצמם מכחישים עתה את קיומן.

בן־גוריון גם לא התיר את דעתו כי אבא אבן הפריז במתכוון בערכן של הב־טחות אלה, כדי לכפות על הממשלה את הנסיגה שהיתה בעיני אבן יסוד למדי־ניות הישראלית.

כדור נפלט. דויד בן־גוריון מחונן בזיכרון מפליא. בדיוק ברגע שחשקה נפ־שו לגולל את אבן מדרכו, נזכר כי לפני שנה ביקש אבן עצמו חופשת־מולדת. העניין הועבר לממשלה, וכל השרים — פרט לשניים — הסכימו בטוב־ליבם כי השגריר זקוק לחופשה בארץ. רק משה שפירא ופינחס רוזן התנגדו — הם סברו כי איש לא ייראה את החזרת אבן כחופ־שה תמימה. הצעד יתפרש כמעשה עויין כלפי אמריקה, דבר שלא נראה להם כרצוי בשעה זו.

הכל היה מסתדר בדרך הטובה, והשג־ריר היה מקבל את תעודת־החופשה שלו ונענה בלית־ברירה, אלמלא זריזותו של הכתב הירושלמי של סוכנות החדשות ה־אמריקאית. כך נפלט הכדור בטרם עת.

אבן הקים רעש. הוא שיגר מחאה דחו־פה לירושלים, הודיע שאינו יכול לחזור, כי קריאתו חזרה עתה תתפרש בהכרח כהבעת אי־אמון לפעולתו. בן־גוריון הוע־מד במצב בלתי־נוח — היה עליו להחי־ליט החלטה ששוב אינה יכולה להיות מוסווית.

אחת הדרכים היא להפוך את האבן, שמאסו בה השרים, לראש־פינה פוליטית. בירושלים כבר נפוצו שמועות כי אבן יהיה מועמד לכנסת הרביעית מטעם מפא"י, ומועמד אפשרי לתפקיד שר־החוץ בבוא העת.

אשת הנשיא במדי צה"ל

תחת הכותרת „קוץ בצבר־ת" הובא תצלומה של אחת מתוך 600 בנות החי"ל, שהשתתפו בצעדה לירושלים. החיילת היא אופירה ארז, **צברית** 56', ש„לא היתה מחוסנת מפני קוצים ויבלות ברגליים, ובחנייה הראשית נזקקה לטיפול החובשת. אך למרות כאביה החזקים, המשיכה אופירה ארז אחר־כך בצעדה עד לירו־שלים, ללא כל תקלה..." אופירה היא כיום רעייתו של נשיא המדינה, יצחק נבון.

אנשים

● ראש־הממשלה **דויד בן־גוריון** בנאום בכנסת: „בין ביקורת פסולה וחו־סר ביקורת, אני בוחר בביקורת פסולה."

● ח"כ חרות ד"ר **יוחנן כאדר**, בדיון בקול ישראל בנושא „תפקידה של האו־פוזיציה במדינה": „חושבני כי תפקידה העיקרי של האופוזיציה — ליהפך לשיל־טון !"

● שר־האוצר **לוי אשכול**, בהסבירו מדוע קיצר את שהותו בפאריס: „אין מלכות אחת נוגעת בחברתה. המלכה ה־אנגלית עמדה להגיע לבירה הצרפתית, ועל־כן נאלצתי לפנות את פאריס."

● שר־הדואר ד"ר **יוסף בורג**, אחרי ש**ריבקה גובר** התלוננה לפניו בשעת ביקורו בחבל לכיש, על חבלי־הלידה ה־קשים של המתיישבים במקום: „כשעוס־קים בהולדת חבל, יש חבלי־לידה."

● בפגישה מיקרית השבוע, בבית־קפה תל־אביבי, בין הצייר **שמעון צבר** ובין שר־הדואר ד"ר **יוסף בורג**, נסבה השיחה על הנושא העיקרי המשותף ל־שניים: בולים. צבר, שהוא בולאי נלהב, שאל את שר־הדואר, מדוע טרם הוצא לאור בול הנושא את תמונת הצבר. השיב בורג: „קוצי הצבר ינקבו את הבול ויפסלוהו."

● חבר־הכנסת **מנחם בגין**, בדיון על תקציב מישרד ראש־הממשלה ומישרד־החוץ: „אנו נהיה מוכנים להצביע רק בעד תקציב אחד בתקציבי שני המישרדים: פנסיה עבור העומדים בראשם."

● עיתונאי שרצה לברר אם יש אמת בידיעה כי הוצע לד"ר **יגאל ידין** להיות שגריר ישראל בארצות־הברית, פנה אל מישרד־החוץ ושאל, בשיטת סגי־נהור, אם נכון הדבר ששגריר ישראל בארצות־הב־רית **אבא אבן** יחליף את ידין בהנ־הלת חפירות חצור. השיב על השאלה ב־רצינות רבה דובר מישרד־החוץ **משה לשם**: „לפי מיטב ידיעתי, אבא אבן איננו ארכיאולוג."

● קריאת־הביניים הגסה („טינופת !") של ח"כ מפא"י **דויד הכהן** כלפי חבר־הכנסת ממק"י ד"ר **משה סנה** הושמטה מדברי הכנסת, ותחתיה מופיעים שלושה מקפים. ביניהם שלח הכהן מיכתב התנצ־לות לסנה, שבו ביקש סליחה על שלא שלט בעצמו.

תצפית

● **צפויה החרפה נוספת ביחסי משה שרת — בן־גוריון.** אחרי שוועדת החוץ והביטחון של מפא"י קיבלה למעשה את התפטרותו של שרת מהוועדה — דבר שלא ציפה לו — עשוי משה שרת לפתוח בשורה של פירסומים בעיתונים שונים, שיאירו את פרשת סילוקו מהממשלה ויקבעו כי עוד בימי כהונתו חל המיפנה הצרפתי לטובת ישראל.

● **צפה לפגירט לכבי בין בן־גוריון ובין שני שרי הדתיים.** בימי מערכת סיני הביע בן־גוריון לא פעם את דעתו כי הדתיים הם שותפיו הנוחים והנאמנים ביותר בקואליציה, ועתה הוא מוכן להעניק להם כמה ויתורים לדרישותיהם הדתיות. לפגירט זה גם תהיה משמעות נוספת: רמז ליתר מיפלגות הקואליציה כי מפא"י לא תירתע מצימצום הקואליציה וויתור על כמה משותפיה הנוכחיים.

נמר של עיר

רביקוביץ כ„אמא מבולבלת" ✶ ג'ויס לילדים ✶

ג'ידי יש לו מיכנסיים ✶ בעקבות מבעיר השדות ✶

המוזרות של „וילסון הטמבל" ✶ מסע מדן אל ים

ספרות ילדים ונוער 1981/2

פתיח

המרכיב העיקרי של תעשיית הספר בישראל הוא סיפורות ילדים ונוער. אלפי ספרים שראו־אור במהלך השנה האחרונה והמיועדים לקורא הצעיר מעידים על השיפור הערכי והעיצובי של סוג ספרים זה.

החשיבות של איכות הספרים המקוריים והמתורגמים לילדים ולנוער נעוצה בעיקר בהכנתם של דורות חדשים של קוראים לספרות איכות עם התבגרותם.

כמה ממיטב הספרים לילדים ולנוער שראו־אור בשנה האחרונה נסקרים כאן על־ידי נמר של נייר.

רביקוביץ'

המשוררת **דליה רביקוביץ** מתמודדת בסיפרה אמא מבולבלת * באחד הנושאים הקשים ביותר של סיפרות הילדים — שירת איכות לילדים בגיל הרך. בספר עם ציורים מעולים של **מישל קישקה**, היא מביאה חרוזים פשוטים ומגובשים לגיל הרך, כמו השיר את מי אלוהים ברא בערב שבת? בו היא כותבת: **„אלוהים ברא את אלוני שלי בערב שבת / אלוהים ברא את אלוני שלי / כי היה לו איכפת / שאלוני יצא יפה במיוחד / עוד יותר מדוכיפת...״**

עולם חוויות הילדים, שאותו מגבשת רביקוביץ לשירים מחורזים עובר כחוט השני בעמודי ספר זה, כמו השיר מר פיץ: **„בכפר המציץ / בשדרות המליץ / גר תינוק / ושמו / מר פיץ...״** או השיר מר תולע ותולעת, המספר איך: **„מר תולע ותולעת / התישבו בתוך הדלעת / לא רצו לצאת ממנה...״**

בכמה מהשירים מתגלה המיומנות של רביקוביץ כמשוררת, כמו בשיר ד״ר גורביץ רופא ילדים, המספר אודות **„...ד״ר גורביץ היה רופא לילדים קטנים / והוא קיבל חולים בחדר גדול / ברחוב שמואל גוטליב שליש משמאל. / ישבו אצלו בחדר המתנה / ילד ביתוני וילדה קטנה...״** וגם שיר הכותרת של הספר: **„לעידו הקטן / יש אמא מבולבלת / במקום לפתוח תלונות / פותחת דלת. / צריך לשים בתוך מרק / קצת עצמות וקצת ירק / ולחמם בחום חזק / כך מבשלים היום מרק. / אך זאת האמא המבולבלת / במקום פילפל לקחת פיל־פלת / ובמקום גזר — רבע שום, / קליפת תפוז במקום קישוא / ועירבבה, מרסה, גרסה / עד שיצאה שם מין דיכה...״**

שיריה של רביקוביץ לילדים בגיל הרך, מזכירים במידה רבה את שיריה של **לאה גולדברג**, שירים שהביאו ריגשה לדורות של ילדים, ומן הסתם רביקוביץ היא יורי־שתה בכך.

---

* דליה רביקוביץ — **אמא מבולבלת**, צייר: מישל קישקה; הוצאת כתר; 44 עמודים (כריכה קשה).

ברספורד

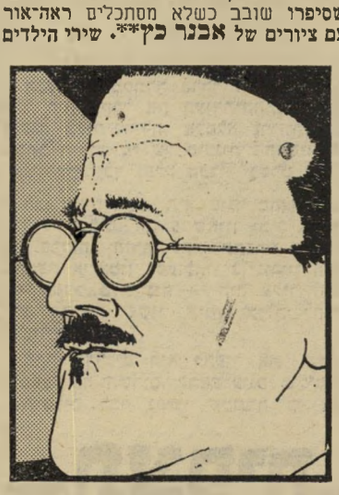
סידרת סיפרונים לגיל הרך הבולטת באיכותה היא סידרת הרפתקאות בני מישפחת ומבל מאת **איזבת ברספורד***. בסידרה זו, המתורגמת ברגישות בידי **יחיעם פדן**, ניתן לפגוש סיפורי ילדים אנגליים. החל בחמת החלילים של המק־ומבל דרך ההפתעה הגדולה של טוברמורי, מסיבת־הגן של מרת צ׳ולמ, טומסק והעץ העייף, ומבל־השלג שהתחיל לדבר וכלה בולינגטון והבלון הכחול.

סידרת הרפתקאות בני מישפחת ומבל מביאה גלריה של דמויות ציוריות, שיש בכוחן לעורר את דמיון הילדים, בגיל שהוריהם עדיין קוראים לפניהם את הסי־פורים, כמו הפתיחה המספרת: **„בכפר הלילה נשמה רוח חזקה מאד, וכשיצאו דיר בולגריה הזקן, בנגו ולינגטון וומבל מהמאורה הם ראו מיד שהרוח פיזרה המון אשפה — ממש בכל מקום...״** סיפורים אלה ממשיכים בגירוי דמיונם של הילדים, באמצעות בעלי־חיים אשר עברו האנשה ספרותית.

סידרה מאוד מומלצת.

פטמן

דודי פטמן הוא משורר צעיר לילדים, שסיפרו שובב כשלא מסתכלים ראה־אור עם ציורים של **אבנר כץ****. שירי הילדים

ג׳יימס ג׳ויס
הישר לזרועות השטן

של פטמן הינם שירים „זרוקים" מעט, עם נימה של הומור, שאינה מקובלת בכתיבה לילדים, שלעיתים היא רצינית מדי. ב־שיר אדון שטראוס כותב פטמן **„אדון שטראוס / הוא איש גדול / מכונר כמו אבא / ומדבר עברית / לא כמו שאנחנו רגילים, / למשל אמר: 'שפת שלים' / 'פו הנה ילט' ו'פו התוף'...״** או בשיר אחר המספר על **„דודה אילונה / מחייכת תמיד בהונגרית / ועברית בכלל לא מבינה...״**

בשיר אחר, שכותרתו רחלי, כותב פטמן: **„כשאני מצלצל לה בצמת / היא בוכה מר / והדמעות יורדות לאט ועצוב / אבל זה על סתם / כי אני אוהב קצת את רחלי...״** שיריו של פטמן חתומים בחותם של נאיביות, אותה הוא מרצף בעגת ילדים, כאשר הוא קולט את זו באוזנו הרגישה לצלילי שפת הילדים.

---

* אליזבט ברספורד — **סידרת הרפתקאות בני מישפחת ומבל**, עברית: יחיעם פדן; איורים: מרגרט גורדון; 6 ספרונים (כריכה קשה).

** דודי פטמן — **שובב כשלא מסתכלים**; ציורים: אבנר כץ; הוצאת נכון; 42 עמודים (כריכה קשה).

ג׳ויס

גדול סופרי אירלנד, וחשוב הסופרים של המאה שפרץ עבור הספרות את אופקיה הינו **ג׳יימס ג׳ויס**, שנודע ביצירתו המורכבת, שכמעט אינה ניתנת לקריאה ולתרגום. ג׳ויס לא זנח את ספרות הילדים, ובסיפרו החתול והשטן * הוא חושף את פרק הילדים של נשמתו, תוך שהוא פותח את סיפרו במיכתב **לסטיבי**, שבו כתוב: **„לפני ימים אחדים שלחתי לך חתול קטן**

מארק טוויין
„טמבל" מול „מוזר"

וממולא בסוכריות, אבל אתה אולי אינך יודע את הסיפור על־אודות החתול מכו־ז׳נסקי...״

ג׳ויס מפתח לקוראיו הצעירים את סיפורו בבהירות שהיא ניגוד ליצירתו למבוגרים, תוך שהוא מביא את סיפורו של השטן הקורא את עיתונה של בוז׳נסקי, ואת כוונתו של זה לבנות גשר לתושבי בוז׳נסקי **„כדי שיוכלו לעבור את הנהר עבור ושוב כרצונם...״** כאשר בקשתו האחת והיחידה היא **„כי מי שיעבור על הגשר ראשון יהיה שלי...״** בבוקר משהת־עוררו תושבי העיר, **הם גילו גשר, אשר בעברו השני „עמד השטן וחיכה לאיש הראשון שיעבור...״** ואז בא ראש־העיר, הניח חתול, שפך בו דלי מים, וזה רץ רטוב **„הישר לזרועות השטן.״**

סיפורו של ג׳ויס, עם ציוריו הנהדרים של רוג׳ר בלאשון, נימנים עם סיפורי הבלהות לילדים, שמומחי חינוך בשנים האחרונות ממליצים עליהם, שהרי הבלהה היא חלק מהחיים, ואין להעלים אותה מהילדים. ספר מעולה, בתרגום מעולה לא פחות של **אברהם יבין**.

---

* ג׳יימס ג׳ויס — **החתול והשטן**; עברית: אברהם יבין; ציורים: רוג׳ר בלאשון; הוצאת עם עובד (כריכה קשה).

סולומונוביץ'

סידרת ספרים חדשה שהתחילה לראות־אור באחרונה בפורמאט אלבומי, היא סידרת אלף לילה ולילה לילדים, **ששני ספריה הראשונים הם** עלי באבא וארבעים

יצחק בשוויס־זינגר
ילדים עדיין מאמינים

השודדים ואלאדין ומנורת הקסמים *. **שני־הם פרי־עטו של אבי סולומונוביץ' עם** ציורים של **דודו גבע**.

שני הספרים, העשויים בהידור רב, מביאים גירסה מחודשת בעברית מדוברת של אגדות אלף לילה ולילה בניגוד לגירי־סות קודמות שהיו בעברית מליצית. כמו: **„השעה היתה שעת־לילה ועלי בדק היטב בשבע עיניים את ההר ורק אחרי שהיה בטוח שהשודדים אינם, נכנס אל המערה...״** ציוריו של דודו גבע לעיבודיו של סולו־מונוביץ' מעניקים לספרים אלה יופי, שמרכיב האגדה המקורי שלו נשמר בעברית המדוברת של היום. כל שנותר הוא להמתין לסיפורי ההמשך לאגדות אבו קיר ואבו סיר, סינבאד הספן וכל השאר.

---

* אבי סולומונוביץ' — **אלאדין ומנורת הקסמים, עלי באבא וארבעים השודדים** (שני כרכים); ציורים: דודו גבע; הוצאת דומינו (כריכה קשה + ציורים בצבע).

קורן

מסתבר שבכל שטח משטחי התרבות ישנם טרמיסטים, העושים הון זה או אחר, על חשבון הטעם הקלוקל של ההמון. הרושם הוא שהפיזמונאי **גידי קורן** הינו בעל נטייה שכזאת. אחרי שהביא אל ילדי

ישראל את פו הדוב תחת הכינוי שובי דובי, הוא החליט לעשות לילדים את מה שעשה **דן בן־אמוץ** למבוגרים, ופירסם ספר תחת הכותרת זלמן יש לו מיכנסיים *.

הספר נכתב במשא של ד"ר קורן לילדי ישראל, עם **הפתיחה הארכאית המספרת על „סבא וסבתא עלו לארץ ישראל ובפיהם שירים ומנגינות שהביאו מן הגולה — ביידיש, בערבית וברוסית...“** ולכן חובה על ד"ר קורן לעשות הון משירי הרחוב של ילדי ישראל, **והתוצאה היא „זלמן יש לו מיכנסיים / מגיעות עד הבירכיים / אם יפלו המיכנסיים / או יראו לו את הזלמן יש לו מיכנסיים...“**

אלא שקורן מחפש עם שירי הרחוב את התינוכיות ובשירו **„על ראש גבעה / עומדת פרה...“ הוא** שוכח את השומר הצעיר, ומצנזר את מה שמצנזר, והעיקר **שהפרה „פותחת ת'עין שלה...“** בצד שירי רחוב לילדים, שלא היה בכוחם למלא ספר שלם, מעמיס קורן שירי גנגנות, כאשר השירים כולם מובאים עם תווים, שכמו נועדו להכביד בחשיבותו של ספר זה. אם ד"ר קורן היה משכיל יותר, היה נזהר בהביאו את השיר **„כשלמטבח בא כלב / בשר משם לקח / תפסה המכשלת / הרגה אותו בכף, // או באו כל הכלבים / וקברו לו כרו / ש...“ ומצבה הקימו / עליה הם כתבו / ש...“** כי המדובר הוא בשיר־עם אירי, ששימש סופרים רבים, ביניהם **סמיואל בקט.**

ד"ר קורן מלווה את שירי זלמן יש לו מיכנסיים בהערות מפארות ומרוממות כמו: **„באים ילדי־ישראל הזכים והטהורים, עם חיוך ממזרי בעיניים, ובמחר־יד עושים ממנו בלאגאן! פה מילה, שם משפט, וכך נולד הבן־דוד של השיר המקורי...“** איזה קישקוש. אפשר לחשוב שילדי ישראל הזכים והטהורים... יוצאי־דופן הינם. לד"ר קורן, קרה מה שקרה לשיר אלוהים שלי בסיפרו, ובנוסח שהוא המציא לילדי ישראל: **„אלוהים שלי, רציתי שתדע, / מה שקרה לי בלילה במיטה, / עשיתי שלולית ליד הכרית...“** ד"ר קורן עשה שלולית ליד שירי הסלאנג של ילדי ישראל, בעוד שהוריהם הטיפשים מגדילים את חשבון הבנק שלו. ספר רע, שאם היה נעשה בידיים מיקצועיות, היה יכול להיות רב ערך.

בן־נר

יצחק בן־נר, שהפך בשנים האחרונות למייצג העיקרי של הספרות הישראלית, אינו זונח כתיבה לבני הנעורים, שבה הוא מגיע להישגים שאינם נופלים מהישגי כתיבתו למבוגרים. שני ספרים של בן־נר שראו־אור בשנה האחרונה (הראשון ראה־אור במהדורתו הראשונה לפני שנים רבות) בעקבות מבעיר השדות וידיד עמנואל ואני**.

בעקבות מבעיר השדות המלווה באיורים של **נחום גוטמן** מביא בן־נר את סיפורה של קבוצת ילדי מושב, המנסה לגלות את סוד מבעיר שדות התירס והשעורה, בימי המנדט הבריטי בעמק יזרעאל. זה סיפור של הרפתקות עם איכויות ספרותיות מעו־לות, שבמהלכו משלב בן־נר תיאורי נוף העמק בלשונו הרב־שיכבתית, תוך שהוא מרתק את בני הנעורים בסיפור על תקופה, שמעט מאוד סיפורים מרתקים אודותיה קיימים לבני הנוער.

סיפרו השני של בן־נר, ידידי עמנואל ואני, הוא סיפור על ידידות והרפתקות, גם הוא מהימים ההם, המתרחש הפעם בשכונה תל־אביבית על שפת הים: **„הקיץ בא איתה שנה במפתיע. הנשמים ספקו בבת־אחת. שבילי החזל התייבשו והצחיבו, והשמיים הפכו תכולים ועליונים...“**

שני ספריו של בן־נר מצטרפים למדף הקלסיקה החדשה לבני הנעורים של הספ־רות הישראלית, כאשר אמינותם התיאורית בעיני הקוראים הצעירים היא עיקר העי־קרים, במקביל לכוחו של בן־נר כסופר של

* גידי קורן — **זלמן יש לו מיכנסיים**; ציור ועיצוב: מיכל לוויט; הוצאת דליה פלד; 67 עמודים (כריכה קשה).

** יצחק בן־נר — **בעקבות מבעיר השדות**; ציורים: נחום גוטמן + יצחק בן־נר; **ידידי עמנואל ואני**; ציורים: ענת מייבסקי. שני הספרים ראו אור בהוצאת כתר (כריכה קשה + ציורים).

אמת. הספרים מומלצים לקריאה לקוראים בני כל הגילים.

טוויין

לא ברור מה הביא את הוצאת כתר לפרסם בתרגום קלוקל לעברית את סיפרו של **מרק טוויין** וילסון המטמבל תחת הכותרת וילסון המוזר *. ספר זה, שעלילתו בלשית והוא מלא מתח, הפתעות, הומור ועצב, מתרחש בדרום ארצות־הברית ב־תקופת העבדות. זה סיפור שגיבורו התמ־הוני נקלע לעיירה דרומית שבה מתרחש מיקרה־רצח.

אלא שבניגוד לתרגום הקלוקל של **אפתר גינזבורג,** מצוי בעברית תרגום מעולה של סיפור זה, מעשה ידיו של המתרגם־האמן **אברהם בירמן,** תחת הכותרת וילסון המטמבל **. על השוני שבין התרגום המעולה לתרגום הגרוע, די בקטע הפתיחה של הפרק הראשון, כאשר הקלוקל נפתח כך:

המאורעות הבאים התרחשו בעיר דאי־סונס־לנדינג שעל חוף המיסיסיפי, הפונה אל המיסורי, מהלך חצי יום בספינת־קיטור מסינסי־לואיס. בשנת 1830 היה זה איכף קטן וחביב של בתים צנועים בני קומה אחת או שתיים, שקורותיהם המסו־יידים בחוץ לא נראו כמעט בגלל המטפסים המכוסים...“

גירסתו של בירמן לפתיח זה היא: **„המאורעות המסופרים כאן אירעו בעיר דיסונס־לנדינג (מעגן־היסון) על גדת־מיסיסיפי הפונה לעבר מיסורי, מהלך חצי־יום בספינת־הקיטור מן הכרך סנט־לואיס. בשנת 1830 היה זה ציבור קטן וחמים של בניני־קורות בני קומה וקומ־תיים אשר נתאוו כמעט קליל מעין־רואים בסבך הצמחים המטפסים...“**

במה חטאו ילדי־ישראל, שהמתרגמת בעלת העברית הקלוקלת, אינה מבחינה בין חוף, לגדה, בין בניני קורות לבתים צנועים ועוד מישגי תרגום, המעקרים את ההגאה מנוסחו המאוד קפדני של מארק טוויין, שנפגם במהלך הספר עשרות פעמים בכל עמוד ועמוד.

אם חפץ מי מהקוראים לייהנות מסיפורו של טוויין, מוטב לו שיחפש אחר המהדורה שתירגם אברהם בירמן, שהשכיל להביא בכותרת את הכינוי העברי טמבל על המוזר של המתרגמת בנוסח החדש והקלוקל של הספר.

* מארק טוויין — **וילסון המוזר**; עברית: אסתר גינצבורג; הוצאת כתר; 125 עמודים (כריכה קשה).

** מארק טוויין — **וילסון הטמבל**; עברית: אברהם בירמן; הוצאת צ'צ'יק; 143 עמודים (כריכה קשה).

בשוויס־זינגר

זכייתו של הסופר האידי **יצחק בש־וויס־זינגר** בפרס נובל הביאה לתרגום כמה מסיפורי־הילדים שלו לעברית. שני ספרים מתורגמים משלו שראו אור בשנה האחרונה הם נפתלי בעל־המעשיות וסוסו * ופונדק האימה **.

בספר הראשון שב בשוויס־זינגר לעסוק במשל של **העיר חלם, אותה עיר של** יהודים מתחכמים ומתפלספים בפולין, עם גיבוריה: **גרונם פר, דזיפי גולם, זנביל כפיל, טריטל שומה, סנדר חמור ושמנדריק אויול.** גיבורי ספר זה של בשוויס־זינגר שבים ומביאים מניחוח האבסורד והחיוניות של הגלות היהודית, מאותה עורמה יהודית, שדומה כמו אבדה לה אצל היהודי החדש בישראל.

הספר השני של בשוויס־זינגר, פונדק האימה, **הנפתח ב„גדמה היה כאילו נפתחו ארובות השמים ונכנעקע כל אצרות השלג**

בנימין טנא
קדרות וריאליזם

שבמרום. יומם ולילה ירד לו השלג, לפעמים נפל למטה ולפעמים נזרק באלכ־סון. והיו רגעים שהתערבל בסיבובים כמו כלב הרודף אחרי זנבו...“ בא ומעיד על אומנות הסיפור לילדים של סופר זה. במהלך סערת השלג נלכדים כמה אורחים בפונדק, והסיפור הוא סיפור לכידתם בתוכו. בפונדק מובאים תלומותיהם של הלכודים, והזיותיהם, המלווים בכשפים ובשדים. הסיפור מסתיים ב„הפונדק היה למקום מיקלט לכל עיבורי־האדרת שתעו בדרכם. אומרים שפונדק לא היה צורך בנרות או במנורות שמן, כי מלאכים, שרפים וכרובים היו יורדים עם חשכה ומאירים את הפונדק באורם, אור עדנים...“

אין ספק שבשני ספרים אלה קיים מעט ממה שאמר בשוויס־זינגר בנאום זכייתו בפרס נובל על הסיבות שהביאו אותו לכתוב ספרות לילדים: **„לילדים עדיין מאמינים בטוב, במשפחה, במלאכים, בשירים, במכשפות...“** ואת אלה מעניק בשוויס־זינגר בשפע, בעיקר בפונדק ה־אימה. **שני הספרים מומלצים ביותר.**

רון־פדר

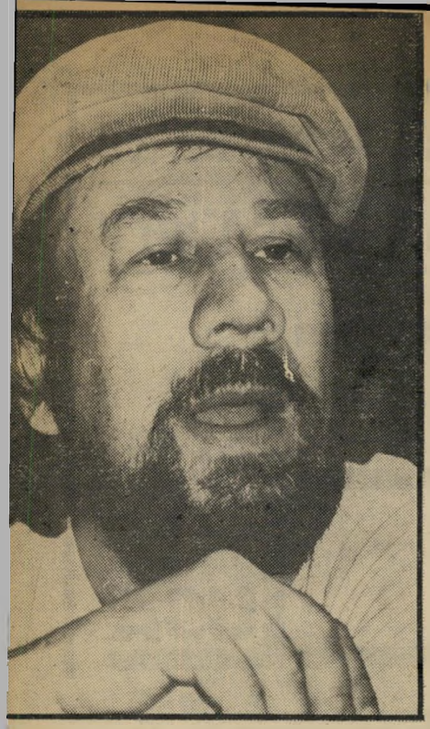
בין התופעות המוזרות ביותר של ספרות הנוער בישראל, בולטת התופעה של **גלי־לה רון־פדר,** המשוללת כישרון סיפורי יסודי, והמפיקה מתחת לידיה ספרים ב־שיטה של פס־ייצור תעשייתי, המיועד לשירותי הביקורת של כלבוטק.

מייצג נאמן לפסולת ספרותית זו לנוער, הוא הספר ג'ינג'י או המרגל מדירת הגג***.

* יצחק בשוויס־זינגר — **נפתלי בעל־מעשיות וסוסו**; עברית: צבי ארד; ציורים: מרגוט צמח; ספריית דן חסכן; הוצאת עם עובד; 105 עמודים (כריכה רכה).

** יצחק בשוויס־זינגר — **פונדק האימה**; עברית: יהודה מלצר; ציורים: אבנר כץ; הוצאת אדם; 45 עמודים (כריכה קשה).

*** גלילה רון־פדר — **ג'ינג'י או המרגל מדירת הגג**; הוצאת אליישר; 108 עמודים (כריכה קשה).

יצחק בן־נר
איכויות ספרותיות

בשפה עברית עילגת, מוליכה רון־פדר את הקוראים הצעירים לדרך של הרפתקות משעממות למדי, תוך תיאורים חד־ממדיים וניסיון להקצנה לאומית מטופשת של ה־ילדים באמצעותו של ספר זה, כמו הילד האומר: **„פאנטום אחד שלנו מזנק על המטוס הרוסי וגומר אותו בשניה...“** ושאר שטויות במיץ עגבניות, אשר נועדו לטמטם את בני הנעורים. הספר אינו מומלץ לקריאה.

הברון

אחד מספרי הנוער המרתקים ביותר שראו־אור בשנה האחרונה הוא סיפרה של **רנה הברון** הירדן מטע מדן אל ים *, שהוא ספר לאהבת ארץ־ישראל ונופיה, ספר שהמחברת משרבבת בתוכו מידע גיאוגרפי והיסטורי במינון מתאים.

הספר מביא את סיפורו של סבא **צבי,** היוצא עם נכדיו ובני מישפחתו שבקיבוץ למסע לאורך הירדן. בלשון נקייה ועניינית מביאה הברון עלילות והרפתקות, החל מהאדם־הקדמון וכלה בזמננו, סיפור ייבוש החולה, פרקי בית־שאן, אתרים ארכיאו־לוגיים, מפות גיאוגרפיות. הסיפורים מוב־אים בליווי התכתבויות שונות, המעניקות לסיפור מימד של מתח והרפתקה. ציוריו של **דודו גבע,** מעניקים בפשטותם לייחוד של הספר.

טוא בנימין

בנימין טנא הינו מהמעולים שבסופרי הילדים והנוער בארץ. בסיפרו ידיד בצרה** הוא מביא סיפור אהבה בין המחבר ובין כלב, המשמש מיסגרת לסידרת סיפורי מישנה, כאשר הסיפור העיקרי הוא סיפורו של עבריין החוזר למוטב.

בידיד בצרה מביא טנא טפח מעולם הפשע. תוך שהוא חוזר בסיפור עגה במינון הולם. בספר זה מביא טנא לקוראיו ה־צעירים את החוויה הישראלית במלואה, כאשר התמונות הינן בעלות גוון חזק של ריאליזם, כשהמחבר נזהר מחינוכיות יתר בסיפורו. ידיד בצרה שומר על ניצוץ של אופטימיות, למרות קטעי הקדרות והריאליזם הממלאים את דפיו. יש בסיפרו של טנא מרכיב חזק מאוד של אמינות, שהוא כוחו העיקרי של הספר. **מומלץ ביותר לקריאה.**

* רנה הברון — **הירדן מסע מדן אל ים**; ציורים: דודו גבע; סידרת דן חסכן; הוצאת עם עובד; 134 עמודים (כריכה רכה).

** בנימין טנא — **ידיד בצרה**; ציורים: רות צרפתי; סידרת דן חסכן; הוצאת עם עובד; 151 עמודים (כריכה רכה).

דליה רביקוביץ
ילד בינוני

מאת דן מור

הציבור האמריקאי לומד לחיות עם תופעה חדשה: מהגרים מישראל -

ירחון־היוקרה „גיאו" הקדיש ל„גולים הישראליים" כתבת־ענק -

ISRAEL USA

הכתובה אף היא בידי יורדת ישראלית

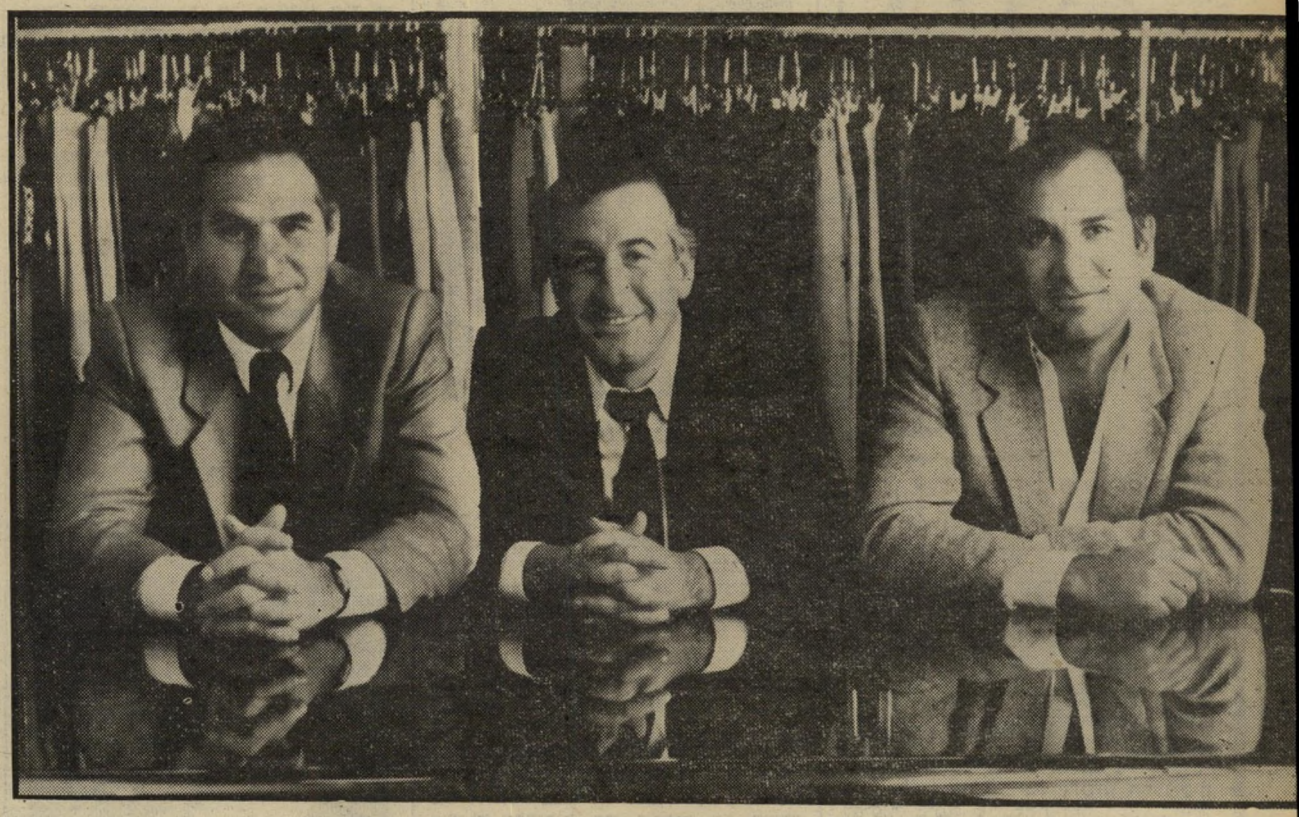
אחת מהערים האמריקאיות המרכזיות, ו־מתחרה בציניות־טאון של הסינים וב־איטליה הקטנה של האיטלקים, שהן ותי־קות וממוסדות יותר.

שמות ממדריך הטלפון הירושלמי

שמות האנשים שבהם נעזרים הישראלים בשירותי היום־יום בארצות־הברית, לקוחים כאילו ממדריך הטלפון של ירושלים: הם מסתפרים אצל בתיה ועליזה במערב הוליווד, מתייעצים בענייני מיסוי אצל אלון את טל, ייעוץ מישפטי הם מקבלים מישראל בן־ציון, אהובה מעסה את פניהם, ד"ר חנן רותם מרפא את מכאוביהם, ד"ר אילנה קוחן פותרת את בעיותיהם הנפשיות, ומרים תמיר מגלה להם את עתידם ובודקת את ההורוסקופ שלהם. בנק־דיסקונט־לישראל מטפל בחש־בונות־הבנק שלהם, הם קונים דלק ב־

חזון יוסף מדוכני
„אני צובט את עצמי!"

בעלי־„ג'ורדש" אבי, ג'ו וראלף נקש
„הדבר המרגש ביותר היה להרוויח את 50 מיליונים הראשונים!"

הירחון האמריקאי היוקרתי גיאו, אינו נמנה עם הירחונים הנקראים על־ידי היורדים הישראליים בארצות־הברית. אולם גליון חודש אפריל של גיאו נחטף מן הדוכנים. הירחון הקדיש כתבת־ענק ליורדים הישראליים בארצות־הברית, תופעה ההופכת לנושא המעניין את האמריקאים יותר ויותר. כותבת הכתבה היא דרורה קאס, שהיא לדברי העורך ילידת ישראל. דרורה קאס, ביחד עם הצלם מת אוולין הופר נסעו ברחבי ארצות־הברית, ונפגשו עם עשרות יורדים ישראליים.

בשל החשיבות הלאומית של הנושא רואה העולם הזה לנכון להביא לפני קוראיו את תמצית הכתבה.

יהודים גולים מהמדינה היהודית

הם מהמדים באוניברסיטות, משמשים כנהגי מוניות, הם מנהלים חברות מיסחריות, והם בעלי חנויות סידקית ומכולת. הם מתכנתי מחשבים, קבלנים, סוחרי קרקעות ובתים, הם רופאים, מהנדסים ומורים לעברית. הם כולם יהודים, אבל יהודים מסוג מיוחד: יהודים גולים מהמדינה היהודית.

לאחדים מהם ההצלחה היא בגדר חלום. לאחרים הפכה ההצלחה למציאות יומיומית. שלושת האחים נקש נחושים בהחלטתם להפוך את הג'ינס האופנתי שלהם לג'ינס הטוב ביותר שמייצרת התעשיה האמריקאית. האחים נקש התחילו את הקאריירה המצליחה שלהם עם כיסים ריקים. משמותיהם הפרטיים יצרו שילוב שנתן את השם ג'ורדש. בתוך 18 חודשים הם גילגלו מחזור עסקים בן 72 מיליון דולר בשנה. ב־1981 גילגלה חברת ג'ורדש הון הנאמד ב־300 מיליון דולר.

פרופסור בן ט' ציון
„לא יכולתי כיום לחיות בישראל!"

שלמה ששון בן ה־29 נמצא בארצות־הברית כבר ארבע שנים. דודו, שהפך לאחרונה אזרח אמריקאי, שיכנע אותו לבוא לארצות־הברית ולנסות את מזלו. עד היום זכורה לשלמה התמונה ששלח לו הדוד — תמונה שבה נראתה מכוניתו האמריקאית. „המכונית היתה כל כך ארוכה, עד שלא הצלחתי לראות את סופה," מספר שלמה בהתפעלות.

ישנן רק עבודות מעטות ששלמה לא ניסה אותן, על מנת להתקיים בארצות־הברית: הוא היה נער־שליח, נהג מונית, מוכר גלידה וסוכן־ביטוח. כעת הוא עוסק בהדבקת טפטים במחיר של 4 דולר לשעה, ומוכר פלאפל בשדרת פיירפקס בלוס־אנג'לס. השדרה מוכרת יותר בשם תל־אביב הקטנה, בשל הריכוז הרב של ישראלים שקבעו את מושבם שם.

האם שלמה מאוכזב? „אולי אני מאוכזב, אבל עדיין לא התייאשתי. בישראל החיים הרבה יותר לוחצים, והבריכה שבה אתה שוחה היא הרבה יותר קטנה. שם אנשים יודעים מראש איפה יהיו בעוד שלושים שנה. באמריקה שום דבר אינו ידוע מראש. נכון שלא כל אחד מצליח להגשים את החלום האמריקאי, אבל לכל אחד ניתנת ההזדמנות לנסות. אני, מכל מקום, איני יכול להרשות לעצמי להראות את פרצופי בישראל לפני שאצליח כאן."

איזור תל־אביב הקטנה מצוי בכל

תחנת־הדלק של אבי ומתקנים את המכוניות במוסך של שלמה. בניו־יורק הם מאזינים לתחנת הרדיו WEVD, המשדרת להם חדשות מארץ מולדתם, הם צמאים לתוצאות המישחק האחרון בכדורגל, מוטרדים על־ידי האינפלציה הדוהרת, ומזאינים לדבריו של השר הממונה על נושאי ירידה, בעיה המטרידה מאוד את ממשלת ישראל ושהם מהווים את חלקה הארי.

יש להם עיתון בשם ישראל שלנו, היוצא־לאור בעברית בפרבר הניו־יורקי ברוקלין. בעיתון ישנן מודעות בדבר התייצבות לשירות מילואים, מודעות פירסומת של חברות־מוניות ישראליות ועסקים ישראלים בניו־יורק, וגם בישראל. כתבות העוסקות בבעיות הדיור בארץ, במיגור הפשע הישראלי בארצות־הברית, וכמובן — מדור מיכתבים שבו מתפרסמים שירים רגשניים שבהם מביעים הישראלים היורדים את געגועיהם הביתה, לישראל.

מציאות קשה וכואבת

ב**שעה שיהודים** בכל רחבי העולם מסיימים את תפילתם במילים: „לשנה הבאה בירושלים," אחד מתוך עשרה יש־

עזרת־בית יהודית עטיה
„אבא מרוגז!"

ראלים מסיים את תפילתו במילים „בשנה הבאה בניו־יורק, בלוס־אנג'לס, מיאמי, או יוסטון."

בשנת 1980 הצטרפו יותר מ־30 אלף ישראלים ל־500 אלף הישראלים הנמצאים מחוץ לארצם, רובם בארצות־הברית.

כ־15% מכלל האוכלוסיה הישראלית חיה מחוץ לישראל. בקנה מידה אמריקאי דומה הדבר לכ־35 מיליון אמריקאים החיים בחו"ל.

נכון, אמנם, כי 34 מתוך 100 מהגרים שנחתו בחופי ארצות־הברית בין השנים 1908—1924 עזבו את אמריקה, אולם בשביל מדינת ישראל, הנאבקת על קיומה והחיה בצל זיכרונות השואה, זוהי עדיין מציאות קשה וכואבת. בעיית הירידה מישראל מלווה ברגשות עמוקה הן מצד הישראלים, הן מצד היהודים האמריקאים, והן מצד המהגרים בעצמם.

בשנות חייה הקצרות הצליחה ישראל לבנות עצמה כחברה כלכלית מתקדמת, שהתפתחה במהירות גדולה יותר מכל אומה אחרת בתולדות ההיסטוריה של האנושות. במשך 33 שנות קיומה בנתה ישראל כבישים ובתים, והצליחה לקלוט יותר מאחד וחצי מיליון יהודים, המהווים כמחצית מהאוכלוסיה הישראלית בישראל. יהודים אלה הגיעו לישראל מכל רחבי העולם. ישראל הגיעה להישגים גדולים

ספריות עיזיה קלנר ובתיה אלקיים
„למדתי להיות סבלנית!"

עקרת־בית דליה לביא
„זו לא אני!"

בשיטחי המדע והתרבות. מוסדות ההשכלה שלה נחשבים לטובים בעולם.

הישגים אלה הושגו חרף בעיות הקיום הפיסי של המדינה. אך בד בבד עם ההישגים, נראה שחלה שחיקה באידיאלים של המייסדים הציוניים.

חברת החלוצים שבנתה את ישראל ניסתה לבנות חברה שבה טובת הציבור היא מעל לטובת הפרט. אך מנהיגיה לא הצליחו להנהיג את סולם הערכים הכלל־עולמי, אשר מקנה הכנה מיוחדת למיקצועות הדורשים השכלה או לאותם אשר מכניסים כסף רב.

ישראל היא מדינה שכל גודלה הוא כגודל ניו־ג'רזי ואין בה מקום לכל הרופאים, המהנדסים ושאר המשכילים שהם רבים לאין־ספור. היא חיה בלחץ מתמיד של בעיות ביטחוניות. צעירים וצעירות ישראליים רבים החליטו שדי להם להיות גיבורים וכי אין הם רוצים לעמוד יותר בלחצים בקורבנות האישיים הנדרשים מהם כדי לחיות בישראל:

- אינפלציה שנתית של 100% ומיסים כבדים.
- שירות צבאי המלווה בשירות מילואים ממושך.
- כלכלת־מילחמה הדורשת הידוק חגורה מתמיד, כאשר תקציב הביטחון מהווה כ־30% מהתוצר הלאומי הגולמי שלה לעומת 5% בארצות־הברית.
- מחסור חמור בדירות. זוג המשתכר ביחד סכום של 100 דולר בחודש, מתקשה להשיג סכום של 100.000 דולר — מחיר דירת 2 חדרים בתל־אביב או בירושלים.
- שיטה שבה הפרוטקציה מהווה עדיין גורם חיוני לקידום מיקצועי.
- הפער ההולך וגובר בין יוצאי אסיה ואפריקה לבין יוצאי אירופה. היהודים הספרדיים מהווים 55% מהאוכלוסיה, אך רק כ־12% מהלומדים באוניברסיטות הם ספרדים, ורק 4% מיוצגים בפוליטיקה הישראלית.

הדור הצעיר בישראל לא רוצה לחיות יותר באור הזרקורים של העולם. הוא שואף לחיות חיים „רגילים" עם בעיות „רגילות". הדור הצעיר הקריב את נעוריו כדי להגשים חלום. הוא עייף ומאוכזב. המציאות טפחה על פניו. החלום הוא הרבה פחות ורוד ממה שקיוו.

הצעירים אינם סומכים יותר על מנהיגיהם, ועל יכולתם לשנות את המצב.

„אולי פעם, כשאצא לגימלאות..."

ה**ישראלים נוהגים** להשוות את מצבם לאמריקאים, שאותם הם פוגשים כתיירים בישראל, או צופים בהם מדי ערב מעל מסכי הטלוויזיה שלהם. התרבות האמריקאית היכתה שורשים בישראל. הישראלים נועלים נעלי ספורט של אדידס,

כתבת דרורה קאם
ספר על היורדים

מבינים למה אני עובדת כעוזרת־בית, בעוד שיכולתי לעבוד במיקצועי כגרפיקאית. אבי כועס שאני בארצות־הברית, אבל אורח מחשבתו שונה משלי. אני רואה את עבודתי כדבר זמני. אחרי הכל יש דברים יותר מעניינים מאשר עבודתה של עוזרת־בית. אני רוצה לחיות את חיי, לא את עבודתי."

רבים חשים מתוסכלים בישראל. „מה שאתה יכול להשיג בחודש באמריקה, יקח לך שנה בישראל," אומר אקדמאי ישראלי מפילדלפיה. „ההמתנה במישרדי הממשלה בישראל גוזלת ממך אנרגיה גדולה."

10% מתושבי ישראל נוסעים מדי שנה לחו"ל, כדי לברוח מהרגשת הקלסטרופוביה של החיים בסיר לחץ. הישראלים מוכנים להחליף — זמנית — את ארצם העשירה בהיסטוריה, בארץ אחרת העשירה בגיאוגרפיה. „רציתי לצאת לעולם ולהרגיש שאני יכול לעשות מה שאני רוצה מתי שאני רוצה," אומר קיבוצניק צעיר.

כמעט כל הישראלים יוצאים מישראל כדי לרכוש ידע, נסיון או כסף, שאותם יוכלו לנצל לאחר־מכן, עם שובם לישראל. עם הזמן הם דוחים את מועד השיבה הביתה. כמעט כל הישראלים החיים בחו"ל חיים עם ההרגשה שיום אחד הם יחזרו לישראל.

בן ציון, פרופסור במיכללה לטכנולוגיה באסלנטה ג'ורג'יה, ובוגר אוניברסיטת פרינסטון, היה שחקן בנבחרת ישראל בכדורגל. „למרות שאני נמצא בארצות־הברית כבר 24 שנים, כשפורצות מילחמות בישראל, אני מוצא עצמי תקוע ליד הטלוויזיה ולא מסוגל לעבוד. עדיין יש בי רגשות עמוקים לישראל, אבל באופן אישי ומיקצועי אני לא מסוגל לחיות שם כיום. אני עדיין מחזיק באדמה מצפון לתל־אביב ומשלם עליה מיסים כבדים. יכולתי לקבל עבורה 100 אלף דולר, אבל באיושהו מקום אני עדיין מאמין שאולי יום אחד, כשאצא לגימלאות, אלך לחיות על רצועת החוף הזו. איני יודע, אולי זה יקרה, ואולי לא."

ישראלי אחר, מנתח־מערכות, אומר: „איני יודע מתי החלטתי לא לחזור לישראל. זה פשוט קרה."

הרס התדמית המדינה האגדתית

ה**מהגרים הישראלים** אינם אהודים בארץ מולדתם. הישראלים הדביקו להם את התווית הלא סימפטית של „יורדים". שישראל מתמודדת עם בעיית ההגירה בכנסת, ברחוב ובאמצעי־התיקשורת. הדיעה הרווחת והמקובלת היא שמי שעוזב את ישראל עובר עבירה מוסרית.

ראש־הממשלה לשעבר, יצחק רבין, היה המנהיג הישראלי הראשון שהעז להוקיע את היורדים, וכינה אותם „נפולת של נמושות". חברת־הכנסת הלאומנית הקיצונית, גאולה כהן, דרשה בתוקף שמוסדות ישראליים ויהודיים בחוץ־לארץ יפסיקו להעסיק יורדים. „צריך להוקיע את היורדים ולהתייחס אליהם כמוקצים מחמת מיאוס," אמרה כהן הקיצונית. לעומתה טוען שר־החוץ לשעבר, אבא אבן, שיש להפסיק לכנות את היורדים בשמות, „לא בגלל שלא מגיע להם, אלא בגלל שאנו מחמיצים את המטרה, שהיא להחזיר כמה שיותר מהם."

אבי כהן הוא בן 42, דור חמישי בישראל, ממוצא סורי. הוא שותף בתחנת דלק ובמוסך במיאמי. הוא עובד שישה ימים בשבוע, תחת החמישה הנהוגים בארצות־

סוחרי אבני־חן פיני פינחסי ומישפחתו בסוכה
„אחרי הצבא באתי הנה למצוא את עתידי!"

(המשך מעמוד 67)

הברית, משבע בבוקר עד שבע בערב. את זמנו הפנוי הוא מבלה עם אשתו רחל ובניו אלי בן ה־14 וגיל בן ה־12. עבור חינוכם היהודי הוא משלם 280 דולר לחודש. יש לו עדיין בית בישראל, שבה עבד כמכונאי־רכב וסוחר במכוניות משו־ משות.

הוא בא לניו־יורק לפני שלוש וחצי שנים, כי באופן בסיסי הוא אוהב שינויים. „הייתי חייב לצאת מהלחץ של הממשלה, הצבא ושל כותרות העיתונים. אני אדם שאיכפת לו, ולקחתי כל דבר ללב. כאן, באמריקה, איש אינו מציק לי, ודבר אינו מטריד אותי. אני נהנה מהדמוקרטיה האמריקאית, אך איני מרגיש שייך, ולכן לא מעניין אותי מה קורה. אני נהנה מהעובדה שאנשים בוטחים בי. אם אתה אדם ישר המוכן לעבוד קשה תוכל להת־ קדם. ההלוואות הניתנות, מאפשרות לפ־ תוח עסק בקלות."

הישראלי שהחליט לחיות את חייו ב־ ארצות־הברית סובל לא רק מהביקורת המוטחת כלפיו מצידם של בני ארצו, אלא גם מהיחס המסוייג של היהודים האמרי־ קאית.

אין זו תופעה בלתי מוכרת. אותם מת־ חים דומים קיימים בין מהגרים חדשים ובין בני ארצם הוותיקים יותר, שהצליחו כבר להיקלט ולהסתגל לסביבתם.

אולם למהגרים הישראלים יש בעיה נוספת, שמיוחדת להם. הם מזכירים ליהודי האמריקאי את כישלונו בהגשמת החלום הציוני. נוכחותם של הישראלים בארצות־ הברית הורסת ליהודי האמריקאי את תד־ מית המדינה היהודית האגדתית, שחובה לעזור לה מבחינה כלכלית ופוליטית.

סופר ישראלי החי בניו־יורק טוען כי הישראלים בארצות־הברית שונים מאוד

קיבוצניק־לשעבר גיד הילדי
„פעם בחיי לעובדי־שרותים!"

מהיהודים האמריקאים. השוני נובע מהבדלי שפה ותרבות שונה, אך בעיקר מהעובדה ש„כאשר ישראל תזדקק לנו, אנו נגן עליה בגופנו ולא בעזרת פינקסי הצ'קים שלנו."

„ישראל היא יותר מבית"

הישראלים מהווים כ־10 אחוזים מכלל האוכלוסיה היהודית בניו־יורק, וכ־20 אחוזים מהאוכלוסיה היהודית בלוס־ אנג'לס. כמו יתר המהגרים, חיים היורדים הישראליים בין שני העולמות. הם מגיעים לארצות־הברית עם זהות לאומית חזקה. „אינך יכול להניח את הישראלית שלך בתוך המגירה, להיות ישראלי זה לנצח," אומרת השחקנית שנית כתר, המנסה מזלה בלוס־אנג'לס. ישראלי־לשעבר אחר, יהודה פת בן ה־44, רופא אונקולוג מיוסטון, אומר: „מישפחתי נתנה דם רב למדינת ישראל. אני מרגיש כמו בוגד."

בין אם הם חיים בארצות־הברית במשך שנה, חמש או עשרים שנה, הם חשים עדיין בריגשות אשם חזקים „לעזוב את ישראל זה כמו לנטוש את ילדיך. ילדך יכול להיות טוב או רע, חולה או בריא — הוא עדיין ילדך. אינך מפסיק לאהוב אותו," אומרת דליה לביא, שחקנית קולנוע וזמרת לשעבר והיום עקרת־בית במיאמי.

„ביתי הוא כאן וביתי הוא בישראל. למעשה ישראל היא יותר מבית. אין מילה במילון כדי לבטא זאת. ישראל היא ה־ מקום היחידי בעולם שבו אני מרגישה לגמרי אני עצמי, כי אני מכירה את כולם, מכירה את השפה, את ההומור, את הפולקלור. חיי־החברה בישראל יותר ברי־ אים, יותר תוססים. כאן הכל מתוכנן מ־ ראש. חסרה לי הספונטניות. מיאמי היא בית, מכיון שכאן ממוקם הבית שבו אני גרה, ופה נמצאים בעלי וילדי. אבל אני לא מזהה את עצמי עם כל זה. אני נמצאת על גל אחר כאן. אני שמחה, ואלה הם חיי כעת. אבל זו לא אני."

הישראלים המהגרים חיים בהרגשת אובדן, שעליה הם מנסים להתגבר באמ־

בעז תחנת־דלק כחן
„רציתי להתרחק מן הצבא!"

צעות שיכנוע עצמי: „אני אזרח ישראלי, אני רק עובד בלוס־אנג'לס, כמו שמי שגר בתל־אביב ועובד בסדום," אומר שי אגוזי בן ה־42, רופא מלוס־אנג'לס.

הישראלים דורשים מילדיהם דרישות בלתי מציאותיות. „אם בתי, שנולדה פה, אומרת לי שהיא אמריקאית, אני מרגיש שנכשלתי. אם ילדי לא ישרתו בצבא הישראלי, אתבייש מאוד," אומר מנשה קליין, איש־עסיקים בן 44 מלוס־אנג'לס.

„אני ישראלי ואני יודע איפה אסיים את חיי. זו רק שאלה של זמן ושל איפה שאני מרגיש נוח ביניתיים," אומר אשר פריד, מנהל־חשבונות בן 30 מניו־יורק.

„כאשר בני אמר לי שכשיהיה גדול לא יהיה יהודי מכיוון שנולד בארצות־הברית, הבנתי עד כמה הרחקתי לכת," אומר ישראלי אחר, שילדיו לומדים בגן־ילדים ישראלי בקליפורניה.

האחיות בתיה ועליזה ניהלו מיספרה מצליחה בתל־אביב. שתיהן הגיעו לארצות־ הברית בעקבות בעליהן. עליזה התגרשה לאחרונה ונישאה מחדש לאמריקאי, מפיק טלוויזיה בשם מרטי קלגר. בתיה הגיעה לארצות־הברית יחד עם בעלה, רופא־הלב אורי אלקיים. כעת מנהלות שתי האחיות מיספרה מצליחה במערב הוליווד.

עליזה אומרת: „באמריקה למדתי להיות סבלנית. זהו דבר שאינו קיים בישראל. כשאני הולכת לבנק או לתיאטרון, אני לא דוחפת. אמריקה לימדה אותי שאני צריכה לעמוד בתור כמו כולם. בישראל, כשאתה הולך לבנק או למישרד ממשלתי, אם אינך דוחף אינך מגיע לשום מקום."

זהות ישראלית־יהודית באמריקה

הישראלים בארצות־הברית חיים אמנם במאבק פנימי מתמיד, אך כלפי חוץ הם נחשבים כמיעוט מצליח. הם עובדים קשה יותר מאשר בישראל. הם מתחילים בעבודות בדרגים הנמוכים ביותר, משתכרים משכורות מיזעריות ב־ עבודות שאפילו לא היו מעלים בדעתם לעסוק בהם בישראל. „כאן איש אינו מכיר אותך. בישראל לא הייתי מעז לעבוד כ־ מלצר, אבל כאן אף אחד אינו מצביע עלי באצבע," אומר אחד הישראלים.

תחנתם הראשונה, הישר מנמל־התעופה על־שם קנדי, לשם הגיעו בעזרת אשרת תייר או סטודנט, היא עבודה כאיש־ביטחון במישרדי אל־על. חסרי המזל נאלצים לעבוד בבוטיקים, בבתי־חרושת וכפועלי בניין. הסטטיסטיקה מוכיחה כי הם מתקד־ מים במהירות עצומה. כ־54% מכלל הישר־ ראלים שהתאזרחו בארצות־הברית ב־1977, היו בתפקידים ניהוליים או מיקצועיים, לעומת 25% מהגרים מאירופה ו־35% מכלל הזרים שהתאזרחו באותה שנה.

כמו גלים קודמים של מהגרים יהודיים לארצות־הברית, הם הספיקו כבר להטביע את חותמם על כלכלת המדינה, וכן על חיי התרבות שלה: מוסיקאים כמו פנחס צוקרמן ויצחק פרלמן, הקריקטוריסט הפו־ ליטי רענן לוריא, הסוציולוג בעל השם העולמי אמיתי עציוני, סגן־הנשיא־לשעבר של אולפני הסרטים יוניברסל, רפי אטקס, מפיק התיאטרון זאב בופמן שהפיק לאח־ רונה הצגה מצליחה בברודווי, איש־העסקים משולם ריקליס, ראש חברת־הענק רפיד אמריקאן. איש אוניברסיטת סטנפורד עמוס טברסקי, שהוא בעל שם עולמי בשטח של דגמים מתמטיים בפסיכולוגיה. והרשימה ארוכה.

גיל הילדי הוא קיבוצניק לשעבר, העובד כצבע. הוא הגיע לארצות־הברית כדי לעשות כסף ולהמשיך בטיול. בתחילה עבד כמניח שטיחים. היום, ארבע שנים מאוחר יותר, הוא בעל עסק משלו. גיל רוצה לעשות כסף כדי „לקנות זמן" ולנסוע למיזרח הרחוק. הוא רוצה ללמוד למרות שהוא לא יודע מה.

אומר גיל: „בישראל היו לי דיעות קדומות נגד אנשים שעבדו בשירותים. היום למדתי להיות סובלני ולכבד אנשים למרות מיקצועם."

יוסף מלובני בן ה־37 הוא החזן הראשי של בית־הכנסת היוקרתי בשדרה החמישית בניו־יורק. בישראל שירת ברבנות הצבאית. אחר־כך עבד כחזן ביוהנסבורג, שם פגש את אשתו הציירת ביאטריס. הם הגיעו לארצות־הברית ב־1973 אחרי ששהו כמה שנים בלונדון. מלובני פעיל בקהילה היהודית בניו־יורק ויושב בראש כמה אירגונים יהודיים.

במיסגרת עבודתו הוא נוסע בקביעות לישראל ולאירופה: „לפעמים אני צובט את עצמי וחושב על הדרך הארוכה שעשי־ תי. אני אומר לעצמי: יוסי מלובני הקטן מרחוב יונה בתל־אביב שר לפני נשיא ארצות־הברית ובאחוזות וטירות באירופה. יוסי מלובני הקטן שר בלינקולן סנטר. תמיד שאפתי לשיר במשובחים שבבתי־ הכנסת ולהתערב בין אנשים חשובים ואינטליגנטיים. היום לא רק שאני מתערב בהם, אלא שהם מעוניינים להתערב בי. הבעיה הגדולה בחיי כיום היא האם להצטרף לאופרה או לא."

ישראלים מעטים מוכנים להודות כי עברו את הקו הדק המפריד בין תושב זמני בחו"ל לבין מהגר. הישראלים דוחים עד כמה שאפשר את המעבר ממעמד של תושב זמני למעמד של מהגר רשמי. אחד מהם אומר: „בכל בוקר כשאני קם אני אומר לעצמי: אולי היום אמצא סיבה נוספת כדי להישאר באמריקה."

נקודת המיפנה חלה כשהילדים מתבגרים ונושאים בני זוג אמריקאיים. אותם המצ־ ליחים לעבור את הקו הדק רוצים להפוך בינלאומיים. הם רוצים לברוח מההחלטה אם לחזור לישראל או לא. הם מתחממים בחומה של ישראל, ונהנים מאפשרויות הזהב שמציעה להם אמריקה. הם נעים בין שני העולמות, בין שתי המדינות.

אך רוב בני הדור הראשון של הישראלים האמריקאים, תהיה ההצלחה מלווה לעולם בגעגועים למה שהם הותירו מאחוריהם.

ישראכרט-מספר 1

להיות כרטיס אשראי מספר 1
במשאלי דעת הקהל בישראל.
פירושו - להעניק לך את השירות
הטוב. היעיל והמשתלם ביותר.

1982

משתלם לשלם ב-

ישראכרט

• בנק הפועלים בע"מ • בנק המזרחי המאוחד בע"מ • הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ • בנק קונטיננטל לישראל בע"מ • בנק מסד בע"מ • בנק הבוויה לישראל בע"מ • בנק יהב לעובדי מדינה בע"מ
• בנק אמריקאי ישראלי בע"מ • בנק אוצר החייל בע"מ • בנק פועלי אגודת ישראל בע"מ • בנק צמח אמריקה בע"מ • בנק לאומי לישראל בע"מ • בנק לאומי למשכנתאות בע"מ

יש אנין חדש
נמרוד הולך עם
דורין פרנקפורט
המראה החדש-
יחסנית שנה

בדורגל

שופט של שריקות וצהובים

שופט כדורגל טוב הוא שופט שאינו מנסה להתבלט במיגרש יתר על המידה, להיפך. הוא אמור להעביר את המישחק בצינעה ובשקט, בצורה ספורטיבית, ועם כמה שפחות שריקות.

יש שופטים אשר שוכחים כלל יסודי זה, ומעדיפים מדי פעם להפוך הכוכבים של המישחק.

השופט ריצה לנוח. למרות שפסיקת שופט היא חוק ללא עוררין, קשה שלא לציין את שיפוטו הגרוע והמתבלט של יהושע לוריא, אשר שפט במישחק המכריע של רבע־גמר גביע־המדינה, בין הפועל תל־אביב ומכבי פתח־תיקווה.

בנוסף על השרב הכבד שירד בשבת, התחממה האווירה במיגרש. קהל האוהדים העצום, שהגיע למיגרש הפתח־תיקוואי, היה נרגש מאוד והמתח נישא באוויר. על כל אלה נוספו שריקותיו התכופות של השופט לוריא, אשר הצופים הכריזו עליו כחסר כושר גופני: „לכן הוא שורק כל רגע, כדי לנוח קצת בעצמו."

השופט אולי נח, אך השחקנים על המיגרש התלהטו. עצבנותם הבולטת הביאה להתנגשויות גופניות אלימות, מריבות ללא־הפסק ופציעות קשות. שני שחקני מכבי הובהלו בדחיפות, בעזרת האמבולנס, לבית־החולים.

השריקות המהדהדות לא הספיקו לשופט. בקלות הוא גם שלף ארבעה כרטיסים צהובים, שהם אימת השחקנים והמאמנים. כרטיס צהוב מרחיק שחקן לכמה מישחקים, וכל הרחקה כזו משנה לחלוטין את מצב הקבוצה.

נוכחותם של שני המאמנים הלאומיים החדשים, יוסי׳ה מירמוביץ ושמואל פרל־מן (נבחרת הנוער), חיבלה במישחק, בעיקר לרעתם של הפתח־תיקוואים. השחקנים, בהתרגשותם, ניסו להתבלט כדי לצוד את עיני המאמנים. הצטיין בכך ניסים כהן ממכבי פתח־תיקווה, אשר הוכיח למירמוביץ כושר נפלא בכידרור, אך ההצגה לא הועילה בסופו של דבר לקבוצה. נסים איבד את הכדור בכל פעם מחדש.

יתרונה של הפועל תל־אביב היה בולט. 11 ניצחונות האחרונים שלה בליגה הזו־ניקו אותה לעבר ניצחון נוסף. אומרים שאילו שחקניה לא היו מזלזלים במישחק, כשהכריעו אותו, יכלו להבקיע עוד 6—7 שערים בקלי־קלות. אבל גם כך נצחונם היה מכובד — 3:1.

השופט העצבני פגע בעיקר בקבוצה המנוצחת.

תוזה זול

כבר לפני חצי שנה ידעו אוהדי מכבי חיפה, שמאמנה הבא של קבוצתם יהיה האנגלי ג׳ק מנסל, המאמן הלאומי לשעבר. המשא־ומתן איתו התחיל מייד עם גמר המישחק הבינלאומי מול אירלנד, שם הפסידה הנבחרת 1:0, ואז היה כבר ברור שמנסל גמר את הג׳וב הלאומי שלו, והוא פנוי להצעות.

ההכרעה לגביו בהנהלת חיפה נפלה פה אחד. מכבי חיפה היתה זקוקה למישהו חדש, אחרי שהחליטה להיפרד ממאמנה. ג׳וני הארדי. החיפאים היו זקוקים הפעם לא לסתם מאמן מן השורה. קופתם העמוסה מצלצלין הירשתה להם לבחור מאמן יוקרתי ובעל־שם.

כמו כפפה ליד. אלא שאין הרבה מאמנים ישראלים מפוארים שירצו לאמן בחיפה. איזור מרכז הארץ נחשב למושך ביותר, וסביבו משתדלים לנוע כל אותם מאמני־צמרת. גם אם יסכים מאמן־צמרת כלשהוא לאמץ את החיפאית, ידרוש תמורת כך עריכה טובה של שטרות ירוקים. ההנהלה ידעה זאת, אך החליטה שלא לוותר על מאמן יוקרתי, ויהי־מה.

ג׳ק התאים לתוכניותיהם כמו כפפה ליד. הם חישבו ומצאו שכל הוצאותיו של האנגלי, כולל דיור, נסיעות ושאר מותרות שזקוק להם מאמן מכובד, מסתכמות ב־8 אחוזים בלבד מהכנסותיהם השנתיות. היה זה עסק בהחלט כדאי, מבלי לבזבז את כל הקופה.

מכבי חיפה היא בין הקבוצות הבודדות שנהנית מהכנסות־שיא. קהל אוהדיה הרב מאפשר לה סוכריה פיננסית זו, שהרבה קבוצות בארץ היו משתוקקות לאמץ.

ג׳ודו

המין היפה - גם חזק

„עד עכשיו העדיפו לשלוח רק את הגברים לחו״ל," סיפרה השבוע הג׳ודאית הצעירה, רותי מגן (17)) מרמת־השרון, שחזרה מתחרויות אליפות אירופה ובאמתחתה הישג הג׳ודו הגדול ביותר שידע ענף זה בארץ מעודו. גם הגברים לא הצליחו להביא הישג הדומה לו.

השמיניסטית מרמת־השרון הצליחה כבר בשנה שעברה לשבור את חומת דיעותיהם הקדומות של אנשי הוועדה המיקצועית לג׳ודו שבהתאחדות הספורט. כל השנים לא האמינו בוועדה ביכולתן של הנשים. שם טרחו והקדישו מזמנם וממירצם הרב לטובת המין הנחשב חזק, עד שבאה רותי וטפחה על פניהם עם נצחונות מפוארים, שאף ספורטאי עדיין לא השיג בשטח הג׳ודו.

„אין הפתעות..." אלופת ישראל, שנלחמה החודש על המקום השלישי, והשיגה לבסוף את המקום החמישי, תיסע בדצמבר השנה לפאריס, עיר־האורות, שם תתמודד בתחרות הגדולה של אליפות עולם בג׳ודו לנשים.

על מסעה באירופה סיפרה רותי:

כולן שם היו הרבה יותר מבוגרות ממני, לפחות בשמונה עד 10 שנים. היה להן יתרון עצום עלי — כל שבוע כמעט הן נוסעות לתחרויות בינלאומיות מחוץ לארצן, כך שלתחרות הגדולה של אליפות־אירופה הן הרבה פחות מתרגשות ממני, ועם הרבה יותר נסיון. אני נסעתי בסך־הכל פעמיים לתחרויות בינלאומיות, וכבר הבאתי את המקום החמישי. אין לי בארץ מתחרות ברמה שלי, וזו בעיה...

הג׳ודו אצל בנות בארץ לא רציני. יש גיל שבו הן נשברות, נמאס להן כי אין לשם מה להמשיך — אין מתחרות ואין נסיעות או הפתעות, המגבירות את המוטיבציה. עכשיו סוף־סוף ראו בהתאחדות שאני ברמה אירופית, שאינה רחוקה מהרמה העולמית — אלופת אירופה היא גם אלופת־העולם מזה כמה שנים.

זה לא מיקצוע גברי. רק אנשים שלא מבינים ולא מכירים את ספורט הג׳ודו חושבים שאינו יפה לעין.

כדורסל

כרטיסים מסופסרים

בהפועל תל־אביב יודעים שמלבד רמתה המיקצועית — שאינה מוטלת בספק — של יריבתה מזה שנים, מכבי תל־אביב, יש לה עוד יתרון: האוהדים.

האוהדים המטורפים של מכבי תל־אביב מלווים אותה באשר תלך. נוכחותם הקבועה במישחקים ומיספרם הרב מחזקים את רוחם של שחקני מכבי גם בעיתות של שפל, כמו אחרי המפלה בקלן.

התחזית. הפועל יודעת גם שאוהדים כאלה חסרים לשחקניה. השבוע, לפני מישחק הדרבי מול מכבי תל־אביב, החליטה ההנהלה לנטרל את השפעת האוהדים של יריבתה ולקיים מישחק על טהרת המולת הפועל בלבד, ולראות מה קורה. אנשי הפועל ויתרו מראש על ההכנסות הגדולות שיכלו להיות בידי־אליהו, וקבעו את המיגרש בביתם, שבו רק כאלפיים מקומות. הם לקחו את הכרטיסים ופיזרו אותם לאוהדיהם בלבד. זה אינו מקובל וגם אינו ספורטיבי, אך תבוסות קבועות ותכופות שספגה אגודה זו היו סיבה מדרבנת להתנהגות החריגה.

אנשי מכבי התחכמו לגזירה, והצליחו לעבור את המיכשול. הם התחזו לאוהדי הפועל, וכך זכו בכרטיסים לא מעטים.

הדרבי במיגרש הקטן והביתי הזכיר לכולם את אווירת הדרבי המסורתית. היה זה מישחק צמוד, שקול ומרתק, כשהיתרון עובר לסירוגין בין שתי הקבוצות. אלא שמאמן הפועל, שמואל יעקובסון, לא ידע לנצל את התנאים שנוצרו במישחק לטובתו. שני שחקני מכבי צברו ארבע עבירות כל אחד, כשההפרש בין הקבוצות היה עדיין קטן מאוד. יעקובסון לא ידע לנווט את שחקניו למאבק מתחת לסל, דבר שהיה מקשה פי כמה על מישחקם של המכבים, שחששו מעבירות נוספות. שחקני הפועל המשיכו לקלוע מרחוק ולהחטיא, ובכך הובילו במו ידיהם להפסד.

תחזית המאמן

את תוצאות מישחקי הליגה בשבת הקרובה חוזה מאמן מכבי חיפה, יונתן („ג׳וני") הארדי.

מאמן הארדי

1. שמשון תל־אביב — בני־יהודה: יהיה תיקו.

2. הפועל פ״ת — הפועל תל־אביב: הפועל תל־אביב תנצח, כי היא יותר טובה ויותר חזקה.

3. מכבי נתניה — הפועל כפר־סבא: מישחק הכי חשוב העונה. אני מאמין שמכבי נתניה תנצח בביתה, וזוהי הזדמנות בשבילה לקפוץ לראש הטבלה.

4. מכבי יפו — מכבי חיפה: יהיה תיקו. גם לנו וגם להם המישחק חשוב.

5. בית״ר ירושלים — הפועל ירושלים: בית״ר תנצח. היא תנצל את היתרון הביתי שלה.

6. הפועל ב״ש — בית״ר תל־אביב: הפועל באר־שבע טובה יותר, ולכן תנצח.

7. מכבי תל־אביב — הפועל ראשל״צ: מכבי תל־אביב חייבת לנצח אחרת תהיה בקלחת של התחתית. היא תנצל את הביתיות שלה.

8. הפועל יהוד — מכבי פתח־תיקווה: יהיה תיקו. יהוד מומחית לתיקו, ונקודה אחת תספק אותה.

9. הפועל עכו — מכבי רמת־עמידר: הפועל עכו בבית חזקה יותר, ותנצח כדי לצאת מהתחתית.

10. הכוח־מכבי ר״ג — הפ. ק. שמונה: הכוח רמת־גן תנצח בבית, כי היא רצה גם ללאומית.

11. הפועל בית־שמש — הפועל לוד: יהיה תיקו. קשה לשחק בבית־שמש, ולוד חזקה יותר.

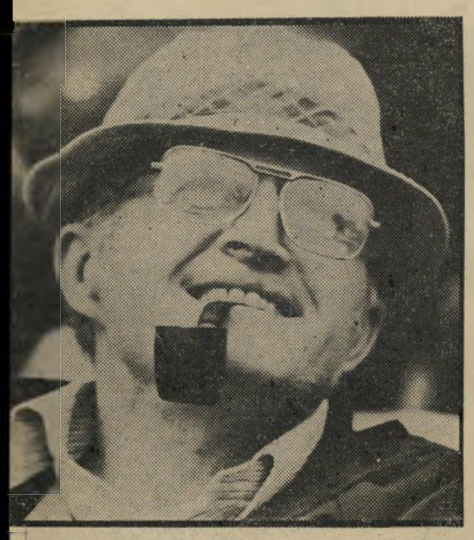
12. הפועל ב״ש — בית״ר נתניה: יהיה תיקו כי זה טוב לשניהם.

13. בית״ר רמלה — הפועל תל־חנן: רמלה תנצח כי זה אצלה בבית.

מאמנה של מכבי פתח־תיקווה, זאב זלצר, הצליח לנחש בשבוע שעבר תוצאות שישה מישחקים.

כדורגלן כהן (באמצע)
מתרגש ומאבד את הכדור

מאמן מנסל
8% בלבד

(המשך מעמוד 5)

גם אחרי שהמישטרה ניתקה את זרם החשמל לרמקול, ומנעה מהמואזין לקרוא לתושבי העיר לבוא ולראות מה נעשה במקום הקדוש, לא נרגעו הרוחות. אז הוחל בפיזור המפגינים בכוח, באמצעות יריות באוויר, רימוני עשן ובפצצות גז־מדמיע.

איש אינו יודע בוודאות מהו מיספר הנפגעים בעת פיזור ההפגנה. בבתי־החו־לים שבמזרח העיר, לשם הובאו הפצו־עים, אי־אפשר היה לקבל מידע מדוייק. שומרי הרחבה שנותרו במקום, אחרי ההפ־גנה, העריכו שמדובר בכ־30 עד 50 פצו־עים, חלקם במצב קשה.

רומן מפוקפק עם ישראל

מ׳ שלא הופתע מהתקפת הטירוף של אלן הרי גודמן, היו דווקא שומרי רחבת הר־הבית. בשבת, יום לפני ביצוע המעשה הנתעב, התקשר אלמוני פעמיים למישרדי הווקף הנמצאים ברחבה. הוא הודיע בעיברית, שהוא מתכוון לבוא ל־מחרת ולהתפלל על הר הבית, והוא רוצה „לראות את הגבר" שימנע זאת ממנו.

אנשי הווקף מיהרו לדווח על־כך ל־מישטרה. באחרונה רבו המיקרים שבהם התנכלו יהודים, בדרך־כלל חובשי כיפות, לעובדים הערבים שעל הר־הבית, ואנשי המועצה המוסלמית ראו באיום הטלפוני אזהרה. הם דרשו להגביר את השמירה במקום, או, לחילופין, לתת אפשרות ל־עובדים במקום להצטייד בנשק חם. שתי התביעות לא נענו. לרבים היה ברור ש־התנהגותם האלימה של המתנחלים של גוש־אמונים כלפי הפלסטינים ברחבי ה־גדה המערבית, לא תפסח גם על הר הבית.

בשבועות האחרונים רבו מיקרי הפגיעה בשומרים שברחבה, ואחד מהם, חסן חס־נין, נדקר בסכין.

אחרי שגודמן (38) נעצר, וזהותו נב־דקה, התברר שהוא מנהל זה כמה שנים רומן מפוקפק עם ישראל. הוא נזרק מאול־פן אחרי שהיכה שם עובד, למד בישיבה, עבר מקיבוץ לקיבוץ, חזר לארצות־הברית ושוב עלה ארצה, הודיע על נכונותו לשרת בצבא ונרשם באופן רשמי כאזרח לפני קצת יותר משנה, והספיק גם להביע את דעתו על המתרחש בארץ. הוא הודיע ב־פומבי על שינאתו לערבים, ולא הסתיר מאיש את דעתו על הסיכסוך הישראלי־פלסטיני.

ב־28 לחודש שעבר הוא חוייל והוצב בבסיס ליד שכם, לשירות צבאי קצר מיו־חד לעולים חדשים. משם הוא קיבל את

השטיחים הקדושים

של כיפת־הסלע מו־נחים מחוץ למיב־נה. מייד אחרי שאלן גודמן, היורה המטורף, הוצא מהמקום,

נכנסו לכיפת־הסלע השומרים ומיהרו להוציא מהמיבנה את השטיחים הרבים המונחים בו, מחשש שיתלקחו, ויציתו בעיקבות כך את המקום הקדוש. על חלק מהשטיחים נראו בבירור סימני־דם.

הנשק, „שבו ביצע את הרצח, ואת מדי־הצבא.

ערב יציאתו לפעולת הרצח בכיפת ה־סלע, הוא התאכסן בפנסיון קטן בשכונת בית־הכרם בירושלים, שם התגורר בעבר.

למרות שהיתה לו דירה באותה שכונה, הוא העדיף להתגורר בחדר מזוהם, שאינו מתאים למגורי אדם, בפנסיון בית הכרם צנטראל. כשפרצו שוטרים למקום אחרי שגודמן גילה במהלך חקירתו את כתוב־תו, נמצאו בחדר שיירי־מזון, עלונים של הליגה להגנה יהודית, וכל מיני כתובות שכתב בעיברית ובאנגלית, וצילומי כלי־נשק.

ואם כי ברור שמשם הוא יצא לבדו, לא ברור אם בהתקפה ברחבת הר־הבית הוא השתתף לבדו, או שהיו איתו אנשים נו־ספים. שאלה זו דורשת בירור, גם אם יוברר שהיורה אינו שפוי, ואין אפשרות להעמידו לדין.

השאלה הגדולה אינה כיצד אדם, ש־התנהג כמופרע, זכה לתעודת־זהות ישר־אלית, אלא אם אכן הוא חולה־רוח או חלק ממזימה של ימניים קיצוניים, לפגוע בהר־הבית הקדוש למוסלמים.

על הר־הבית היו השומרים מוכנים לפי־רט, אחת לאחת, את ההתנכלויות שבהם הם נתקלו בשנים האחרונות. להם אין כמעט ספק שגם אם יוכח שגודמן פעל לבדו, היו לו מספיק דרכים ומקומות ש־בהם יכול היה לקבל הכשרה אידיאולוגית וצבאית, ומשם לצאת להתקפה הרצחנית.

שלב חדש במאבק

ב׳ שעתיים אחרי שהחל הטבח בהר־הבית, פוזרו כל המפגינים. כוחות־מישטרה גדולים חסמו את האיזור ומנעו כניסת אנשים למקום. העיר העתיקה שות־קה. כמעט כל התנועות, שנסגרו עם תחילת האירועים, לא נפתחו. רבים התקהלו ליד שני בתי־החולים, לשם המשיכו לזרום פצועים מההפגנה על הר־הבית. המיבחן האמיתי של מישטרת־ירושלים, היה אמור להיות בשעה 3.30 אחרי־הצהריים, מועד התפילה במקום. אך הרחבה נשארה שוממה. המפגינים התרכזו במקומות אחרים בעיר שהתרוקנה ממטיילים ישראלים וזרים.

המונים אומנם לא עלו שנית על הר־הבית, אך בעזרתו של מטורף, שלא ברור כלל אם פעל לבדו או עם אנשים נוספים, או בהשראת גוף זה או אחר, נוצר שלב חדש במאבק על הגדה המערבית.

לזירה הוכנס הגורם הדתי.

אם עד עתה עמדו אנשי הדת המוסלמים מן הצד ולא התערבו בגלוי במאבק שהת־נהל בין תומכי אש״ף ובין אנשי האגודות־הכפריות, הנתמכים על־ידי ישראל, הרי שהחל מהרגע שבו גורו ערבים פלסטיניים על הר־הבית, השתנו יחסי הכוחות בשט־חים, וספק אם ניתן יהיה למנוע את ה־התפרצות הקרובה.

ואכן, יום המחרת בישר את השלב ה־חדש במאבק בשטחים הכבושים. שביתת־מיסחר מלאה בכל רחבי הגדה איפיינה את תחילת היום השני. אחר־כך החלו ההפ־גנות, שמרכזן היה בערים שכם וירושלים. שוב התקהלו מתפללים רבים ברחוב, הר־הבית, והם פורצו בכוח על־ידי שוטרי מיש־מר־הגבול, שרוכזו במקום משעת בוקר מוקדמת. כוחות צבא ומישטרה מנעו קיו־מו של מיצעד גדול לכיפת הסלע. גם ברצועת־זה היו הפגנות שפוזרו בכוח.

ממשלת־ישראל, שהביעה שאט־נפש מ־המעשה פטרה עצמה בטענה שמדובר בחו־לה נפש מטורף, אך דווקא תגובת המו־עצה המוסלמית העליונה מעוררת מחשבה. אנשי המועצה דחו את עמדת הממשלה, משום שלא יתכן שאדם המוגדר כמטורף ישרת כחייל בשירות סדיר בצה״ל, ויותר לו להחזיק בנשק.

האם יתכן שבמשך חודשים ארוכים שבהם הגה גודמן את רעיון הרצח, הוא לא שיתף בכך אנשים אחרים?

שעות הצהריים של יום שני לא בישרו רגיעה. גם אם האיש היה חולה־רוח, בדבר אחד הוא הצליח מעל לכל ספק: ל־הצית שוב את הגדה המערבית, ולאחד את הגורמים הפועלים בשטח נגד השיל־טון הישראלי. **בן־ציון ציטרין**

גאז בעיניים אחד המפגינים שוכב מתעלף על מדרגות הרחבה, אחרי ש־נפגע מפצצת גאז מדמיע שנורתה אל ההמון בפיזור ההפגנה.

מתעלף אחד המפגינים שהתאספו במקום התעלף, כשחברין אוחזים אותו בזרועותיו ובודקים אם לא נפגע. במהלך ההפגנה הונף דגל פלסטין ליד כיפת הסלע.

רחל מרחלת של כל העולם

אהבה על האנדרטה

על **צחי הנגבי**, בנה הפעיל של חברת־הכנסת גאולה כהן, קוראים תמיד בטורים הרציניים של העיתון. הפעם הצלחתי להשתיל אותו גם למדור שלי.

אתם יודעים בוודאי שצחי נמצא בימים טרופים אלה ברומה של האנדרטה לזכר חללי אוגדת הפלדה בימית. משם מתכוונים הוא וחבריו הסטודנטים לעצור את הנסיגה מפיתחת־רפיח.

אבל למי שחושב שהבן של הח"כית מבזבז את זמנו שם למעלה לריק, יש לי הפתעות. לסטודנט הימני־קיצוני הזה יש מזה שנה חברה בשם **רנדי**, שהיא עולה חדשה מארצות־הברית. רנדי היא יפהפיה בלונדית אמיתית, שלומדת באוניברסיטה העברית, ושם הם הכירו.

ומה עושה רנדי בזמן שחברה מטפס על

צחי הנגבי
לבד בפיסגה

מדרגות האנדרטה? כחברה נאמנה היא עושה מידי פעם את דרכה מירושלים לימית הרחוקה, שעוד מעט תהיה חוץ־לארץ, כדי לשהות קצת במחיצת האיש שלה. אפילו הגובה הרב של האנדרטה אינו מפחיד את רנדי בת ה־21. היא מטפסת אחרי צחי עד לפיסגה, שם הם יכולים להתבודד ולאהוב באמת.

ואני, שכפי שאתם יודעים איני מהבייני־שניות, הירמתי טלפון לאמא **גאולה**, ושאלתי אותה מה דעתה על הצמד־חמד. „אני אוהבת אותה מאוד," התמוגגה הפרליטיקאית מנחת. „הלוואי שתהיה חתונה."

הביישן של „מכביי"

מספרים לי ש**ג'ק צימרמן**, הרכז החדש של מכבי תל־אביב, משגע את כל החתיכות בעיר. הן פשוט משתגעות אחרי המבט התמים של הבחור היהודי הזה מארצות־הברית. הדברים הגיעו לידי השתוללות של ממש. ומה שגרם להשתוללות היתה שאלה בדבר מיספר הטלפון של הבחור. אף אחד לא ידע לענות על השאלה הזאת. המעריצות השרופות שלו התקשרו לכל שחקני מכבי ועסקניה, ולא מצאו תשובה. כבר חשדו שיש לו מיהי, שהחביאה את המיספר, עד שהתברר לבסוף שלצימרמן אין בכלל טלפון.

אבל יש עוד דבר שהמעריצות לא יודעות על צימרמן: הוא ביישן כרוני. כדי לחדור מבעד לקליפה שלו צריך לעבוד קשה־קשה. ובכלל, הוא ילד־טוב של ההורים שלו, שכולנו ראינו אותם על ה־מירקע, בעת שצפו במישחקים על גביע אירופה. אז לאלה ביניכן שיש להן תוכניות, נא לקחת בחשבון את גודל האתגר העומד לפניכן.

ובהזדמנות זאת, כשאנו כבר עוסקים במכבי תל־אביב, אני שמחה לבשר ש**מיקי ברקוביץ** ולאשתו נולד השבוע בן, אח לבת הבכורה **עדי**.

אבי והבלש

ליאורה ואבי מזרדאנו
ג'וק בראש

את הסיפור הזה לא הייתם זוכים לקרוא לעולם, אילולא היתה התוצאה כפי שהיתה בתחרות הקדם־ארוויזיון. כי ביזיון או לא ביזיון — **אבי טוּרדאנו** זכה, וזהי עובדה. ולרגל הזכיה שלו אני הולכת להפר קשר שתיקה של שנתיים, ולגלות לכם פרט מעניין מחייו של מי שייצג אותנו בתחרות האירופית היוקרתית.

ובכן, לפני שנתיים, כפי שכבר אמרנו, קרה לאבי החביב שלנו דבר נורא: נכנס לו ג'וק לראש. והג'וק הזה אמר לו שאשתו האהובה, **ליאורה**, בוגדת בו. אוי לאותה צרה! אבל שומו שמיים, ליאורה בכלל לא נדבקה מהג'וק שלו. היא הכחישה כל קשר מחוץ־לנישואין. מובן שהמחלוקת העדינה גרמה למשבר בחיי המישפחה. אבי הפסיק לדבר עם רעייתו, ולבסוף גם ברח מהבית.

כדי לצאת מהמשבר שאליו נקלע, החליט הזמר להיעזר בשירותיו של בלש פרטי, שיקבע פעם אחת ולתמיד: האם היא בוגדת או שאני השתגעתי? חיכה כמה ימים, והינה מופיע השרלוק הולמס שלו כולו מלא סיפוק, ומגיש לבעל הקנאי דו"ח. ומה כתוב בדו"ח? קצר ולעניין: האישה בוגדת והבלש החרוץ, שלא התרשל בעבודתו, מגיש גם פרטים והוכחות, הכל כדי להצדיק את שכרו.

מה עשה אבי? תפס את הרגליים ורץ לאותו גבר, שלפי הדו"ח מבקש לגזול ממנו את אשתו. ואותו גבר גר אי־שם בדרום הארץ. בא אליו הזמר והתחיל לשפוך עליו קיתונות של רותחין. והוא מסתכל עליו כמו על אחד שנפל מהשמים, ועושה רושם שאינו מבין בכלל מה רוצים ממנו. לבסוף הוא אומר לזמר המפורסם, שאותו ראה עד אותו יום רק בטלוויזיה: „תשמע, תאמין לי שאין לי שום עסק עם אשתך. אני בכלל יוצא עם בחורה אחרת."

בסוף התברר שהבלש הזריז של אבי היה קצת פזיז. הוא עקב אחרי האשה הלא נכונה, שבמיקרה היא שכנה של הטור לדנואים, ולתומו חשב שזאת ליאורה. אז הבין אבי פתאום איזו טעות עשה, חזר בבושת פנים הביתה והתפייס עם בת זוגו. אך מעז יצא מתוק. בעיקבות המיקרה עם הבלש השתקמו חיי־הנישואין של בני־הזוג, והכי־חשוב: הג'וק יצא מהראש. מרוב שימחה אבי אפילו ויתר לבלש, ולא תבע אותו לדין על עוגמת־הנפש שגרמה לו.

היום שוררת אידיליה בבית מישפחת טולדאנו. רק שבעיקבות הזכייה בתחרות לא ייכנס לאבי איזה ג'וק חדש לראש, רחמנא ליצלן.

אשה וגם אמא

יש ילד בדרך. הוא נמצא אצל **ליביה חכמון**, שחקנית הקאמרי לשעבר, בבטן. שם הוא שוכב לו כבר כמה חודשים. אבל לא זה הסיפור. הסיפור הוא על האבא של התינוק שבדרך: עלם־חמד אחד, בשם **יעקב אייזי**, שהוא רק בן 24. לשחקנית השובבה, שאני לא רוצה להתחייב בכמה שנים היא מבוגרת מיעקב, יש סיפור איתו. יחסים בין שניים הם משהו מיוחד.

הם הכירו לפני שלוש שנים. איילי רצה אז להתקבל לבית־ספר למישחק, וליביה התנדבה להכין אותו. יעקב, שהוא יתום מאמא כבר די הרבה זמן, מצא בה, כך ליגלגו עליהם אז, תחליף. גם היא די נהנתה מהמישחק. אך תוך כדי השיעורים הביניהם לפתע שיש ביניהם הרבה יותר מאשר מישחק. ליביה הרגישה שהיא מחדשת את נעוריה במחיצתו, ואילו אייזי, שגדל בפנימיית הכפר־הירוק, הרגיש שמורתו יכולה להעניק לו בית חם ואוהב. מאז הם חיים כזוג יונים בדירתה של ליביה בתל־אביב, וגם כשהם יוצאים מהקן

ליביה חכמון ויעקב אייזי
יחסים כפולים

המשותף, הם תמיד ביחד בכל המסיבות והאירועים.

היום לומד האבא־בדרך בסטודיו למישחק, ואילו ליביה, המשחקת כעת בתיאטרון באר־שבע, עושה כל יום את דרכה, יחד עם הצאצא שבדרך, מהבית לבירת הנגב ובחזרה. והכי־חשוב: הם מתכוונים להתחתן בעוד חודשיים.

הבעייה של אחי

הנה עוד משהו מתחרות הקדם־אירוויזיון. כולם ראו את הזמרת־דוגמנית **אתי צוברי**, שהיתה אחת משלוש היפות שליוו את ירדנה ארזי. אבל לא כולם יודעים שאתי היא חברתו הצמודה מאוד של מלחין השיר, **הנרי ברטר**. השניים גרים ביחד כמה חודשים, ומספרים לי שהם אפילו מדברים על חתונה.

אתי צוברי
בחירה קשה

אבל אני, כמובן, לא הסתפקתי בסיפור כל־כך פשוט. יגעתי ומצאתי עוד כמה פרטים מעניינים, הקשורים בזמרת הקטנה. ובכן, בשעה שהנרי שלה, שהוא עולה חדש מצרפת, יושב לו בבית וכותב את לחניו, יש לאתי עוד מישהו. כל מה שהצלחתי לברר הוא שאותו מישהו עונה לשם **ליאון**, שהוא חתיך משגע, שהוא מתגורר דרך קבע בקנדה, שהוא מלא בכסף ושהוא משקיע בארץ בעסקים מצליחים מאוד.

כל הרשימה הארוכה הזאת קצת הממה אותי, ולכן לא התפלאתי כששמעתי שגם עם ליאון היו לה כל מיני דיבורים. אומנם לא על חתונה, אבל עד כמה שהבנתי דובר שם על נסיעה לקנדה. יש לה בעיה לחתיכה, ולבעיה הזאת קוראים: לבחור.

(המשך מעמוד 37)

דון־נוער. מרכזי ההשכלה והאינטליגנציה הם מעוז ההתנגדות לכיבוש, וכל זמן שימשיכו להתקיים, לא יצליחו האגודות הכפריות במלאכתן.

פראח מסור, שומר האוניברסיטה, היה האיש הראשון שנפל לידי הפורעים. „ביקשתי מהם לא להכנס לאוניברסיטה," סיפר מסור (44), אב לשלושה ילדים, המתגורר בבית־ג'אללה, „ניסיתי להסביר להם שיש לי הוראות לא להכניס אף זר לשטח האוניברסיטה, ללא קבלת אישור לכך. אבל הם לא רצו לשמוע. הם תיכף התחילו להרביץ בקתות הרובים ובמקלות. אני מרגיש רע. כל הגוף כואב לי."

„כשראיתי מה הם עושים למסור, רציתי לעזור לו," סיפר הדיקן, אלברט אלונזו, „ניגשתי אליהם וביקשתי שיפסיקו. הם אפילו לא ענו לי. פשוט התחילו להכות גם אותי. אני לא יודע למה הם עשו את זה. אין לי הסבר לכך."

בעת ההתקפה על המועדון בבית־סחור היה מנהל־המועדון, איברהים חוואדג', ב־מישרדו. „לפתע שמעתי רעש גדול בחדר־הכניסה," סיפר, „חשבתי ששמעו נפל. ואז התפרצו למישרדי שלושה אנשים. שניים מהם החזיקו רובים ישראליים. ל־שלישי היה מקל גדול. הם צעקו וציוו עלי לעזוב את המישרד. קמתי ממקומי ושאלתי מה קורה. תחת תשובה הם הרימו את שולחן הקפה וזרקו אותו על ראשי. בכל־זאת התעקשתי לדעת מה קורה. אבל הם רק דפקו עם הרובים על שולחני וצעקו: ‚צא החוצה! צא החוצה!' בלית־ברירה יצאתי.

„בחדר־הכניסה הם התחילו לנפץ זכוכיות, להפוך שולחנות וכיסאות, ולהרוס כל דבר שראו. אחר־כך הם התפרצו לחדר־התרבות והיכו כל מי שהיה שם. אחרי שגמרו להרוס ולשבור את כל הציוד שלנו הם עזבו.

„פניהם לא היו מכוסות, ואני אוכל לזהותם, אם אראה אותם שוב. איני מכיר אותם, אבל יש כאן רבים היודעים מי הם. הגשתי תלונה במישטרה וסיפרתי כל מה שקרה.

„אין לי הסבר לדבר הזה. הדברים הם מחוץ לשליטתנו. הם מחזיקים נשק בידיהם, ויש להם תמיכה מהמימשל. אנחנו לא יכולים לעשות נגדם דבר.

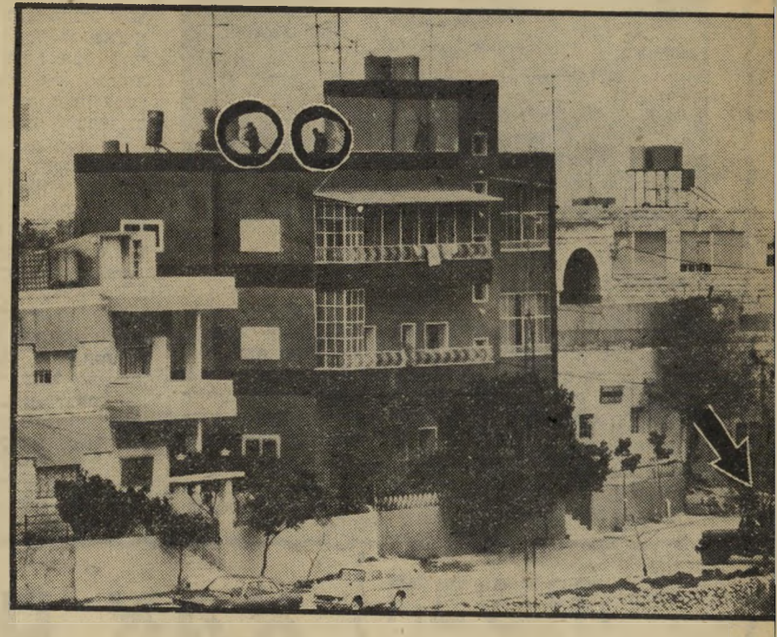
„המועדון שלנו לא עוסק בפוליטיקה. העבודה שלנו היא קהילתית בלבד. יש לנו פעילויות ספורטיביות, אומנותיות ו־שיעורים שונים. במועדון יש יותר מ־600 חברים. כשזה קרה, עמדה להתקיים פגישה של בנות. תחת זאת התקיימה כאן פעולת־טירור."

ראש האגודות־הכפריות בעיר בית־לחם, בישארה קומצייה, לא היה מוכן להיפגש עם צוות העולם הזה, שביקש לשמוע את תגובתו לאירועים. הוא הסכים לשוחח אך ורק עם נציגי כלי־התיקשורת הממלכתיים, המשמשים כיום מכשירי־תעמולה של ממשלת הליכוד, ועם עוד כמה עיתונאי־חצר, ששיגאתם לעם הפלסטיני פורצת מכל שורה בדיווחיהם. במחיצתם הרגיש עצמו בטוח מפני שאלות, העשויות לחשוף את פרצופו האמיתי.

„אני מגנה פעולה זו," הכריז קומצייה, באוזני הכתבים שהוזמין לביתו. „פעולה כזאת לא יכולה להיות של האגודות־הכפריות. אני לא מרשה לאנשי להתנהג כך. עשו זאת מסיתים, הרוצים לעורר פרובוקציות. זאת אינה פעולה של ה־אגודות."

קומצייה לא הסביר מניין השיגו אותם מסיתים אלמונים תת־מיקלעים מסוג עוזי. איש גם לא טרח לשאול את מנהיג האגודות כיצד יתכן שבנו, סמר, שוהה בוודאות, נמנה עם מחוללי הפרוץ בוקציות נגדו. מדוע אין הצבא, שעימו יש לקומצייה יחסים כה הדוקים, פועל נגד המסיתים? מהו ההסבר לכך שלא הוטל מייד עוצר ולא נעצרו המוני חשודים, כפי שמקובל במקרים אחרים?

רק אחרי שהושמעו מחאות, החליט ה־מימשל לערוך מיסדר־זיהוי לחשודים.

הגנה צמודה

יש לראש האגודות־הכפריות בבית־לחם, בישארה קומצייה. על גג ביתו בבית־סחור ניצבים שני אנשי מישמר־גבול (מסומנים בעגולים). מתחת לבית, משמאל, מסובן בחץ ג'יפ, מאוייש בשני שוטרים נוספים.

אולם העדים הששו להזהותם, מפחד ידם הארוכה של האגודות

ביתו של קומצייה הפך מיבצר, המוגן יומם וליל על־ידי כוחות מישמר־הגבול. הוא מתגורר בו, יחד עם אשתו וארבעת בניו, בבידוד גמור משכניו, הרואים בו בוגד לכל דבר. עד היום לא הצליח — ואין כל סיכוי שיצליח — לרכוש תמיכה פוליטית כלשהי לפעילותו האנטי־פטריוטית. את כוחו הוא שואב מן הנשק ומהגיבוי שמעניקים לו ולאנשיו שילטונות־הכיבוש.

„צפוייה לך סכנה גדולה!"

חק ניכר מפעולותיהם מכוונים ה־ביריונים נגד המנהיגות הנבחרת של הפלסטינים בגדה. נשלחים אליהם מיכתבי־איום מזרי־אימה, המקבלים משמעות מאיימת עוד יותר, לנוכח הנשק שבידי שולחיהם.

להלן תרגום מערבית של מיכתב־איום שנשלח לפני חודש ל־ראש־עיריית בית־סחור, חנה אי־עטרש:

אל ראש־עיריית בית־סחור.

מיכתבי זה בא להזהירך מפני תוצאות ההתקפות וההתגרויות שהינך מכוון נגדנו, ומפני הסכסוכיות שבידינו, שניתנו לנו על־ידי הרשויות האזרחיות והצבאיות של מדינת־ישראל.

לכן עליך להישמע לנו ולמלא אחר כל הפקודות הבאות:

- לא להחרים את האגודות הכפריות.
- לא להסית ולא לעודד הפגנות נגד ישראל.
- לא להמשיך את חברותך בוועדה להכוונה לאומית הטרוריסטית.

אם לא תעשה כן, צפוייה לך סכנה גדולה ביותר. הימנע ממנה.

ראה הוזהרת!

החלטה זו התקבלה פה־אחד באסיפה של מועצת האגודות הכפריות ב־13 ב־מארס 1982.

עד כאן נוסח המיכתב.

במיכתב בולט ביותר הניסוח „הרשויות האזרחיות והצבאיות של מדינת־יש־ראל"".

אף ערבי — גם אם הוא משתף־פעולה — לא ישתמש בניסוח כה ממלכתי, ש־הינו זר ובלתי־מוכר לתושבי השטחים. לכל היותר יאמר „השילטונות הישראליים", מרבית תושבי הגדה, המתנגדים בכל מעודם לכיבוש, מכנים את השילטון שנכפה עליהם כ„שילטונות הדיכוי והכיבוש", „הצבא הישראלי" ובכינויים דומים אחרים.

השימוש במינוח הממלכתי מעורר חשדות כי ידיים ישראליות היו מעורבות בניסוח המיכתב.

טירור או איבוד פרנסה

ה עיתוי לפוגרום לא היה מיקרי. לקראת חג הפסחא הוצפה עיר לי־דתו של ישוע בהמוני נוצרים. עשרות אוטובוסים גדושי תיירים מגיעים בכל יום למקום. ביריוני הכפרים ואנשי־המימ־של ידעו כי הסטודנטים והתלמידים לא יעזו להגיב בחריפות על הפגיעה בגופם וברכושם. אילו עשו זאת היו נותנים בידי המימשל עילה להשבית את ענף התיירות, שעליו מבוססת עיקר פרנסתם של בני העיר.

ואכן, הסטודנטים בחרו להגיב בהת־אפקות מרבית. בבוקר היום החמישי הם אירגנו תהלוכה שקטה, שבה השתתפו כמה מאות סטודנטים ובראשם סגל האוניברסיטה. הם צעדו מהאוניברסיטה לעבר בניין העיריה, שם נכונה להם פגישה עם ראש־העיריה, אליאס פרג', וחברי מועצת־העיר.

מייד אחרי שנכנסו הסטודנטים לעיריה, הטיל הצבא מצור על הבניין. ברחבה שלפני העיריה נאסר לצלם, על פי צו מהמושל הצבאי של בית־לחם. אנשי מישמר־הגבול הוציאו פילם ממצלמותיהם של צלמי־עיתונות, שהגיעו למקום ולא ידעו על קיומו של הצו. לתייר־ים הרבים שמילאו את הרחבה ואת סבי־בותיה נכונה דוגמה מאלפת על הנעשה בשטחים, שבדרך־כלל הם רואים את ה־מתרחש על מירקע הטלוויזיה.

„המושל הצבאי התקשר אלינו לעיריה ואיים שאם תוך עשר דקות לא נצא כולנו החוצה, הצבא יתקוף," סיפר פאז דמירי, יושב־ראש מועצת הסטודנטים ב־אוניברסיטת בית־לחם. „השבנו לו שזוהי זכותנו הדמוקרטית למחות בצורה שק־טה, ואם הם יתקפו יהיה הדבר על אח־ריותם. הודענו שנשאר בבניין עד השעה 12.30, כפי שתיכננו מראש.

„אחר־כך בא המושל לעיריה ודרש מאי־תנו להציג את תעודות־הזהות שלנו ב־יציאה מהעיריה, כדי שהחיילים יוכלו לרשום את הפרטים. לא הסכמנו לכך בשום אופן, ודרשנו שהוא ירחיק את הצבא. התפתח משא־ומתן, שנמשך עד השעה שתיים. רק אז נתנו לנו לצאת."

למחרת היום הושלך בקבוק־תבערה לרחוב המוביל לרחבת העיריה. התיירים הסתלקו, החנויות נסגרו ובמקום הוטל עוצר. חמי־שה נערים נעצרו על שהשמיעו סיסמות נגד האגודות הכפריות. נראה שהמימשל עשה הכל כדי להביא להסלמה במצב. גם על הפגנה שקטה לא היה המימשל מוכן לעבור בשתיקה — מכיוון שהיתה מופנית נגד בני־טיפוחיו, אנשי האגודות. כאשר מישהו ביצע סוף־סוף מעשה נו־עז יותר, ניתנה בידי הצבא העילה לפ־גוע בכלכלת העיר.

זוהי מדיניות ברורה: לאנשי האגודות ניתנת יד חופשית להתפרע, ואילו לתו־שבים ניתן להבין כי כל תגובה מצידם תעמיד בסכנה את פרנסתם. שלא כערים אחרות בגדה, אין לבית־לחם מקורות־הכנסה מלבד התיירות. משום־כך נתונים האזרחים שם בדילמה קשה: השלמה עם הסירור של האגודות או השבתת מקו־רות־פרנסתם.

אם לא יושם קץ להשתוללות הביריו־נים, ונשקם לא יפורק, עלולה העיר ה־שקטה להפוך לחבית חומר־נפץ. אזרחים שלווים ייאלצו לקחת את החוק לידיהם, כדי להגן על עצמם ועל רכושם מפני האגודות הכפריות. לעימות מסוכן זה ב־דיוק מייחל זה מכבר מנחם מילסון (ראה עמודים 34—35).

יוסי חימן

(המשך מעמוד 57)

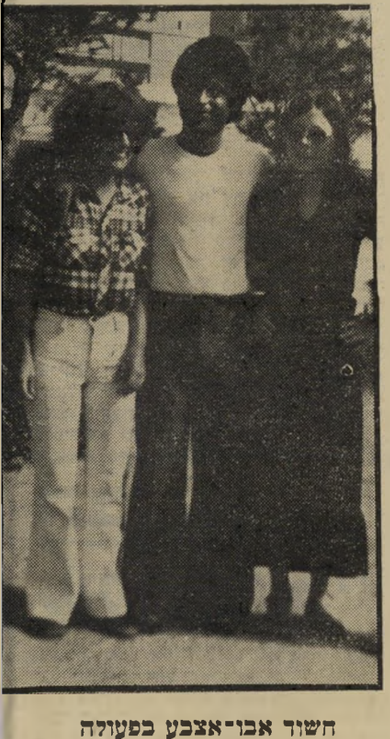
יפהפיות רבות שאותן פגש בנתניה. הוא קשר איתן קשרים הדוקים, התכתב איתן ואף ביקר אצל חלק מהן בחו"ל. טענת ההגנה של הנאשם הוצגה לפני בית־המישפט באופן פלאסטי מאוד. התמונות הראו כי הגבר יפה־התואר, זוכה להצלחה רבה אצל נשים ואינו זקוק לאונס. אם טענה הבחורה שהיה אונס, הרי שבדחה זאת מליבה, בגלל תסביכים נפשיים, כך טען הסניגור.

בתמונות נראו תיירות בלונדיות ושחר־חרות, רזות ומלאות, נמוכות וגבוהות, וכולן גילו את חיבתן למוחמד בחיבוקים ובנשיקות. היתה שם מלכת־החן של הולנד ויפהפיות נוספות מדנמרק, שוודיה וגר־מניה. כולן בילו בחברתו של מוחמד ביש־ראל ואף אחת מהן לא התלוננה. עברו של מוחמד נקי.

כבוד לאב ולמסורת

בשו החצויה של הצעיר התגלתה ב־עדותו במישטרה, לשוטרת שחקרה אותו לא סיפר כי בא במגע מיני עם בריגיטה. הוא הכחיש מכל וכל את האונס. הוא סיפר כי שכב לידה במיטה בהסכמתה, כאשר שניהם לבושים בתחתונים בלבד, ולא קיים איתה מגע מיני. המישטרה השיגה ראיות אובייקטיביות בבדיקת זרע שנמצא על הסדין במיטתו, ועל תחתוניה של בריגיטה, ואז הודה מוחמד כי אומנם קיים מגע מיני מלא עם התיירת.

„אצלנו, אצל הערבים, לא מקובל לקיים יחסי־מין עם בחורה. יש לנו שלוש עבירות הכי גדולות שאתה יכול להיכנס לגיהינום בגללן — קיום יחסי־מין בלי נישואין, שתיית אלכוהול ורצח בן־אדם," הסביר מוחמד לבית־המישפט. „בבית־מישפט ה־שלום, בעת המעצר, היתה כל המישפחה שלי. חצי מהאולם היה מלא באנשים מה־כפר. לא יכולתי לספר שום דבר. אמרתי:

חשוד אבו־אצבע בפעולה
חיים כפולים

אני אכנס לעשר שנים לבית־סוהר, ולא אספר שקיימתי יחסים עם בחורה."

השופטת, חנה אבנור, שאלה את הנאשם אם הוא דתי. „אני לא דתי, אבל אבא שלי דתי מאוד. הוא תרם מיסגד לכפר... מה שאני עושה אני לא הולך ומספר לאבא שלי... סידרתי שהיום לא יבואו בני מישפחתי לבית־המישפט, רק גיסי, שהוא בחור צעיר והוא יוכל להבין הכל.

„אבא שלי שלח אותי ללמוד בבית־ספר עברי, כי הוא רוצה שאנחנו ניפגש עם הציוויליזציה, אבל בצורה שתהיה מקובלת על הדת," סיפר מוחמד לבית־המישפט. בשלב זה נראה כי הציוויליזציה ניצחה. ורק בית־המישפט יכריע אם הרחיק מוחמד עד כדי אונס או נפל קורבן לנערה בלתי מאוזנת.

אילנה אלון

מונה זילברשטיין מספרת על התמכרותה להרואין, חייה בשפל המדרגה כנרקומנית, מאבקה הבלתי־פוסק עם המוות הלבן, נסיונותיה הכושלים להיגמל שהצליחו לבסוף בעיקבות מותה של אמה האהובה

ריאיינה שרית ישי

הייתי בן־אדם מת, שהלך על שניים. פיתאום הבנתי שעבורי ועבור אבא שלי אני לא רוצה למות, אני רוצה לחיות

הם אמרו: כל זמן שאמא שלה חיה היא תחזיק מעמד. ברגע שאמא שלה מתה, אבוד לה. מונה גמרה את החיים

אמא של סבלה כאבים נוראים. ראיתי את סבלה ואמרתי: אלוהים, מה זה צריך להיות? לעומת סיבלה סיבלי הוא שולי!

את המשוכלל שבמנעולים קל יותר לפרוץ מאשר אותו מנעול שכלא אותי בכלא שלי, הכלא הנורא של עולם הסמים

ניסיתי להיגמל לא פעם ולא פעמיים, אולם ברגע שהכאב הנורא השתלט עלי הייתי נשברת ונוסעת לחפש את הסם

עברו על 15 שמיפות־קיבה, וארבע פעמים פסק ל"ב מפעום. הייתי בחזקת מת קליני

בתוך עולם של זוועה

לא בכל יום אני מראיינת חבר קרוב. במיקרה של מונה זילברשטיין הראיון קשה פי כמה. כמו רבים מחבריה ניתקתי גם אני את הקשר עימה כמעט לחלוטין, מאז „מעדה" — כפי שהיא אוהבת לכנות את מה שקרה לה — והתמכרה לסמים קשים.

אבל אז, לפני עשר שנים, כשמונה היתה הבחורה היפה ביותר בסביבה, היינו חברות קרובות. היה לה צחוק כובש, וכשהיתה נכנסת לחדר, היו כל המבטים מופנים אליה, מבטי גברים ונשים כאחד. היא היתה מהירה כזיקית, מניפה את שיערה הארוך בתנועה מתגרה לאחור, חושפת שיניים בצחוק גדול, ועיניה החומות היפות מרצדות ממקום למקום.

היא היתה לבושה תמיד בצורה מיוחדת. עוד לפני שמישהי העלתה בדעתה לקצר את החצאית בחצי מיליימטר מעל למידי המקובל, היא כבר לבשה מיני נועז ומגפיים מעל לברכיים, חגרה חגורה לירכיה, ותיק ענק תמיד על כתפה.

מונה היתה תמיד בתנועה, תמיד היתה סביבה התרחשות, שיחות טלפון מיסתוריות, עשרות גברים שנועצים בה עיניים מעריצות, והיא כמו פרפר, מרחפת מפרח לפרח. בעיני היא היתה נהדרת. היא היתה בלונדון ועבדה בבוטיק ברובע צ'לסי האופנתי, אחר־כך נסעה לארצות־הברית ולמדה בסטודיו של לי שטראסברג. היא אהבה לנסוע ממקום למקום — אילת, ירושלים, ראש־פינה, בכל מקום היו לה חברים ובכל מקום שמחו לקראתה.

מונה היתה עמוד התווך של דיזנגוף. היתה בה מין חיות שכזאת, תאווה עצומה לחיים, עיניים גדולות לראות, לגעת, לקחת הכל.

ואז, לאט־לאט, התחילו השמועות ל־

(המשך מעמוד 74)

התגנב. בתחילה קשה היה להאמין. לא שלא ידענו שמונה, כמו רבים אחרים מסביבנו, משתמשת בסמים. אבל בעוד שכולם נעצרו בחשיש ואולי פה ושם עשו נסיונות עם אל־אס־די (טימותי לי־רי היה אז מאוד באופנה), הרי שמונה הלכה הרבה יותר רחוק. מונה השתמשה ב„מוות הלבן", בהרואין.

התקשיתי להאמין לשמועות ולרכילויות שאפפו את סיפור תידרדרותה של מונה זילברשטיין. הסיפור היה רצוף בשמותיהם של גברים מפורסמים וגברים מפורסמים פחות, בשמותיהם של מקומות זוהרים ומקומות אפלים, באבני דרך ואבני נגף בדרכה של מונה. מדי פעם ראיתי אותה במסיבות, תמיד יפה בצורה לא מציאותית. הסמים לא פגעו כימעט במראה המושלם של פניה, רק מישקלה הלך ופחת. מונה, שהיתה תמיד מלאה, הפכה לשלד עצמות. אם הסתכלת היטב בעיניה שהסתתרו מאחרי הפוני השחור, יכולת לראות כי משהו כבה בעיניים. קמטים חופיעו בזוויות הפה. קשה היה לדבר איתה, זיכרונה בגד בה, היא לא היתה מרוכזת.

אפשר היה לראות גם בלי להזדקק למשקפיים שמונה זילברשטיין, אם נשתמש בביטוי השגור בפיה, היתה „בצרות איומות."

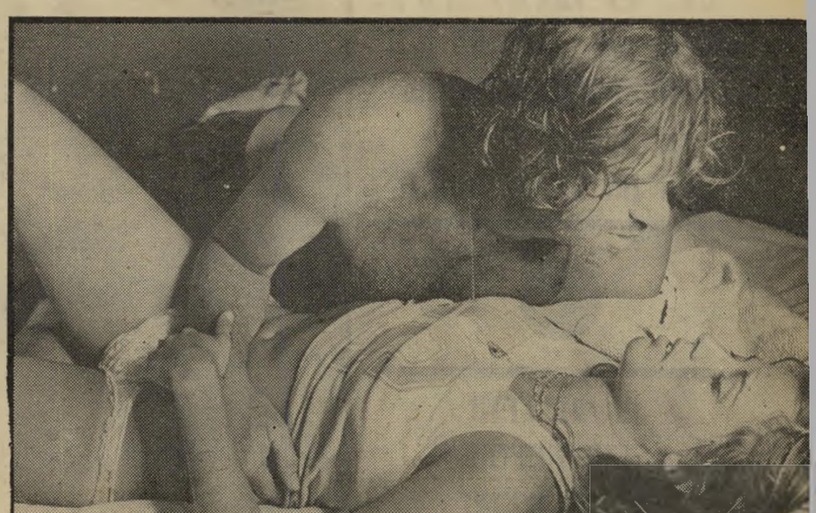
ואז, בקיץ שעבר, היא נעלמה לפתע. בשבוע שעבר שאלתי במיקרה את אחד ממכרינו המשותפים אם שמע משהו על מונה זילרשטיין. הוא הניד ראשו בשלילה. הוא לא שמע, ומעדיף שלא לשמוע. הוא מקווה, כך אמר, שמצבה אינו גרוע יותר מאשר בפעם האחרונה שבה ראה אותה. „מונה," הוא אמר, „אם היא עדיין בחיים, חרי שהיא בבחינת מת חי."

ואז, כמו בסיפורים, למחרת אותה שיחה, בשעת בוקר מוקדמת, העיר אותי צילצול הטלפון. על הקו היה מכר משותף אחר של מונה ושלי. הוא שאל אותי אם שמעתי משהו על מונה. השבתי בשלילה ואז הוא סיפר לי שמונה נגמלה מהסמים, חזרה להיות היא עצמה, ואף עומדת להתאיין בתוכנית „שעה טובה". אמרתי לו שלא יספר סיפורים, שאני לא מאמינה שמונה נגמלה. סיפרתי לו שראיתי אותה עשרות פעמים מנסה להיגמל.

השתררה שתיקה ואחרי הפסקה ארוכה הוא אמר לי: „מונה רוצה להיפגש איתך. היא רוצה לדבר על התמכרות שלה, ועל הגמילה."

תגובתי הראשונה היתה סירוב מוחלט. קשה לכתוב על חברים וקשה עוד יותר לכתוב על חברים כשהם בצרות. אחר־כך החלטתי להיפגש עם מונה ואז להחליט.

באתי אל הבית שליד רחוב דיזנגוף, בית שבו ביקרתי פעמים כה רבות בעבר. הבית בעל האבזרים העתיקים, פסלי עץ מעשי ידיו של מייק, אביה של מונה, והפסנתר השחור.

מונה זילברשטיין (עם אורי זוהר) ב„המציצים"
„צללתי לעולם של חוסר־הכרה..."

עשיתי המון סרטים — מציצים, שתי דפי־קות לב, המשאית, לא ביום ולא בלילה, חגיגה לעיניים, עזית הכלבה הצנחנית, הגנוב מגנב פטור ועוד המון סרטים ש־אני לא זוכרת כרגע. היה לי חבר, זמר ידוע, חייתי בחברה מסויימת וסגורה מאוד, חייתי חיים מאוד אינטנסיביים. אז החלטתי לנסוע לארצות־הברית וללמוד משחק.

● בארצות־הברית השתמשת בסמים?

לא, בכלל לא.

● גם לא עישנת מריחואנה?

קצת, לא באופן רציני. לא הייתי בעניין. זה בכלל לא היה בראש שלי.

● מה קרה כשחזרת מארצות־הברית?

חזרתי ישר לאותה חברה ולאותם חברים שהיו לי לפני שנסעתי. היה לי חבר שלקח סמים. התחלתי לבקר אותו מדי יום ביומו. אני אפילו לא יודעת מה הוא נתן לי, אבל יום אחד אלה היו שורות לבנות. הוא הציע לי ואני לקחתי. לא יודעת למה, אולי מסקרנות. אולי מתוך הרפתקנות. הייתי בטוחה ששום דבר רע לא יכול לקרות לי. בפירוש, אני אומרת לך בפירוש, שלא ידעתי אז מה זה. לא ידעתי כלום, לא ידעתי שום דבר על הרואין. אם רק הייתי יודעת...

הצעיון הבוהמי עם השטיחים הפרסיים ואהילי השעם. עליתי במדרגות, קצת חוששת, קצת נרגשת. מונה פתחה את הדלת כדרכה — כמו רוח סערה, מניפה את שיערה הארוך לאחור. התיישבתי על הכורסה, ואחרי ההתרגשות הראשונה שבפגישה מחודשת, לא קמתי עוד.

במשך שש שעות שמעתי את סיפורה של מונה. חלקים ממנו היו מוכרים לי, חלקים היו חדשים.

היו בראיון הזה רגעים של אימה ממש, כאשר תיארה מונה באופן כל־כך מוחשי את רגעי הזוועה שעברו עליה כמכורה לסמים. היו רגעים של עצב עמוק, כאשר תיארה, כשהדמעות זלגות מעיניה ללא הרף את ימיה האחרונים של אמה.

מונה זילברשטיין היתה לידי ברגעים חשובים בחיי, ואני מאמינה לה. אני מאמינה לה שהיא הצליחה לנצח את המוות ולחזור אל החיים. אני מאמינה למונה זילברשטיין כשהיא אומרת: „אני לא מכורה יותר לסמים. אני אדם חופשי."

● מונה, כיצד הגעת לסמים קשים?

ב־1972 חזרתי ארצה אחרי שהות של שלוש שנים באנגליה. לא חשבתי שאני עושה משהו נורא כשאני מעשנת. לא סחרתי ולא מכרתי, עישנתי להנאתי. זה היה אורח חייה של החברה שבה חייתי. אני חייבת להסביר משהו: הסתובבתי בחברת שחקנים ואנשי קולנוע ובידור, אבל רובם הגדול לא לקח סמים. היתה רק קבוצה קטנה בבוהימה הישראלית, ואני הייתי חלק ממנה, שלקחה סמים.

ב־1972 הייתי נורא עסוקה בעבודה. חמש פעמים זה לא עשה לי שום דבר. אם רק הייתי יודעת לא הייתי נוגעת! במשך שלושה שבועות הוא נתן לי את הסם, ושום דבר לא קרה. הסם לא השפיע עלי. ואני הרגשתי בטוחה. האיש הכיר אותי מאז שהייתי על סקטים. לא דאגתי לרגע, לא פחדתי. הייתי רק סקרנית.

יש ילדים הבאים מבחים הרוסים, שלא החקרבו לגיהינום שה״יתי בו. זה לא נכון שילדים כאלה יש להם נט״יה גדולה יותר להתמכר לסמים

● איזו סיבה היתה לאותו חבר שלך לתת לך להרואין?

אני חושבת שהוא עצמו לא ידע אז כמה זה גרוע. לא היה לו אינטרס להזיק לי.

● הוא גילה את ההרואין יחד איתך?

בדיוק. זה היה חדש בארץ. מי שמע על זה?

● מה קרה אחרי שלושה שבועות? מתי התחילה ההתמכרות שלך להרואין?

בפעם החמישית והשישית נסעתי לאדם אחר, ושם, על השולחן, היה מונח הר של הרואין. ואני, בכלל בלי לחשוב, הלכתי לזה. על צוואריו היתה תלוייה כפית מוזהבת שקיבלתי מתנה לפסח. מילאתי אותה באבקה וטעמתי. ההרואין אפילו לא היה מעובד. ואז זה עשה לי את מה שזה אמור לעשות.

● מה זה עשה לך?

מאז ועד היום אני אומרת שזו הרגשה... אני מאוד מאוד פוחדת לתאר את ההרגשה. אני פוחדת לסקרן את בני הנוער. שמה שאני אספר לך כעת זה לא כדי לסקרן, אלא כדי להרתיע ולהזהיר, שלא יעשו את אותה טעות איומה שאני עשיתי. שישבו, פשוט שיעזבו.

רוצה לדעת מה ההרגשה של מי שלוקח הרואין? אגיד לך מה ההרגשה: אין הבדל בין טוב לרע. אי אפשר לתחום תחומים בין חושך לאור, בין אהבה לשנאה, בין נורמליות ללא־נורמליות. האחד יוצא מתוך השני. זה כל־כך טוב שזה רע, ואין מזה מוצא.

אם הייתי ממשיכה לקחת הרואין הייתי מתה. בדצמבר 1976 התאשפזתי בבית־חולים ועברתי לתחליף להרואין. זה לא רק טוב, זה חרא. זה נותן הרגשה ריקנית, אבל הדבר היחידי שזה נותן בעצם, זה מוות. אין חיים עם זה. רבים מחברי וחברותי שהיו מכורים כמוני ל־הרואין נפטרו מהסם הנורא הזה.

כמה ימים לפני מותה של אמי נכנסה לחדרה ציפור־דרור. ציפור־דרור אינה נכנסת לחדר שיש בו בני־אדם

הרואין הוא סם חזק. הגוף סובל נורא כשאין לו את הסם. מי שמכור צריך למצוא כל מיני דרכים כדי להשיג את הסם. זוהי השפלה איומה להיות מכור. זה משפיל כשצריך לבקש כסף, כשאינך מסוגל לעמוד בפני עצמך. ובנוסף גם הכאבים הפיסיים.

● מה קרה לך אחרי אותה פעם שבה הרגשת לראשונה את השפעת ההרואין עליך?

המשכתי לחפש ולמצוא את הסם בדרכי שלי, בלי להרגיש מה אני עושה.

● החברים שלך הבינו מה קורה לך?

כן, הבינו.

● כיצד הגיבו?

כולם הגיבו באותה צורה. דיברו איתי על זה, אבל כל אחד הביע את יחסו אלי באופן שונה.

● התרחקו ממך?

אני הייתי זו שהתרחקה. לא נתתי להם לעזור לי. אולי, אם הייתי אוחזת ביד שהושטה אלי, האפיזודה הארוכה הזו היתה נפסקת כבר בתחילתה. אבל ה־הגיון ברח לי, עזב אותי.

● איך הישגת את ההרואין?

זו שאלה קשה, ואני מעדיפה שלא לדבר על זה.

● כמה רחוק היית מוכנה ללכת כדי להשיג את ההרואין?

היו פעמים שקיבלתי פינוקים, אבל כמעט תמיד הוצאתי כסף עבור זה, וזה עולה הון תועפות. ושילמתי הון תועפות.

● מה קרה כשנגמר לך הכסף?

למזלי הטוב נגמלתי מההרואין לפני שנגמר לי הכסף. אני זוכרת שהצטלמתי למיבצע אנטבה. מצאתי את עצמי לכודה במלכודת איומה. המישטרה עצרה אותי. היא רצתה להגיע לאחד הסוחרים שסיפק לי סם. אלוהים, זו היתה הפעם הראשונה שפישלתי בעבודה. התחננתי לפני המישטרה שתשחרר אותי רק לצילומים. עורך־הדין שלי רצה שהם יאפשרו לי לחתום על התחייבות שמייד אחרי הצילומים אני באה כדי למסור את עצמי למישטרה. הייתי כל־כך אומללה, החלטתי לאשפז את עצמי.

● מה גרם לך להחליט לאשפז את עצמך?

מצאתי את עצמי לכודה בצרה צרורה. הייתי חייבת לצאת ממנה.

● הסתבכת עם העולם התחתון?

לא, בכלל לא.

● מה היתה תגובתך כשעצרו אותך בפעם הראשונה?

שוק. באתי מאנגליה בלי מודעות לעובדה שאם אני מעשנת חשיש אני עלולה להיעצר. לא האמנתי שמה שאני עושה בביתי בתל־אביב יגרום רעש כזה גדול. המישטרה עשתה מזה בזמנו משפט יחסי־ציבור לעצמה. אבל מאז עצרו אותי שוב ושוב. ב־1976 באו אלי לחיפוש. הייתי אז על הרואין, והמישטרה היתה בטוחה שתמצא בביתי כמות אדירה של הסם. לא היה שום דבר בית. אלא שבלשי המישטרה ראו אותי מסתובבת לא פעם, לא פעמיים ולא שלוש בכל מיני מקומות — שלא תדעי מצרות! הם מאוד קיוו להגיע דרכי למקורות הסם. היו לי מה שנקרא בלשון מישטרתית „אירועים". אירועים שבהם הייתי מעורבת עם אנשים נוספים. יש לי במישטרה תיק־אירועים יותר עבה מהתנ"ך.

● כיצד התייחסה אליך המישטרה?

אני מוכרחה להיות כנה. בפעם הראשונה המישטרה הבינה מה קורה, ומי אני בכלל, והתייחסו אלי יפה מאוד. אבל אחר־כך הם ראו מה קורה איתי, ואז היחס השתנה. כי החברה שלי השתנתה והפכתי להיות מוכרת בעולם הסמים. המישטרה ועולם הסמים הם שני צידי המטבע, שני עולמות, ואני הפכתי להיות מוכרת בשניהם.

היחס של המישטרה אלי היה נוקשה ומעליב. אין השפלה יותר גדולה מאשר להיעצר על־ידי המישטרה ולשמוע עלבונות מכל המינים ומכל הסוגים. גם כשלא מרביצים לך. עצם החיפוש, עצם העובדה שיידיים זרות וגסות נוגעות בחפצים שאת מכירה ואוהבת. אף פעם לא בודדו אותי ולא הרביצו לי, אבל לא התנהגו אלי כמו בעבר. כבר לא הייתי מונה זילברשטיין השחקנית. כבר הייתי בחברה אחרת, בכיוון אחר.

● האם המשכת לעבוד באותה תקופה?

כל הזמן עבדתי. אחרי שהתאשפזתי בדצמבר 1976, במשך שמונה חודשים לא לקחתי שום סם. בעצת הפסיכיאטר שלי לקחתי כדורי אדולן כתחליף. האדולנים ניתנו לי בכמות קטנה, והתמכרתי לתחליף. יצאתי, חזרתי, יצאתי וחזרתי עד שנגמלתי.

● מונה, את קשורה להוריך.

תמיד שמרת עד קשר עם הבית, גם ברגעיך הקשים ביותר. כיצד הגיבו הוריך כשנודע להם שאת מכורה לסמים?

זו היתה מכה לא רגילה עבורם. זו היתה מכה איומה. אבל היה לי מזל גדול. הורי היו בלתי רגילים ביחסם אלי. אבי היה איתי בכל מעצר ובכל ניסיון גמילה, גם בבית וגם בבית־החולים. בכל מקום הם היו לצידי. גם כאשר היו לי נסיונות גמילה שלא עמדתי בהם ונשברתי, הם היו תמיד לצידי. כשהייתי בצרות הלכתי תמיד הביתה.

אני באה מבית טוב, ממישפחה מלוכדת ומאוחדת. היחסים בין הורי ובין עצמם, ובין הורי וביני נדירים. זה לא נכון שילדים מבתים הרוסים הם בעלי נטייה גדולה יותר להתמכר לסמים.

● היו לך נסיונות של גמילה עצמית. איך עושים את זה?

נסגרים בבית ומפסיקים לקחת כל סם שהוא.

● ומה קורה אז?

בזמן ההתנקות הגוף והנפש סובלים. הסבל הפיסי מתבטא בכאבי שרירים ורגליים. בירכיים מרגישים כאילו אופפת אותן חגורת כאב. אחד האברים הכואבים ביותר הוא הגב. הסבל הוא על אנושי.

הסבל הפיסי הוא נורא. את מרגישה כאילו אופפת אותך חגורת־כאב. בחוץ חמסין ואת קופאת מקור, ועשרים שמיכות לא עוזרות לך

סובלים משילשולים, מהתקפי צמרמורת, גלי חום וקור. באוגוסט, בחמסין נוראי, סובלים מקור נורא. ואפילו 20 שמיכות לא עוזרות. לא אוכלים ומקיאים. סובלים מהזעה כבדה ומנזלת מתמשכת, מהתעטשויות אין סופיות. הגוף אינו שקט. את מתהפכת במיטה ואינך מוצאת תנוחה מתאימה. ואת כל זה אופפת חולשה נוראית. זה באמת כואב כאב נורא. אי־אפשר לתפקד. יש הזיות נוראיות. הייתי בבית במשך שלושה שבועות באימה מתמדת. שמעתי וראיתי דמויות. המנורה, העציץ, היו עולם ומלואו. הייתי באימה איומה באפארנוייה בלתי נסבלת.

● מה נתן לך כוח להחזיק מעמד שלושה שבועות?

מי שכבר מוכן לעבור את הגיהינום הזה, מי שמוכן לעבור את תהליך הגמילה, סימן שהוא רוצה. לפחות על עצמי אני יודעת שהבנתי שאני מכורה, הכרתי מילחמה על עצמי. היו לי כמה נסיונות חזקים מאוד לצאת מזה, ובכל פעם שלא הצלחתי שנאתי את עצמי יותר, ונלחמתי נגד עצמי. שנאתי את עצמי שינאת מוות על שאיני יכולה להיות בלי הסם, ושנאתי את עצמי בגלל כל מה שקשור לזה.

● מה קשור לזה?

את צריכה להשיג את הסם בדרך זו או אחרת. כשטוב, אנחנו יודעים לחסדר, אבל כשרע, אנחנו מאבדים את הצפון. זה קרה לי לא פעם ולא פעמיים. התחלתי בגמילה, ואיך שהתחלתי לחוש בעינוי הגורא הזה, הגוף וכאביו השתלטו על ההגיון, על המוח, על הכל. ההתנתקות שלי מהחברה, שהתחילה עוד קודם לכן, היתה חלק מהדברים שקשורים לזה.

בהתחלה תיפקדתי. עבדתי בכמה הצגות. עדיין לא ראיתי את עצמי כצורכת סמים שלא יכולה בלי זה. זה היה עדיין שעשוע. עד שיום אחד הבנתי. ואז, אחרי שעשיתי כמה נסיונות־נפל לצאת מזה ולא יכולתי לסבול יותר את הכאב, הייתי לוקחת מונית כדי להשיג מתאדון, שידעתי שיעזור לי לצאת מהמצב הפיסי הנורא. ובזמן שנכנסתי למונית, ידעתי שאני אידיוטית, טיפשה, שלא החזקתי מעמד. אבל באותו רגע ההיגיון הלך לאיבוד.

● מונה, אני עדיין לא מבינה מדוע עברת את מחסום האסור? מדוע רבים מחבריך שחיו איתך לפני 1976 נעצרו בחשיש, ואילו את הלכת הלאה. מה גרם לך לחצות את הקו האדום?

אני חושבת שזה מורכב מכמה גורמים: קודם כל, העובדה שחברי הטוב, שמכיר אותי מאז הייתי בת שנתיים, פיתה אותי. הייתי נאיבית, אבל מאז התפקחתי, מאוד מאוד התפקחתי. זה שאת יושבת פה מולי ומדברת איתי זהו נס. אני חיה בנס. מישהו למעלה שומר עלי. אני אחרי 15 שטיפות קיבה שהצילו את חיי, ואחרי שארבע פעמים ליבי פסק מלפעום. ארבע פעמים הייתי בחזקת מתה קלינית.

אבל נחזור לשאלה שלך. אני חושבת שהעובדה שחציתי את מה שאת קוראת לו הקו האדום נובעת מכך, שיש בי גם תמימות וגם סקרנות. שתי תכונות אלה גרמו לי לקחת הרואין. אני חוזרת שוב ושוב על זה: הייתי בעולם והסתובבתי, אבל כשלקחתי, לא ידעתי, לא ידעתי לקראת מה אני הולכת.

פעם, בתקופה שבה הייתי מכורה, ראיתי סרט עם פרנק סינטרה. הראו את פרנק סינטרה בקריזה של הרואין. אני חושבת שהוא קיבל אוסקר על הסצינה הזאת. המציאות היא הרבה יותר גרועה ממה שהראה הקולנוע.

● למה דווקא את? למה אחרים לא?

בגלל שאני קיצונית. אני הולכת בכל דבר עד הסוף. אין אצלי ימינה או שמאלה, יש אצלי רק ישר.

● אני מוכרחה לשאול אותך שאלה כואבת. בתקופה שבה היית מכורה להרואין פרחו הרבה שמועות סביבך. אחת השמועות סיפרה שהכימאי בועז דווידסון, שהוא ידיד ותיק שלך, הגיע לגן־מאיר לציומי אחד מסרטין, ומצא אותך מחוסרת הכרה.

זה נכון, אבל אני לא יודעת מי מצא אותי. כל כך הרבה אנשים עשו הון מהעניין הזה, כל אחד מספר שהוא מצא אותי. היה לי כלב פוינטר, בוגי היה שמו. הוא היה חברי האחד והיחידי בתקופה ההיא. הוא היה היצור היחיד שדאגתי לו כשאפילו לעצמי לא דאגתי. נהגתי לקחת אותו לגן־מאיר. כבר לא הייתי מכורה להרואין, אבל הייתי על סמים קשים. לקחתי שתי טיובות של ואליום 10, וכנראה נרדמתי על הספסל. או בועז או, אחד מאנשי הצוות מצא אותי והזעיקו אמבולנס. את מתארת לעצמך — מכל האנשים בעולם דווקא הם! אנשי־הצוות שאני מכירה אותם מעבודתי. אבל ישנם לפחות עוד שני מקרים שקרו לי שהם הרבה יותר מזעזעים מהמיקרה הנורא הזה.

● רוצה לספר עד זה?

אני לא פוחדת ממה שהיה. אני מסתכלת על עצמי בראי ומשחזרת לעצמי את הדברים כמו שהם היו, ללא כחל ושרק, כדי שהם לא יחזרו לעולם. האמת קשה וכואבת, אך זוהי האמת. אני כותבת אותה כעת בספר, כדי שבני־נוער לא יחזרו על השגיאה הנוראה שאני עשיתי.

● היו שמועות על ערבים ביפו...

הערבים עזרו לי. הם היו היחידים שהתנהגו כמו בני־אדם. היהודים הם אלה שהתנהגו כמו חיות. היה למשל אדם שהיכרתי מקרוב, אדם שסמכתי עליו. יום אחד, ביפו, לא הייתי מסוגלת להגיע למונית. ראיתי את עיניו, הן היו צלולות ואמינות. היכרתי אותו, וביקשתי ממנו לשים אותי במונית. לא ידעתי מה איתי. במונית איבדתי את ההכרה. מצאתי את עצמי בבית זר. התלבשתי במהירות עצומה. הכלב שלי היה קשור. רק מאוחר יותר גיליתי שאני כולי פצועה וחבולה. את מתארת לעצמך... זוהי אמת כואבת, אמת אכזרית. אך אני חייבת להביט לה ישר בעיניים, כי זוהי האמת. הייתי בגיהינום, הייתי בביב שופכין, בבור תחתיות. את מסתכלת בבן־אדם שחי רק בנס.

● נסיון הגמילה האחרון שלך היה באוגוסט בשנה שעברה, והוא הצליח. מה עזר לך להצליח הפעם?

במחצית אוגוסט, אחרי שעבדתי כנערת־תסריט בסרט של ערן ריקליס, היתה לי מין הרגשה שהביאה אותי הביתה. אותה ההרגשה שהחזירה אותי ארצה לפני חמש שנים. אז באתי ארצה וגיליתי שאמא שלי חלתה בסרטן. במשך חמש השנים היא עברה טיפול במחלקה האונקולוגית בתל־השומר, ולא הייתי צמודה אליה. ואז, בתחילת אוגוסט, הרגשתי שאני רוצה להיות בבית.

במשך חמש השנים, עד שנפטרה, אמא שלי תיפקדה כמו שמונה אנשים. היה לה כזה מרץ שזה לא היה אנושי. היא עזרה לאנשים אחרים, תמיד ראשונה בשמחות ובצרות. היא היתה אשה מיוחדת.

באתי הביתה, ואמא שלי דעכה לנגד עיני ולנגד עיני אבי, ולא היה בכוחנו לעשות שום דבר כדי לעזור לה. מה שנתן לי את הכוח לטפל בה למרות מצבי הקשה, ולעשות את המכסימום שבמכסימום עבורה, היתה האמונה שהיא עוברת משבר, ושהיא תצא ממנו ותחזור לחיים הנורמליים. זה מה שנתן לי את הכוח. הייתי לידה יומם ולילה. הייתי חוטפת כמה שעות לשינה, כשאבי היה מחליף אותי.

לאבי היה יותר קשה מאשר לי. הוא לא היה מוכן לקבל את המציאות. אני אפילו לא חשבתי על המציאות, אלא עשיתי מה שצריך לעשות.

לאמא שלי היו רגעים של נועם ושל צחוק, אבל גם משברים ורגעים של יאוש. פיתאום, כשנחתה עליה המציאות, כשהיא הבינה שהיא עומדת למות והיא רק בת 57, היא נתפסה ליאוש, ואני ניסיתי להוציא אותה מזה. אמרתי לה: אמא, את מדברת לא לעניין. אמא שלי סבלה מכאבים נוראיים. ראיתי את סבלה

אמא שלי לא תיארה לעצמה שבימיה הקשים אהיה לצידה 24 שעות ביממה. זה מה שהיא רצתה, וזה מה שהיא קיבלה ממני

ואמרתי: אלוהים, מה זה צריך להיות! מה אני עושה לעצמי! הרי לעומת הסבל של אמא שלי, סבלי הוא כאין וכאפס. אמא שלי סובלת הרבה יותר! הרי הסבל שאני סובלת כשאני מנסה לצאת מהסמים הוא אפסי לעומת סבלה של אמי.

● האם אמא שיקד דיברה איתך עליך על בעיותיך?

היא רצתה למות בבית, ולא בבית־החולים. היא לא נתנה לאף אחד להיכנס לחדרה. היא לא אמרה את זה, אבל אני יודעת שהיא רצתה שיזכרו אותה כמו שהיתה. רחל, כואב לי לדבר על זה, אבל דעיכתה ומותה של אמי גרמו לי לקחת את עצמי פעם אחת ולתמיד בידיים ולהגיד: מספיק!

והיה עוד גורם. הפרק של גמילה עצמית קשה במיוחד. אדם לא יכול לגמול

(המשך מעמוד 77)

את עצמו לבד, אפילו לא אני, ואני בן־אדם חזק.

כשאמא שלי לא יכלה להגיע יותר לתל־השומר, ביקשה מאבי לעבור לאיכילוב. היא עברה לאיכילוב למחלקת טיפולי־בית. במחלקה הזו מאושפז החולה בביתו, ורופא בא לבקרו פעם־פעמיים בשבוע, והוא מטופל בעזרת עובדת סוציאלית ואחות בביתו. את הפונקציה של האחות מילאתי אני.

הרופא בא אלינו הביתה. הרופא התיישב בסלון ואמר: אל תראו אותי כמו אלוהים, אני לא אלוהים. מהיום אני בן־בית אצלכם. קוראים לי מאיר רוק, תקראו לי רוקי.

הוא היה צעיר ואנושי בצורה בלתי רגילה, מבוגר ממני רק בשנה אחת. הוא כבש אותנו. בזמן מחלתה של אמי נתקלנו ברופאים קרים שלא נתנו לנו הרקשה טובה. אבל רוקי היה כל כך אנושי! רוקי בא כל יום, ונוצר ביניינו קשר חזק, גם בגלל שתיפקדתי כאחות והוא היה צריך לתדרך אותי בטיפולים באמא שלי.

● כיצד השפיע עליך הקשר עם הרופא של אמך?

הרופא חי ביניינו. נוצרו ביניינו יחסי־אמון בלתי רגילים. ואדם שלוקח סמים לא מאמין לאף אחד. תוך כדי ביקוריו סיפרתי לו את סיפורי — מה אני לוקחת, מה אני עושה, מה אני רוצה ומה אני לא רוצה, ותוך כדי כך אמי נפטרה בבית.

● האם היית לצידה בעת שנפטרה?

אני ראיתי כל שינוי קטן שבקטנים שחל בה. זה היה ביום שלישי בשעה שמונה ועשרים בערב. עוד קודם, ביום ראשון, שאלתי את הרופא עד מתי אמא רות של הסרטן הגיעו עד לבית הבליעה שלה. אבל ראיתי שחל בה שינוי. שאלתי את אמא שלי אם לקרוא לאבא שלי, היא סימנה בראשה לאות לא. שאלתי אם לקרוא לרופא, והיא הנהנה כן. ואם אמא שלי אומרת כן לרופא, זהו סימן רע.

את יודעת שציפור דרור לא נכנסת למקום שבו יש בני אדם? וכמה ימים קודם לכן אמא שלי אמרה לי בשקט בשקט כי ציפור הסתובבה אצלה בחדר. ציפור דרור בחדר? מה פיתאום? גם באותו רגע לא הבנתי מה היא רוצה לומר לי.

קיבלתי מין כוח אדיר רק בזכות האמונה שאמא שלי תצא מזה, שהיא עוברת משבר רגעי

ביום שלישי הרופא בא, נתן לה טיפול, ואמר לי: מונה, כשאבא שלך יבוא, תגידי לו שלא ילך לעבודה כמה ימים. אין רמז יותר ברור מזה, ואני עדיין לא הבנתי.

● באותה תקופה היתי עדיין מכורה לסמים קשים. ניסית לחיר לי שזה מה שהיא כל־כך רצתה, שאהיה לצידה. היא אמרה לי שהיא לא האמינה שאהיה לצידה 24 שעות ביממה. אבל זה מה שהיא רצתה ואת זה נתתי לה. צריך היה כוח, והכוח פשוט היה שם. הוא היה איתי, ועד היום, אף־על־פי שאמא שלי איננה איתי, יש לי הכוח הזה. הכוח שהיה שם איתי כדי לעמוד לצידה של אמי ברגעיה האחרונים.

● כל עוד היתה אמך בחיים והיתה זקוקה לך היתי לצידה, היית עסוקה ולא היה לך זמן לעצמך ולאביך. מה קרה אחרי מותה, כאשר נותרת לבדך?

במות אדם אהוב יש שלושה שלבים: תחילה בה ההלם, אחר־כך החזרה למציאות, ואחר־כך ההתמודדות עם המציאות, שהאדם האהוב לא נמצא בה יותר.

כשהלכתי בערב לתת לאמא את הטיפול, ראיתי שחל בה שינוי. אמרתי לאבא שאמא לא נושמת. טילפנתי לרופא והוא הגיע כעבור עשרים דקות כדי לקבוע פטירה. ביקשתי מהרופא שירשה לי לשבת איתה. במשך כשעה וחצי שהיתי עם אמא שלי, עד שבא האמבולנס לקחת אותה, אז באמת, בלב מלא ושלם אני יכולה להגיד, שהתחולל בי שינוי.

הפסקתי עם הסמים פעמים רבות בעבר, ומאז אמצע אוגוסט, כשחזרתי הביתה, הפסקתי לקחת סמים בעזרתו של הרופא שדיבר איתי כל הזמן ועבד איתי על זה. ישבתי שם שעה וחצי איתה, והבנתי פתאום, מה אני עושה, הבנתי לאיזו קיצוניות הגעתי, כמה רחוק הלכתי. ואז אמרתי: זהו! אין לי דרך חזרה! כעת הבחירה בידי: החיים או המוות.

הבנתי שאני בן־אדם מת שהולך על שניים. חשבתי על אבא שלי, שהיה לצידי כל הזמן, ולא נטש אותי אף־על־פי שלא פעם ולא פעמיים הזהיר אותי שיבוא יום שלי תסבול כל־כך, והוא לא היה מוכן לומר. ביום ראשון הוא שאל אותי בטלפון אם אני חושבת שאמא שלי זקוקה למורפיום. אמא שלי היתה עד הסוף על חמישה מיליגראם ואליום. למרות סיבלה הנורא היא שנאה תרופות, שנאה כדורים. באותו יום שלישי היה ביניינו ויכוח. היא לא רצתה לאכול. ב־11 בבוקר הייתי אמורה לתת לה תרופה, אבל היא לא יכלה לבלוע. אני לא ידעתי שהגרוגמ וכך אותה עת תיפקדת כאחות ראימך החוזה, ניהלת את הבית ודאגת לאביך. איך עשית את זה?

קיבלתי מין כוח אדיר, רק בזכות האמונה שאמא שלי תצא מזה. חברים של הורי לא האמינו שאני מתפקדת כמו שאני מתפקדת. כולם ידעו שאני מכורה לסמים, כולם הכירו את הסיפור שלי. הם לא הבינו מניין יש לי הכוח. חוץ מזה, אמא שלי, כשיכלה עוד לדבר, אמרה לי שזה מה שהיא רצתה, שאהיה לצידה. היא אמרה לי שהיא לא האמינה שאהיה לצידה 24 שעות ביממה. אבל זה מה שהיא רצתה ואת זה נתתי לה. צריך היה כוח, והכוח פשוט היה שם. הוא היה איתי, ועד היום, אף־על־פי שאמא שלי איננה איתי, יש לי הכוח הזה. הכוח שהיה שם איתי כדי לעמוד לצידה של אמי ברגעיה האחרונים.

● כל עוד היתה אמך בחיים והיתה זקוקה לך היתי לצידה, היית עסוקה ולא היה לך זמן לעצמך ולאביך. מה קרה אחרי מותה, כאשר נותרת לבדך?

במות אדם אהוב יש שלושה שלבים: תחילה בה ההלם, אחר־כך החזרה למציאות, ואחר־כך ההתמודדות עם המציאות, שהאדם האהוב לא נמצא בה יותר.

כשהלכתי בערב לתת לאמא את הטיפול, ראיתי שחל בה שינוי. אמרתי לאבא שאמא לא נושמת. טילפנתי לרופא והוא הגיע כעבור עשרים דקות כדי לקבוע פטירה. ביקשתי מהרופא שירשה לי לשבת איתה. במשך כשעה וחצי שהיתי עם אמא שלי, עד שבא האמבולנס לקחת אותה, אז באמת, בלב מלא ושלם אני יכולה להגיד, שהתחולל בי שינוי.

הפסקתי עם הסמים פעמים רבות בעבר, ומאז אמצע אוגוסט, כשחזרתי הביתה, הפסקתי לקחת סמים בעזרתו של הרופא שדיבר איתי כל הזמן ועבד איתי על זה. ישבתי שם שעה וחצי איתה, והבנתי פתאום, מה אני עושה, הבנתי לאיזו קיצוניות הגעתי, כמה רחוק הלכתי. ואז אמרתי: זהו! אין לי דרך חזרה! כעת הבחירה בידי: החיים או המוות.

הבנתי שאני בן־אדם מת שהולך על שניים. חשבתי על אבא שלי, שהיה לצידי כל הזמן, ולא נטש אותי אף־על־פי שלא פעם ולא פעמיים הזהיר אותי שיבוא יום נפטרה, אבוד לה. היא גמרה עם החיים.

אבל לא, אני ניצחתי את המוות. המוזנחות שלי הפסיקה, מייד בתום שלושים ימי האבל התחלתי במישטר של שיחות עם הרופא. הוא היה איתי בכל שלושת השלבים שדיברתי עליהם קודם. נוצרו ביניינו יחסי חברות ואמון הדדי. ומה שהיה חשוב מכל — חזרתי להאמין בעצמי. חזרתי להאמין בכוחי לעמוד בסבל ובכאבים. נתתי אגרוף לחיי הסמים. עבורי זה תם ונשלם!

● מה עוכר עליך כעת, כיצד את מתפקדת?

עברתי את ההלם של מות אמי וחזרתי למציאות. עדיין לא הייתי מסוגלת להתמודד עם האמת ועד היום אני לא מעכלת שלא אראה את אמי יותר לעולם. אבל אני חיה את המציאות, וסוף סוף התחלתי להתמודד איתה. אני רוצה לעבוד, ואיכפת לי, איכפת לי מאוד, שבניי־נוער לא יעשו את אותה השגיאה שאני עשיתי. כל הזמן אני פוחדת שאנשים יקראו את הראיון הזה ויגידו — הנה, היא עברה את מה שהיא עברה, ולמרות הכל היא מקבלת סוכריה. אז אני רוצה לצעוק: אלוהים אדירים! עברתי גיהינום! לא לגעת, לא להתקרב, להתרחק כמו מפני אש, כמו מפני מוות! נורא חשוב לי שאחרים לא ילכו בעקבותי, ושלא יעשו את מה שאני עשיתי לעצמי. הרי ניסיתי כל כך הרבה פעמים למות, ולא הצלחתי. תודה לאל שאני חיה!

אני רוצה לחזור לעבוד. העבודה הזו היא אהבתי, אין חוכמות. אני רוצה ליישם את כל מה שלמדתי אצל לי סטראסבורג ואת כל נסיוני. התרחקתי מהעבודה כשם שהתרחקתי מהחברה. היו לי המון הצעות בכל התקופה שבה הסתגרתי בבית הורי, אבל דחיתי את כולן, לבד מאחת בטלוויזיה, כי כולן עסקו בסמים. וזה לא מה שאני רוצה לעשות.

לשימחתי הרבה הציע לי יקי יושע תפקיד מרכזי בסרטו הבא, שיצולם ביוני. הסרט ייקרא רחוב ללא מוצא. הפעם קורה דבר חדש בקאריירה שלי. הוא לא מציע לי את התפקיד בגלל שהוא צריך בחורה יפה עם שיער ארוך. הוא מציע לי תפקיד אופי, וזוהי התחלה חדשה בשבילי. אני נורא שמחה ואני מאושרת.

התחלתי להיפגש מחדש עם אנשים. אני עדיין לא מסוגלת לפגוש מסות של אנשים, אבל אני פוגשת יחידים ונהנית מכל רגע. עשיתי „שולם" עם עצמי וכעת אני יכולה להשלים עם האחרים. החברה הקודמת שבה הייתי התפורה לכל עבר. אחד נהיה רב, לשני נולד ילד, כל אחד הלך לדרכו.

כעת אני רוצה לחזור בחזרה לחיים נורמליים. אני קמה כל יום בשבע בבוקר, ומנהלת את הבית שלי ושל אבא שלי. אני הולכת לישון מוקדם, מבשלת, מכבסת, עורכת קניות, ויש לי מישמעת עבודה לא נורמלית. כל יום, במשך כמה שעות, אני כותבת את הספר שלי.

הייתי בגיהינום. הייתי בבור תחתיות. הייתי בבור שופכין. את מסתכלת בבן־אדם שחי בוס

אני רוצה שאנשים יבינו שמי שצורך סמים הוא אינו תת־אדם. הוא אדם שמועד. החברה צריכה לתת לו יד, ופה אין כתובת. אין למי לפנות. יש כאלה שלא רוצים עזרה, אבל הרוב רוצים. החברה מתייחסת אל צורכי הסמים כמו למשהו נורא, את בעצמך אמרת לי קודם שכשהתמכרתי לה־רואין לא ידעת איך להתייחס אלי, פחדת מהמיפגש איתי, התרחקת. לא רק את, כולם הביטו בי כך אבל אני הדוגמה לכך שצורך סמים הוא בן־אדם. בן אדם אומלל.

● מונה, כשביך מה היית צריכה את הראיון הזה?

אני רוצה שייידעו שיצאתי מזה, שנגמלתי, שניצחתי את הסמים ואת המוות. אני רוצה שייידעו שאני רוצה לחיות ולעבוד.

מונה זילברשטיין — לפני ואחרי

„ניסיתי למות כל־כך הרבה פעמים, ולא הצלחתי..."

ԼԱՎ ԱՀ ԼԻԼ ԳԱԼ ԱԼԱԳ ԱՀ ԱՐԳԱՐ. ՀՈՐՈՆ ԳԱՀ ՀԱՐ

טיפוח השיער איננו רק עניין של יופי, במעבדות ד"ר פישר יודעים כי כדי להגיע לשיער יפה ומטופח יש להגיע קודם לפתרונות הנכונים.
מדעני ד"ר פישר, אשר יצרו למענך את סדרת מוצרי הקוסמטיקה קמיל־בלו, גאים להציג בפנייך סדרה מורחבת של קמיל שמפו, השמפו הנודע של ד"ר פישר. קמיל שמפו מכיל את כל המרכיבים הדרושים לבריאותו ויופיו של השיער, תמציות הפרחים הטבעיים מחזירות לשיער את הברק הטבעי והמראה המטופח. לבחירתך 3 סוגי קמיל שמפו הידועים בסגולותיהם המועילות לשיער:

קמיל שמפו בלונד
שמפו מיוחד לבלונדיניות ובהירי שיער, מכיל תמציות פרחי הקמומילה (בבונג), מעמיק את גוון השיער הטבעי ושומר על רכותו וריעננותו.

קמיל שמפו חינה
השמפו המהפכני המופק מתמציות החינה, מעניק לשיער את כל יתרונות החינה, מעמיק את גוון השיער ואינו משנה את צבעו הטבעי.

קמיל שמפו צמחי
שמפו צמחי המכיל תמציות מתערובת צמחים מיוחדת, שומר על השיער ומעניק לו רכות וריעננות.

Dr. Fischer

חדש

ו"ט ניסן תשמ"ב, 12.4.1982 מיספר 2328 80 עמודים
שנה 46 המחיר: 25 שקלים (כולל מ.ע.מ.)

העולם הזה

הווידוי המלא של השחקנית שהתמכרה לסמים

מונה זילברשטיין

„ניצחתי את המוות!"